

Συμπεριφορές και προκαταλήψεις απέναντι
στους γραπτούς και στους άγραφους κανόνες
του Σχολείου, της Οικογένειας και της Κοινωνίας

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Κιουρτσής

Έδεσσα , Μάιος 2006

ΕΚΔΟΣΗ: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας
Τομέας Αγωγής Υγείας

ISBN : 960 - 89169 - 0 - 9

© 2006

ΕΚΔΟΣΗ: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας
Τομέας Αγωγής Υγείας

τηλ: 2381021809 & 23810 27875 fax: 2381026414

e-mail: agyg@dide.pel.sch.gr

ιστοσελίδα: <http://grde.pel.sch.gr>

Επιμέλεια : Κωνσταντίνος Κιουρτσής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ	7
ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	13
ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	22
ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ / ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΕ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	27
ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΑ	32
Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ, ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥΣ ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ Ή ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ;	37
ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	40
Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ	46
ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ	51
ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΟΥΝ ΑΛΚΟΟΛ	56
Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	60
ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΗΠΙΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	63
ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ	69
ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΩΘΟΥΝ Η΄ ΑΠΟΤΡΕΠΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	75
ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ	80
ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ;	87
ΣΧΟΛΕΣ ΓΟΝΕΩΝ: ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ή ΑΝΑΓΚΗ ;	107
Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ. ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ	109
ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	113

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο παρών τόμος περιλαμβάνει τα πρακτικά των εργασιών της ημερίδας με τίτλο: «Συμπεριφορές και προκαταλήψεις απέναντι στους γραπτούς και στους άγραφους κανόνες της Οικογένειας, του Σχολείου και της Κοινωνίας», η οποία πραγματοποιήθηκε στην Έδεσσα, την Τετάρτη 10 Μαΐου 2006.

Η εκδήλωση αυτή οργανώθηκε στο πλαίσιο των προγραμμάτων αγωγής υγείας και σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΥΠΕΠΘ με αριθμ. πρωτ. 137994/Γ7/6-12-2005 και με αριθμ. πρωτ. 49919 / Γ7 /19-5-2006 . Με τις δύο αυτές αποφάσεις προκηρύχθηκαν και εντάχθηκαν στην ενέργεια 2.4.3, πράξη γ, του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης - ΕΠΕΑΕΚ II και με φορέα υλοποίησης το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, δύο προγράμματα με τους εξής τίτλους:

1. «Η ομάδα Αγωγής Υγείας διερευνά την ποιότητα της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία».

Συμμετείχαν οι μαθητικές ομάδες των παρακάτω σχολικών μονάδων με τους αντίστοιχους εκπαιδευτικούς στο ρόλο του υπεύθυνου της ομάδας:

2^ο Γυμνάσιο Έδεσσας (Αντωνέλης Τιμολέων), 1^ο ΤΕΕ Έδεσσας (Πούλογλου Δήμητρα), 2^ο ΤΕΕ Έδεσσας (Λουσιώτη Θεοδώρα), 1^ο Γυμνάσιο Σκύδρας (Κυτσόγλου Χριστόφορος), 2^ο Γυμνάσιο Σκύδρας (Καραβίτης Σταύρος), Γυμνάσιο Ν. Καρυώτισσας (Γκουνζούδη Πηνελόπη), 1^ο Γυμνάσιο Γιαννιτών (Ιγνατιάδου Αλίκη), 3^ο Γυμνάσιο Γιαννιτών (Καπέτης Δημήτριος), 1^ο ΤΕΕ Γιαννιτών (Μπαχαράκης Θωμάς), 2^ο ΤΕΕ Γιαννιτών (Σιώνη Ευαγγελία)

2. «Η ομάδα Αγωγής Υγείας διερευνά τη λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία, με τη συμμετοχή πέντε σχολικών μονάδων»

Συμμετείχαν οι μαθητικές ομάδες των παρακάτω σχολικών μονάδων με τους αντίστοιχους εκπαιδευτικούς στο ρόλο του υπεύθυνου της ομάδας:

1^ο ΤΕΕ Έδεσσας (Μπίντση Χριστίνα, συντονίστρια), Γυμνάσιο Ν. Καρυώτισσας (Γωνιάδης Παναγιώτης), 3^ο Γυμνάσιο Γιαννιτών (Κουσουρέτα Νίκη), 1^ο ΤΕΕ Γιαννιτών (Νικολαΐδου Μαρία), 2^ο ΤΕΕ Γιαννιτών (Βλαϊκούδη Σταματία)

Στις εργασίες της ημερίδας, συμμετείχαν με εισηγήσεις τους:

1. οι δεκαπέντε μαθητικές ομάδες με τους αντίστοιχους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς, που ανακοίνωσαν τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήγαγαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων τους
2. η ερευνητική ομάδα του Κέντρου Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Νομού Πέλλας (ΚΕΚΥΚΑμεΑ), αποτελούμενη από τις: Άμπλα Ευαγγελία, Κικιλίγκα Ιορδάνα, Πασλαμούσκα Ελένη, Τόπκα Ιωάννα, και Τούσια Αναστασία, που ανακοίνωσαν τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγαν με το τίτλο: "Τι γνώμη έχουν οι νέοι για το γάμο και την αναπηρία"
3. Τα μέλη των Σχολών Γονέων Νομών Πέλλας και Ημαθίας, της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) του ΥΠΕΠΘ και υποστηρίζονται από το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ) και συγκεκριμένα οι εκπαιδευτριες της Σχολής Γονέων Νομού Πέλλας, Δούδη Κυριακή, Ξανθοπούλου Μαρία και Χασιώτη Πολύμνια - Άννα και ο υπεύθυνος Σχολής Γονέων Νομού Ημαθίας Ταχματζίδης Δημήτρης.

Στόχος της ημερίδας ήταν να παρουσιαστεί το προϊόν της ερευνητικής διαδικασίας των μαθητικών ομάδων των δύο προγραμμάτων, της ερευνητικής ομάδας του Κέντρου Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία Νομού Πέλλας και να κατατεθούν σκέψεις από την εμπλοκή των εκπαιδευτριών και υπευθύνων σχετικά με τη λειτουργία των σχολών γονέων.

Τα πρακτικά της Ημερίδας εκδίδονται, επειδή αναμένεται να είναι χρηστικά για πολλούς που εργάζονται στους χώρους της Εκπαίδευσης και Υγείας και ότι θα δώσουν ερεθίσματα για συζήτηση και προβληματισμό σε ό,τι αφορά τις συμπεριφορές και προκαταλήψεις ενηλίκων και ανηλίκων, στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία.

Για την επιτυχία της Ημερίδας συνέβαλαν πολλοί και τους ευχαριστούμε θερμά.

Ευχαριστούμε το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) και το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.) για την ευκαιρία που μας έδωσαν να πραγματοποιήσουμε τα δύο προγράμματα αγωγής υγείας και την ημερίδα παρουσίασης των προϊόντων τους.

Ευχαριστούμε επίσης το Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας Γρηγορίου Κωνσταντίνο, τον πρόεδρο του ΚΕΚΥΚΑμεΑ Νομού Πέλλας Κωνσταντινίδη Φώτη, που συνέβαλαν στην επιτυχία της ημερίδας.

Ευχαριστούμε τη συντονίστρια του ενός προγράμματος Μπίντση Χριστίνα και τους εισηγητές της ημερίδας.

Ιδιαίτερα όμως ευχαριστούμε τους ερευνητές μαθητές και μαθήτριες των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν, για την ενεργό συμμετοχή τους σε όλες τις φάσεις της ερευνητικής διεργασίας.

Κωνσταντίνος Κιουρτσής, συντονιστής της ημερίδας
Υπεύθυνος Αγωγής Υγείας Νομού Πέλλας
Ιούνιος 2006

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΔΕΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ: ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: ΑΝΤΩΝΕΛΗΣ ΤΙΜΟΛΕΩΝ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

1	Γκέρτζα	Νιόβη
2	Γραικού	Μαρία
3	Ίτσος	Βασίλης
4	Κάμτσης	Νίκος
5	Κυρμάνογλου	Ηλίας
6	Κυρμάνογλου	Τάσος
7	Λαμπίδου	Ευτυχία
8	Μπάρη	Μαρία
9	Μπέκτση	Κατερίνα
10	Μυτηλινού	Κατερίνα
11	Νικισένκο	Άννα
12	Νικολαΐδης	Αντώνης
13	Νικολέντζος	Γιώργος
14	Πανώργια	Κατερίνα
15	Παπαγιάννη	Άννα
16	Παπαζωγονόπουλος	Διονύσης
17	Πετρίδη	Ιωάννα
18	Πριβατητσάνη	Αλεξία
19	Σαλονικίδης	Διογένης
20	Σεμερτζίδου	Ειρήνη
21	Σόντρας	Αντώνης
22	Τερζανίδου	Ελισάβετ

Προετοιμασία και υλοποίηση του προγράμματος

Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς μαθητές/-τριες για συμμετοχή σε ερευνητική ομάδα Αγωγής Υγείας (τέλη Νοεμβρίου – αρχές Δεκεμβρίου 2005)

Σύσταση της ερευνητικής ομάδας (16-12-2005).

1^η συνάντηση της ομάδας (13-1-2006): Μετά τη γνωριμία των μελών της ομάδας, έγινε λόγος για το σκοπό σύστασης της ομάδας, για την ερευνητική διαδικασία (γενικά), μοιράστηκαν φύλλα με 34 υποψήφια θέματα για διαπραγμάτευση και έγινε μια αρχική συζήτηση που αφορούσε στα θέματα.

2^η συνάντηση της ομάδας (2-2-2006): Μετά από συζήτηση που σχετιζόταν με τα υποψήφια θέματα, πραγματοποιήθηκαν διαδοχικές ψηφοφορίες μεταξύ των 34 θεμάτων και της πρότασης ενός μαθητή-μέλους της ομάδας. Το θέμα που πλειοψήφησε (που ήταν πρόταση του μαθητή) αφορούσε στην «(κατα)πίεση των γονιών στα παιδιά τους», όμως ο ακριβής τίτλος δεν συγκεκριμενοποιήθηκε τότε.

3^η συνάντηση της ομάδας (16-2-2006): Αποφασίστηκε να διακινηθεί ερωτηματολόγιο. Καθορίστηκαν τα μέσα της έρευνας: (α) γραφικά υλικά από το Σχολείο, (β) Η/Υ μαθητή, του καθηγητή, του Σχολείου και φωτοαντιγραφικό του Σχολείου. Επίσης, καθορίστηκε ένα στοιχειώδες χρονοδιάγραμμα και βρέθηκαν άτομα με γνώσεις Η/Υ. Συζητήθηκε ο σκοπός της έρευνας. Συμφωνήθηκε η έρευνα να αποσκοπεί στην καταγραφή των απόψεων των νέων σήμερα. Επιλέχθηκε η ομάδα του πληθυσμού στους οποίους θα απευθυνθούν τα ερωτηματολόγια. Συμφωνήθηκε να είναι μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίων. Αποφασίστηκε το μέγεθος του δείγματος της έρευνας να είναι 100 ως 130 άτομα.

4^η συνάντηση της ομάδας (2-3-2006): Έγινε συζήτηση και ανταλλάχθηκαν απόψεις σχετικά με το θέμα. Κατατέθηκαν προτάσεις για τις ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο.

5^η συνάντηση της ομάδας (9-3-2006): Επισημάνθηκε ότι οι προτάσεις για τις ερωτήσεις μπορούσαν να καταταχθούν σε δύο κατηγορίες:

(α) μία σχετικά με τις μορφές αντίδρασης των παιδιών απέναντι στην «καταπίεση» των γονιών. (β) άλλη σχετικά με το κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών. Αποφασίστηκε με ψηφοφορία το θέμα να είναι «το κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών». Έγινε συζήτηση σχετικά με τις προτάσεις για τις ερωτήσεις.

6^η συνάντηση της ομάδας (17-3-2006): Η ομάδα έπρεπε να χρησιμοποιήσει ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Ύστερα από συζήτηση, αποφασίστηκε (κατόπιν ψηφοφοριών) το περιεχόμενο και η σειρά των ερωτήσεων κλειστού τύπου, η μορφή των επιλογών στις απαντήσεις, το περιεχόμενο της ερώτησης ανοικτού τύπου, η εμφάνιση του ερωτηματολογίου. Συντάχθηκε ένα σχέδιο ερωτηματολογίου, το οποίο κυκλοφόρησε μεταξύ των μελών της ομάδας για να το μελετήσουν. και να διατυπώσουν προτάσεις για αλλαγές.

7^η συνάντηση της ομάδας (24-3-2006): Μέλη της ομάδας πρότειναν τροποποιήσεις στο σχέδιο ερωτηματολογίου. Μετά τις βελτιώσεις, η τελική μορφή του ερωτηματολογίου πληκτρολογήθηκε σε Η/Υ, εκτυπώθηκε, αναπαράχθηκε σε φωτοαντίγραφα και μοιράστηκε στα μέλη της ομάδας – στο παράρτημα Α' υπάρχει η τελική μορφή του ερωτηματολογίου.

8^η συνάντηση της ομάδας (30-3-2006): Αποφασίστηκε (κατόπιν ψηφοφορίας) η διαδικασία καταγραφής των απαντήσεων: Το ερωτηματολόγιο παραδίδεται στον ερωτώμενο, ο οποίος σημειώνει τις απαντήσεις μόνος του.

Στην ίδια συνάντηση αποφασίστηκε ο τρόπος διακίνησης του ερωτηματολογίου να είναι «χέρι – χέρι». Επίσης, επισημάνθηκαν οι υποχρεώσεις του ερευνητή: Ο κάθε ερευνητής-μέλος της ομάδας, που θα διακινούσε το ερωτηματολόγιο, όφειλε: (α) να παρουσιαστεί στον ερωτώμενο, να του εκθέσει τα κίνητρό του και την αποστολή του, (β) να ζητήσει την ειλικρινή συμμετοχή του ερωτώμενου, (γ) να παρέχει στον ερωτώμενο οποιαδήποτε διευκρίνιση του ζητήσει.

Διακίνηση του ερωτηματολογίου: Αρκετά μέλη της ομάδας προθυμοποιήθηκαν να διακινήσουν το ερωτηματολόγιο. Κάθε ερευνητής-«διακινήτης» έλαβε 10 φωτοαντίγραφα του ερωτηματολογίου, γραπτές οδηγίες για τη διακίνηση και έναν πίνακα για να τον συμπληρώσει (με συνολικούς αριθμούς ανά ερευνητή). Συντριπτικός αριθμός ερωτηματολογίων διακινήθηκε σε μαθητές και μαθήτριες του 2^{ου} Γυμνασίου Έδεσσας και ένας μικρός αριθμός ερωτηματολογίων (μικρότερος των δέκα) σε μαθητές και μαθήτριες των 1^{ου} και 3^{ου} Γυμνασίων Έδεσσας. Η διακίνηση πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από 30 Μαρτίου 2006 ως 5 Απριλίου 2006.

Συγκέντρωση των ερωτηματολογίων: Κάθε ερευνητής συγκέντρωσε τα ερωτηματολόγια που μοίρασε, έλεγξε αν σε κάθε ερωτηματολόγιο έχουν απαντηθεί όλες οι ερωτήσεις και αν είναι ευανάγνωστες, συμπλήρωσε τον ατομικό συγκεντρωτικό πίνακά του και κατέγραψε σε ένα φύλλο τις προτάσεις για την ερώτηση ανοικτού τύπου (από τα ερωτηματολόγια του). Δεκατρείς

ερευνητές/-τριες έφεραν στον συντονιστή εκπαιδευτικό συμπληρωμένα ερωτηματολόγια μαζί με τους ατομικούς συγκεντρωτικούς πίνακές τους και τα φύλλα με τις προτάσεις για την ερώτηση ανοικτού τύπου.

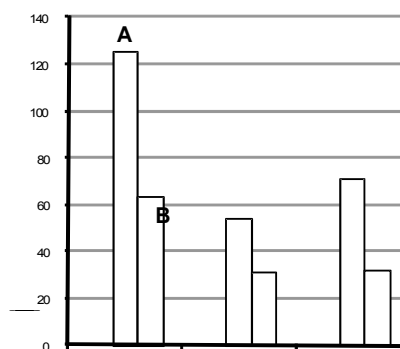
Τα στοιχεία (αριθμοί) από τους ατομικούς συγκεντρωτικούς πίνακες εισήχθησαν σε αρχείο Microsoft® Excel και καταστρώθηκαν (κατόπιν αθροίσεων) οι τελικοί συγκεντρωτικοί πίνακες των στοιχείων και δημιουργήθηκαν γραφικές παραστάσεις.

9^η συνάντηση της ομάδας (11-4-2006): Τα μέλη εξέφρασαν τα σχόλιά τους σχετικά με τη διενέργεια της έρευνας, μελέτησαν τους τελικούς συγκεντρωτικούς πίνακες και τις γραφικές παραστάσεις, σχολίασαν τα αποτελέσματα, διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους και κατέληξαν σε συμπεράσματα.

Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων

Ερωτηματολόγια συμπλήρωσαν 54 μαθητές Γυμνασίου και 71 μαθήτριες Γυμνασίου.

	ΣΥΝΟΛΟ	Μαθητές Γυμνασίου	Μαθήτριες Γυμνασίου	
Αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων	125	54	71	Ράβδοι
Αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων χωρίς απάντηση στην ερώτηση ανοικτού τύπου	63	31	32	Ράβδοι Β

A' - Ερώτηση ανοικτού τύπου

Από τους ερωτηθέντες ζητήθηκε να γράψουν «μία ή περισσότερες δικές τους προτάσεις για να βελτιωθεί το κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών».

Οι μισοί σχεδόν μαθητές/τριες (50,4%) δεν συμπλήρωσαν απάντηση στην ερώτηση ανοικτού τύπου. Το ποσοστό αυτών που δεν απάντησαν στην ερώτηση ανοικτού τύπου είναι κάπως χαμηλότερο για τις μαθήτριες (45%), ενώ είναι μεγαλύτερο για τους μαθητές (57%).

Η συντριπτική πλειονότητα των ερωτώμενων «έριξαν το μπαλάκι» στους γονείς για τη βελτίωση του κλίματος. Οι πιο συχνά διατυπωμένες προτάσεις ήταν:

- «Οι γονείς να δείχνουν εμπιστοσύνη στα παιδιά τους».
- «Οι γονείς να δείχνουν κατανόηση στα παιδιά τους (και να προσπαθούν να μπουν στη θέση των παιδιών)».
- «Οι γονείς να συζητούν (να βρίσκονται σε διάλογο) με τα παιδιά τους»
- «Οι γονείς να μην είναι καταπιεστικοί (και να μην θέτουν αυστηρούς περιορισμούς)».

Επίσης, εκφράστηκαν και οι προτάσεις:

- «Οι γονείς να σέβονται τα πιστεύω / τις απόψεις των παιδιών»
- «Οι γονείς να περνάνε περισσότερο χρόνο με τα παιδιά τους»
- «Οι γονείς να “ξυπνήσουν” και να έρθουν στον 21^ο αιώνα»
- «Οι γονείς να βοηθούν τα παιδιά τους με το Σχολείο»
- «Οι γονείς να μου πάρουν μηχανάκι / ηλεκτρονικά παιχνίδια / αυτοκίνητο»

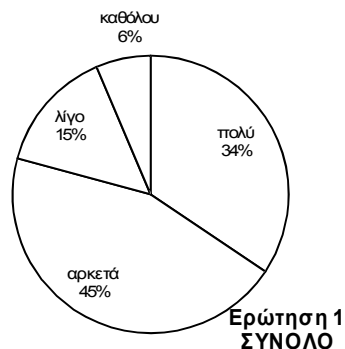
Όμως, υπήρξαν κάποιες προτάσεις (λίγες) που δεν είναι «λίβελος» για τους γονείς:

- «Οι γονείς να θέτουν ένα όριο στις επιθυμίες των παιδιών γιατί τα βοηθάει να μην γίνουν κακομαθημένα και να μάθουν να ζουν με τα απαραίτητα και όχι με πλεονασμούς»
- «Οι γονείς να καθορίσουν κανόνες ύστερα από διάλογο και λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμίες των παιδιών».
- «Τα παιδιά να μην ζητούν πολλά από τους γονείς και να μην κάνουν ότι θέλουν»
- «Αγάπη»

Β' - Ερωτήσεις κλειστού τύπου

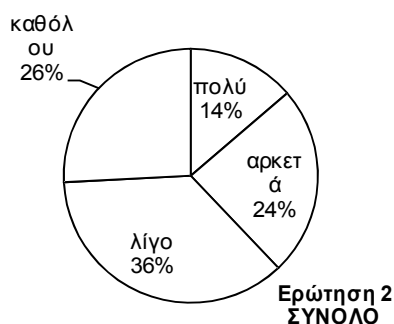
Στην **ερώτηση 1** («Σε ποιο βαθμό είσαι ικανοποιημένος /-η από την επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ γονιών και παιδιών στην οικογένειά σου;») θετικά (δηλ. «πολύ» ή «αρκετά») απάντησε η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών/-τριών (80%), ενώ «λίγο» ή «καθόλου» απάντησε το 20%. Ας σημειωθεί ότι οι μαθήτριες απάντησαν «λίγο» ή «καθόλου» σε ποσοστό 27% που είναι αρκετά μεγαλύτερο του ποσοστού των μαθητών (13%), ενώ οι μαθητές απάντησαν «πολύ» σε ποσοστό 41% που είναι αρκετά μεγαλύτερο του ποσοστού των μαθητριών (30%).

Ερώτηση 1	πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου	δεν απάντησαν
ΣΥΝΟΛΟ	43	56	18	8	
Μαθητές Γυμνασίου	22	25	4	3	
Μαθήτριες Γυμνασίου	21	31	14	5	

Στην **ερώτηση 2** («Πόσο καταπιεστικό Αισθάνεσαι να είναι το κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών στην οικογένειά σου;») το (αναπάντεχο !) 62% των μαθητών/-τριών απάντησε ότι αισθάνονται «λίγο» ή «καθόλου» καταπιεστικό το κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών στην οικογένειά τους, όμως η σημαντική μειονότητα του 38% απάντησε ότι το κλίμα είναι «αρκετά» ή «πολύ» καταπιεστικό.

Ερώτηση 2	πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου	απάντησαν δεν
ΣΥΝΟΛΟ	17	30	45	32	1
Μαθητές Γυμνασίου	8	12	16	17	1
Μαθήτριες Γυμνασίου	9	18	29	15	

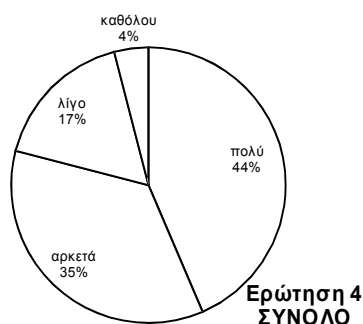
Στην **ερώτηση 3** («Πόσο αυστηροί θεωρείς ότι είναι οι κανόνες πειθαρχίας στο σπίτι σου;») το (απροσδόκητο !) 65% των μαθητών/-τριών απάντησε ότι θεωρούν «καθόλου» ή «λίγο» αυστηρούς τους κανόνες πειθαρχίας στο σπίτι τους, όμως η καθόλου αμελητέα μειονότητα του 35% απάντησε οι κανόνες πειθαρχίας στο σπίτι τους είναι «πολύ» ή «αρκετά» αυστηροί.

Ερώτηση 3	πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου	απάντησαν δεν
ΣΥΝΟΛΟ	10	33	56	24	2
Μαθητές Γυμνασίου	3	16	25	8	2
Μαθήτριες Γυμνασίου	7	17	31	16	

Στην **ερώτηση 4** («Πόσο συμφωνείς με την άποψη ότι ορισμένοι περιορισμοί που επιβάλλουν οι γονείς (π.χ. στη νυκτερινή έξοδο των παιδιών) έχουν ως σκοπό να προστατεύσουν τα παιδιά τους από διάφορους κινδύνους (π.χ. ναρκωτικά);») απάντησε ότι συμφωνεί «πολύ» ή «αρκετά» η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών/-τριών (79%) – ποσοστό πολύ ενθαρρυντικό για τους γονείς!

Ερώτηση	πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου	απάντησαν/δεν
ΣΥΝΟΛΟ	54	44	21	5	1
Μαθητές Γυμνασίου	23	18	8	4	1
Μαθήτριες Γυμνασίου	31	26	13	1	

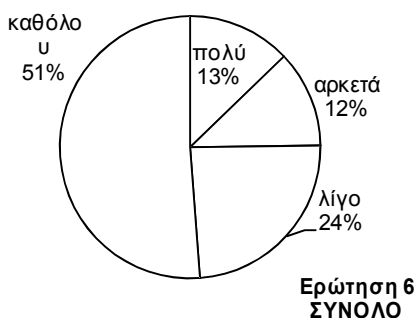
Στην **ερώτηση 5** («Πόσο συμφωνείς με την άποψη ότι το καλό κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών βοηθά τα παιδιά στις επιδόσεις και στη ζωή στο Σχολείο;») απάντησε ότι συμφωνεί «πολύ» ή «αρκετά» η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών/-τριών (88%). Ας σημειωθεί ότι οι μαθήτριες απάντησαν «πολύ» (64%) “πιο ένθερμα” από ότι οι μαθητές (52%).

Ερώτηση	πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου	απάντησαν/δεν
ΣΥΝΟΛΟ	73	37	11	4	
Μαθητές Γυμνασίου	28	19	5	2	
Μαθήτριες Γυμνασίου	45	18	6	2	

Στην **ερώτηση 6** («Σε ποιο βαθμό συμφωνείς οι γονείς να επιλέγουν το μέλλον (π.χ. επαγγελματικό) των παιδιών τους ανεξάρτητα από την επιθυμία και την κλίση των παιδιών;») η πλειονότητα του 75% των μαθητών/-τριών απάντησε ότι δεν συμφωνούν «καθόλου» ή συμφωνούν «λίγο» οι γονείς να επιλέγουν το μέλλον (π.χ. επαγγελματικό) των παιδιών τους. Όμως, το (απροσδόκητα υπολογίσιμο) 25% των μαθητών/-τριών απάντησε ότι συμφωνεί «πολύ» ή «αρκετά» οι γονείς να επιλέγουν το μέλλον των παιδιών τους.

Ερώτηση	Πολύ	αρκετά	λίγο	καθόλου	δεν απάντησαν
ΣΥΝΟΛΟ	16	15	30	64	
Μαθητές Γυμνασίου	7	6	14	27	
Μαθήτριες Γυμνασίου	9	9	16	37	

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για τις ερωτήσεις 2,3,4 και 6, τα ποσοστά ανά κατηγορία απάντησης είναι περίπου τα ίδια τόσο στους μαθητές, όσο και στις μαθήτριες. Συνεπώς, για τις ερωτήσεις 2,3,4 και 6, το

διάγραμμα πίτας για τους μαθητές και το διάγραμμα πίτας για τις μαθήτριες είναι περίπου όμοια με το εικονιζόμενο διάγραμμα πίτας για το ΣΥΝΟΛΟ (μαθητών και μαθητριών).

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τις προτάσεις που διατυπώθηκαν για την ερώτηση ανοικτού τύπου, τα παιδιά διψούν για **διάλογο / συζήτηση** με τους γονείς τους, θέλουν οι γονείς τους να τους έχουν **εμπιστοσύνη**, να τα αντιμετωπίζουν με **κατανόηση**, να **σέβονται** τις απόψεις τους και **να μην τα καταπιέζουν**.

Υπάρχουν παιδιά που πιστεύουν ότι η βελτίωση του κλίματος δεν είναι μόνο υπόθεση των γονέων αλλά ότι και τα ίδια πρέπει να συμβάλουν στη βελτίωση του κλίματος.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις κλειστού τύπου, σε γενικές γραμμές, η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών/-τριών είναι ικανοποιημένοι /-ες από την επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ γονιών και παιδιών στην οικογένειά τους, δεν αισθάνονται πολύ καταπιεστικό το κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών στην οικογένειά τους, ούτε θεωρούν αυστηρούς τους κανόνες πειθαρχίας στο σπίτι τους, πιστεύουν ότι ορισμένοι περιορισμοί που επιβάλλουν οι γονείς έχουν ως σκοπό να προστατεύσουν τα παιδιά τους από διάφορους κινδύνους, θεωρούν ότι το καλό κλίμα στις σχέσεις γονιών και παιδιών βοηθά τα παιδιά στις επιδόσεις και στη ζωή στο Σχολείο και δεν θέλουν οι γονείς να επιλέγουν το μέλλον των παιδιών τους («χωρίς αυτά»). Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις κλειστού τύπου, οι μαθητές είναι (σε σχέση με τις μαθήτριες) πιο ικανοποιημένοι (ή λιγότερο δυσαρεστημένοι) από την επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ γονιών και παιδιών στην οικογένειά τους.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 2^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΒΛΑΪΚΟΥΔΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Τάξη Α' – Τομέας Υγείας και Πρόνοιας

1. Αμπατζιάδου Κυριακή
2. Γιαννακούδη Άννα
3. Δανηλίδου Χριστίνα
4. Θεοδωροπούλου Νικολέτα
5. Ιωαννίδου Δόμνα
6. Κάνου Γιάννα
7. Καρακλίδου Σοφία
8. Κυριαζής Πέτρος
9. Μπάζε Μιγκένα
10. Νταμάρη Αναστασία
11. Νόφτσης Χρήστος
12. Πετρίδου Μερόπη
13. Ρίσκος Θεόδωρος
14. Σιώντας Νικόλαος
15. Τσακίρη Χριστίνα
16. Τσίνογλου Μαγδαληνή

Η ζωή στις κοινωνικές ομάδες, όπως και στην ευρύτερη κοινωνία, διέπεται από κανόνες γραπτούς και άγραφους. Οι κανόνες ρυθμίζουν την καθημερινή δράση των ατόμων και τις μεταξύ τους σχέσεις, τη σχέση του πολίτη με το κράτος –προσδιορίζοντας τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του-, τα όρια δράσης του καθενός, ενώ υπαγορεύουν πρότυπα δράσης και συμπεριφοράς και ρυθμίζουν τη συλλογική ζωή.

Η σχολική κοινότητα είναι μια οργανωμένη ομάδα που έχει όλα τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας. Το σχολείο προετοιμάζει τους νέους να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία. Οι σχολικοί κανονισμοί αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για να πραγματοποιείται οργανωμένα και αποτελεσματικά το έργο του σχολείου και αποβλέπουν στη διαμόρφωση ενός διδακτικού και παιδαγωγικού κλίματος, το οποίο θα εξασφαλίζει τη συνεργασία των μελών της σχολικής κοινότητας, χωρίς εντάσεις και συγκρούσεις, με αμοιβαίο σεβασμό, ανοχή και αναγνώριση. Οι κανόνες μιας κοινωνίας, είτε είναι γραπτοί είτε άγραφοι, δε μένουν σταθεροί αλλά μεταβάλλονται. Καθετί που σε μια κοινωνία ορίζεται μέσα από κανόνες ως αποδεκτό ή μη αποδεκτό, μεταβάλλεται, ανάλογα με τις αλλαγές που συμβαίνουν στην κοινωνία αυτή. Γι' αυτό και οι σχολικοί κανονισμοί δεν πρέπει να έχουν στατικό χαρακτήρα και τη μορφή ενός απλού καθηκοντολόγιου, αλλά να συνδέονται δυναμικά με το περιβάλλον και την εποχή και να αναδεικνύουν όχι μόνο την οργανωτική πλευρά της σχολικής πειθαρχίας, αλλά και την παιδαγωγική.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια ο όρος «σχολική πειθαρχία» αποκτά δημοκρατικό περιεχόμενο και αναδεικνύεται σε βασικό ποιοτικό στοιχείο του σύγχρονου δημοκρατικού σχολείου. Επομένως, ένας σχολικός κανονισμός που δε θεωρεί τη σχολική πειθαρχία ως αυτοσκοπό, αλλά ως παιδαγωγικό μέσο για την ομαλή σχολική ζωή και την ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε ατόμου, θα πρέπει να πληρεί τις εξής προϋποθέσεις: να είναι προσαρμοσμένος στην ιδιαίτερη αποστολή κάθε βαθμίδας της εκπαίδευσης, να σχετίζεται άμεσα με την επικαιρότητα, να έχει δυναμικό χαρακτήρα, να είναι προϊόν συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, να προϋποθέτει τέτοιους τρόπους και μέσα πειθάρχησης ώστε να δίνεται έμφαση στην πρόληψη κι όχι στη θεραπεία, να αφήνει περιθώρια για αυτόνομη λειτουργία των μαθητών, να προάγει την προσαρμογή και την υπευθυνότητα και, τέλος, να περιέχει λογικές, γενικά αποδεκτές, κατανοήσιμες και εφαρμόσιμες διατάξεις.

Για τα προβλήματα οργάνωσης και διοίκησης της τάξης και την πειθαρχία έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς αξιολογικές απόψεις. Ο David Fontana στο βιβλίο του

«Ο εκπαιδευτικός στην τάξη» υποστηρίζει :

«Η οργάνωση, η τακτική και οι πρακτικές κάθε σχολείου επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τη συμπεριφορά των παιδιών. Το ίδιο το σχολείο μπορεί να αποτελέσει τον παράγοντα κλειδί που θα καθορίσει αν ορισμένοι μαθητές γίνουν διασπαστικοί και μη συνεργάσιμοι ή όχι. Η φύση των σχολικών κανόνων, το σύστημα των κυρώσεων και των ποινών, το ηγετικό ύψος που υιοθετούν οι επικεφαλής, η στάση απέναντι στα μαθησιακά και κοινωνικά προβλήματα των παιδιών καθώς και η γενική φιλοσοφία και το ήθος του σχολείου δείχνουν να παίζουν όλα σημαντικό ρόλο στον επηρεασμό των αντιδράσεων των παιδιών. Το σχολείο που ευαισθητοποιείται στις ανάγκες των μαθητών ατομικά και λειτουργεί με έναν τρόπο στοργικό, εποικοδομητικό και θετικό, θα αντιμετωπίσει κατά κανόνα λιγότερα προβλήματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς από εκείνο που υιοθετεί μια στάση τιμωρητική και λιγότερο επικεντρωμένη στο μαθητή.»

Ο Ρούντολφ Ντράϊκωρς, στην προσπάθειά του να ενθαρρύνει τους δασκάλους να υιοθετήσουν νέα στάση απέναντι στο εκπαιδευτικό πρόβλημα, ν' αλλάξουν στόχους και να δείξουν περισσότερο ενδιαφέρον για την κατανόηση των μαθητών, παρά για τη δική τους εξουσία, επισημαίνει στο βιβλίο του «Διατηρώντας την ισορροπία στην τάξη» :

« Οι δάσκαλοι έχουν μια εξαιρετικά δύσκολη αποστολή. Όχι μόνο μπορούν να επηρεάσουν τους μαθητές στην ανάπτυξή τους, αλλά μέσω των μαθητών μπορούν ν' αλλάξουν τη μορφή της κοινωνίας... Το τέλος του πολέμου ανάμεσα σε δασκάλους και παιδιά μπορεί να έρθει μόνο όταν τα σχολεία γίνουν πραγματικά δημοκρατικά και διοικούνται από αντιπροσώπους όλων των τομέων του σχολικού πληθυσμού. Η διοίκηση, οι δάσκαλοι, οι σύμβουλοι και το προσωπικό πρέπει να συναντώνται με τους μαθητές και να συζητούν από κοινού τα διάφορα προβλήματα που τους απασχολούν. Δεν μπορούμε πια να διοικούμε τα σχολεία για λογαριασμό των παιδιών. Πρέπει και τα παιδιά να συμμετέχουν στη διαδικασία της εκπαίδευσης. Για να γίνει πραγματικότητα αυτό, χρειάζεται μια νέα σχέση ανάμεσα στους μεγάλους και στα παιδιά. Μια σχέση που ν' αντανάκλα την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τον αμοιβαίο σεβασμό. Χωρίς τη σχέση αυτή ο πόλεμος θα συνεχιστεί επ' άπειρον.»

Τελειώνοντας, είναι σκόπιμο να αναφέρουμε ότι «Αν ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα, σε συνεργασία με τους γονείς, εγκύψει με βαθιά τη συναίσθηση της ευθύνης που το περιβάλλει για

το θέμα της πειθαρχίας των παιδιών και ενεργήσει περισσότερο προληπτικά παρά θεραπευτικά, σίγουρα θα ξημερώσουν καλύτερες μέρες για όλους: την κοινωνία, την οικογένεια, το σχολείο, το δάσκαλο και το ίδιο το παιδί.» (Φιλιώ Λουκαΐδου)

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η μαθητική ομάδα αγωγής υγείας συναντήθηκε για πρώτη φορά στις 2/3/2006. Την ομάδα αποτελούσαν 4 αγόρια και 12 κορίτσια της Α' τάξης του τομέα Υγείας και Πρόνοιας του σχολείου μας. Η ομάδα αφού καθόρισε τους κανόνες λειτουργίας της, επικεντρώθηκε στην κατανόηση του τίτλου της σύμπραξης. Αρκετοί μαθητές/τριες αναρωτιόνταν τι σημαίνει «διερευνώ», τι σημαίνει «λειτουργία γραπτών και άγραφων κανόνων». Δόθηκε για το λόγο αυτό ο ορισμός της έρευνας και επισημάνθηκαν τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας και οι υποχρεώσεις του ερευνητή. Στη συνέχεια έγινε αναφορά στους γραπτούς νόμους και τους άγραφους κανόνες που διέπουν κάθε οργανωμένη κοινωνία και ρυθμίζουν θέματα που αφορούν: - την καθημερινή δράση των ατόμων και τις μεταξύ τους σχέσεις, - τις σχέσεις του πολίτη με το κράτος προσδιορίζοντας τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του, - τα όρια δράσης του καθενός και δόθηκαν παραδείγματα. Έγινε επίσης αναφορά στους κανόνες που υπάρχουν στο παιχνίδι, στην παρέα, στην οικογένεια και στο σχολείο. Χαρακτηρίζοντας το σχολείο σαν μικρογραφία της κοινωνίας, δόθηκε ερέθισμα στα μέλη της ομάδας, τα οποία αναφέρθηκαν με χειμαρρώδη τρόπο στις συμπεριφορές που εκδηλώνονται στο σχολικό περιβάλλον, τους στόχους κάθε συμπεριφοράς, τους κανόνες λειτουργίας των σχολείων, τους φορείς και τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη διαμόρφωση αυτών των κανόνων, την πειθαρχία σαν μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τις ποινές και τον τρόπο που επιβάλλονται και επηρεάζουν τον ψυχισμό του μαθητή, τις μεθόδους διδασκαλίας και πλήθος άλλων θεμάτων που αφορούν στη λειτουργία του σχολείου. Μια λέξη γινόταν αφορμή για κουβέντα, μια άλλη για να εκφραστεί ένα παράπονο, μια προσωπική εμπειρία. Πολλές φορές τα μέλη της ομάδας έβγαζαν θυμό απέναντι στην εξουσία του δασκάλου. Μιλούσαν ακατάπαυστα, διαμαρτύρονταν, κάποια στιγμή μάλιστα απειλήθηκε ο έλεγχος της τάξης. Φάνηκε ότι έψαχναν για «σύμμαχο»! Για ποιο λόγο άραγε; Τους άφηνα να εκτονωθούν. Φάνηκε ότι το θέμα που τους «έκαιγε» ήταν οι κανόνες πειθαρχίας και το θέμα των ποινών. Για την εκτόνωση της κατάστασης, τους πρότεινα αυτό να είναι και το βασικό ερώτημα της έρευνάς μας κι έτσι αποχωρήσαμε. Τέλος καλό, όλα καλά!

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η δεύτερη συνάντηση έγινε 9/3/2006. Έγινε συζήτηση για την αυτοπειθαρχία που βασίζεται στην ελευθερία και την υπευθυνότητα και για την επιβεβλημένη υπακοή στην εξουσία που βασίζεται στην ισχύ, τη δύναμη και το φόβο. Επιπλέον έγινε εκτενής αναφορά για το ρόλο των κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο, την οικογένεια και την κοινωνία. Ακούστηκαν ενδιαφέρουσες απόψεις που καταγράφηκαν στον πίνακα, όπως:

Η τήρηση των κανόνων πειθαρχίας συμβάλλει στα παρακάτω:

- Ομαλή κοινωνική συμβίωση - ισορροπία- αμοιβαίος σεβασμός
- Αποτελεσματική διδασκαλία – συνεργασία
- Όρια - διακριτοί ρόλοι - δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Μέτρο - πειθαρχημένοι πολίτες - συνειδητοποιημένοι πολίτες - καλύτεροι άνθρωποι
- Καταπολέμηση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας (βία, εγκληματικότητα, ρατσισμός)
- Μαθαίνω πώς να μαθαίνω να.....

Επιπλέον διατυπώθηκαν αντικρουόμενες απόψεις όσον αφορά στο θέμα των ποινών, όπως:

- Η επιβολή ποινής επηρεάζει αρνητικά τον ψυχισμό του μαθητή.
- Ο μαθητής υποτάσσεται, δε μαθαίνει πώς να πειθαρχεί.
- Η ποινή βοηθά το μαθητή να μάθει πώς θα γίνει πειθαρχημένος.
- Η επιβολή ποινής βοηθά τους μαθητές να μην επαναλάβουν την παράβαση.
- Η επιβολή ποινής έχει σαν αποτέλεσμα, ο τιμωρούμενος μαθητής να διψά για αντεκδίκηση και επιδιώκει να προκαλεί επαναλαμβάνοντας την ανεπιθύμητη συμπεριφορά.
- Οι κανόνες πειθαρχίας δεν είναι αποδεκτοί απ' τους μαθητές.

- Οι κανόνες πειθαρχίας πρέπει να τηρούνται απ' τους μαθητές είτε τους αρέσει, είτε όχι.
- Οι καθηγητές απαιτούν πειθαρχία, ενώ πολλοί απ' αυτούς είναι απειθαρχοί.
- Η ποινή δεν πρέπει να επιβάλλεται αν δεν εξεταστούν προηγουμένως τα βαθύτερα αίτια μιας παραβατικής συμπεριφοράς.
- Η ποινή βοηθά τους νέους να διακρίνουν το καλό απ' το κακό, το δίκαιο απ' το άδικο.
- Το σχολείο πρέπει να συγχωρεί και να καθοδηγεί, όχι να τιμωρεί.

Μετά από αξιολογικές προτάσεις διατυπώσαμε το γενικό τίτλο και καθορίσαμε το σκοπό και τους επιμέρους στόχους της έρευνας.

ΤΙΤΛΟΣ : «Οι κανόνες πειθαρχίας ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και θεμέλιο της κοινωνικής ζωής»

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ :

- Να καταγραφεί σε ποιο βαθμό η πειθαρχία αναβαθμίζει την εκπαιδευτική διαδικασία και την κοινωνική ζωή
- Να καταγραφούν οι απόψεις των μαθητών /τριών
- Να διατυπωθεί πρόταση για τη διαμόρφωση των κανόνων λειτουργίας του σχολείου

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ερευνητική ομάδα αγωγής υγείας συναντήθηκε για τρίτη φορά στις 16/3/2006 και αποφάσισε το ερωτηματολόγιο να διατεθεί σε μαθητές και μαθήτριες της Α' και Γ' λυκείου. Τα μέλη της ομάδας επέλεξαν τα ερωτηματολόγια να διατεθούν σε 2 τμήματα στα οποία παρατηρείται υψηλού βαθμού απείθαρχη συμπεριφορά και σε 2 τμήματα που παρουσιάζουν πειθαρχημένη συμπεριφορά, έτσι ώστε το δείγμα να είναι πιο αντιπροσωπευτικό. Το μέγεθος του δείγματος προσδιορίστηκε σε 52 άτομα, 25 αγόρια και 27 κορίτσια. Έγινε επιπλέον καταμερισμός εργασιών και αποφασίστηκε ο τρόπος διακίνησης των ερωτηματολογίων.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Η ομάδα συναντήθηκε στις 23/3/2006 με σκοπό τη σύνταξη του ερωτηματολογίου. Σχεδιάστηκε αρχικά ερωτηματολόγιο με 7 ερωτήσεις κλειστού και 1 ερώτηση ανοιχτού τύπου. Το ερωτηματολόγιο ήταν ωστόσο μακροσκελές και έγινε προσπάθεια συμπύκνωσής του, για να είμαστε συνεπείς στους κανόνες της έρευνας, σύμφωνα με τους οποίους το ερωτηματολόγιο δεν έπρεπε να υπερβαίνει τη μία σελίδα. Παρά τις αντιρρήσεις των μελών, έπρεπε να προσαρμοστούμε στα ζητούμενα της έρευνας, έπρεπε να μάθουμε να πειθαρχούμε σαν ομάδα. Έτσι σχεδιάστηκε ένα νέο συμπυκνωμένο ερωτηματολόγιο με 4 ερωτήσεις κλειστού και 1 ερώτηση ανοιχτού τύπου και είμαστε πλέον έτοιμοι για την αναπαραγωγή και διάθεσή του. Στη συνέχεια παρατίθεται το τελικό ερωτηματολόγιο.

Το ερωτηματολόγιο διατέθηκε σε 4 (τέσσερα) τμήματα του σχολείου, 3 (τρία) της Α' τάξης και 1 (ένα) της Γ' τάξης, σε 52 (πενήντα δύο) συνολικά μαθητές και μαθήτριες, 27 (είκοσι επτά) κορίτσια και 25 (είκοσι πέντε) αγόρια. Οι μικροί ερευνητές χωρίστηκαν σε τριάδες και αφού έδωσαν σαφείς πληροφορίες στους ερωτώμενους για το αντικείμενο της έρευνας, διέθεσαν το ερωτηματολόγιο στα παραπάνω τμήματα. Όσοι παρουσίασαν το αντικείμενο της έρευνας και έδωσαν διευκρινίσεις είχαν αγωνία αν τα κατάφεραν καλά, ήταν σα να έδιναν εξετάσεις ισχυρίστηκαν. Η αποδοχή όμως των συμμαθητών τους τους ενθάρρυνε και η όλη διαδικασία τους ευχαρίστησε.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ-ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Λίγες μέρες αργότερα, στις 27/3/2006, τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν στην τάξη, χωρίστηκαν από τα μέλη της ομάδας ανάλογα με το φύλο των ερωτώμενων και αφού έγιναν οι σχετικοί πίνακες, άρχισε η καταγραφή των δεδομένων. Στη φάση αυτή όλοι οι μαθητές/τριες συμμετείχαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο (υπαγόρευαν, κατέγραφαν, καταμετρούσαν, σχολίαζαν) και χαρακτήρισαν τη διαδικασία πολύ ενδιαφέρουσα. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον

έδειξαν για την ερώτηση ανοιχτού τύπου, όπου σχολίαζαν και αξιολογούσαν συγχρόνως κάθε απάντηση, άλλοτε με σοβαρότητα, άλλοτε με χιούμορ και άλλοτε με σαρκασμό. Από τους 52 ερωτώμενους, 2 μαθήτριες και 1 μαθητής δεν απάντησαν στην ερώτηση ανοιχτού τύπου, 2 μαθητές έγραψαν διγ/δα (δε γνωρίζω /δεν απαντώ) και ένας μαθητής τη λέξη βαριέμαι. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου απαντήθηκαν απ' όλους. Το ποσοστό συμμετοχής των ερωτώμενων, ικανοποίησε τους μικρούς ερευνητές που θεώρησαν ότι έγινε σεβαστή η προσπάθεια που κάνουν. Οι πίνακες των αποτελεσμάτων παραθέτονται στη συνέχεια.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι δύο επόμενες συναντήσεις της ομάδας έγιναν στις 5 και 6/4/2006 με σκοπό την ανάλυση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και την καταγραφή τους σε Η/Υ, καθώς και τη δημιουργία γραφικών παραστάσεων. Στην αξιολόγηση συμμετείχαν με ενθουσιασμό και κριτική διάθεση τα περισσότερα μέλη της ομάδας, με την καταγραφή όμως των αποτελεσμάτων και τις γραφικές παραστάσεις αποφασίστηκε να ασχοληθεί η υπεύθυνη καθηγήτρια, γιατί οι γνώσεις των μελών της ομάδας στη χρήση Η/Υ ήταν περιορισμένες και ένιωθαν ανασφάλεια. Ήταν ωστόσο διατεθειμένοι να προσφέρουν τα μέγιστα.

1. Κατά τη γνώμη σου ποιοι από τους παρακάτω πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση των κανόνων λειτουργίας του σχολείου;

	διευθυντής	καθηγητές	γονείς	μαθητές	υπουργείο	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	10	12	0	18	3	43
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	22	22	11	24	15	94
ΠΟΣΟΣΤΑ	διευθυντής	καθηγητές	γονείς	μαθητές	υπουργείο	
ΑΓΟΡΙΑ	23,26%	27,91%	0,00%	41,86%	6,98%	
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	23,40%	23,40%	11,70%	25,53%	15,96%	

2. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η τήρηση των κανόνων πειθαρχίας συμβάλλει στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας μεταξύ μαθητών - καθηγητών;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	5	4	7	5	4	25
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	1	5	10	4	7	27
ΠΟΣΟΣΤΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
ΑΓΟΡΙΑ	20,00%	16,00%	28,00%	20,00%	16,00%	
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	3,70%	18,52%	37,04%	14,81%	25,93%	

3. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η συμμόρφωση στους γραπτούς και άγραφους κανόνες, περιορίζει τη βία και την παραβατικότητα στο σχολείο;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	6	1	9	3	6	25
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	0	7	9	9	2	27
ΠΟΣΟΣΤΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
ΑΓΟΡΙΑ	24,00%	4,00%	36,00%	12,00%	24,00%	
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	0,00%	25,93%	33,33%	33,33%	7,41%	

4. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η επιβολή μιας ποινής είναι τόσο αποτελεσματική ώστε ο μαθητής ή η μαθήτρια που τιμωρήθηκε να μην επαναλάβει την παράβαση;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	7	10	5	0	3	25
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	11	8	5	3	0	27
ΠΟΣΟΣΤΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
ΑΓΟΡΙΑ	28,00%	40,00%	20,00%	0,00%	12,00%	
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	40,74%	29,63%	18,52%	11,11%	0,00%	

ΑΝΑΛΥΣΗ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Σημαντικό ποσοστό των αγοριών (41,86%) θεωρεί απαραίτητη τη συμμετοχή των μαθητών/τριών στη διαμόρφωση των κανόνων λειτουργίας του σχολείου. Μηδενικό ποσοστό (0%) δίνεται στη συμμετοχή των γονιών και πολύ μικρό ποσοστό (6,98%) στη συμμετοχή του υπουργείου. Τα ποσοστά συμμετοχής διευθυντών-καθηγητών είναι περίπου τα ίδια (23,26% και 27,91% αντίστοιχα). Φαίνεται ότι τα αγόρια αντιδρούν δυναμικά στην απουσία του μαθητικού πληθυσμού από τη διαδικασία διαμόρφωσης των κανόνων του σχολείου. Επιπλέον αποκλείουν τους γονείς από την όλη διαδικασία, θεωρώντας πιθανόν αναποτελεσματική την παρέμβασή τους, ίσως γιατί δε συμφωνούν και με τους κανόνες που ισχύουν στην οικογένεια. Όσον αφορά στη συμμετοχή του υπουργείου, φαίνεται ότι τα αγόρια είναι δυσαρεστημένα από τις εκπαιδευτικές πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί μέχρι σήμερα, ενώ είναι άγνωστες σ' αυτό και οι επιμέρους ιδιαιτερότητες κάθε σχολείου.

Τα κορίτσια αντίθετα, σε αρκετά υπολογίσιμα ποσοστά θεωρούν απαραίτητη την εμπλοκή και των γονέων (11,70%) και του υπουργείου (15,96%), πέραν από τη συμμετοχή διευθυντών-καθηγητών-μαθητών που κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα (25%). Φαίνεται ότι τα κορίτσια εμπιστεύονται τη συμμετοχή όλων στη διαμόρφωση των σχολικών κανονισμών και επιθυμούν όλοι όσοι εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία να είναι συνυπεύθυνοι στη λήψη αποφάσεων.

- Τα αγόρια, σε σημαντικό ποσοστό (20%), πιστεύουν ότι η τήρηση των κανόνων πειθαρχίας δε συμβάλλει καθόλου στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας μεταξύ καθηγητών-μαθητών, ενώ πάνω από τους μισούς μαθητές (64%) υποστηρίζουν το αντίθετο. Περισσότερο επαναστάτες και 'φασαριόζοι' από τη φύση τους, όπως χαρακτηρίστηκαν τα αγόρια από τα μέλη της ομάδας, αντιδρούν με τον τρόπο αυτό στους υπάρχοντες κανόνες πειθαρχίας και τον τρόπο που

εφαρμόζονται, εφόσον διαμορφώνονται χωρίς τη δική τους συμμετοχή. Εξάλλου τα αγόρια ενθαρρύνονται σε πιο εκρηκτικές και αντιδραστικές συμπεριφορές απ' ότι τα κορίτσια. Η πλειοψηφία των κοριτσιών (78%) πιστεύει στην καλή συνεργασία καθηγητών-μαθητών όταν οι κανόνες πειθαρχίας τηρούνται στην τάξη, ενώ πολύ μικρό ποσοστό (3,70%) υποστηρίζει το αντίθετο. Φαίνεται ότι τα κορίτσια συμμορφώνονται πιο εύκολα και αντιδρούν λιγότερο στους κανόνες πειθαρχίας. Είναι προφανές ότι τα παιδιά αναπτύσσουν χαρακτηριστικά που συμφωνούν με τα κοινωνικά στερεότυπα, που θέλουν τον άνδρα πιο αντιδραστικό και επιθετικό και τη γυναίκα πιο συγκρατημένη και εξαρτημένη.

-Η πλειοψηφία αγοριών και κοριτσιών θεωρεί ότι η συμμόρφωση στους γραπτούς και άγραφους κανόνες, περιορίζει τη βία και την παραβατικότητα στο σχολείο. Αξιόλογο ωστόσο ποσοστό αγοριών και κοριτσιών (28% και 25,93% αντίστοιχα) υποστηρίζει ότι οι κανόνες λειτουργίας των σχολείων δεν είναι σε θέση να περιορίσουν φαινόμενα βίας και παραβατικότητας. Φαίνεται ότι η κακή εφαρμογή των κανόνων και η κοινωνία της ατιμωρησίας στην οποία ζούμε ενισχύουν την εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών και κατ' επέκταση τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας. Επιπλέον η αναγκαστική συμμόρφωση ή η επιβεβλημένη υπακοή δεν είναι σε θέση να διαπαιδαγωγήσει, αλλά αντίθετα «ωθεί» σε παραβατικές και μη αποδεκτές συμπεριφορές.

- Κορίτσια και αγόρια κάνουν την επανάστασή τους! Η συντριπτική πλειοψηφία τους (περίπου 70%) θεωρούν ότι η επιβολή μιας ποινής δεν είναι τόσο αποτελεσματική, ώστε ο μαθητής ή η μαθήτρια που τιμωρήθηκε να μην επαναλάβει την παράβαση. Αξιολογώντας τα παραπάνω, τα μέλη της ερευνητικής ομάδας συμφώνησαν ότι οι ποινές που επιβάλλονται -τις περισσότερες φορές- είναι άδικες, με αποτέλεσμα ο τιμωρούμενος να διψά για αντεκδίκηση και να προκαλεί τους τιμωρούς, επαναλαμβάνοντας την παράβαση. Σπάνια, διευθυντές-καθηγητές αναζητούν τα βαθύτερα αίτια μιας μη αποδεκτής συμπεριφοράς και επιβάλλουν εν θερμώ ποινές, κάνοντας κατάχρηση της εξουσίας τους. Μαθητές τιμωρούνται για απείθαρχη συμπεριφορά, ενώ υπάρχει ανοχή για ανάλογες συμπεριφορές των καθηγητών. Εδώ, τα μέλη της ομάδας ανέφεραν σαν παράδειγμα την απαγόρευση του καπνίσματος στους χώρους του σχολείου μόνο από τους μαθητές/τριες και όχι από τους καθηγητές/τριες ή την άσχημη συμπεριφορά εκ μέρους κάποιων καθηγητών που συνήθως δικαιολογείται και καλύπτεται, ενώ ανάλογη συμπεριφορά εκ μέρους των μαθητών συνήθως τιμωρείται. Κόρακας, κοράκου μάτι δεν βγάζει, ισχυρίστηκαν. Ανέφεραν επίσης ότι αυτοί που συντάσσουν τους κανόνες πειθαρχίας και επιβάλλουν ποινές, είναι και αυτοί που δεν τους τηρούν. Οι κανόνες πειθαρχίας τελικά αφορούν μόνο τους μαθητές κι όχι τους καθηγητές; αναρωτήθηκαν.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέλη της ομάδας ήταν επηρεασμένα από δύο περιστατικά που συνέβησαν στο σχολείο κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης και αφορούσαν την 5ήμερη αποβολή δύο μαθητών λόγω μη αποδεκτής συμπεριφοράς.

- Τα μέλη της ομάδας περίμεναν μεγάλο ποσοστό αποχής στην ερώτηση ανοιχτού τύπου, ιδιαίτερα από τα αγόρια, τελικά όμως διαψεύστηκαν. Βέβαια οι απαντήσεις των κοριτσιών ήταν μακροσκελείς και πλουσιότερες σε περιεχόμενο, ενώ τα αγόρια έδιναν πιο συμπυκνωμένες αλλά σαφέστερες απαντήσεις. Καταγράφηκαν ωστόσο παρόμοιες απόψεις από αγόρια και κορίτσια, η πλειοψηφία των οποίων (ποσοστό περίπου 90%) θεωρεί ότι η επανειλημμένη παραβίαση των κανόνων πειθαρχίας από ορισμένους μαθητές/τριες οφείλεται στα παρακάτω:

- Κακό κλίμα στο σχολείο – κουραστικές μέθοδοι διδασκαλίας – μονότονη ατμόσφαιρα στην τάξη – αδιαφορία για το σχολείο που αδιαφορεί για τους μαθητές
- Αντίδραση στην εξουσία και την κατάχρηση εξουσίας του δασκάλου
- Μαγκιά – απόσπαση προσοχής – αυτοπροβολή
- Αντιπαιδαγωγική συμπεριφορά ορισμένων καθηγητών – συγκρούσεις καθηγητών-μαθητών
- Έλλειψη κατανόησης από τους καθηγητές
- Εφηβεία – επαναστατικότητα – οι έφηβοι/ες επιδιώκουν να προκαλούν και να συγκρούονται με τους ενήλικες
- Έλλειψη σεβασμού από τους μαθητές προς τους καθηγητές και αντίστροφα
- Εκτόνωση από την πίεση

Σε μικρότερο ποσοστό διατυπώθηκαν και άλλες εξίσου ενδιαφέρουσες απόψεις, όπως:

- Αρνητικά πρότυπα από τα ΜΜΕ
- Άδικοι κανόνες πειθαρχίας
- Προβλήματα στην οικογένεια

- Επιρροές από την παρέα
- Υπερβολική αυστηρότητα
- Απουσία ορίων – ‘χαλαροί’ καθηγητές
- Έλλειψη δημιουργικών δραστηριοτήτων

Αρκετοί μαθητές/τριες αφού διατύπωσαν την άποψή τους, πρότειναν τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, που περισσότερο μοιάζουν με προτάσεις στους καθηγητές, όπως:

Οι καθηγητές/τριες:

- Να κάνουν πιο ενδιαφέρον το μάθημα – να ξεφεύγουν από τα στενά πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος
- Να είναι λιγότερο αυστηροί
- Να σέβονται και να κατανοούν τους μαθητές
- Να είναι ευγενικοί και διαθέσιμοι
- Να ακούν και να υπολογίζουν τη γνώμη των μαθητών
- Να μην εκμεταλλεύονται την εξουσία που έχουν

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η τελευταία συνάντηση της ομάδας έγινε στις 12/4/2006, μέσα σε κλίμα έντονου προβληματισμού και με την ελπίδα ότι οι στόχοι μας επιτεύχθηκαν. Εκείνο τελικά που θεωρούσαμε αυτονόητο σαν ομάδα, ότι δηλαδή η πειθαρχία ως μέρος της εκπ/κής διαδικασίας αποτελεί και θεμέλιο της κοινωνικής ζωής, άρχισε να μας προβληματίζει. Γιατί ναι μεν η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστηρίζει την άποψη αυτή, μια μεγάλη μερίδα όμως μαθητών/τριών θεωρεί ότι η σχολική πειθαρχία σήμερα περισσότερο τιμωρεί παρά διαπαιδαγωγεί. Ίσως οι κανόνες πειθαρχίας να είναι αναχρονιστικοί και άδικοι, ίσως να μην εφαρμόζονται σωστά, ίσωςΤο βέβαιο ωστόσο είναι ότι όλοι μας, καθηγητές, γονείς, φορείς του υπουργείου πρέπει να σκύψουμε πάνω στο πρόβλημα και να δώσουμε λύσεις. Να προβληματιστούμε, να συνεργαστούμε, να αναθεωρήσουμε. Για να έχουμε ένα σχολείο ελκυστικό στο μαθητή που να του παρέχει ασφάλεια και ουσιαστική γνώση.

Τα μέλη της ομάδας αποφάσισαν να κάνουν προτάσεις στους μαθητές/τριες και εκδήλωσαν την επιθυμία να συντάξουν μια επιστολή που να απευθύνεται στους καθηγητές, μέσα από την οποία θα εκφράζουν τις ευχαριστίες και τις προσδοκίες τους.

Προτάσεις στους μαθητές

Οι μαθητές/τριες :

- Να διεκδικήσουν τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των κανόνων πειθαρχίας του σχολείου και να τους τηρούν
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες και να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους
- Να σέβονται τους καθηγητές, τους συμμαθητές και κυρίως τον εαυτό τους
- Να αναπτύξουν αυτοέλεγχο, να είναι ευγενικοί και υποχωρητικοί
- Να μη παρασύρονται από τις παρέες τους – να αναπτύξουν κριτική ικανότητα
- Να αντιδρούν όταν έχουν δίκιο
- Να εκτιμήσουν την προσφορά του σχολείου και τη γνώση
- Να παλεύουν για ένα καλύτερο σχολείο

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΜΑΣ

Αγαπημένοι μας καθηγητές, αγαπημένες μας καθηγήτριες

- Σας ευχαριστούμε για τις γνώσεις που μας προσφέρετε. Έχετε όμως υπ’ όψιν σας ότι η στείρα και τυποποιημένη γνώση κουράζει. Η ευχάριστη και ελκυστική ατμόσφαιρα στην ώρα του μαθήματος, διευκολύνει τη μάθηση.
- Είμαστε ευγνώμονες για τα όρια που βάζετε. Μην ξεχνάτε όμως ότι χρειαζόμαστε ελευθερία για να πειραματιστούμε, για να αναλάβουμε πρωτοβουλίες, να εκφράσουμε τα αισθήματά μας και να αναπτύξουμε τις προσωπικές μας ιδέες.

- Μη θεωρείτε δεδομένο ότι η οικογένεια και οι προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης μας έχουν διδάξει την αυτοπειθαρχία, το σεβασμό, την υπευθυνότητα. Μπείτε στη διαδικασία να ασχοληθείτε ουσιαστικά μαζί μας. Εκπαιδεύστε μας στην πειθαρχία!
- Είμαστε ευτυχισμένοι όταν συζητάτε μαζί μας τα προβλήματά μας. Είμαστε ευτυχισμένοι όταν μας εμπιστεύεστε, όταν μας καθοδηγείτε, όταν μας συμβουλευέτε με κατανόηση και αγάπη. Μας βοηθάτε έτσι να βρούμε τη θέση μας στον κόσμο.
- Συγχωρείστε μας όταν επαναστατούμε! Κατανοήστε ότι το έχουμε ανάγκη. Μην ξεχνάτε ότι διανύουμε την εφηβεία, μια περίοδο απόλυτης επανάστασης. Μήπως εσείς γεννηθήκατε ενήλικες;
- Σεβόμαστε την εξουσία του δασκάλου, καταδικάζουμε όμως την κατάχρησή της.
- Μην απαιτείται να πειθαρχούμε σε κανόνες, όταν εσείς οι ίδιοι δεν τους τηρείτε. Όλοι μας δεν έχουμε τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις;
- Μη μας επιπλήττετε με το παραμικρό, είμαστε ιδιαίτερα ευάλωτοι και παρορμητικοί. Αφήστε μας να κάνουμε λάθη! Εξάλλου από τα λάθη μας δε μαθαίνουμε; Βοηθείστε μας να διορθώσουμε τα λάθη μας και να αντιμετωπίσουμε τις απογοητεύσεις και τις αποτυχίες μας.
- Μην εξαντλείτε την αυστηρότητά σας κάθε φορά που εκδηλώνουμε απείθαρχη συμπεριφορά. Τιμωρείστε μας, αφού πρώτα εξετάσετε τα βαθύτερα αίτια αυτής της συμπεριφοράς. Εξάλλου η τιμωρία διδάσκει τι δεν πρέπει να γίνεται, αλλά δεν κατορθώνει να διδάξει τι πρέπει να γίνεται. (Ρούντολφ Ντράϊκωρς)
- Αγαπητοί μας δάσκαλοι, ΑΚΟΥΣΤΕ ΜΑΣ! Διψάμε για ουσιαστική γνώση, ενθάρρυνση, συνεργασία, επικοινωνία, εμπιστοσύνη, κατανόηση, αποδοχή, καθοδήγηση, αγάπη! Βοηθείστε μας να μάθουμε! Για να είστε περήφανοι για τους αυριανούς ενήλικες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Διατηρώντας την ισορροπία στην τάξη – Ρούντολφ Ντράϊκωρς
- Ο εκπαιδευτικός στην τάξη – David Fontana
- Ψυχολογία για εκπαιδευτικούς – David Fontana
- Κοινωνική και πολιτική αγωγή – Γ' γυμνασίου
- Διαδίκτυο – Ιστότοπος Φυσικής Αγωγής – www.fa3.gr

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ: ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ Γκουνζούδη Πηνελόπη

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Η Ομάδα Αγωγής Υγείας της Γ' Γυμνασίου
του Γυμνασίου Ν. ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑΣ

- Μάνθου Αντωνία
- Πέικου Κωνσταντίνα
- Πετρίδου Χριστίνα
- Αλεξάνδρου Μαρία
- Καδίρης Ιωάννης
- Καπουτσίδου Δήμητρα
- Σαρτίνα Πελαγία
- Χαριτίδου Σεβαστή
- Τρεμπολίτου Αικατερίνη
- Σαρρή Νικολέτα
- Ρέλλου Παρασκευή
- Στανισίδης Δημήτριος

Εισαγωγή

Στον χώρο της εκπαίδευσης οι ορισμοί της επιθετικότητας και της βίας εμφανίζονται υπέρμετρα διευρυμένοι. Οι διάφορες προσεγγίσεις αναφέρονται συνήθως σε τέσσερις (4) ομάδες διαπροσωπικών σχέσεων: τη συμπεριφορά των διδασκόντων προς τους μαθητές, τη συμπεριφορά των μαθητών προς τους διδασκόντες, τη συμπεριφορά των διδασκόντων μεταξύ τους και τη συμπεριφορά των μαθητών μεταξύ τους. Στα παραπάνω προστίθενται και οι βανδαλισμοί, οι καταστροφές που οι μαθητές προκαλούν στο υλικό του σχολείου, καθώς και η γενική στάση των μαθητών απέναντι στον σχολικό θεσμό. Οι διερευνήσεις των παραπάνω παρουσιάζουν μian άνιση ανάπτυξη. Δίνεται έμφαση στις στάσεις και συμπεριφορές των μαθητών προς τους διδασκόντες και το σχολείο, ενώ ελάχιστες έρευνες εμβαθύνουν στις συμπεριφορές των διδασκόντων ή των μαθητών μεταξύ τους.

Η βία στο σχολείο παρουσιάζεται βασικά με δύο διαφορετικές όψεις: υπάρχει η έκδηλη-φανερή όψη, αυτή που προσφέρεται προς θέαση, όπως οι βαρβαρότητα, τα χτυπήματα, οι καταστροφές. Υπάρχουν όμως εκδηλώσεις λιγότερο εμφανείς οι οποίες χρησιμοποιούν το λόγο. Η λεκτική βία μπορεί να είναι εξίσου επώδυνη με τη σωματική.

Με τον όρο επιθετικότητα προσδιορίζουμε τη διαρκή διάθεση του ατόμου να εμπλακεί σε πραγματικές ή φαντασιωτικές επιθετικές διαγωγές. Αυτή η επιθετικότητα μπορεί να είναι κακοήθης, καταστροφική, αλλά μπορεί να είναι καλοήθης, όπου η μαχητικότητα του ατόμου εκφράζεται με την άμιλλα και τη δημιουργικότητα.

Με βάση αυτό το θεωρητικό πλαίσιο, αν περιοριστούμε σε παραβατικές πράξεις που ενέχουν τα στοιχεία της απειλής της σωματικής ακεραιότητας και των βανδαλισμών, επιλέχθηκε μια δραστηριότητα που θα επιτρέψει μια πρώτη καταγραφή του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες βιώνουν και τοποθετούνται απέναντι στο φαινόμενο της βίας και της επιθετικότητας στο σχολείο.

Έρευνα

Ομάδα Εργασίας

Για την έρευνα στο θέμα αυτό επιλέχθηκε η Γ' Τάξη του Γυμνασίου Ν. Καρυώτισσας καθώς οι έφηβοι αυτής της ηλικίας έχουν ήδη μερικές αρνητικές εμπειρίες και απόψεις για το ζήτημα. Η ομάδα εργασίας απαρτίζεται από δώδεκα (12) εφήβους, εκ των οποίων δύο (2) αγόρια και δέκα (10) κορίτσια.

Συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας - Ημερολόγιο

Στα πλαίσια της υλοποίησης του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω συναντήσεις:

- 1) Τρίτη, 07/03/2006
 - a. Τέθηκε το βασικό ερώτημα: Βία και Επιθετικότητα στο σχολείο
 - b. Καθορίστηκε ο σκοπός της έρευνας με την καταγραφή των απόψεων των εφήβων
 - c. Συζητήθηκε το αρχικό σχέδιο του ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε υποομάδες αναλαμβάνοντας να συγκεντρώσουν ερωτήσεις για το βασικό ερώτημα.
 - d. Έγινε η επιλογή του πληθυσμού των ερωτώμενων
- 2) Παρασκευή, 10/03/2006
 - a. Συντάχθηκε και συζητήθηκε το τελικό σχέδιο του ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου
 - b. Καθορίστηκε ο τρόπος και χρόνος διακίνησης του ερωτηματολογίου
- 3) Πέμπτη, 23/03/2006
 - a. Αποδελτίωση των ερωτηματολογίων από την ερευνητική ομάδα
 - b. Διατύπωση και συζήτηση πρώτων συμπερασμάτων/προτάσεων
 - c. Έρευνα σχετικής βιβλιογραφίας στη σχολική βιβλιοθήκη
- 4) Τρίτη, 11/04/2006
 - a. Σύνταξη της τελικής έκθεσης
 - b. Ανακοίνωση συμπερασμάτων

Μέθοδος

Το εργαλείο που επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθεί ήταν ένα ερωτηματολόγιο που στόχο έχει να κάνει μια πρώτη καταγραφή στη στάση των εφήβων απέναντι στο φαινόμενο της βίας στο

σχολείο. Μαθητές/-τριες της ομάδας εργασίας διένειμαν τα ερωτηματολόγια, εξηγώντας αρχικά το σκοπό της έρευνάς τους. Κατόπιν ζήτησαν από τους ερωτώμενους να γράψουν όσο πιο συγκεκριμένα και ειλικρινά μπορούν τις απόψεις τους. Παράλληλα τόνισαν τη διάθεσή τους να παρέχουν οποιαδήποτε διευκρίνιση τους ζητηθεί. Στη συνέχεια τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν και αποδελτιώθηκαν από μικρές υποομάδες εργασίας. Μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων ζητήθηκε από την ομάδα να σχολιάσει και να καταλήξει σε συμπεράσματα. Επιπρόσθετα αναζητήθηκαν πηγές από βιβλία σχετικά με το θέμα. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με τη σύνταξη της τελικής έκθεσης.

Επιλογή Δείγματος

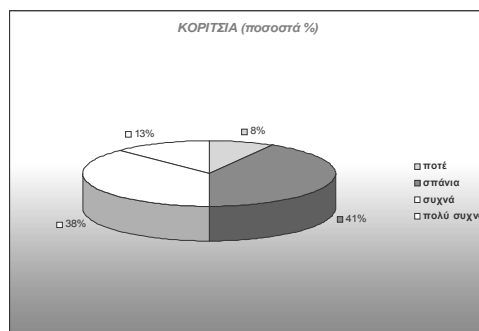
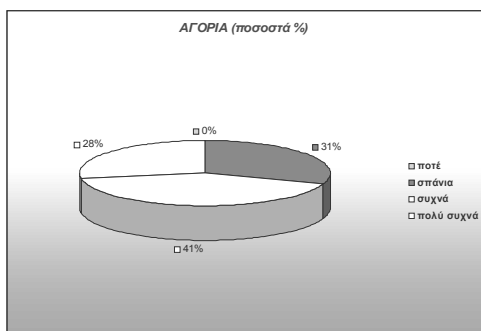
Η ερευνητική ομάδα, ύστερα από συζήτηση, κατέληξε να επιλέξει τη Β' Τάξη του Γυμνασίου Ν. Καρυώτισσας για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Παρουσίαση και Ανάλυση Αποτελεσμάτων

Η ανάλυση των ερωτηματολογίων οδήγησε στα παρακάτω αποτελέσματα – συμπεράσματα (τα ποσοστά των αποτελεσμάτων έχουν προκύψει ως προς τα κορίτσια, τα αγόρια και το σύνολο των μαθητών):

Συμπεριφορά 1^η

Καυγάδες των παιδιών που καταλήγουν σε χειροδικία

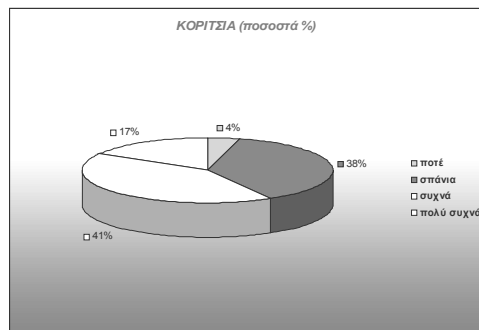
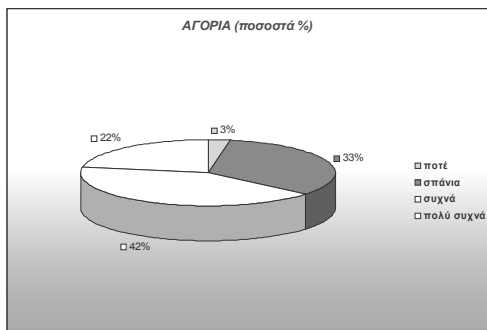

Συμπεράσματα

Αξιολογώντας τα συμπεράσματα των γραφημάτων διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αγοριών (69%) θεωρούν ότι συχνά γίνονται καυγάδες στο χώρο του σχολείου που καταλήγουν σε χειροδικία. Στην ίδια ερώτηση τα κορίτσια εμφανίζονται «διχασμένα». Το 49% των ερωτηθέντων κοριτσιών απάντησε ότι σπάνια συμβαίνουν βίαιες συμπλοκές στο χώρο του σχολείου.

Συμπεριφορά 2^η

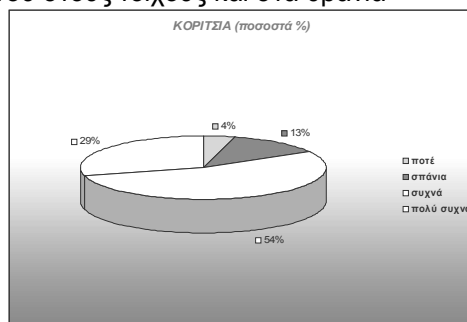
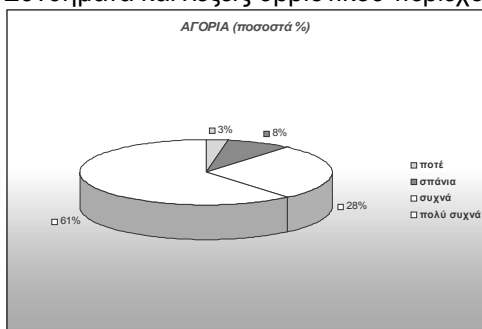
Καταστροφές στο σχολικό κτίριο

Συμπεράσματα

Στην ερώτηση αυτή παρουσιάζεται μια ομοιομορφία στα ποσοστά των απαντήσεων που δόθηκαν από τα δύο φύλα. Το 64% των αγοριών και το 58% των κοριτσιών διαπιστώνουν καταστροφές στο σχολικό χώρο με μεγάλη συχνότητα.

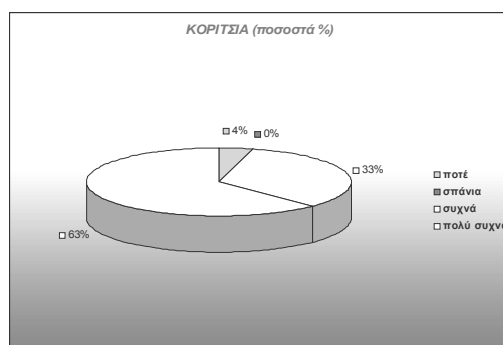
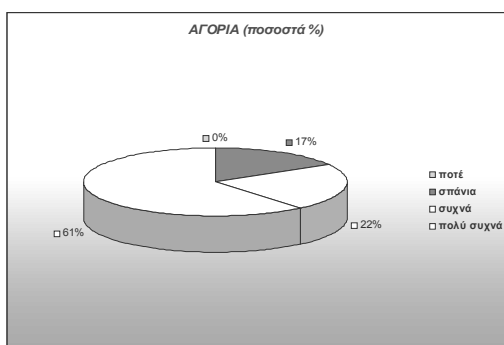
Συμπεριφορά 3^η Συνθήματα και λέξεις υβριστικού περιεχομένου στους τοίχους και στα θρανία

Συμπεράσματα

Στο ερώτημα αυτό υπάρχει μία συντριπτική πλειοψηφία τόσο στα αγόρια (89%) όσο και στα κορίτσια (83%) που υποστηρίζει ότι συνθήματα και λέξεις υβριστικού περιεχομένου στους τοίχους και στα θρανία είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο στο σχολείο.

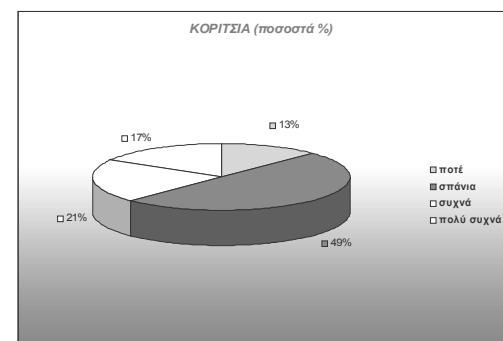
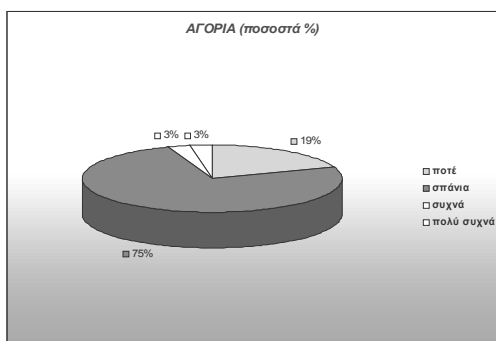
Συμπεριφορά 4^η Λεκτική βία (βρισιές, προσβολές, απειλές)

Συμπεράσματα

Είναι αξιοσημείωτο ότι στο συγκεκριμένο ερώτημα κανένα αγόρι δεν απάντησε πως ποτέ δεν χρησιμοποιείται λεκτική βία στο σχολείο. Αντιθέτως το 83% των αγοριών και το 96% των κοριτσιών θεωρούν ότι οι βρισιές, προσβολές, και απειλές αποτελούν καθημερινότητα στην σχολική κοινότητα.

Συμπεριφορά 5^η Κλοπές (χρημάτων, αντικειμένων)

Συμπεράσματα

Στο ερώτημα αυτό το 94% των αγοριών και το 62% των κοριτσιών απάντησε πως το φαινόμενο κλοπής χρημάτων και αντικειμένων συμβαίνει σπάνια έως ποτέ στο σχολείο.

Ερώτηση Ανοικτού Τύπου

Γράψε δικές σου προτάσεις για τη βελτίωση του κλίματος στο σχολείο σου

Στην τελευταία ερώτηση οι έφηβοι κλήθηκαν να διατυπώσουν δικές τους προτάσεις για τον περιορισμό των φαινομένων βίας και επιθετικότητας στο σχολείο.

Συμπεράσματα

Οι προτάσεις των παιδιών ήταν αντικρουόμενες όπως π.χ. στο θέμα της αυστηρότητας και της επιβολής ποινών από τους καθηγητές. Αρκετοί από αυτούς προτείνουν την επιβολή συχνότερων και αυστηρότερων ποινών, ακόμη και για "ελαφριά" παραπτώματα. Ταυτόχρονα κάποιοι άλλοι προτείνουν μεγαλύτερη ελαστικότητα και επιείκεια από την πλευρά των διδασκόντων. Αρκετοί από τους ερωτώμενους αναγνωρίζουν την παραβατική συμπεριφορά τους, θεωρώντας ότι αυτή οφείλεται στην έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ καθηγητών – μαθητών αλλά και των μαθητών μεταξύ τους. Για την αποκατάσταση των σχέσεων αυτών, θεωρούν βασική ανάγκη την εύρεση τρόπων προσέγγισής τους από τους διδάσκοντες και την αποφυγή λεκτικής βίας (ειρωνειών και προσβολών). Ένα ποσοστό των ερωτώμενων μαθητών προτείνει αποκατάσταση ζημιών-καταστροφών που γίνονται στο σχολικό χώρο με προσωπική εργασία και προσωπικό-οικονομικό κόστος. Αξίζει να αναφερθεί ότι ορισμένα παιδιά θεωρούν την αγωγή από την οικογένεια βασική αιτία για την παραβατική τους συμπεριφορά. Ως εκ τούτου διατυπώνουν την απαισιόδοξη άποψη ότι το κλίμα στο σχολείο δεν βελτιώνεται. Τέλος, ορισμένοι μαθητές – μαθήτριες διατύπωσαν την ανάγκη, για τη βελτίωση του κλίματος στο σχολείο, να γίνονται περισσότεροι περίπατοι και να υπάρχει χρόνος για εξωδιδακτική δημιουργική απασχόληση (αθλητικά παιχνίδια, μουσική, προγράμματα περιβαλλοντικά κ.α.).

Γενικά συμπεράσματα και σχόλια

Η αρχική συμμετοχή των μαθητών –τριών στην ομάδα ήταν εθελοντική, δεν ήταν δηλαδή προϊόν πίεσης. Ο ενθουσιασμός, η ενεργητικότητα και η συνέπεια των μελών ήταν μερικά από τα χαρακτηριστικά του κλίματος που επικρατούσε στην ομάδα. Στην ομάδα αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα: Η ελεύθερη έκφραση των μελών χωρίς να κρύβουν τα συναισθήματά τους. Το πνεύμα συνεργασίας και συνύπαρξης των μελών. Η αυτοπεποίθηση και η πρωτοβουλία των παιδιών. Παρουσιάστηκαν μικρού βαθμού δυσκολίες στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων – επιλέχθηκε να συμπληρωθούν τα ερωτηματολόγια στο σχολείο και όχι στο σπίτι. Αν και τονίστηκε από τις μικρές διερευνητικές ομάδες η ανωνυμία και το απόρρητο των απαντήσεων, οι ερωτώμενοι δυσκολεύτηκαν στη διατύπωση πρότασης στην ερώτηση ανοικτού τύπου. Μικρή καθυστέρηση παρουσιάστηκε στην αποδελτίωση των ερωτηματολογίων από τις ομάδες, κυρίως λόγω απειρίας. Τέλος, η διατύπωση των συμπερασμάτων από την ερώτηση ανοικτού τύπου, λόγω κακής διατύπωσης και γραφικού χαρακτήρα μερικών ερωτώμενων μαθητών, δυσκόλεψε την ομάδα και χρειάστηκε η παρέμβαση της συντονίστριας καθηγήτριας. Η διερεύνηση της στάσης των εφήβων απέναντι στο φαινόμενο της βίας στο σχολείο, υπήρξε διαφωτιστική για ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που απασχολούν τη σύγχρονη εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και την ευρύτερη κοινωνία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- V. Courtecuisse, J. Fortin, Λ. Μπεζέ, J. Pain, J. Selosse, Βία στο σχολείο.... Βία του σχολείου, Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα», Paris, 1998
Μπερνάρ Ντουέ, Πειθαρχία και Τιμωρίες στο σχολείο, Εκδόσεις «Σύγχρονη Εκπαίδευση», Αθήνα, 1992
Ιωάννης Ν. Χαραλαμπίδης, Γενική Παιδαγωγική, Αθήνα, 1980
Β. Δεληγιάννη-Κουιμτζή, Δ. Σακκά, Βία και Επιθετικότητα

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: Γυμνάσιο Ν. ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ:

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ/ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΕ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ
ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΩΝΙΑΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

- Ουγγρίνου Γεωργία
- Ουγγρίνου Χρυσούλα
- Γιαμπαλκάρη Βασιλική
- Αρτέμη Μαρίζα
- Αντωνιάδου Παναγιώτα
- Θωμαΐδης Χαράλαμπος
- Καραβασίλη Ελευθερία
- Ισάκογλου Μαρία
- Δεληδιαμαντή Μαρία
- Στογιαννίδου Ζωή
- Στογιαννίδης Γεώργιος
- Τζούρου Αναστασία

Εισαγωγή

Στον χώρο της εκπαίδευσης οι ορισμοί της επιθετικότητας και της βίας εμφανίζονται υπέρμετρα διευρυμένοι. Η βία στο σχολείο παρουσιάζεται βασικά με δύο διαφορετικές όψεις: υπάρχει η έκδηλη-φανερή όψη, αυτή που προσφέρεται προς θέαση, όπως οι βαρβαρότητα, τα χτυπήματα, οι καταστροφές. Υπάρχουν όμως εκδηλώσεις λιγότερο εμφανείς οι οποίες χρησιμοποιούν το λόγο. Η λεκτική βία μπορεί να είναι εξίσου επώδυνη με τη σωματική.

Με τον όρο επιθετικότητα προσδιορίζουμε τη διαρκή διάθεση του ατόμου να εμπλακεί σε πραγματικές ή φαντασιωτικές επιθετικές διαγωγές. Αυτή η επιθετικότητα μπορεί να είναι κακοήθης, καταστροφική, αλλά μπορεί να είναι καλοήθης, όπου η μαχητικότητα του ατόμου εκφράζεται με την άμιλλα και τη δημιουργικότητα.

Η πρόληψη καταστάσεων βίας θέτει εξ αρχής το πρόβλημα προσδιορισμού του τι θέλουμε να προλάβουμε, ανάλογα με το αν εκτιμούμε ότι οι παράγοντες που οδηγούν σε τέτοιες καταστάσεις τοποθετούνται εντός ή εκτός του σχολείου. Υπάρχουν κανόνες και εκπαιδευτικές αρχές που επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς να προλάβουν και να αντιμετωπίσουν καταστάσεις βίας. Ο νόμος, ο εσωτερικός κανονισμός, οι απαγορεύσεις παραμένουν δυναμικές έννοιες όσο διάστημα η παραβίασή τους δεν επιφέρει καμία βλάβη. Η εφαρμογή αυτών των κανόνων είναι αυτό που δίνει πνοή στο απαγορευμένο. Για να λειτουργήσει παραδειγματικά, πρέπει να είναι ανάλογη με το σφάλμα και δίκαιη, δηλ. να επιβάλλεται σε όλους με την ίδια μορφή.

Οι άγραφοι κανόνες (π.χ. ο σεβασμός της προσωπικότητας του μαθητή από τον καθηγητή, η άμεση παρέμβαση του διδάσκοντα κτλ.), είναι ένα επιπρόσθετο στοιχείο που λειτουργεί καταλυτικά στην αντιμετώπιση βίαιων καταστάσεων μέσα στη τάξη.

Με βάση αυτό το θεωρητικό πλαίσιο, αν περιοριστούμε σε παραβατικές πράξεις που ενέχουν τα στοιχεία της απειλής της σωματικής ακεραιότητας και των βανδαλισμών, επιλέχθηκε μια δραστηριότητα που θα επιτρέψει μια πρώτη καταγραφή του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες αντιλαμβάνονται την αποτελεσματικότητα των γραπτών και άγραφων κανόνων, για την αντιμετώπιση της βίας και της επιθετικότητας στο σχολείο.

Έρευνα

Ομάδα Εργασίας

Για την έρευνα στο θέμα αυτό επιλέχθηκε η Γ' Τάξη του Γυμνασίου Ν. Καρυώτισσας καθώς οι έφηβοι αυτής της ηλικίας έχουν ήδη μερικές θετικές ή αρνητικές εμπειρίες και απόψεις για το ζήτημα. Η ομάδα εργασίας απαρτίζεται από δώδεκα (12) εφήβους, εκ των οποίων δύο (2) αγόρια και δέκα (10) κορίτσια.

Συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας - Ημερολόγιο

Στα πλαίσια της υλοποίησης του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω συναντήσεις:

- 5) Τρίτη, 07/03/2006
 - a. Τέθηκε το βασικό ερώτημα: Βία και Επιθετικότητα στο σχολείο
 - b. Καθορίστηκε ο σκοπός της έρευνας με την καταγραφή των απόψεων των εφήβων
 - c. Συζητήθηκε το αρχικό σχέδιο του ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε υποομάδες αναλαμβάνοντας να συγκεντρώσουν ερωτήσεις για το βασικό ερώτημα.
 - d. Έγινε η επιλογή του πληθυσμού των ερωτώμενων
- 6) Παρασκευή, 10/03/2006
 - a. Συντάχθηκε και συζητήθηκε το τελικό σχέδιο του ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου
 - b. Καθορίστηκε ο τρόπος και χρόνος διακίνησης του ερωτηματολογίου
- 7) Πέμπτη, 23/03/2006
 - a. Αποδελτίωση των ερωτηματολογίων από την ερευνητική ομάδα
 - b. Διατύπωση και συζήτηση πρώτων συμπερασμάτων/προτάσεων
 - c. Έρευνα σχετικής βιβλιογραφίας στη σχολική βιβλιοθήκη
- 8) Τρίτη, 11/04/2006
 - a. Σύνταξη της τελικής έκθεσης
 - b. Ανακοίνωση συμπερασμάτων

Μέθοδος

Το εργαλείο που επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθεί ήταν ένα ερωτηματολόγιο που στόχο έχει να κάνει μια πρώτη καταγραφή στη στάση των εφήβων απέναντι στο φαινόμενο της βίας στο σχολείο. Μαθητές/-τριες της ομάδας εργασίας διένειμαν τα ερωτηματολόγια, εξηγώντας αρχικά το σκοπό της έρευνάς τους. Κατόπιν ζητήσανε από τους ερωτώμενους να γράψουν όσο πιο συγκεκριμένα και ειλικρινά μπορούν τις απόψεις τους. Παράλληλα τόνισαν τη διάθεσή τους να παρέχουν οποιαδήποτε διευκρίνιση τους ζητηθεί. Στη συνέχεια τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν και αποδελτιώθηκαν από μικρές υποομάδες εργασίας. Μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων ζητήθηκε από την ομάδα να σχολιάσει και να καταλήξει σε συμπεράσματα. Επιπρόσθετα αναζητήθηκαν πηγές από βιβλία σχετικά με το θέμα. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με τη σύνταξη της τελικής έκθεσης.

Επιλογή Δείγματος

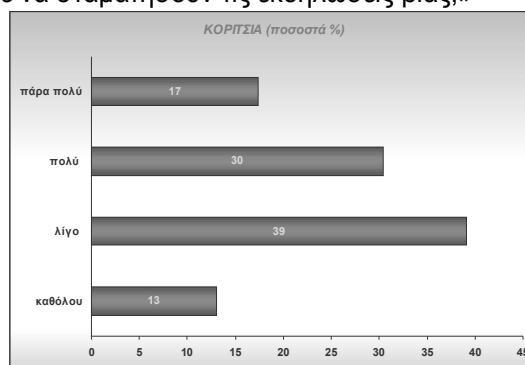
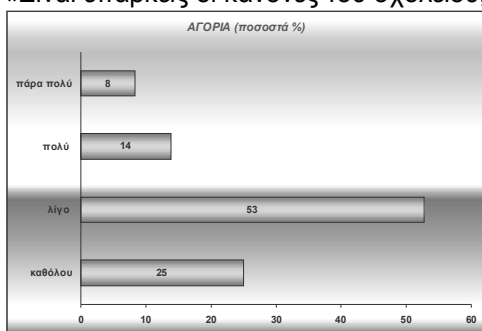
Η ερευνητική ομάδα, ύστερα από συζήτηση, κατέληξε να επιλέξει τη Β' Τάξη του Γυμνασίου Ν. Καρυώτισσας για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Παρουσίαση και Ανάλυση Αποτελεσμάτων

Η ανάλυση των ερωτηματολογίων οδήγησε στα παρακάτω αποτελέσματα – συμπεράσματα:

Ερώτηση 1^η

«Είναι επαρκείς οι κανόνες του σχολείου, ώστε να σταματήσουν τις εκδηλώσεις βίας;»

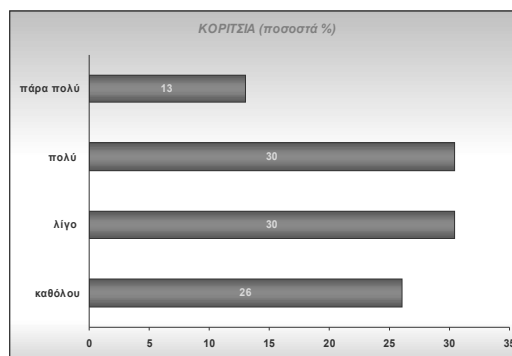
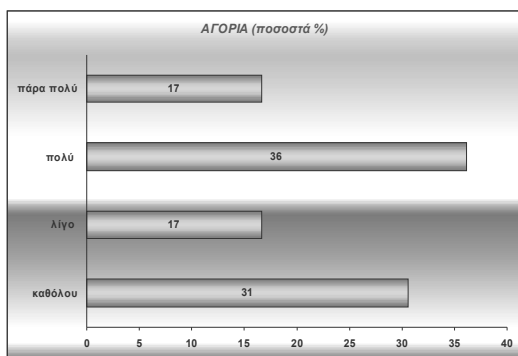

Συμπεράσματα

Αξιολογώντας τα συμπεράσματα των γραφημάτων διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των αγοριών (78%) θεωρεί ότι οι κανόνες του σχολείου δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση των εκδηλώσεων βίαιων επεισοδίων. Τα κορίτσια αντίστοιχα παρουσιάζονται μοιρασμένα. Το 47% των κοριτσιών θεωρεί τους κανόνες αποτελεσματικούς.

Ερώτηση 2^η

«Θεωρείς ότι η θέσπιση πιο αυστηρών κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο, θα μείωνε τις περιπτώσεις παραβάσεων εκ μέρους των μαθητών /-τριών;»

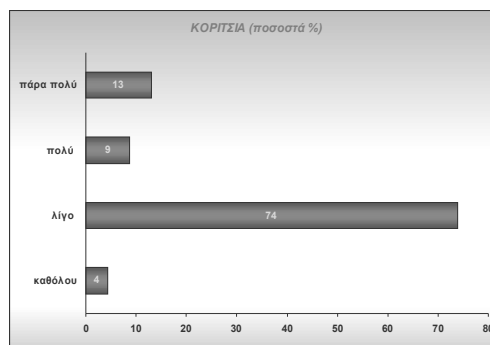
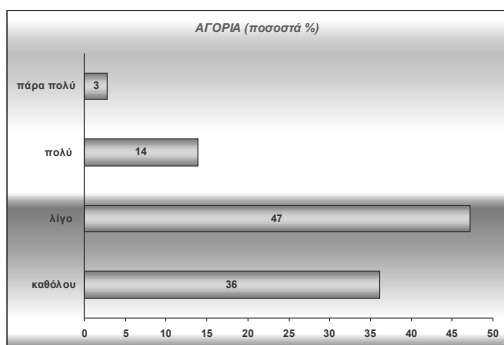
Συμπεράσματα

Στο ερώτημα αυτό οι απαντήσεις των ερωτώμενων ουσιαστικά αποτελούν λογική συνέχεια των απαντήσεων που δόθηκαν στο ερώτημα 1. Το 53% των αγοριών «ζητάει» πιο αυστηρούς

κανόνες στο σχολείο. Αντιθέτως, το 56% των κοριτσιών πιστεύει ότι δεν έχει ουσιαστικό αποτέλεσμα η θέσπιση αυστηρότερων κανόνων πειθαρχίας.

Ερώτηση 3^η

«Οι κανόνες του σχολείου σου (γραπτοί και άγραφοι) πιστεύεις ότι τηρούνται από τους/τις συμμαθητές/-τριές σου;»

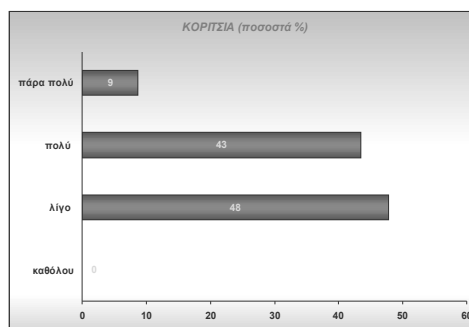
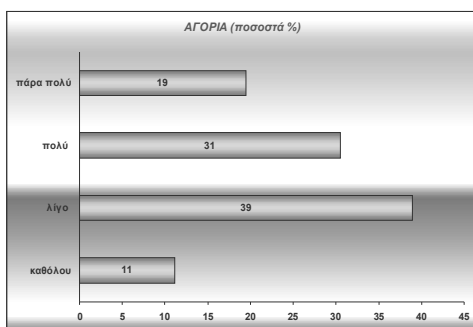

Συμπεράσματα

Στο ερώτημα αυτό υπάρχει ταύτιση απόψεων ανάμεσα στα δύο φύλα. Η συντριπτική πλειοψηφία τόσο των αγοριών (83%) όσο και των κοριτσιών (78%) «ομολογούν» ότι δεν τηρούνται από αυτούς και τους συμμαθητές τους οι γραπτοί και άγραφοι κανόνες του σχολείου.

Ερώτηση 4^η

«Πιστεύεις ότι τους κανόνες που υπάρχουν στο σχολείο σου, οι περισσότεροι/-ες μαθητές/-τριες τους παραβαίνουν αδιαφορώντας για τις συνέπειες;»

Συμπεράσματα

Στο συγκεκριμένο ερώτημα υπάρχει μια διχογνωμία και στα δύο φύλα. Τα μεν αγόρια απαντούν κατά 50% ότι παραβαίνουν τους κανόνες του σχολείου αδιαφορώντας για τις συνέπειες. Το αντίστοιχο ποσοστό στα κορίτσια ανέρχεται στο 52%.

Ερώτηση Ανοικτού Τύπου

«Γράψε μία δική σου πρόταση που ν' αναφέρεται σε μία αλλαγή του κανονισμού του σχολείου για να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά τα φαινόμενα βίας»

Συμπεράσματα

Οι προτάσεις σύμφωνα με τις οποίες «να είναι αυστηρότεροι οι καθηγητές και οι κανονισμοί του σχολείου ακόμη και για μικρά αδικήματα» ή «να καταργηθούν οι αποβολές και να αποφεύγεται από τους διδάσκοντες η χρήση λεκτικής βίας (προσβολές, ειρωνείες κ.α.)» φαίνονται ισοδύναμες.

Ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων απαιτούν λήψη αυστηρότερων μέτρων για τη χρήση κινητού τηλεφώνου και για το κάπνισμα στο χώρο του σχολείου. Θεωρούν απαραίτητη την έντονη και ουσιαστική παρουσία των καθηγητών στον αύλειο χώρο του σχολείου, ώστε να μειωθεί ο αριθμός των επεισοδίων στα διαλείματα. Αρκετοί μαθητές προτείνουν στενή

συνεργασία των γονέων τους με το σχολείο, όπως και συχνή ενημέρωση αυτών για τη συμπεριφορά τους.

Επίσης, οι ερωτώμενοι μαθητές απαιτούν συχνή υπενθύμιση των κανόνων για την τήρηση της πειθαρχίας και ενιαία στάση των διδασκόντων απέναντι σε όλους τους μαθητές. Τέλος, προτείνουν πιο ενεργή τη συμμετοχή του 15-μελούς στη λήψη των αποφάσεων του συλλόγου διδασκόντων.

Γενικά συμπεράσματα και σχόλια

Η αρχική συμμετοχή των μαθητών –τριών στην ομάδα ήταν εθελοντική, δεν ήταν δηλαδή προϊόν πίεσης.

Ο ενθουσιασμός, η ενεργητικότητα και η συνέπεια των μελών ήταν μερικά από τα χαρακτηριστικά του κλίματος που επικρατούσε στην ομάδα.

Στην ομάδα αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα: Η ελεύθερη έκφραση των μελών χωρίς να κρύβουν τα συναισθήματά τους. Το πνεύμα συνεργασίας και συνύπαρξης των μελών. Η αυτοπεποίθηση και η πρωτοβουλία των παιδιών

Παρουσιάστηκαν μικρού βαθμού δυσκολίες στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων – επιλέχθηκε να συμπληρωθούν τα ερωτηματολόγια στο σχολείο και όχι στο σπίτι. Αν και τονίστηκε από τις μικρές διερευνητικές ομάδες η ανωνυμία και το απόρρητο των απαντήσεων, οι ερωτώμενοι δυσκολεύτηκαν στη διατύπωση πρότασης στην ερώτηση ανοικτού τύπου. Μικρή καθυστέρηση παρουσιάστηκε στην αποδεκτικότητα των ερωτηματολογίων από τις ομάδες, κυρίως λόγω απειρίας. Τέλος, η διατύπωση των συμπερασμάτων από την ερώτηση ανοικτού τύπου, λόγω κακής διατύπωσης και γραφικού χαρακτήρα μερικών ερωτώμενων μαθητών, δυσκόλεψε την ομάδα και χρειάστηκε η παρέμβαση του συντονιστή καθηγητή. Η διερεύνηση της στάσης των εφήβων απέναντι στους κανόνες του σχολείου καθώς και της αποδοχής που οι τελευταίοι τυγχάνουν από αυτούς, υπήρξε διαφωτιστική αποσαφηνίζοντας μερικώς την αποτελεσματικότητα του υπάρχοντος καθεστώτος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

V. Courtecuisse, J. Fortin, Λ. Μπεζέ, J. Pain, J. Selosse, Βία στο σχολείο.... Βία του σχολείου, Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα», Paris, 1998

Μπερνάρ Ντουέ, Πειθαρχία και Τιμωρίες στο σχολείο, Εκδόσεις «Σύγχρονη Εκπαίδευση», Αθήνα, 1992

Ιωάννης Ν. Χαραλαμπόπουλος, Γενική Παιδαγωγική, Αθήνα, 1980

Β. Δεληγιάννη-Κουιμτζή, Δ. Σακκά, Βία και Επιθετικότητα

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο Γυμνάσιο Γιαννιτσών

ΤΙΤΛΟΣ: ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ Αλίκη Ιγνατιάδου

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

1. Νινιατσούδη Άννα
2. Νίρλας Στέλιος
3. Παλάγκα Αφροδίτη
4. Πανίδης Ηλίας
5. Παντελίδου Ελπίδα
6. Παπαδόπουλος Θωμάς
7. Παπαδοπούλου Αθηνά
8. Παπαδοπούλου Αφροδίτη
9. Παπαδοπούλου Ελπίδα
10. Παπαδοπούλου Θεοδώρα
11. Παπαδοπούλου Κυριακή
12. Παπαπέτρου Δέσποινα
13. Παπαστεργίου Νίκη
14. Παρόγλου Κέλη
15. Πασπάλη Αναστασία
16. Πεγκλής Γιώργος
17. Πέλκα Ζωηλένα
18. Πετρίδου Ελεάνα
19. Πυριτίδης Νίκος
20. Ρεβυθιάδης Νίκος
21. Ρώνης Παναγιώτης
22. Σαββαΐδου Κυριακή

Παρουσίαση της διαδικασίας προετοιμασίας και υλοποίησης του προγράμματος

Πραγματοποιήθηκαν 8 συναντήσεις στα πλαίσια υλοποίησης του ερευνητικού προγράμματος μεταξύ των μαθητών (που συμμετείχαν στο πρόγραμμα) και της υπεύθυνης καθηγήτριας Αλίκης Ιγνατιάδου.

Η πρώτη συνάντηση είχε σκοπό τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μαθητών και μεταξύ των μαθητών και της καθηγήτριας, δεδομένου ότι κρίθηκε σκόπιμο να δημιουργηθεί ένα πιο οικείο «περιβάλλον» που θα ευνοούσε την έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων αλλά και την πιο εκούσια και αυθόρμητη συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες που είχαν προγραμματιστεί. Αν και οι μαθητές ήδη γνωρίζονταν στενά μεταξύ τους και ασφαλώς με την καθηγήτρια τους, αυτή η πρώτη συνάντηση βοήθησε στη δημιουργία ενός κλίματος εφορίας, στη συνειδητοποίηση ότι αυτοί (μαθητές και μαθήτριες) αποτελούσαν μια ξεχωριστή ομάδα και ότι η τακτική και οι δράσεις που θα ακολουθούσαν από εδώ και πέρα θα διαφοροποιούνταν αισθητά από τις αντίστοιχες «δράσεις» μέσα στη σχολική τάξη.

Στη δεύτερη συνάντηση, μετά από μια σύντομη παρουσίαση των σκοπών που εξυπηρετεί το ερευνητικό πρόγραμμα και των θεματικών πεδίων στα οποία αυτό αναφέρεται, ζητήθηκε από τους μαθητές να απαντήσουν σε δύο ερωτήματα:

1. Ποια θέματα που αφορούν τους ίδιους και σχετίζονται με συνήθειες, επιλογές, συμπεριφορές τους ή έχουν σχέση με το οικογενειακό, σχολικό, φιλικό ή και το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον «κεντρίζουν» το ενδιαφέρον τους;
2. Ποιο από αυτά τα θέματα θα ήθελαν να προσεγγίσουν και να μελετήσουν μέσα από τη διενέργεια ερευνητικής διαδικασίας;

Μετά από τη διατύπωση πολλών προτάσεων από τους μαθητές και τις μαθήτριες, που καταγράφηκαν στο πίνακα από την υπεύθυνη καθηγήτρια, αναζητήθηκαν κοινά σημεία, σημεία σύγκλισης στις καταγεγραμμένες προτάσεις. Στη συνέχεια προσδιορίστηκε το αντικείμενο της έρευνας και διατυπώθηκε με ακριβή τρόπο το βασικό θέμα βάσει του οποίου θα θέτονταν οι επιμέρους ερωτήσεις. Το βασικό θέμα, τίτλος της έρευνας πήρε την εξής μορφή : «Εφηβοι και παρέα». Η συγκεκριμένη διατύπωση υπαγορεύτηκε από την ανεμπόδιστη έκφραση πολλών και διαφορετικών προτάσεων από μέρους των μαθητών, όσον αφορά την επιλογή του ειδικού θέματος. Επιπλέον η επιλογή της συγκεκριμένης “προσέγγισης” θεωρήθηκε ενδιαφέρουσα, γιατί καθιστούσε σε μεγάλο βαθμό εφικτή την παράλληλη μελέτη πολλών σχετικά και διαφορετικών θεμάτων που αφορούν τον έφηβο και τη συμπεριφορά του (εφηβική παρέα και συμπεριφορά, εφηβική παρέα και σχολικοί κανόνες, εφηβική παρέα και οικογένεια...).

Στην τρίτη συνάντηση η ερευνητική ομάδα αγωγής υγείας συζήτησε θέματα που αφορούν τη διεξαγωγή της έρευνας. Τέτοια θέματα είναι η εύρεση οικονομικών πόρων για αγορά υλικών αλλά και άλλων μέσων, όπως Η/Υ, φωτοαντιγραφικό μηχάνημα κλπ., η επιλογή απόμων ή επιμέρους ομάδων που θα προσέφεραν ειδικές εργασίες που απαιτούνταν από την ερευνητική διεργασία π.χ. καταγραφή στοιχείων με χρήση προγράμματος Η/Υ, παραγωγή φωτοαντιγράφων, διακίνηση ερωτηματολογίων κλπ. Αποφασίστηκε ακόμα η καταγραφή σε ημερολόγιο των δραστηριοτήτων της ομάδας, των επιμέρους ομάδων αλλά και αυτών που θα αναλάβει το κάθε μέλος ξεχωριστά. Πιο αναλυτικά :

Συγκροτήθηκαν ομάδες. Καταμερίσθηκαν οι εργασίες σε πρώτη φάση στις ομάδες και στη συνέχεια στο εσωτερικό της ομάδας. Διαμορφώθηκε «ένα σύμβολο», μια συμφωνία, μεταξύ των ομάδων και της καθηγήτριας που όριζε με αρκετή ευελιξία : τον τρόπο λειτουργίας των ομάδων, τους άξονες δράσης, ένα χρονοδιάγραμμα εργασιών .

Στη συνέχεια καθορίστηκε ο σκοπός της έρευνας ο οποίος εκφράστηκε ότι θα πρέπει να είναι δηλωμένος από την αρχή σε όλους και ιδιαίτερα στους ερωτώμενους. Ως σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ορίστηκε η επίδραση της παρέας στη συμπεριφορά του εφήβου και η καταγραφή των σημαντικότερων «στοιχείων» που πρέπει, σύμφωνα με τους ερωτώμενους, να χαρακτηρίζουν την εφηβική παρέα. Επιπλέον, καθορίστηκε από την ερευνητική ομάδα ο ακριβής αριθμός του δείγματος της έρευνας (30 άτομα) και η ειδική κατηγορία πληθυσμού στην οποία θα δίνονταν το ερωτηματολόγιο (μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίων).

Στην τέταρτη, πέμπτη και έκτη συνάντηση η ερευνητική ομάδα προχώρησε στην επιλογή των επιμέρους ερωτήσεων. Η διατύπωση των προτάσεων έγινε από εκπροσώπους των επιμέρους ομάδων και καταγράφονταν στο πίνακα, για να πραγματοποιηθεί στη συνέχεια η τελική επιλογή. Αποφασίστηκε το είδος των ερωτήσεων που θα χρησιμοποιήσει η ερευνητική ομάδα (ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου) και η σειρά διατύπωσης και αξιολόγησης των ερωτημάτων. Στο τέλος διαμορφώθηκε και εκτυπώθηκε το ερωτηματολόγιο από τις υπεύθυνες ομάδες μαθητών.

Επίσης, στα πλαίσια αυτών των συναντήσεων συζητήθηκε η διαδικασία καταγραφής των απαντήσεων και αποφασίσθηκε το ερωτηματολόγιο να παραδίδεται στον ερωτώμενο, ο οποίος σημειώνει τις απαντήσεις παρουσία του μέλους της ερευνητικής ομάδας. Η ομάδα εξέτασε ακόμα με ποιους τρόπους θα διακινηθούν τα ερωτηματολόγια (χέρι-χέρι) και με ποιους τρόπους θα συγκεντρωθούν τα ερωτηματολόγια. Πιο συγκεκριμένα ορίσθηκαν ομάδες που θα παραλάμβαναν τα ερωτηματολόγια και στη συνέχεια θα κωδικοποιούσαν και θα καταχωρούσαν τα δεδομένα. Άλλη ομάδα ανέλαβε τη δημιουργία συγκεντρωτικών πινάκων -αποτελεσμάτων και τη δημιουργία γραφικών παραστάσεων. Τέλος ορίσθηκαν οι υποχρεώσεις και τα προσόντα των ερευνητών. Πιο ειδικά αποφασίστηκε ότι ο κάθε ερευνητής- μέλος της ομάδας που διακινεί το ερωτηματολόγιο οφείλει να :

1. παρουσιαστεί στον ερωτώμενο, να του εκθέσει τα κίνητρά του και την αποστολή του.
2. ζητήσει την ειλικρινή συμμετοχή του ερωτώμενου.
3. παρέχει στον ερωτώμενο οποιαδήποτε διευκρίνιση του ζητήσει.

Η ερευνητική ομάδα ετοίμασε ένα σχετικό κείμενο παρουσίασης για όλα τα μέλη που θα διακινούσαν τα ερωτηματολόγια:

" είμαστε μια ομάδα μαθητών του σχολείου 1^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτών. Μαζί με την καθηγήτριά μας Αλίκη Ιγνατιάδου ερευνούμε ένα θέμα με γενικό τίτλο: έφηβοι και παρέα και θα σας παρακαλούσαμε να απαντήσετε στις ερωτήσεις μας με ειλικρίνεια. Οι πληροφορίες σας είναι ανώνυμες και απόρρητες.

Στο ενδιάμεσα χρονικά διάστημα της έκτης και έβδομης συνάντησης η ερευνητική ομάδα λειτουργώντας στα πλαίσια επιμέρους ομάδων, όπως ορίστηκε στις προηγούμενες συναντήσεις:

Συγκέντρωσε τα ερωτηματολόγια, δημιούργησε συγκεντρωτικούς πίνακες των αποτελεσμάτων/δεδομένων, παρουσίασε με γραφικές παραστάσεις τα αποτελέσματα

Στην έβδομη και όγδοη συνάντηση συζητήθηκε ο καρπός της ερευνητικής εργασίας, αξιολογήθηκε η όλη προσπάθεια, εκτιμήθηκαν δυσκολίες και προβλήματα που προέκυψαν. Στο τέλος διατυπώθηκαν τα σχετικά συμπεράσματα.

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η όγδοη συνάντηση που ήταν η τελευταία συνάντηση, ήταν ουσιαστικά και η ώρα του «αποχαιρετισμού» από τη μαθητική ζωή του Γυμνασίου, εφόσον οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα φοιτούσαν στην τρίτη τάξη. Οι μαθητές εξέφρασαν τις εντυπώσεις του και παροτρύνθηκαν να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, χρησιμοποιώντας όποιο δημιουργικό τρόπο προτιμούσαν.

Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων

Ένας από τους βασικότερους παράγοντες που επηρέασε την ποιότητα των αποτελεσμάτων ήταν το γεγονός ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό έγινε παρουσία του μέλους της ερευνητικής ομάδας. Αυτό συντέλεσε, ώστε οι μαθητές, ηλικίας γυμνασίου, μέσα από τις απαντήσεις τους να προσπαθήσουν να δείξουν μια πιο ώριμη εικόνα του εαυτού τους. Δεδομένου ότι οι ερωτώμενοι ήταν κατεξοχήν μαθητές τρίτης Γυμνασίου και μάλιστα του ίδιου Γυμνασίου (αν και δεν υπήρχε τέτοιος σχετικός περιοριστικός όρος, όταν συμφωνήθηκε η ηλικία του δείγματος στον αρχικό σχεδιασμό), «κατανοείται» αυτή η προσπάθεια από μέρους των ερωτώμενων να δείξουν μέσα από τις απαντήσεις τους, μια πιο αυτόνομη προσωπικότητα. Μιας προσωπικότητας που παίρνει αποφάσεις σε θέματα που αφορούν εμφάνιση, τρόπους συμπεριφοράς με κριτήριο τα «προσωπικά δεδομένα» και λιγότερο τις επιδράσεις της ομάδας των συνομηλίκων, της παρέας. Πρέπει να σχολιαστεί ότι οι μαθητές της τρίτης Γυμνασίου είναι στη φάση που αισθάνονται ως οι «μεγάλοι» του σχολείου και άρα πρέπει να δείχνουν ανάλογη εικόνα προς τα έξω. Πιο ειδικά, παρουσιάζοντας και αναλύοντας τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπιστώνουμε ότι στην πρώτη ομάδα ερωτήσεων που αφορούν τη συμπεριφορά και τη συχνότητα επηρεασμού από την παρέα οι μαθητές απάντησαν ότι δεν επηρεάζονται από αυτήν σε υψηλό βαθμό σε θέματα που αφορούν το ντύσιμο, χτένισμα, τις ώρες διαβάσματος, στην επιλογή των αθλημάτων, στο τι βλέπουν στην τηλεόραση. Επηρεάζονται όμως συχνά έως πολύ συχνά στον τρόπο που θα διασκεδάσουν ή στην ώρα που θα επιστρέψουν στο σπίτι τους μετά από διασκέδαση.

Ίσως θα έπρεπε να γίνει ειδική αναφορά στα αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση «κατά πόσο επηρεάζονται από την παρέα στο πόσο διαβάζουν για το σχολείο». Το 80% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν επηρεάζεται ποτέ ή σπάνια και δεν υπήρχε καμιά θετική απάντηση στο «πολύ συχνά επηρεάζομαι από την παρέα».

Στη δεύτερη ομάδα ερωτήσεων που αφορούν αποφάσεις οι μαθητές φαίνεται ότι είναι διατεθειμένοι να ακολουθήσουν σε μεγαλύτερη συχνότητα τους κανόνες του σχολείου ή της οικογένειας τους και να εξηγήσουν στην παρέα τους την αιτία την διαφωνίας τους στην απόφαση της ομάδας να κάνει κάτι άλλο. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι θα δεχθούν χωρίς αντιρρήσεις άσκηση κριτικής για την παρέα τους από τους γονείς τους και θα συμφωνήσουν μαζί τους. Το 77% απάντησε ότι σε περίπτωση άσκησης αρνητικής κριτικής από τους γονείς για την παρέα θα διαφωνήσει εξηγώντας γιατί ή απόλυτα θα διαφωνήσει.

Όσον αφορά την περίπτωση να αποκαλύψουν ή όχι τον ένοχο της παραβατικής συμπεριφοράς (γραφή υβριστικής φράσης στον τοίχο) στη διεύθυνση του σχολείου εδώ η απόφαση είναι σχεδόν ομόφωνη. Το 87% δηλώνει ότι συμφωνεί απόλυτα να μην αποκαλύψουν τον ένοχο και να τιμωρηθεί όλη η ομάδα. Η απάντηση αυτή είναι σύμφωνη και με την απάντηση που έδωσαν οι μαθητές στο ανοιχτό ερώτημα: «ποια είναι τα τρία βασικότερα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια παρέα, κατά τη γνώμη σου;». Το χαρακτηριστικό που δόθηκε ως απάντηση με τη μεγαλύτερη συχνότητα ήταν της «εχεμύθειας». Οι μαθητές όσον αφορά αυτό το θέμα παρουσιάζονται απόλυτοι. Το μέλος της ομάδας πρέπει να προστατευτεί, ακόμα και αν είναι ένοχος συγκεκριμένης συμπεριφοράς που δε συμφωνούν οι ίδιοι.

Τελειώνοντας με τη δεύτερη ομάδα ερωτήσεων πρέπει να σχολιάσουμε την απάντηση που έδωσαν οι μαθητές στο παρακάτω δίλλημα: « Βρίσκεσαι με την παρέα σου κι ένα από τα παιδιά βγάζει ένα πακέτο τσιγάρα και προσφέρει και στους άλλους. Αρχίζεις να μην νιώθεις άνετα, επειδή δεν θέλεις να καπνίσεις. Η παρέα σου αποφασίζει να «δοκιμάσει» το τσιγάρο. Στο τέλος εσύ...». Οι ερωτώμενοι κατά 96% δήλωσαν ότι θα αρνηθούν την πρόταση να καπνίσουν και μάλιστα το 73% διαφωνεί απόλυτα σε μια τέτοια απόφαση. Ακόμα και αν στη συγκεκριμένη ερώτηση το ποσοστό που βγήκε δεν ισχύει στην πραγματικότητα στο βαθμό που δίνουν οι απαντήσεις, πρέπει να συμφωνήσουμε ότι οι σύγχρονοι νέοι (ακόμα και αν δοκιμάσουν το τσιγάρο ή το έχουν δοκιμάσει) είναι αρκετά συνειδητοποιημένοι απέναντι στο θέμα αυτό και δε θεωρούν το κάπνισμα θετική συμπεριφορά, ώστε να τη δηλώσουν στο ερωτηματολόγιο.

Στην ανοικτή ερώτηση «ποια είναι τα τρία βασικότερα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια παρέα, κατά τη γνώμη σου;» το χαρακτηριστικό που δόθηκε ως απάντηση με τη μεγαλύτερη συχνότητα, όπως άλλωστε αναφέρθηκε και παραπάνω, ήταν της εχεμύθειας. Άλλα χαρακτηριστικά είναι της ειλικρίνειας και αυτό της εμπιστοσύνης που συνδέεται σαφώς με της εχεμύθειας.

Προτάσεις και συμπεράσματα

Η εφηβεία είναι η ηλικία της αναζήτησης ταυτότητας και αυτονομίας. Η ομάδα των συνομηλίκων παίζει σημαντικό ρόλο, αφού συνήθως χρησιμεύει, για να δώσει στον έφηβο μια προσωρινή ταυτότητα, μια αίσθηση ότι ανήκει κάπου, μέχρι να αποκτήσει ο ίδιος μια διαρκή και στερεή αίσθηση του εαυτού του.

Η ανάγκη του να ανήκει σε μια παρέα συχνά κάνει τον έφηβο να προσαρμόζεται και να συμμορφώνεται με τον τρόπο σκέψης και έκφρασης των υπολοίπων μελών της ομάδας. Η λειτουργία μάλιστα κάποιων άγραφων κανόνων και αρχών (εχεμύθεια, ειλικρίνεια..) παίζει καθοριστικό ρόλο στην ίδια την «ύπαρξη» της εφηβικής παρέας. Ο έφηβος είναι πρόθυμος να συμμορφωθεί σε αυτούς τους άγραφους κανόνες και τις αρχές προκειμένου να απολαμβάνει την ασφάλεια της παρέας, ακόμα και αν αυτό σημαίνει την επιβολή κυρώσεων.

Συχνά η παρέα περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικούς χαρακτήρες εφήβων που φαίνεται ότι εκπροσωπούν τις διάφορες πλευρές της προσωπικότητας των εφήβων. Παράλληλα μια μεγάλη μερίδα εφήβων θέλει να διεκδικεί την αυτονομία της μέσα στα πλαίσια λειτουργίας της εφηβικής παρέας σε θέματα που αφορούν την εξωτερική εμφάνιση, επιλογή δραστηριοτήτων, λήψη αποφάσεων κ.λ.π., δηλώνοντας έτσι τη «διάθεση» τους για ωριμότητα και ενηλικιότητα.

Το να ανήκουν οι έφηβοι σε μια παρέα τους επιτρέπει να αποστασιοποιηθούν συναισθηματικά από τους γονείς τους, ώστε να μπορέσουν να ανακαλύψουν ένα δικό τους προσωπικό κόσμο. Η αυτοεκτίμησή τους μάλιστα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα τους να δημιουργούν σχέσεις και φιλίες έξω από την οικογένειά τους, διατηρώντας όμως παράλληλα την επαφή με τους γονείς τους.

Η συναισθηματική σχέση μεταξύ γονέων και παιδιού που επικρατούσε στην παιδική ηλικία αλλάζει, επειδή η ανάγκη του εφήβου να προσδιορίσει την προσωπική του ταυτότητα έρχεται σε σύγκρουση με την επιθυμία του γονιού να συνεχίσει την καθοδήγηση. Γι' αυτό η οποιαδήποτε άσκηση κριτικής από μέρους των γονέων και ειδικά σε θέματα που αφορούν τις επιλογές και τις συμπεριφορές της παρέας έχει αρνητική αντιμετώπιση από το νέο.

Ο έφηβος ταλαντεύεται ανάμεσα στην ανεξαρτησία και στην εξάρτηση. Η ανάγκη για ανεξαρτησία με κανένα τρόπο δε σημαίνει ότι δεν έχει ανάγκη από ένα σπίτι ή μια οικογένεια. Είναι σημαντικό ο γονιός να έχει την ικανότητα να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του εφήβου και να ταυτίζεται συναισθηματικά μαζί του, αλλά παράλληλα θα πρέπει να είναι ικανός για αντιπαράθεση και να θέτει κανόνες. Οι γονείς δε χάνουν το δικαίωμα να έχουν τη δική τους οπτική γωνία και τα όρια, οι κανόνες συμπεριφοράς πρέπει να είναι γνωστά στους εφήβους.

Η επίδραση της παρέας στον έφηβο είναι περιορισμένη σε θέματα τήρησης κανόνων του σχολείου που αφορούν την υποχρεωτική φοίτηση σε αυτό και σε θέματα σχολικής επίδοσης (βαθμός μελέτης). Όσον αφορά το δεύτερο θέμα οι έφηβοι δηλώνουν ότι οι ώρες μελέτης και άρα η σχολική επίδοση είναι θέμα που δεν αφορά την παρέα τους.

Οι νέοι έχουν εμπειρώσει σε μεγάλο βαθμό ότι το τσιγάρο δεν αποτελεί θετική συμπεριφορά και αρνούνται να δεχθούν πιέσεις στο θέμα αυτό ακόμα και από την ομάδα των συνομηλίκων τους. Υπάρχει βέβαια μια μικρή μερίδα νέων που πιστεύουν ότι με το κάπνισμα αποδεικνύουν ότι είναι «κουλ» ενώ κερδίζουν παράλληλα την αποδοχή από την παρέα τους. Στο βάθος όμως αισθάνονται ότι δε θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν το φόβο του να μείνουν μόνοι, να απορριφθούν και να αποκλεισθούν από την παρέα των συνομηλίκων τους.

Οι αντικαπνιστικές εκστρατείες στα πλαίσια του σχολείου ή της κοινότητας μπορούν να βοηθήσουν θετικά στην υιοθέτηση αντικαπνιστικής συμπεριφοράς από μέρους των εφήβων.

Σχολιασμός της διενέργειας της έρευνας

Στις συναντήσεις οι περισσότεροι μαθητές συμμετείχαν ενεργά και μάλιστα με μεγάλο ενδιαφέρον. «Απείχαν» από τις συζητήσεις και τις δραστηριότητες, που είχαν τη μορφή εργασίας ελάχιστοι μαθητές οι οποίοι έλαβαν στη συνέχεια πιο ενεργό ρόλο μέσα στα πλαίσια λειτουργίας των ομάδων. Σε γενικές γραμμές (από άποψη ποσότητας χρόνου συμμετοχής σε συζητήσεις και παραγωγής έργου) πρωταγωνίστησαν τα κορίτσια, καθώς βέβαια υπερέχουν και αριθμητικά, όμως από άποψη παρεμβάσεων συμμετείχαν στο διάλογο και στην εκπόνηση των εργασιών εξίσου αποφασιστικά και τα αγόρια. Ίσως όμως η αντιμετώπιση του όλου θέματος έγινε από τα κορίτσια με έναν πιο ώριμο τρόπο.

Ένας ιδιαίτερος ενθουσιασμός επικρατούσε στην αίθουσα στη διάρκεια των συναντήσεων και μαθητές έδειχναν διάθεση για συμμετοχή οι οποίοι σε γενικό βαθμό δε δείχνουν διάθεση για ενεργή συμμετοχή πάνω σε θέματα επεξεργασίας και συζήτησης άλλων θεμάτων. Οι μαθητές ενεργοποιήθηκαν προκειμένου να εκφράσουν είτε ομαδικά είτε ατομικά τα ερωτήματα (προφορικά και γραπτά) πάνω στα θέματα που επεξεργάζονταν με τη συγκεκριμένη οπτική. Η συγκεκριμένη οπτική γωνία αντιμετώπισης της εφηβικής ηλικίας και των θεμάτων που αφορούν αυτήν αποτέλεσε αφορμή για έντονο διάλογο αλλά και για προβληματισμό.

Δυσκολίες παρουσιάστηκαν όχι τόσο όσον αφορά την επιλογή του ειδικού θέματος το οποίο διατυπώθηκε αρκετά γενικά, ώστε να συμπεριλάβει όλες τις προτάσεις των μαθητών όσο στη ακριβή διατύπωση των επιμέρους ερωτήσεων, δεδομένου ότι αποτελούσε μια πρωτόγνωρη διαδικασία για τους μαθητές. Όσον αφορά τη διατύπωση του τελευταίου ερωτήματος ανοικτής μορφής, αν και έγιναν υποδείξεις από μέρους της εκπαιδευτικού να πάρει μια άλλη μορφή (με προτίμηση αυτής της μορφής προτάσεων), πρέπει να διευκρινισθεί ότι ήταν αποτέλεσμα ομόφωνης πρότασης των μελών της διερευνητικής ομάδας.

Μικρή ασυνέπεια παρουσιάστηκε όσον αφορά τη τήρηση του χρονοδιαγράμματος, δεδομένου ότι κάποιοι μαθητές χρονοτριβούσαν στην επιστροφή του ερωτηματολογίου.

Ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα, το οποίο συζητήθηκε και από τους μαθητές, εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι ερωτώμενοι προσπαθούσαν να παρουσιάσουν σε κάποια σημεία του ερωτηματολογίου μια «καλή εικόνα» του εαυτού τους, δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο συμπληρωνόταν παρουσία του συμμαθητή τους που συμμετείχε στη διερευνητική ομάδα.

Κλείνοντας θα πρέπει να αναφερθούμε στο οικείο και φιλικό κλίμα που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της ερευνητικής ομάδας και στο αίσθημα ικανοποίησης των μαθητών και της καθηγήτριας μετά την ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας

Βιβλιογραφία

Βούρα Ν., Ελευθεριάδου Μ., Χατζηελευθερίου Μ., στο περιοδικό «Προσέγγιση», περιοδική έκδοση ενημέρωσης και έκφρασης του ψυχιατρικού νοσοκομείου Πέτρας Ολύμπου, αριθμός τεύχους 26-27, έτος 2002

Ελευθεριάδου Μ., Οι αλλαγές στη ζωή της οικογένειας, Κατερίνη 2003

Καψάλης Α., Παιδαγωγική ψυχολογία, εκδοτικός οίκος Αφων Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1984

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ,
ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥΣ
ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ Ή ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΠΝΙΖΟΥΝ;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΠΕΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Αγελάρη Αλεξάνδρα
Αγιαννίδου Κατερίνα
Δημησίδου Μαρία
Ζγουρούδη Ισιδώρα
Θεοχαρίδου Ραφαέλα
Καβαλίδου Στέλλα
Κετανίδου Ελένη
Κενζακίδου Ελίνα
Κουβάτσης Στάθης
Κουτσοκώστα Κωνσταντίνα
Κουτσοκώστας Γιώργος
Λιάπη Ευανθία
Μαραντίδης Γιώργος
Μικικούδη Ζαχαρένια
Μουρζίδης Νίκος
Νταλής Αριστείδης
Ντεμερτσίδου Ντιάνα
Πετσούδη Γεωργία
Σαρίδου Μιλαίδη
Σπανός Γιώργος
Τσομπανίδου Κατερίνα

Στην εξαμελή ομάδα που επεξεργάστηκε τα δεδομένα σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή συμμετείχαν οι μαθήτριες:

Αγελάρη Αλεξάνδρα, Δημησίδου Μαρία, Ζγουρούδη Ισιδώρα, Θεοχαρίδου Ραφαέλα, Ντεμερτσίδου Ντιάνα και Σαρίδου Μιλαίδη.

Επεξεργασία αποτελεσμάτων

Επιλέξαμε ως θέμα της έρευνάς μας το κάπνισμα γιατί θεωρούμε πως η βλαβερή αυτή κοινωνική συνήθεια είναι αρκετά διαδεδομένη στο σχολείο μας. Θελήσαμε, λοιπόν, με το ερωτηματολόγιο που συντάξαμε να μάθουμε το ποσοστό διάδοσής του μεταξύ των συμμαθητών μας, καθώς και κάποιους παράγοντες που πιθανότατα προκαλούν ή επηρεάζουν αυτή τη συνήθεια.

Συγκεκριμένα, αν και σε ποιο βαθμό το κάπνισμα ξεκινά ως πράξη μίμησης κάποιων προτύπων από τους μεγαλύτερους, όπως οι γονείς κλπ. (βλ. ερωτηματολόγιο) ή ως μέσο κοινωνικοποίησης (φίλοι-παρέα) και ένταξης του εφήβου σε μια παρέα, τι θεωρεί ένας έφηβος ότι θα του προσφέρει το τσιγάρο ώστε να το αρχίσει και σε ποια ηλικία περίπου και ποιο ρόλο παίζει η απαγόρευση ή έμμεση ενθάρρυνση του άμεσου περιγυρού του στην τελική του απόφαση.

Στο ερώτημα 5 υπήρχε μια επιφύλαξη από το συνεργάτη καθηγητή μας κατά πόσο οι απαντήσεις των συμμαθητών-τριών μας θα είναι αληθινές. Αποφασίσαμε όμως να τη συμπεριλάβουμε, πιστεύοντας ότι με την κάλυψη της ανωνυμίας αλλά και τη δική μας συνδρομή οι απαντήσεις θα αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα. Από τη μελέτη λοιπόν των στοιχείων προκύπτει ότι το 25% περίπου των μαθητών-τριών του γυμνασίου μας καπνίζει. Και μάλιστα ενώ ξεκινά από ένα ελάχιστο ποσοστό στην Α΄ Γυμνασίου εκτοξεύεται κοντά στο 40% στην Γ΄ Γυμνασίου, τα κορίτσια της οποίας υπερτερούν σαφέστατα από τα αγόρια πάνω από 10 ποσοστιαίες μονάδες (βλ. πίνακα 2). Ίσως βέβαια όλοι αυτοί οι συμμαθητές μας να μην καπνίζουν συστηματικά τόσο για κοινωνικούς (π.χ. απαγόρευση) όσο και για οικονομικούς λόγους, η ουσία όμως είναι ότι είναι ήδη υποψήφιοι συστηματικοί καπνιστές για την ενήλικη ζωή σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τους υπόλοιπους. Εμείς κρίνουμε ότι το ποσοστό είναι εξαιρετικά υψηλό για το νεαρό της ηλικίας, αν συνυπολογίσουμε ότι στο γυμνάσιό μας συστεγάζεται και αθλητικό τμήμα, που μειώνει το ποσοστό των καπνιστών για ευνόητους λόγους.

Όσον αφορά τη μελέτη των επιμέρους ερωτημάτων: από το ερώτημα 1 προκύπτει πως η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών-τριών είναι ενδεχομένως παθητικοί καπνιστές αφού στις περισσότερες οικογένειες καπνίζουν από 1 έως 4 άτομα. Το ότι είναι χαμηλά τα ποσοστά των οικογενειών στις οποίες καπνίζουν πάνω από 4 μέλη ίσως έχει να κάνει και με το γεγονός ότι είναι λιγότερες σήμερα οι πολυμελείς οικογένειες σε σχέση με παλαιότερες εποχές, καθώς και ότι η συνήθεια του καπνίσματος είναι πιθανότατα πιο σπάνια στις γιαγιάδες και στα μικρότερα αδέρφια. Πάντως αυτές που φαίνεται να επηρεάζονται από το άμεσο οικογενειακό περιβάλλον είναι οι μαθήτριες. Το ποσοστό των οικογενειών στις οποίες δεν υπάρχει κανένας καπνιστής είναι 35% για τις μη καπνίστριες ενώ μόλις 12% για τις καπνίστριες.

Από το ερώτημα 2 προκύπτει σαφέστατα πως η κατηγορία που επιδρά περισσότερο από κάθε άλλη στη διάδοση του καπνίσματος στους εφήβους είναι οι φίλοι-παρέες. Ακολουθούν οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και τελευταίοι έρχονται οι επώνυμοι από το χώρο του θεάματος-ακροάματος (βλ. γραφήματα 3-6).

Από το ερώτημα 3 προκύπτει πως η πλειοψηφία των μαθητών εκτιμά πως οι γονείς τους αν μάθαιναν πως καπνίζουν θα επέλεγαν τη συζήτηση ως μέσο πειθούς για την επίλυση του προβλήματος, ένα σημαντικό ποσοστό προβλέπει σύγκρουση, λίγοι είναι οι γονείς που θα συμβουλευόνταν ειδικό και πάντως ελάχιστοι αυτοί που θα αδιαφορούσαν (βλ. γραφήματα 3-6).

Στο ερώτημα 4 ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως οι μη καπνιστές μαθήτριες θεωρούν πως οι συνομήλικοί τους που καπνίζουν το κάνουν από ανάγκη για να δείξουν ότι μεγάλωσαν και δευτερευόντως από περιέργεια (βλ. πίνακες 1 και 2). Οι καπνιστές από την άλλη υποστηρίζουν ότι καπνίζουν χωρίς λόγο ή από περιέργεια και πάντως λίγοι παραδέχονται ότι το κάνουν για να το «παιξουν» μεγαλύτεροι (βλ. πίνακες 1 και 2).

Από τις απαντήσεις στο ερώτημα 5, πέρα από το ποσοστό καπνιστών-μη καπνιστών (βλ. πίνακα 3), συνάγεται ακόμη ότι οι καπνιστές αυξάνονται όσο αυξάνει η ηλικία (βλ. γραφήματα 1 και 2).

Τέλος, όσον αφορά το ερώτημα 6 η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών-τριών (πάνω από το 75%) δεν μπόηκε στον κόπο να γράψει κανένα χαρακτηρισμό (σχόλιο του συνεργάτη καθηγητή μας: ίσως ευθύνεται η πληθώρα ασκήσεων “κλειστού τύπου” που βομβαρδίζουμε τους μαθητές σε βάρους των ασκήσεων ανάπτυξης, με αποτέλεσμα οι μαθητές να «βαριούνται» να γράψουν έστω και ένα επίθετο, αλλά και όταν το κάνουν αυτό κατ’ εξαίρεση να είναι ορθογραφημένο). Άλλοι πάλι επιδόθηκαν σε σχόλια του τύπου «αυτό που κάνουν δεν είναι σωστό», «δάσκαλε που δίδασκες», «Ας κοιτάξουν τα χάλια τους» κοκ ή του τύπου «καλά

κάνουν γιατί κατανόησαν το λάθος τους και θέλουν να μας προστατέψουν». Το μικρό ποσοστό (λιγότερο από 20%) που έδωσε χαρακτηρισμούς χρησιμοποίησε μια πλούσια συλλογή επιθέτων αδύνατο να ταξινομηθεί.

Από τους θετικούς χαρακτηρισμούς κυριάρχησε το: προστατευτικοί (10), ενώ ένας τους χαρακτήρισε λογικούς. Από τους αρνητικούς χαρακτηρισμούς πιο συχνόι ήταν οι: υποκριτές-ψεύτες (8), ηλίθιοι (7), ανεύθυνοι (6), σπαστικοί (6), επιπόλαιοι (6), πειστικοί (6), εξαρτημένοι (3), ανισόρροποι (2), γελοίοι (2), ντεμοντέ (2). Πάρα πολλοί ήταν οι χαρακτηρισμοί που εμφανίστηκαν από μια φορά όπως ανεγκέφαλοι, αφελείς βαπποράκια, άμυαλοι, αναίσθητοι, στόκοι, ψώνια, απαράδεκτοι, διπρόσωποι, επιδειξίες, βλάκες, μαλάκες, ξερόλες, έξυπνοι, χαϊβάνια και νοητικά καθυστερημένοι. Αξιοσημείωτο είναι το φαινόμενο πως τους πιο υβριστικούς χαρακτηρισμούς τους έγραψαν οι καπνιστές-τριες μαθητές-τριες (βλ. γράφημα 10).

3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

Ημερολόγιο δραστηριοτήτων

- 31/01. Ενημέρωση όλων των τμημάτων της Γ΄ Γυμνασίου για την επικείμενη διεξαγωγή του προγράμματος με τίτλο «η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά την ποιότητα της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο, στο σπίτι και την κοινωνία» και «η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά τη λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και την κοινωνία» και δηλώσεις συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μαθητών/τριών.
- 21/02. Πρώτη συνάντηση με τους ενδιαφερόμενους μαθητές/τριες, γνωριμία και ορισμός ομάδων εργασίας. Οι μαθητές/τριες των τμημάτων Γ₁, Γ₂ και Γ₅ επέλεξαν τη διερεύνηση «της ποιότητας της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο το σπίτι και την κοινωνία».
- 02/03. Συζήτηση για τον ορισμό του θέματος της ομάδας εργασίας. Προτάθηκαν τα σχετικά με το κάπνισμα, το αλκοόλ, τη φιλία και την αντίδραση στην προσβολή. Κατατάχθηκαν κατά σειρά προτίμησης με τη σειρά που προαναφέρθηκαν.
- 07/03. Έπειτα από συνεννόηση με τον υπεύθυνο του προγράμματος επιλέχθηκε προς διερεύνηση το ερώτημα «Η συνήθεια των μαθητών και μαθητριών να καπνίζουν, σχετίζεται με αντίστοιχη συνήθεια των γονιών τους να καπνίζουν ή να μην καπνίζουν;» Συζητήθηκαν στη συνέχεια οι στόχοι της έρευνας καθώς και τα ερωτήματα που πρέπει να περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο. Οι μαθητές/τριες των τμημάτων ανέλαβαν τη σύνταξη διαφορετικών ερωτηματολογίων που θα πρότειναν στην επόμενη συνάντηση.
- 14/03. Παρουσίαση και συζήτηση των προτεινόμενων ερωτηματολογίων. Τελική δημιουργία του πιο πρόσφορου ερωτηματολογίου για τη διεξαγωγή της έρευνας.
- 30/03. Οργάνωση της ερευνητικής διαδικασίας. Αποφασίστηκε η έρευνα να συμπεριλάβει το 50% του μαθητικού δυναμικού. Για να είναι τυχαίο το δείγμα, το ερωτηματολόγιο θα μοιραζόταν σε ένα μαθητή/τρια κάθε θρανίου και συγκεκριμένα αυτόν/ήν που κάθεται στη δεξιά πλευρά. Κάθε μαθητής/τρια της ομάδας ανέλαβε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σε ένα τμήμα από τα δεκαέξι του σχολείου, ενώ πενταμελής ομάδα μαθητριών ανέλαβε το συντονισμό της διαδικασίας, τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και τη στατιστική τους επεξεργασία.
- 06/04. Διεξαγωγή της έρευνας σύμφωνα με τον προαναφερόμενο προγραμματισμό. Η πενταμελής ομάδα με την προσθήκη ενός επιπλέον μέλους ανέλαβε την επεξεργασία των δεδομένων, τη διατύπωση των συμπερασμάτων της έρευνας σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή, καθώς και την ηλεκτρονική παρουσίαση της έρευνας.
- 13/04. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας στο σύνολο της ομάδας εργασίας, τελική διαμόρφωση και επιλογή των μαθητριών που θα αναλάβουν την παρουσίασή της στην ημερίδα της 10^{ης} Μαΐου στην Έδεσσα.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ:

2ο Γυμνάσιο Σκύδρας

ΤΙΤΛΟΣ:

ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Συντελεστές για την υλοποίηση του προγράμματος

Η μαθητική Ομάδα

Η ομάδα αγωγής υγείας αποτελείται από τους εξής μαθητές και μαθήτριες:

1.	Αλεξανδρίδου	Χριστίνα	της Γ' Τάξης
2.	Ανδρεάδου	Αναστασία	της Γ' Τάξης
3.	Βασιλειάδη	Άγγελο	της Γ' Τάξης
4.	Γρηγοριάδου	Λουΐζα	της Γ' Τάξης
5.	Δημητριάδου	Αφροδίτη	της Γ' Τάξης
6.	Μποζίδου	Αικατερίνη	της Γ' Τάξης
7.	Μυλωνά	Ελένη	της Β' Τάξης
8.	Νοβάκη Ζήση		της Γ' Τάξης
9.	Σιάντση Μαρία		της Β' Τάξης

Δακτυλογράφηση

Νοβάκης Ζήσης, Ερωτηματολόγιο
Μποζίδου Αικατερίνη, Συμπεράσματα

Δημιουργία Γραφικών Παραστάσεων

Από όλα τα μέλη της ομάδας

Τελική επιμέλεια κειμένου

Καραβίτης Σταύρος, συντονιστής καθηγητής

Από τις πρώτες συναντήσεις η ομάδα καθόρισε ότι αντικείμενο της έρευνας θα είναι οι εξαρτησιογόνες ουσίες (ναρκωτικά – τσιγάρο – αλκοόλ), αφού τα περισσότερα μέλη της ομάδας πίστευαν ότι τα ζητήματα αυτά τους αφορούσαν άμεσα και θεωρούσαν ότι μέσα από ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας θα είχαν τη δυνατότητα να ακούσουν, να συζητήσουν, να γνωρίσουν και να μάθουν πολλά.

Στις πρώτες συναντήσεις της ομάδας έγιναν κάποιες δραστηριότητες γνωριμίας και εξοικείωσης μεταξύ των μελών της ομάδας. Συντάχθηκε και υπογράφηκε από όλους το συμβόλαιο λειτουργίας της. Στη συνέχεια έγιναν δραστηριότητες, όπου μέσα από μεθόδους ενεργητικής μάθησης (βιωματικά παιχνίδια, παιχνίδια ρόλων, παραμύθια, κ.α.) προσπαθήσαμε να ενημερωθούμε καλύτερα για το θέμα μας. Όταν ήρθε η εποχή για την επιλογή του θέματος του ερωτηματολογίου μας, αποφασίσαμε, σε πρώτη φάση, ότι δεν πρέπει να γίνει ένα ερωτηματολόγιο για όλες τις ουσίες, αλλά να εστιάσουμε σε μία μόνο ουσία, ώστε το ερωτηματολόγιο να μπορεί να έχει αρκετές ερωτήσεις που θα διερευνούν την ανθρώπινη στάση και συμπεριφορά απέναντι σε μία ουσία. Τελικώς ως εξαρτησιογόνος ουσία έρευνας επιλέχθηκε το αλκοόλ, επειδή θεωρείται από τους νέους ως «η λιγότερο επικίνδυνη» και είναι αυτή για την οποία δεν γίνεται πολύ μεγάλη εκστρατεία για τις βλαβερές συνέπειες που έχει σε ένα νεαρό οργανισμό (αντίθετα με τα ναρκωτικά, που έχουμε συνεχώς τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά μηνύματα κατά της χρήσης, ή τον καπνό του οποίου η πώληση ή η διαφήμισή του συνοδεύεται από μηνύματα για τα προβλήματα που προκαλεί).

Αφού βρέθηκε το ειδικό θέμα στο οποίο θα κινηθεί το ερωτηματολόγιο μας, έπρεπε να επιλεγεί ο τίτλος του. Μέσα από μια σειρά προτάσεων καταλήξαμε στον τίτλο «Και πίνοντας ... με πίνει». Στην συνέχεια συζητήσαμε ποιος πρέπει να είναι ο σκοπός της έρευνάς μας και σε ποια πληθυσμιακή ομάδα πρέπει να απευθυνθούμε. Οι περισσότεροι μαθητές αποφάσισαν, ότι τους ενδιέφερε μέσα από την έρευνα να καταγραφεί κυρίως η γνώμη των νέων σήμερα, μια που και αυτοί ανήκουν στην ίδια πληθυσμιακή ομάδα και θα ήθελαν να δουν αν οι απόψεις τους ταιριάζουν με αυτές των άλλων νέων. Έτσι μέσα από το σκοπό του ερωτηματολογίου προέκυψε και ο πληθυσμός στον οποίο θα απευθύνεται το ερωτηματολόγιο. Αφού μας ενδιαφέρει η γνώμη των νέων, το ερωτηματολόγιο θα έπρεπε να διακινήθει σε μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίου – Λυκείου (δηλαδή σε ηλικιακές ομάδες 12-15, 16-18).

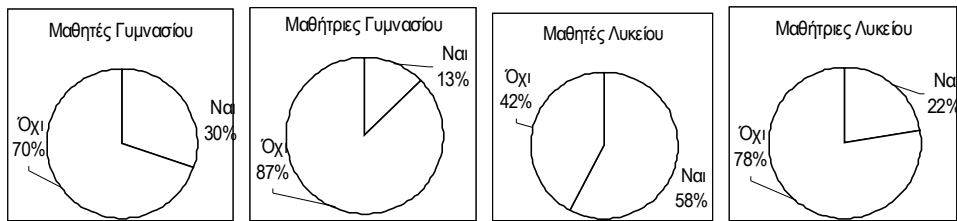
Στη συνέχεια έπρεπε να βρεθούν οι ερωτήσεις που θα έμπαιναν στο ερωτηματολόγιο. Έτσι, σε πρώτη φάση, κάθε μέλος της ομάδας έπρεπε να σκεφθεί τρεις ερωτήσεις οι οποίες θα ήθελε να συμπεριληφθούν στο ερωτηματολόγιο. Σε δεύτερη φάση, σε συνάντηση της ομάδας, καταγράφηκαν όλες οι ερωτήσεις, ομαδοποιήθηκαν οι παρόμοιες και επιλέχθηκαν τελικά αυτές που συμπεριλήφθηκαν στο ερωτηματολόγιο (οχτώ ως ερωτήσεις κλειστού τύπου και μια ως ερώτηση ανοικτού τύπου). Επίσης στις ερωτήσεις κλειστού τύπου επιλέχθηκαν και οι πιθανές απαντήσεις. Προτιμήθηκε σε τέσσερις ερωτήσεις οι πιθανές απαντήσεις να είναι «Ναι» – «Όχι», ενώ στις άλλες τέσσερις «καθόλου», «λίγο», «αρκετά», «πολύ». Έχοντας καταλήξει στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, ένας μαθητής της ομάδας ανέλαβε να το προετοιμάσει σε ηλεκτρονική μορφή. Το μόνο που έμεινε να καθοριστεί από την ομάδα, ήταν ο τρόπος διακίνησής του. Επιλέχθηκε τελικά η μέθοδος «χέρι – χέρι». Κάθε μέλος της ομάδας θα έδινε σε κάποιο άτομο το ερωτηματολόγιο για να το συμπληρώσει, αφού πρώτα του συστηθεί, του εκθέσει τα κίνητρα και την αποστολή του, (τα οποία θα ήταν τυπωμένα και πάνω στο ερωτηματολόγιο για διευκόλυνση του μαθητή-ερευνητή), δίνοντας στον ερωτώμενο και όποιες διευκρινήσεις είναι πιθανό να χρειαστούν. Αποφασίστηκε επίσης το κάθε μέλος της ομάδας να διακινήσει τουλάχιστον δέκα ερωτηματολόγια. Ο χώρος στον οποίο θα γίνονταν η διακίνηση, αφέθηκε στην ελεύθερη κρίση του κάθε μαθητή.

Αφού συμπληρώθηκαν και συγκεντρώθηκαν τα ερωτηματολόγια, η ομάδα αγωγής υγείας χωρίστηκε σε τέσσερις υποομάδες: μία που επεξεργάστηκε τις απαντήσεις των μαθητών γυμνασίου, μία των μαθητριών γυμνασίου, μία των μαθητών λυκείου ή ΤΕΕ και μία των μαθητριών λυκείου ή ΤΕΕ. Η κάθε υποομάδα κατέγραψε και άθροισε τις απαντήσεις κάθε ερώτησης, δημιούργησε συγκεντρωτικούς πίνακες. Στη συνέχεια τους καταχώρησαν οι ίδιοι σε ηλεκτρονική μορφή και δημιούργησαν με τη βοήθεια του υπολογιστή, γραφικές παραστάσεις για κάθε ερώτηση, ώστε να αξιολογηθούν πιο εύκολα οι απαντήσεις που πήραν από τους ερωτώμενους.

Τα τελικά αποτελέσματα της έρευνάς μας φαίνονται στους πίνακες που ακολουθούν. Συνολικά ερωτήθηκαν 97 άτομα από τους οποίους είχαμε τα αποτελέσματα:

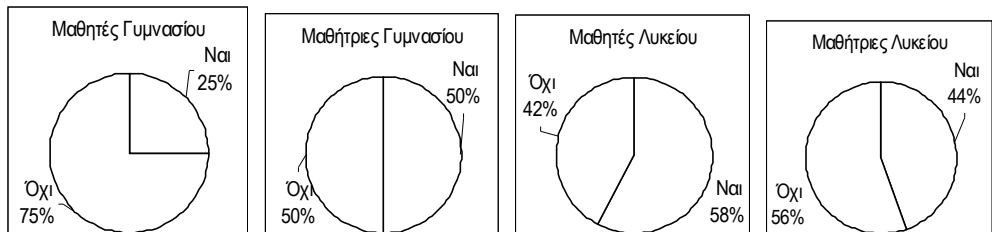
1^η ερώτηση

Καταναλώνεις συστηματικά αλκοόλ;

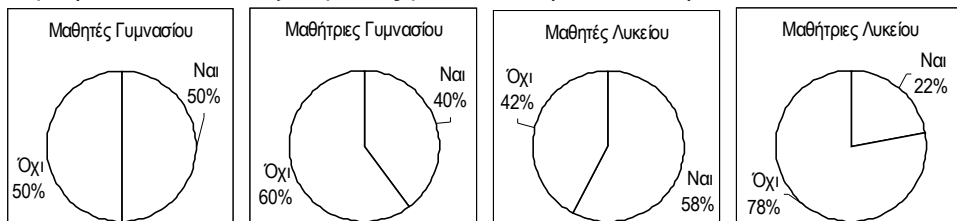
2^η ερώτηση

Το αλκοόλ σου προκαλεί ευχάριστα αισθήματα;

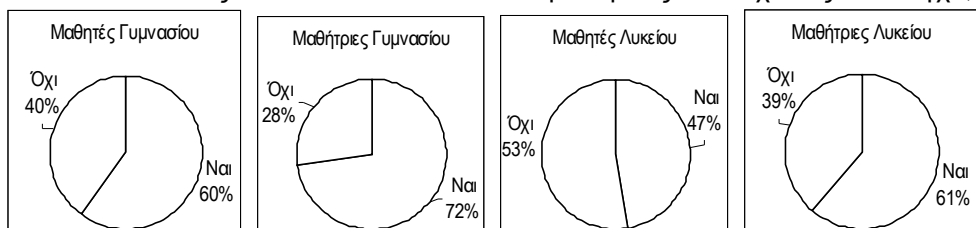
3^η ερώτηση

Σε βοηθάει το ποτό να ξεπεράσεις μία δύσκολη κατάσταση;

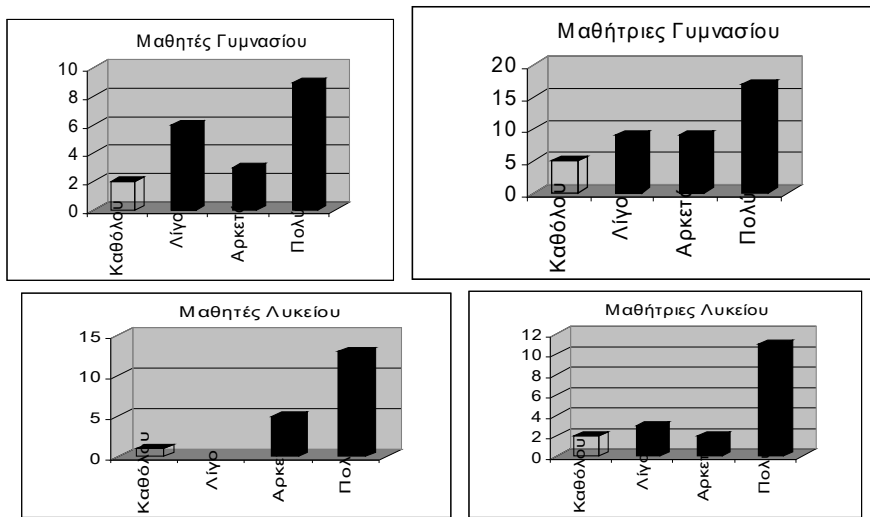
4^η ερώτηση

Όταν καταναλώνεις αλκοόλ είναι εύκολο να παρασυρθείς και να χάσεις τον έλεγχο;

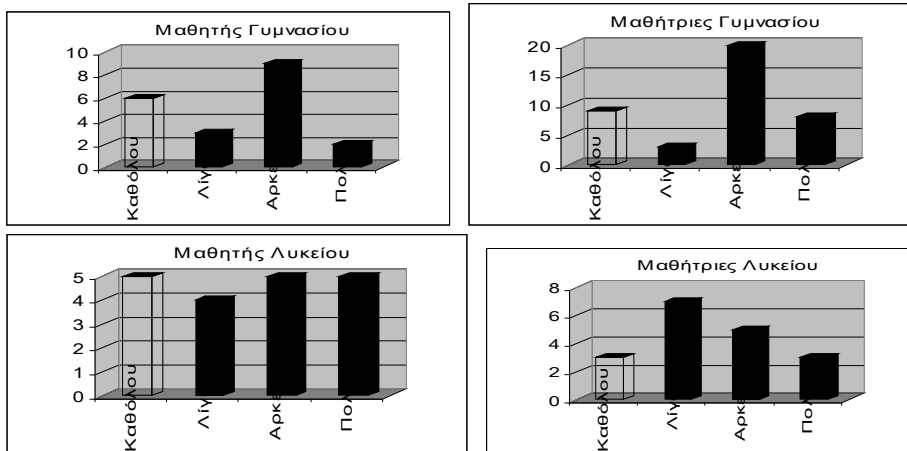
5^η ερώτηση

Πόσο εύκολα μπορείς να αγοράσεις ένα αλκοολούχο ποτό;

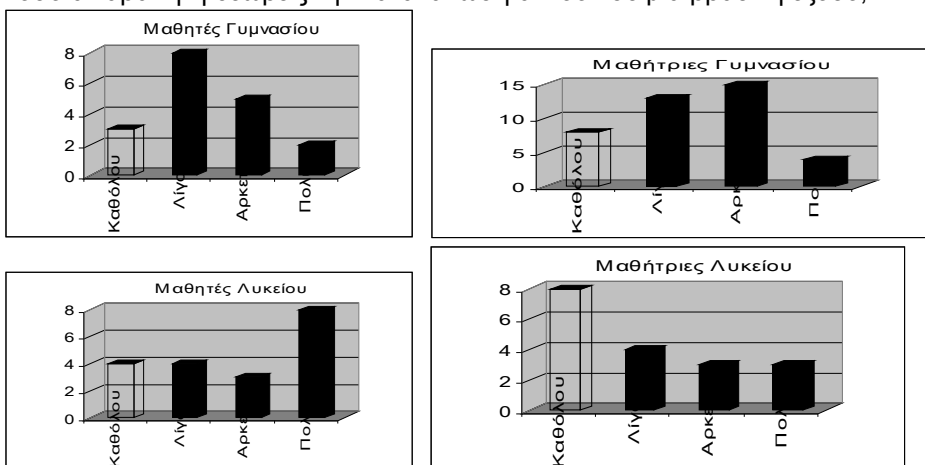
6^η ερώτηση

Πόσο επηρεάζει η παρέα στην κατανάλωση αλκοόλ;

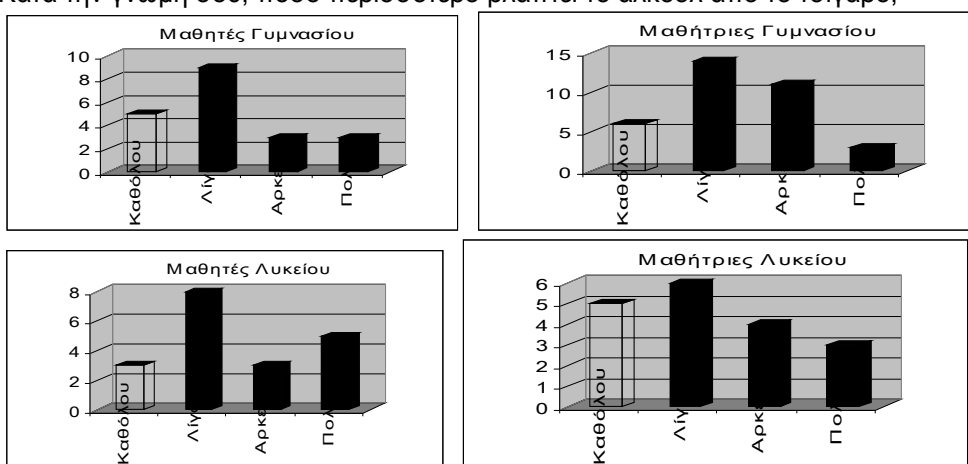
7^η ερώτηση

Πόσο απαραίτητη θεωρείς την κατανάλωση αλκοόλ σε μία βραδινή έξοδο;

8^η ερώτηση

Κατά την γνώμη σου, πόσο περισσότερο βλάπτει το αλκοόλ από το τσιγάρο;

Με τη βοήθεια των συγκεντρωτικών πινάκων και των γραφικών παραστάσεων, ξεκίνησε ο σχολιασμός των απαντήσεων που πήραμε. Στην πρώτη ερώτηση: «Καταναλώνεις συστηματικά

αλκοόλ;» οι μαθητές και μαθήτριες γυμνασίου και η μαθήτριες λυκείου απάντησαν «όχι» ενώ οι μαθητές λυκείου απάντησαν «ναι». Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης μας φάνηκαν φυσιολογικά. Τα αγόρια από μικρή ηλικία μαθαίνουν ότι δεν είναι κακό να πίνουν. Οι παππούδες δίνουν πιο εύκολα λίγο ποτό από το ποτήρι τους στους εγγονούς παρά στις εγγονές τους. Το ίδιο και οι πατεράδες για το αγόρι τους. Γενικά στην κοινωνία η εικόνα της γυναίκας που καταναλώνει αλκοόλ δεν είναι τόσο εύκολα αποδεκτή, σε αντίθεση με την εικόνα ενός άντρα, για τον οποίο θεωρείται κάτι το φυσιολογικό. Έτσι οι μαθητές λυκείου, δηλ αγόρια 16-18 χρονών, το να καταναλώνουν αλκοόλ το θεωρούν ως σύμβολο ενηλικίωσης και ανδρισμού.

Στη δεύτερη ερώτηση: «Το αλκοόλ σου προκαλεί ευχάριστα αισθήματα;» είχαμε μια ποικιλία απαντήσεων. Οι μαθητές γυμνασίου και οι μαθήτριες λυκείου απάντησαν «όχι», οι μαθητές λυκείου απάντησαν «ναι», ενώ οι μαθήτριες γυμνασίου είχαν ίδιο αριθμό απαντήσεων στο «ναι» και «όχι». Τα αποτελέσματα μας φάνηκαν αναμενόμενα. Αφού κάποιες ηλικιακές ομάδες δηλώνουν ότι δεν καταναλώνουν συστηματικά αλκοόλ, είναι φυσικό να μην μπορούν να απαντήσουν αν το αλκοόλ τους προκαλεί ευχάριστα αισθήματα. Αντίθετα, οι μαθητές λυκείου που στην πρώτη ερώτηση απάντησαν «ναι». Το «ναι» στη δεύτερη ερώτηση ίσως δείχνει και ένα λόγο για τον οποίο δηλώνουν συστηματικοί χρήστες αλκοόλ.

Στην τρίτη ερώτηση: «Σε βοηθάει το ποτό να ξεπεράσεις μία δύσκολη κατάσταση;» είχαμε και πάλι μια ποικιλία απαντήσεων. Οι μαθήτριες γυμνασίου και λυκείου απάντησαν «όχι», οι μαθητές λυκείου απάντησαν «ναι», ενώ οι μαθητές γυμνασίου είχαν ίδιο αριθμό απαντήσεων στο «ναι» και «όχι». Και εδώ τα αποτελέσματα μας φάνηκαν αναμενόμενα. Είναι φυσιολογικό, σε αυτές τις ηλικίες, να μην υπάρχουν πολλές δύσκολες καταστάσεις, που για να ξεφύγεις από αυτές θα χρειαστείς τη βοήθεια του αλκοόλ. Οι μαθητές λυκείου που απάντησαν «ναι», τις δύσκολες καταστάσεις τις συνδέουν με προβλήματα στις σχέσεις τους με το άλλο φύλο.

Στην τέταρτη ερώτηση: «Όταν καταναλώνεις αλκοόλ είναι εύκολο να παρασυρθείς και να χάσεις τον έλεγχο;» οι μαθητές και μαθήτριες γυμνασίου και οι μαθήτριες λυκείου απάντησαν «ναι», ενώ οι μαθητές λυκείου απάντησαν «όχι». Το πρώτο που παρατηρήσαμε από τις απαντήσεις ήταν, ότι οι ηλικιακές ομάδες απάντησαν αντίθετα με την πρώτη ερώτηση. Αυτοί που δηλώσαν ότι δεν κάνουν συστηματική χρήση αλκοόλ απάντησαν «ναι» σε αυτή την ερώτηση, δείχνοντας ότι ένας από τους λόγους για τους οποίους δεν κάνουν χρήση αλκοόλ είναι και ο φόβος μήπως παρασυρθούν και μεθύσουν, ενώ αυτοί που δηλώσαν ότι κάνουν συστηματική χρήση απάντησαν «όχι» σε αυτή την ερώτηση, δείχνοντας μια αυτοπεποίθηση για τη δυνατότητά τους να βάζουν όρια στον εαυτό τους και να ελέγχουν κάποιες καταστάσεις.

Στην πέμπτη ερώτηση: «Πόσο εύκολα μπορείς να αγοράσεις ένα αλκοολούχο ποτό;» όλες οι ηλικιακές ομάδες απάντησαν «πολύ». Η απάντηση αυτή μας φάνηκε φυσιολογική, αφού στην Ελλάδα, παρά την πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση, ένας ανήλικος μπορεί να αγοράζει αλκοολούχα ποτά από μαγαζιά (είτε εμπορικές ποτών, σούπερ μάρκετ, είτε καφετέριες) ανεξέλεγκτα και σε οποιαδήποτε ποσότητα.

Στην έκτη ερώτηση: «Πόσο επηρεάζει η παρέα στην κατανάλωση αλκοόλ;», οι μαθητές και μαθήτριες γυμνασίου απάντησαν «αρκετά», οι μαθήτριες λυκείου «λίγο», ενώ για τους μαθητές λυκείου ισοψήφησαν τρεις απαντήσεις («καθόλου», «αρκετά», «πολύ»), ενώ η τέταρτη απάντηση («λίγο») υπολειπόταν κατά μία ψήφο. Εδώ φάνηκε, ότι τα πιο νεαρά άτομα (ηλικίας 12-15), δεν έχουν ακόμα μία ξεκάθαρη άποψη, γιατί πρέπει να καταναλώσουν ένα αλκοολούχο ποτό και έτσι αν κάποιος από την παρέα ζητήσει ποτό, τότε και αυτοί θα κάνουν το ίδιο. Οι μαθήτριες λυκείου δείχνουν πιο συνειδητοποιημένες μέσα από τις απαντήσεις τους. Θα καταναλώσουν αλκοόλ όταν εκείνες επιθυμούν και όχι γιατί καταναλώνει η παρέα. Για τους μαθητές λυκείου, από το δείγμα των απαντήσεων δεν μπορεί να βγει ασφαλές συμπέρασμα.

Στη έβδομη ερώτηση: «Πόσο απαραίτητη θεωρείς την κατανάλωση αλκοόλ σε μία βραδινή έξοδο;» κάθε ηλικιακή ομάδα έδωσε διαφορετική απάντηση. Οι μαθητές γυμνασίου απάντησαν «λίγο», οι μαθήτριες γυμνασίου «αρκετά» οι μαθητές λυκείου «πολύ» και οι μαθήτριες λυκείου «καθόλου». Επίσης ενδιαφέρον παρουσίασε και η μεταβολή των απόψεων ανά φύλο. Τα αγόρια γυμνασίου από το «λίγο» μεταβαίνουν στο «πολύ» ως αγόρια λυκείου, ενώ το κορίτσια γυμνασίου από το «αρκετά» μεταβαίνουν στο «λίγο» ως μαθήτριες λυκείου. Ίσως η εξήγηση αυτή της μεταβολής έχει να κάνει και πάλι με το πρότυπο της κοινωνίας για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να συμπεριφέρεται ο άντρας (να βγαίνει στα καφενεία και να τα πίνει με τους φίλους του) και η γυναίκα (να βγαίνει στα καφενεία μόνο την Κυριακή, πάντα μαζί με τους γονείς της και να πίνει μόνο πορτοκαλάδα).

Στην όγδοη ερώτηση: «Κατά την γνώμη σου, πόσο περισσότερο βλάπτει το αλκοόλ από το τσιγάρο;» όλες οι ομάδες μαθητών απάντησαν «λίγο». Από την απάντηση φάνηκε να γνωρίζουν ότι και οι δύο ουσίες είναι βλαβερές με συσσωρευτικά αποτελέσματα για τον

οργανισμό. Τις άμεσες συνέπειες της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ σε μια βραδιά (μέθη, κεφαλόπονος της επόμενης μέρας, στομαχικές διαταραχές κ.α.) μπορεί και να τις έχουν υποστεί, για αυτό και να θεωρούν την κατανάλωση αλκοόλ λίγο πιο βλαβερή από το τσιγάρο, του οποίου τα προβλήματα από την χρήση του σε αυτή την ηλικία, θα εμφανιστούν πολύ αργότερα.

Στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, στην ερώτηση ανοικτού τύπου: «Στο παρακάτω πλαίσιο, γράψε τρεις λόγους για τους οποίους καταναλώνεις ένα αλκοολούχο ποτό σε μία έξοδο για διασκέδαση.», σε όλες τις ομάδες μαθητών πρώτη σε συχνότητα απάντηση ήταν «για την παρέα» και μετά ακολουθούσαν απαντήσεις όπως «για διασκέδαση» ή «για να βρω το κέφι μου». Βέβαια πήραμε και ερωτηματολόγια που απαντούσαν «δεν πίνω» (σε ένα μάλιστα ήταν γραμμένο τρεις φορές), ή ερωτηματολόγια στα οποία δεν σημειωνόταν κάποιος λόγος. Επίσης είχαμε και κάποιες περιέργες ή ευχάριστες απαντήσεις (όπως «Για να κάνω κατανάλωση στο μαγαζί αλλιώς θα κλείσει», «Γιατί είμαι ερωτευμένος», «Και τι σε νοιάζει εσένα;», «Επειδή έτσι γουστάρει η «μάπα» μου».)

Με την βοήθεια της έρευνας αυτής, καταλήξαμε σε πολλά και χρήσιμα συμπεράσματα. Καταρχήν μας δόθηκε η δυνατότητα να μπορούμε στο ρόλο του ερευνητή αναλυτή. Μέσα από τη δραστηριότητα αυτή, έπρεπε να πλησιάσουμε και να ρωτήσουμε για τις απόψεις τους πολλά άτομα, σε μερικές περιπτώσεις ακόμα και άγνωστους σε εμάς. Σε κάποιες περιπτώσεις τα άτομα που πλησιάσαμε ήταν απρόθυμα να συνεργαστούν ή συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο βιαστικά χωρίς να διαβάζουν καλά - καλά τις ερωτήσεις. Πάντως στις περισσότερες περιπτώσεις οι μαθητές και οι μαθήτριες ήταν συνεργάσιμοι, συμπλήρωναν τα ερωτηματολόγια με προθυμία, εξέφραζαν και κάποιες απορίες επί των ερωτήσεων τις οποίες προσπαθήσαμε να εξηγήσουμε. Το ερωτηματολόγιο διακινήθηκε κυρίως μεταξύ γνωστών μας ατόμων (συμμαθητές, φίλοι, γείτονες κ.α.). Επίσης μπορέσαμε να συγκρίνουμε τις απόψεις μας με τις απόψεις συνομηλίκων μας. Για τους περισσότερους από εμάς κατανάλωση αλκοόλ σημαίνει να πούμε μια μπύρα, ένα σφηνάκι ή ένα ποτό έτοιμο για κατανάλωση (ποτά που περιέχουν ποσοστό αλκοόλ όσο και η μπύρα). Σπάνια γίνεται κατανάλωση ποτών με πολύ μεγάλο ποσοστό αλκοόλ (ουίσκι, βότκα κ.α.). Τέτοια ποτά προτιμούνται κυρίως από νερά ενήλικα άτομα (18 – 20 χρονών) γιατί αισθάνονται ότι τα άλλα ποτά είναι «παιδικά» ενώ αυτά είναι τα «ανδρικά».

Πιστεύουμε, πως όλοι μας βοηθηθήκαμε από αυτήν την έρευνα. Πρέπει να ξέρουμε τα προβλήματα που προκαλεί το αλκοόλ και να βάζουμε ένα όριο ανάμεσα στη χρήση και την κατάχρηση, όπως και σε όλες τις άλλες δραστηριότητές μας. Μπορούμε να διασκεδάσουμε με πολλούς τρόπους και το αλκοόλ δεν είναι υποχρεωτικά ο καταλύτης που θα «ανάψει» το κέφι.

Αφού η έρευνα μας έδειξε ότι ένα κύριος λόγος που καταναλώνουμε αλκοόλ σε μία βραδινή έξοδο είναι εικόνα που θα δείξουμε στην παρέα και παρασυρόμαστε από αυτή, μήπως πρέπει τελικά κάποιος από την παρέα να ξεκαθαρίσει από την αρχή της βραδινής εξόδου ότι σήμερα η παρέα θα περάσει καλά χωρίς να χρειαστεί να καταφύγουν στην κατανάλωση αλκοόλ γιατί αληθινή μαγκιά είναι να ξεπερνάς τον εαυτό σου!

Βιβλιογραφία:

1. Rogers Carl: «Ομάδες συνάντησης», Δίοδος, Αθήνα 1991.
2. Κασαπίδου Ζ., Μαραγκίδη Μ.: «Ψυχική υγεία. Διαπροσωπικές Σχέσεις: Συζητήσεις εφήβων», ΕΠΙΨΥ, Αθήνα 2000
3. Ποταμιάνος Γ.: «Νόμιμες ουσίες εξάρτησης. Αλκοόλ.» Παπαζήσης, Αθήνα 1991.
4. Προγράμματα Αγωγής Υγείας Ν. Πέλλας: «Η αγωγή Υγείας στα σχολεία. Από την τάξη στην ομάδα.», Έδεσσα 2003.
5. Προσέγγιση: «Αφιέρωμα στην εφηβεία», περιοδική έκδοση ενημέρωσης και έκφρασης του Ψυχιατρικού νοσοκομείου Πέτρας Ολύμπου, αριθμός τεύχους 26-27, 2002.
6. Πρότυπο πρόγραμμα Αγωγής Υγείας «Στηρίζομαι στα Πόδια μου», ΕΠΙΨΥ 1996.
7. Σώκου Κ.: Οδηγός αγωγής και προαγωγής της υγείας Πρότυπο πρόγραμμα «αλκοόλ και ατύχημα», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1994.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΟΥΣΟΥΡΕΤΑ ΝΙΚΗ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Γ₃

Νεοφυτίδης Δημήτρης
Παπαδοπούλου Βαρβάρα
Παπαχρηστούδη Αναστασία
Παπαχρηστούδη Σοφία
Πατσαβούδης Στέφανος
Στράτζαλης Δημήτρης
Τσακμακίδης Βασίλης
Τσαρτσαράκης Βασίλης
Τσαρτσαράκης Νίκος
Χαμαλίδης Παναγιώτης
Χατζή Τραϊανή

Γ₄

Αβντούλη Ερίντα
Αϊβαζίδου Ελένη
Ζαφειρίου Χρήστος
Καραγιάννης Θωμάς
Καρακάσογλου Κώστας
Καρακωστίδου Ειρήνη
Κεσίδης Άλκης
Κρουσταλέλη Δέσποινα
Λαζαρίδου Ιωάννα
Λάππα Νιόβη

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ / ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Αβντούλη Ερίντα
Αϊβαζίδου Ελένη
Καρακωστίδου Ειρήνη
Κρουσταλέλη Δέσποινα
Λαζαρίδου Ιωάννα
Λάππα Νιόβη

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Αβντούλη Ερίντα
Κρουσταλέλη Δέσποινα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ερευνητική ομάδα του 3^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών Πέλλας αποτελούμενη από 21 μαθητές/τριες της Γ' Γυμνασίου και μια εκπαιδευτικό, διενέργησαν έρευνα στα πλαίσια της ενότητας «Αγωγή Υγείας».

Η εθελοντική αυτή εκπαιδευτική τους δράση προσπαθεί να συμβάλει στο να καταγράψει τα στοιχεία εκείνα που σκιαγραφούν την εικόνα του σχολείου που οι ίδιοι οι μαθητές ονειρεύονται και επιθυμούν, έτσι ώστε αφενός μεν να είναι πιο χαρούμενοι και αποτελεσματικοί στις υποχρεώσεις τους, αφετέρου δε το σχολείο με τους γραπτούς και άγραφους κανόνες του να είναι ένας δικός τους χώρος εργασίας και συνύπαρξης και όχι ένα «στρατόπεδο» νέων που προσφέρει απλά γνώση σε άβουλα και ακοινωνήτα πλάσματα με πληθώρα παραβατικών συμπεριφορών.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

Ο τομέας «Αγωγής Υγείας» της Διεύθυνσης Β/βάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Πέλλας ενισχύει υποστηρικτικά την εθελοντική εκπαιδευτική δράση, που στοχεύει στην ανάπτυξη ενός δικτύου ομάδων υγείας που διερευνά τη λειτουργία των κανόνων (γραπτών και άγραφων) στο σχολείο, στην οικογένεια και στην κοινωνία. Για τον παραπάνω σκοπό γίνεται καταγραφή κάποιων από τους λόγους που επηρεάζουν τη στάση και τη συμπεριφορά των μαθητών/τριών στο σχολείο και που τους οδηγούν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό να είναι μέλη παραβατικών και προβληματικών ομάδων με αποκλίνουσες συμπεριφορές.

Η βελτίωση της ψυχικής, σωματικής και συναισθηματικής υγείας των μαθητών και μαθητριών (σωματική-ψυχική και πνευματική ισορροπία), καθώς και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, θα συντελέσουν στην αναβάθμιση της σχολικής ζωής αρχικά και της κοινωνικής μελλοντικά.

Με την υλοποίηση προγραμμάτων «Αγωγής Υγείας» μακροπρόθεσμα οι μαθητές πιστεύεται πως θα αποκτήσουν στάσεις που χαρακτηρίζουν τον ενεργό πολίτη και που προωθούν προς το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία (ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας μέσω της ομαδικής εργασίας και του δημοκρατικού διαλόγου και καλλιέργεια κριτικής σκέψης). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χρησιμοποίηση μεθόδων ενεργητικής μάθησης που διαφοροποιούν το ρόλο του εκπαιδευτικού στην τάξη και διευκολύνουν την ανάπτυξη θετικών διαπροσωπικών σχέσεων στο σχολείο.

Υπάρχει πλέον, ως γνωστόν, μια έκδηλη αναγκαιότητα αλλαγής του σχολείου, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες. Κάτι τέτοιο βέβαια επιβάλλει τον εμπλουτισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων και των λειτουργιών της εκπαίδευσης.

Κατά την επικρατούσα αντίληψη παλαιότερων εποχών – που εξακολουθεί όμως να ισχύει μερικώς και σήμερα – η τιμωρητική και αυστηρή αντιμετώπιση ενός παραβάτη, περιλαμβάνει και τη συνιστώσα της αποτροπής της επανάληψης μιας παραβατικής συμπεριφοράς. Όμως μια πραγματιστική πολιτική πρόληψης παραβατικότητας, πρέπει να εντάσσεται σε ένα γενικότερο πρόγραμμα ενίσχυσης εκείνων των μηχανισμών της προσωπικότητας που προάγουν την ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ και την ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ στους νέους-μαθητές και οδηγούν στην πρόληψη των φαινομένων της κοινωνικής παθογένειας.

Έτσι το σχολείο σήμερα, περισσότερο από ποτέ, οφείλει να έχει μια σαφή πολιτική, γνωστή σε όλους τους εμπλεκόμενους (μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς) που να αφορά στην πρόληψη, παρέμβαση και υποστήριξη.

Επίσης τα μέλη του προσωπικού (εκπαιδευτικοί) χρήσιμο είναι να έχουν συναίσθηση των μηνυμάτων που δίνουν στους μαθητές με τη δική τους συμπεριφορά (ανοχή-τιμωρία), καθώς και των μηνυμάτων που προσλαμβάνουν καθημερινά από τους μαθητές/τριές τους.

Τέλος η ενεργή συμμετοχή των μαθητών/τριών σε σχολικές δραστηριότητες και η διάθεση για μάθηση μέσω αυτών, αποτελεί παράγοντα σημαντικό στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτές των μαθητών/τριών.

Στα πλαίσια της παραπάνω πρακτικής και με στόχο το ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΥΡΙΟ – ΣΗΜΕΡΑ, υλοποιήθηκε και η έρευνα της μαθητικής ομάδας 21 μαθητών του 3^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών Πέλλας με το ακόλουθο πρόγραμμα δραστηριοτήτων:

Ημερολόγιο δραστηριοτήτων

31/01/06 Ενημέρωση όλων των τμημάτων της Γ΄ Γυμνασίου για την επικείμενη διεξαγωγή του προγράμματος με τίτλο «η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά την ποιότητα της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο, στο σπίτι και την κοινωνία» και «η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά τη λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και την κοινωνία» και δηλώσεις συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μαθητών/τριών.

21/02/06 Σχηματισμός ομάδας.

Πρώτη συνάντηση με τους ενδιαφερόμενους μαθητές/τριες, γνωριμία και ορισμός ομάδων εργασίας. Οι μαθητές/τριες των τμημάτων Γ₃ και Γ₄ επέλεξαν τη διερεύνηση «της λειτουργίας των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία».

02/03/06 Συζήτηση για τον ορισμό του θέματος (υπότιτλος) της ομάδας εργασίας. Προτάθηκαν τα σχετικά με τη λειτουργία των κανόνων του σχολείου στη διαμόρφωση χαρακτήρα και συμπεριφοράς, στην πρόληψη των φαινομένων βίας και επιθετικότητας στο σχολείο, στην πρόληψη-αντιμετώπιση και ενημέρωση για τις εξαρτησιογόνες ουσίες, την επικοινωνία με τους συνομήλικους (συμμαθητές/τριες) και τους καθηγητές/τριες. Κατατάχτηκαν κατά σειρά προτίμησης με τη σειρά που προαναφέρθηκαν.

07/03/06 Διατύπωση θέματος.

Έπειτα από συνεννόηση με τον υπεύθυνο του προγράμματος επιλέχθηκε προς διερεύνηση το ερώτημα «Η λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων του σχολείου μας επηρεάζει τη διαμόρφωση των στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών/τριών». Συζητήθηκαν στη συνέχεια οι στόχοι της έρευνας, καθώς και τα ερωτήματα που πρέπει να περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο. Οι μαθητές/τριες των τμημάτων ανέλαβαν τη σύνταξη διαφορετικών ερωτηματολογίων που θα πρότειναν στην επόμενη συνάντηση.

14/03/06 Δημιουργία ερωτηματολογίων.

Παρουσίαση και συζήτηση των προτεινόμενων ερωτηματολογίων. Τελική δημιουργία του πιο πρόσφορου ερωτηματολογίου για τη διεξαγωγή της έρευνας.

30/03/06 Οργάνωση της ερευνητικής διαδικασίας. Αποφασίστηκε η έρευνα να συμπεριλάβει το 50% του μαθητικού δυναμικού. Για να είναι τυχαίο το δείγμα, το ερωτηματολόγιο θα μοιραζόταν σε ένα μαθητή/τρια κάθε θρανίου και συγκεκριμένα αυτόν/ην που κάθεσαι στην αριστερή πλευρά. Κάθε μαθητής/τρια της ομάδας ανέλαβε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σε ένα τμήμα από τα δεκαέξι του σχολείου, ενώ εξαμελής ομάδα μαθητριών ανέλαβε το συντονισμό της διαδικασίας, τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και τη στατιστική τους επεξεργασία.

06/04/06 Διακίνηση ερωτηματολογίου. Συλλογή δεδομένων.

Συγκέντρωση αποτελεσμάτων. Συμπεράσματα.

Διεξαγωγή της έρευνας σύμφωνα με τον προαναφερόμενο προγραμματισμό. Η εξαμελής συντονιστική ομάδα ανέλαβε την επεξεργασία των δεδομένων, τη διατύπωση των συμπερασμάτων της έρευνας σε συνεργασία με την υπεύθυνη καθηγήτρια, καθώς και την ηλεκτρονική παρουσίασή της.

13/04/06 Προετοιμασία για την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων.

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας στο σύνολο της ομάδας εργασίας, τελική διαμόρφωση και επιλογή των μαθητριών που θα αναλάβουν την παρουσίασή της στην ημερίδα της 10^{ης} Μαΐου στην Έδεσσα.

Αναλυτικότερα τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας περιελάμβαναν και τα εξής:

α) ΜΕΣΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ερευνητική ομάδα αγωγής υγείας για την διεξαγωγή της έρευνας αποφάσισε τη χρήση Ερωτηματολογίων, γιατί κρίθηκαν τα προσφορότερα, μια και μπορούν εύκολα να διακινηθούν, να απαντηθούν, να επεξεργαστούν και έχουν χαμηλό κόστος.

β) ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ-ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το μέγεθος του δείγματος ήταν ο μισός μαθητικός πληθυσμός του σχολείου (περίπου 148 άτομα) από όλες τις τάξεις (Α΄, Β΄ και Γ΄) και από όλα τα τμήματα και από τα δύο φύλα. Το ερωτηματολόγιο για να είναι πιο εύληπτο και εύκολο στην επεξεργασία των δεδομένων περιείχε 7 ερωτήσεις κλειστού τύπου (με 4 διαβαθμίσεις (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ) και 1 ερώτηση ανοικτού τύπου. Η διακίνηση των ερωτηματολογίων έγινε ταυτόχρονα από όλα τα άτομα της ομάδας σε προκαθορισμένο χρόνο κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του σχολείου.

γ) ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Σε κάθε τμήμα μαθητών δίνονταν οι απαραίτητες εξηγήσεις και οδηγίες και γίνονταν ιδιαίτερα σαφές ότι οι πληροφορίες είναι ανώνυμες και απόρρητες και θα βοηθήσουν στο να διατυπωθεί μια πρόταση που ελπίζουμε να βελτιώσει το κλίμα στο σχολείο μας. Μετά τη συγκέντρωση όλων των ερωτηματολογίων και τον έλεγχό τους, έγινε η καταγραφή των αποτελεσμάτων / δεδομένων σε συγκεντρωτικούς πίνακες αρχικά ξεχωριστά για κάθε ερώτηση, τάξη και φύλο και στη συνέχεια ανά τάξη και συνολικά για όλο το δείγμα μας. Έτσι δημιουργήθηκαν συγκεντρωτικοί πίνακες και γραφικές παραστάσεις για να φαίνεται ευκολότερα το αποτέλεσμα.

δ) ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων του σχολείου επηρεάζει τη διαμόρφωση των στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών/-τριών του 3^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών σε σχέση με:

- α) την εξωτερική τους εμφάνιση (π.χ. ντύσιμο, κόμμωση κ.α.) σε μικρό βαθμό (λίγο έως καθόλου)
- β) τον τρόπο που εκφράζονται προς τους καθηγητές/-τριές τους σε πολύ μεγάλο βαθμό
- γ) τον τρόπο εκφράζονται προς τους συμμαθητές/-τριές τους, αρκετά
- δ) τη συνέπειά τους στις σχολικές υποχρεώσεις σε πολύ μεγάλο βαθμό
- ε) το κάπνισμα ή τη χρήση αλκοόλ στο χώρο του σχολείου σε μικρό βαθμό (λίγο)
- στ) την ελευθερία έκφρασης των συναισθημάτων τους στο σχολικό χώρο, αρκετά
- ζ) την επίδοσή τους στα μαθήματα, αρκετά

Ακόμα σύμφωνα με τις απαντήσεις στην ερώτηση ανοικτού τύπου, οι μαθητές/-τριες πιστεύουν πως αν οι εκπαιδευτικοί υιοθετούσαν αυστηρές τιμωρίες για τα παραπτώματα τότε:

Α' τάξη

- 1) οι μαθητές/-τριες θα συγκέντρωναν πολλές απουσίες, λόγω αποβολών
- 2) αν και πολλές τιμωρίες θα ήταν άδικες δε θα μπορούσαν οι μαθητές/-τριες να τις αποφύγουν
- 3) το σχολείο θα λειτουργούσε καλύτερα και οι μαθητές θα είχαν μεγαλύτερες επιδόσεις
- 4) οι μαθητές/-τριες θα ήταν πιο υπάκουοι /-ες, αλλά και πολλοί θα αναγκάζονταν να εγκαταλείψουν νωρίς το σχολικό περιβάλλον, γιατί δε θα μπορούσαν να το αντέξουν
- 5) θα υπήρχαν ακόμα λιγότεροι καπνιστές

Β' τάξη

- 1) θα υπήρχε φόβος από τη πλευρά των μαθητών/-τριών απέναντι στους καθηγητές για το ενδεχόμενο τιμωρίας, αποβολής κλπ.
- 2) οι μαθητές/-τριες θα ήταν πιο συνεπείς στις υποχρεώσεις τους
- 3) οι μαθητές/-τριες θα ένοιωθαν καταπιεσμένοι και θα λειτουργούσαν σαν «στρατιωτάκια»
- 4) οι μαθητές/-τριες θα συγκέντρωναν μεγάλο αριθμό απουσιών
- 5) θα υπήρχε κακή επικοινωνία ανάμεσα σε μαθητές και καθηγητές

Γ' τάξη

- 1) θα υπήρχαν έντονες αντιδράσεις και ακόμα πιο αποκλίνουσες συμπεριφορές από όλες τις πλευρές (μαθητές-καθηγητές-μαθητές)
- 2) θα γίνονταν αποχές από τα μαθήματα, καταλήψεις και εξεγέρσεις των μαθητών/-τριων
- 3) θα κυριαρχούσε η βία σε όλες τις μορφές της
- 4) θα υπήρχε έντονη διαμάχη ανάμεσα σε μαθητές-γονείς και καθηγητές
- 5) θα υπήρχαν υψηλότερες επιδόσεις από τους μαθητές/-τριες
- 6) θα υπήρχε μεγαλύτερη πειθαρχία

ΕΠΙΛΟΓΟΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΣΧΟΛΙΑ

Με μια πρώτη ματιά η ανάλυση των αποτελεσμάτων της μικρής αυτής έρευνας, δείχνει καθαρά ότι οι μαθητές /-τριες όλων των τάξεων του 3^{ου} Γυμνασίου Γιαννιτσών αντιμετωπίζουν θετικά τον τρόπο λειτουργίας των κανόνων (γραπτών και άγραφων) στο σχολείο τους.

Υπάρχουν βέβαια πάντα περιθώρια βελτίωσης. Κάθε σχολείο, όπως και κάθε μαθητής /-τρια βρίσκεται σε διαφορετικό στάδιο εξέλιξης και προόδου.

Η συνολική όμως πολιτική, το κλίμα και οι σχέσεις μεταξύ των μελών ενός σχολείου κάνουν εμφανές το κατά πόσο οι αξίες που έχουν υιοθετηθεί από το σύνολο της σχολικής κοινότητας μεταφράζονται σε πράξη. Ακόμα κάνουν εμφανές το κατά πόσο οι κανόνες για το τι θα έπρεπε να συμβαίνει στο σχολείο, καθώς και για το πώς θα έπρεπε να συμπεριφέρονται, να συνεργάζονται και να θέτουν στόχους οι άνθρωποι σ' αυτό, είναι σύμφωνοι με τις προσδοκίες των μαθητών /-τριών του.

Η στάση της διεύθυνσης, οι αρχές που πρεσβεύει και οι κανόνες που θέτει, επηρεάζουν σημαντικά την πολιτική και το κλίμα του σχολείου.

Ο προβληματισμός που τέθηκε εξαρχής έχει πλέον απαντηθεί. Η επανατροφοδότηση με όλα της τα στοιχεία, αυτή τη στιγμή υπάρχει. Στόχος όλων μας πρέπει να είναι οι απαντήσεις, οι παρατηρήσεις και οι διαπιστώσεις των μαθητών /-τριων που συμμετείχαν σ' αυτή την έρευνα να ληφθούν σοβαρά υπόψη, έτσι ώστε το σχολικό περιβάλλον να γίνει για όλους ένας φιλόξενος χώρος στον οποίο θα νιώθουν άνετα, θα αποδίδουν και θα αναπτύσσουν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Εκπαιδευτικό Υλικό Αγωγής Υγείας», Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής - Ο.ΚΑ.ΝΑ., Αθήνα 1966.
2. «Η προαγωγή της Ψυχικής και Συναισθηματικής Υγείας στο Σχολείο», Κ. Σώκου, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΚΥΔΡΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ: ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΥΡΤΣΟΓΛΟΥ ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

ΑΑ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

1	ΜΠΕΚΙΑΡΗ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ
2	ΜΑΝΤΑΛΗ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ
3	ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ	ΝΟΠΗ
4	ΚΕΜΑΝΕΤΖΙΔΟΥ	ΟΛΥΜΠΙΑ
5	ΤΣΑΟΥΣΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ
6	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΑ
7	ΒΟΛΤΣΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
8	ΒΟΣΝΑΚΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
9	ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ
10	ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ	ΒΑΣΩ
11	ΙΝΤΖΟΓΛΟΥ	ΣΥΜΕΛΑ
12	ΤΖΑΦΕΡΙ	ΟΡΝΕΛΑ
13	ΤΟΥΛΚΕΡΙΔΗΣ	ΑΓΓΕΛΟΣ
14	ΠΟΛΥΤΙΔΟΥ	ΧΡΥΣΟΥΛΑ
15	ΜΕΓΑΚΛΗ	ΔΗΜΗΤΡΑ
16	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
17	ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Υπεύθυνος ηλεκτρονικής επεξεργασίας ΒΟΣΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β1

Ευχαριστούμε την κ Σπάρταλη (μαθηματικό) για την πολύτιμη βοήθεια της, καθώς και όλους όσους μας βοηθήσαν.

Η ομάδα αγωγής υγείας του σχολείου εύκολα σχετικά και γρήγορα κατέληξε στον προσδιορισμό του αντικειμένου της έρευνας. Το κινητό τηλέφωνο είναι αρκετά διαδεδομένο τα τελευταία χρόνια στα σχολεία. Έχει πολλούς φίλους αλλά και πολλούς που το θεωρούν επικίνδυνο για την υγεία.

Έγιναν πολλές συναντήσεις της ομάδας μας για την προετοιμασία του ερωτηματολογίου. Συμφωνήσαμε για την χρήση του κινητού στο σχολείο. Το θέμα της υγείας είναι επίσης πολύ σημαντικό αλλά δεν γίνονται όλα μαζί.

Μας ενδιαφέρει αρχικά η καταγραφή των απόψεων των μαθητών γυμνασίου αλλά και λυκείου, καθώς και των γονέων για την χρήση του κινητού στο σχολείο.

Διατυπώσαμε και καταγράψαμε πολλές ερωτήσεις για την χρήση του κινητού μέσα και έξω από το σχολείο, για τα θετικά και τα αρνητικά της χρήσης του. Καταλήξαμε τελικά σε έξι μόνο από αυτές κλειστού τύπου και μια ερώτηση ανοιχτού τύπου.

Το ερωτηματολόγιο μας σκεφτήκαμε να το προωθήσουμε στις εξής 6 πληθυσμιακές ομάδες: 1) μαθητής Γυμνασίου 2) μαθήτρια Γυμνασίου 3) μαθητής Λυκείου 4) μαθήτρια Λυκείου 5) πατέρας μαθητή/-τριας 6) μητέρα μαθητή/-τριας.

Μετά την τελική διαμόρφωση των 6 ερωτήσεων καθαρογράφηκαν σε Η/Υ από μέλη της ομάδας μας. Έγινε αναπαραγωγή της σελίδας του ερωτηματολογίου σε περίπου 150 φωτοαντίγραφα και μοιραστήκαν στα μέλη της ομάδας. Η διακίνηση των ερωτηματολογίων έγινε χέρι – χέρι. Κάθε μέλος πήρε 10 η 20 φύλλα ερωτηματολογίων και απευθύνθηκε στα διάφορα άτομα που ήταν ο στόχος – πληθυσμός.

Μέσα σε δέκα περίπου μέρες συγκεντρώσαμε τα ερωτηματολόγια συμπληρωμένα. Αφού αποκλείσαμε κάποια που δεν ήταν σωστά συμπληρωμένα, άρχισε η επεξεργασία τους.

Δημιουργήσαμε συγκεντρωτικούς πίνακες των δεδομένων (με την βοήθεια λογιστικού φύλλου εργασίας). Μετά από προκαταρκτική επεξεργασία προχωρήσαμε σε ομαδοποίηση πληθυσμιακών ομάδων αλλά και σε ομαδοποίηση των απαντήσεων. Από τέσσερεις απαντήσεις έχουμε πια μόνο δυο, την ΘΕΤΙΚΗ (πολύ ή πάρα πολύ) και την ΑΡΝΗΤΙΚΗ (καθόλου ή λίγο) απάντηση.

Ακολούθησε η κατασκευή των γραφικών παραστάσεων. Χρησιμοποιήσαμε ραβδογραμματα της μορφής «σωρευμένη στήλη 100%» γιατί αποδίδουν πιο καλά. Έγιναν και απλά διαγράμματα (ανά πληθυσμιακή ομάδα) και συνδυασμοί (ανά δυο πληθυσμιακές ομάδες). Δουλέψαμε με τους συνδυασμούς: α) μαθητές – μαθήτριες, β) μαθητές – γονείς, γ) μαθ Λυκείου – μαθ Γυμνασίου.

Σελίδες χαρτί Α4 με τις γραφικές αυτές παραστάσεις γέμισαν όλο τον πίνακα (τοιχοκόλληση) και ακολούθησε συζήτηση, ανάλυση αποτελεσμάτων, συμπεράσματα και σχόλια.

1. Συγκριτικά διαγράμματα δυο πληθυσμιακών ομάδων «ΑΓΟΡΙΑ – ΚΟΡΙΤΣΙΑ»

		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
1 Κατά πόσο συμφωνείς με την τιμωρία του μαθητή επειδή χτύπησε το κινητό την ώρα του μαθήματος;	ΑΓΟΡΙΑ	16	14
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	15	19
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
2 Κατά πόσο συμφωνείς με το να βγάζει ένας μαθητής (ή να τον βγάζουν) φωτογραφίες ή video την ώρα του διαλείμματος;	ΑΓΟΡΙΑ	19	11
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	16	18
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
3 Κατά πόσο συμφωνείς το ότι το κινητό γίνεται αφορμή για να μην προσέχει ο μαθητής στο μάθημα;	ΑΓΟΡΙΑ	9	21
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	6	28
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ

4 Μπορεί ένας μαθητής να χρησιμοποιεί το κινητό για επίδειξη (μόνο) την ώρα του μαθήματος	ΑΓΟΡΙΑ	21	9
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	24	10
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
5 Επηρεάζεται η απόδοση του μαθητή όταν παίζει παιχνίδια με το κινητό ή στέλνει μηνύματα την ώρα του μαθήματος ένας συμμαθητής του.	ΑΓΟΡΙΑ	7	23
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	7	27
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
6 Είναι απαραίτητο το κινητό στο Γυμνάσιο για όλους τους μαθητές	ΑΓΟΡΙΑ	19	9
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	24	10

Ένα ενδιαφέρον σχόλιο σχετικά με την ισότητα των φύλων σε συνάρτηση με την τεχνολογία. Δεν παρατηρούμε διαφορά στην αντίληψη χρήσης του κινητού μεταξύ των δυο φύλων. Αγόρια και κορίτσια κρίνουν απαραίτητο το κινητό σε μεγάλο ποσοστό.

2. Συγκριτικά διαγράμματα δυο πληθυσμιακών ομάδων «ΓΟΝΕΙΣ – ΜΑΘΗΤΕΣ»

		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
1 Κατά πόσο συμφωνείς με την τιμωρία του μαθητή επειδή χτύπησε το κινητό την ώρα του μαθήματος;	ΓΟΝΕΙΣ	6	17
	ΜΑΘΗΤΕΣ	31	33
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
2 Κατά πόσο συμφωνείς με το να βγάξει ένας μαθητής (ή να τον βγάλουν) φωτογραφίες ή video την ώρα του διαλείμματος;	ΓΟΝΕΙΣ	19	4
	ΜΑΘΗΤΕΣ	35	29
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
3 Κατά πόσο συμφωνείς το ότι το κινητό γίνεται αφορμή για να μην προσέχει ο μαθητής στο μάθημα;	ΓΟΝΕΙΣ	2	21
	ΜΑΘΗΤΕΣ	15	49
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
4 Μπορεί ένας μαθητής να χρησιμοποιεί το κινητό για επίδειξη (μόνο) την ώρα του μαθήματος;	ΓΟΝΕΙΣ	20	3
	ΜΑΘΗΤΕΣ	45	19
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
5 Επηρεάζεται η απόδοση του μαθητή όταν παίζει παιχνίδια με το κινητό ή στέλνει μηνύματα την ώρα του μαθήματος ένας συμμαθητής του.	ΓΟΝΕΙΣ	1	22
	ΜΑΘΗΤΕΣ	14	50
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
6 Είναι απαραίτητο το κινητό στο Γυμνάσιο για όλους τους μαθητές	ΓΟΝΕΙΣ	20	3
	ΜΑΘΗΤΕΣ	43	19

ΣΧΟΛΙΑ

Οι γονείς έχουν σαφή τάση που να θεωρούν μη επιτρεπτή την λειτουργία του κινητού σε ώρα μαθήματος. Οι μαθητές δεν εμφανίζουν σαφή τάση για τον λόγο ότι είναι οι άμεσα συμμετέχοντες στην λειτουργία του κινητού σε ώρα μαθήματος και σαφώς δεν επιθυμούν τιμωρία.

Οι γονείς είναι αρνητικοί και εμφανίζουν μια γενικότερη αποδοκιμασία στη χρήση του κινητού σε σχολικές δραστηριότητες. Επιπλέον υποθέτουμε ότι είναι πιο επιφυλακτικοί λόγω προστασίας; Ιδιωτικών στιγμών. Για τους μαθητές ίσως είναι απλά άλλο ένα διασκεαστικό παιχνίδι.

Αποτελεί έκπληξη ότι και οι ίδιοι οι μαθητές αναγνωρίζουν την όχι μεγάλη σημαντικότητα του κινητού τηλεφώνου στο σχολείο παρά την εκτεταμένη εξάπλωση του.

3. Συγκριτικά διαγράμματα δυο πληθυσμιακών ομάδων «Μαθητές ΛΥΚΕΙΟΥ – Μαθητές ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ»

		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
1 Κατά πόσο συμφωνείς με την τιμωρία του μαθητή επειδή χτύπησε το κινητό την ώρα του μαθήματος;	Μαθ ΛΥΚΕΙΟΥ	11	10
	Μαθ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	20	23
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
2 Κατά πόσο συμφωνείς με το να βγάξει ένας μαθητής (ή να τον βγάλουν) φωτογραφίες ή video την ώρα του διαλείμματος;	Μαθ ΛΥΚΕΙΟΥ	9	12
	Μαθ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	26	17
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
3 Κατά πόσο συμφωνείς το ότι το κινητό γίνεται αφορμή για να μην προσέχει ο μαθητής στο μάθημα;	Μαθ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	19
	Μαθ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	13	30
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
4 Μπορεί ένας μαθητής να χρησιμοποιεί το κινητό για επίδειξη (μόνο) την ώρα του μαθήματος;	Μαθ ΛΥΚΕΙΟΥ	13	8
	Μαθ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	32	11
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
5 Επηρεάζεται η απόδοση του μαθητή όταν παίζει παιχνίδια με το κινητό ή στέλνει μηνύματα την ώρα του μαθήματος ένας συμμαθητής του.	Μαθ ΛΥΚΕΙΟΥ	7	14
	Μαθ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	7	36
		ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΘΕΤΙΚΗ
6 Είναι απαραίτητο το κινητό στο Γυμνάσιο για όλους τους μαθητές	Μαθ ΛΥΚΕΙΟΥ	15	6
	Μαθ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	28	13

Δεν εμφανίζεται σημαντική διαφοροποίηση μαθητών Λυκείου και μαθητών Γυμνασίου.

ΣΧΟΛΙΑ

Εκτιμούμε ότι η διαφοροποίηση στην αντίληψη της διάσπασης της προσοχής λόγω ενασχόλησης με το κινητό οφείλεται στο ότι για τους μαθητές γυμνασίου λειτουργεί ίσως σαν παιχνίδι και όχι μόνο ως μέσο επικοινωνίας.

Οι μαθητές του Λυκείου έχουν μια πιο ώριμη αντιμετώπιση του θέματος.

Στην ερώτηση ανοικτού τύπου «Γράψε μέχρι τρεις λόγους για τους οποίους **δεν** θα πρέπει ένας μαθητής να έχει κινητό στο σχολείο» είχαμε ποικιλία απαντήσεων.

Στην πληθυσμιακή ομάδα «ΓΟΝΕΙΣ» ξεχώριζαν (κατά σειρά συχνότητας) οι απαντήσεις: α) διάσπαση της προσοχής στο μάθημα, β) για λογούς υγείας πχ ακτινοβολία, γ) κίνδυνος κλοπής της συσκευής.

Στην πληθυσμιακή ομάδα «ΜΑΘΗΤΕΣ» ξεχώριζαν (κατά σειρά συχνότητας) οι απαντήσεις: α) κίνδυνος τιμωρίας του μαθητή, β) κίνδυνος κλοπής της συσκευής γ) για λογούς υγείας πχ ακτινοβολία, δ) διάσπαση της προσοχής στο μάθημα.

Δεν περιμέναμε ίσως κάτι και πολύ διαφορετικό ούτε είχαμε «εκπλήξεις» στα τελικά συμπεράσματα. Οι ερωτήσεις μας ήταν απλές και «καθαρές».

Ίσως κάποιες αλλαγές σε μερικές ερωτήσεις να μας έδειχναν και άλλες πτυχές του θέματος που δουλέψαμε (σε άλλη μελλοντική ερευνά..)

Επίσης ένα μεγαλύτερο μέγεθος δείγματος (και επέκταση του και σε άλλες κοινωνικές ομάδες) θα έδειχνε ενδεχομένως περισσότερα πράγματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Internet

Ημερήσιος τύπος

Περιοδικός τύπος

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 2^ο Τ.Ε.Ε ΕΔΕΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΟΥΝ ΑΛΚΟΟΛ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΛΟΥΣΙΩΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΔΑΛΛΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΗΤΑΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΠΟΣΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΟΥΣΤΑΜΠΑΣΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΠΡΟΜΟΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΣΤΡΕΜΠΕΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΤΣΑΒΔΑΡΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΤΣΑΒΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Β΄ ΣΧΕΔΙΑΣΤΩΝ
Γ΄ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ
Α΄ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ
Α΄ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
Γ΄ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
Γ΄ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
Α΄ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ
Α΄ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
Β΄ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
Γ΄ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ

1^ο στάδιο: **Ο προσδιορισμός του αντικειμένου της έρευνας. Το βασικό ερώτημα**

Δόθηκαν στους μαθητές 34 θέματα από τα οποία θα μπορούσαν να επιλέξουν αυτό που τους ενδιέφερε περισσότερο.

Έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον, συζήτησαν μεταξύ τους και στο τέλος, φάνηκε να επικεντρώνονται περισσότερο στο θέμα που αφορούσε τον αλκοολισμό.

Ακολούθησε σοβαρή συζήτηση για το είδος του ερωτηματολογίου που θα έθεταν. Τους ενδιέφερε οι ερωτήσεις να είναι σαφείς και ήθελαν να αφορούν άμεσα τους μαθητές του 2^{ου} Τ.Ε.Ε ΕΔΕΣΣΑΣ.

2^ο στάδιο: **Η επιλογή των μέσων της έρευνας.**

Το σχολείο μας διέθεσε υπολογιστή και είχαμε ελεύθερη πρόσβαση στο φωτοτυπικό. Έτσι εξασφαλίσαμε τα πιο βασικά της εργασίας μας δηλαδή το ερωτηματολόγιο. Επίσης κρατήσαμε ακριβές ημερολόγιο των δραστηριοτήτων της ομάδας, αλλά και των μελών της ομάδας που θα αναλάμβαναν το κάθε μέρος ξεχωριστά.

Τρία μέλη ανέλαβαν να καταγράφουν στοιχεία με χρήση προγράμματος Η/Υ. Άλλος ανέλαβε παραγωγή φωτοαντίγραφων, διακίνησης ερωτηματολογίων κ.λ.π.

3^ο στάδιο: **Ο καθορισμός του σκοπού της έρευνας.**

Τα παιδιά φάνηκε να προβληματίζονται ως προς το σκοπό της έρευνάς τους. Τι σκοπό θα είχε το ερωτηματολόγιο τους; Ήθελαν να διατυπώσουν πρόταση για την βελτίωση της ζωής των νέων; Ήθελαν να ελέγξουν την συμπεριφορά των νέων ή απλώς να την καταγράψουν; Τελικά αποφάσισαν ότι η έρευνα τους αποσκοπεί στην καταγραφή της συμπεριφοράς των νέων ως προς το αλκοόλ.

4^ο στάδιο: **Η επιλογή πληθυσμού, το μέγεθος του δείγματος της έρευνας.**

Η ομάδα επέλεξε τους μαθητές 2^{ου} Τ.Ε.Ε για να κάνει την έρευνά της. Θα διακινούνταν 30 ερωτηματολόγια στους μαθητές του σχολείου τους.

5^ο στάδιο: **Η καταγραφή των ερωτήσεων και των απαντήσεων.**

Έχοντας, η ερευνητική ομάδα, επιλέξει το κεντρικό ερώτημα στην συνέχεια επιλέγει τις επιμέρους ερωτήσεις. Αποφασίστηκε το ερωτηματολόγιο να παραδίδεται στον ερωτώμενο, ο οποίος να σημειώνει τις ερωτήσεις μόνος του.

6^ο στάδιο: **Η σύνταξη του αρχικού σχεδίου του ερωτηματολογίου.**

Η ερευνητική ομάδα χρησιμοποίησε 8 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 1 ανοιχτού.

7^ο στάδιο: **Η σύνταξη και διακίνηση του τελικού ερωτηματολογίου.**

Σε αυτό το στάδιο η ερευνητική ομάδα

- 1 Καθόρισε την σειρά των ερωτημάτων.
- 2 Διαμόρφωσε και εκτύπωσε την σελίδα του ερωτηματολογίου.
- 3 Αποφάσισε να διακινηθούν τα ερωτηματολόγια.

8^ο στάδιο: **Οι υποχρεώσεις και τα προσόντα του ερευνητή.**

Ο κάθε ερευνητής-μέλος της ομάδας, που διακινεί το ερωτηματολόγιο, οφείλει:

1. Να παρουσιάσει στον ερωτώμενο, να του εκθέσει τα κίνητρα και την αποστολή του.
2. Να ζητήσει την ειλικρινή συμμετοχή του ερωτώμενου.
3. Να παρέχει στον ερωτώμενο οποιαδήποτε διευκρίνιση του ζητήσει.

9^ο στάδιο: **Η Κωδικοποίηση και η καταχώριση των δεδομένων**

Η ομάδα συγκέντρωσε τα ερωτηματολόγια και τα έλεγξε ένα-ένα.

Έκανε συγκεντρωτικούς πίνακες των αποτελεσμάτων και αποφάσισε πώς θα τα παρουσιάσει.

10^ο στάδιο: Η σύνταξη της τελικής έκθεσης.

Στο τελευταίο στάδιο συμπεριλαμβάνονται:

1. Παρουσίαση της όλης διαδικασίας (Προετοιμασία και υλοποίηση του προγράμματος)
2. Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων.
3. Προτάσεις και συμπεράσματα.
4. Σχόλια σχετικά με την διενέργεια της έρευνας (Δυσκολίες, απρόοπτα)
5. Βιβλιογραφία αν υπάρχει.

Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Στην ερώτηση: Πόσο συχνά πίνετε αλκοόλ;

- A) 5 παιδιά δεν πίνουν καθόλου αλκοόλ.
- B) 5 πίνουν καθημερινά.
- Γ) 20 πίνουν εβδομαδιαία.

Στην ερώτηση: Πόσα ποτήρια πίνουν καθημερινά;

- A) 8 παιδιά απάντησαν ότι πίνουν 1 έως 2 ποτήρια.
- B) 9 παιδιά απάντησαν ότι πίνουν 3 έως 5 ποτήρια.
- Γ) 13 παιδιά δεν πίνουν καθόλου.

Στην ερώτηση: Σε πια ηλικία αρχίσατε να πίνετε;

- A) 17 παιδιά απάντησαν από 13 με 15.
- B) 13 παιδιά απάντησαν από 16 με 18.

Στην ερώτηση: Γνωρίζετε τις επιπτώσεις του αλκοόλ;

- A) 19 παιδιά απάντησαν καταφατικά.
- B) 11 παιδιά απάντησαν αρνητικά.

Στην ερώτηση: Γνωρίζουν οι γονείς σας ότι πίνετε;

- A) 25 παιδιά απάντησαν καταφατικά.
- B) 5 παιδιά απάντησαν αρνητικά.

Στην ερώτηση: Πιστεύετε ότι είναι εύκολο να σταματήσετε να πίνετε;

- A) 20 παιδιά απάντησαν καταφατικά .
- B) 10 παιδιά απάντησαν αρνητικά.

Στην ερώτηση: οδηγείτε υπό την επήρεια αλκοόλ;

- A) 10 παιδιά απάντησαν καταφατικά.
- B) 20 παιδιά απάντησαν αρνητικά.

Στην ανοιχτή ερώτηση ποιοι λόγοι οδηγούν τους νέους στην κατανάλωση αλκοόλ:

Η απάντηση ήταν οι παρέες, η μοναξιά, και η ερωτική απογοήτευση.

Προτάσεις και συμπεράσματα

Οι μαθητές πήραν κάποια στοιχεία για το αλκοόλ όπως τα Έδωσε στην «Ε» ο Γιάννης Τούντας, αναπληρωτής καθηγητής Κοινωνικής Ιατρικής και διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής.

Η έννοια του αλκοολισμού όπως την ξέρει ο κόσμος είναι ένα πρόβλημα το οποίο ενδεχομένως συγκινεί ή προκαλεί, αλλά το αλκοόλ αυτό καθαυτό, σε οποιαδήποτε φάση σχέσης μαζί του, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα. Το θέμα είναι πως σχετίζεται κανείς με το αλκοόλ.

Στην χώρα μας το αλκοόλ είναι συνυφασμένο με την κοινωνική ζωή και την καθημερινότητα.

Από τα νοσήματα που σχετίζονται με την υπέρμετρη κατανάλωση οινοπνεύματος, πιο συχνά εμφανίζονται η αλκοολική γαστρίτιδα, το πεπτικό έλκος και η κίρρωση του ήπατος, ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην αύξηση των καρδιακών νοσημάτων, των καρδιαγγειακών νοσημάτων, των κακοηθών νεοπλασιών και των ψυχικών διαταραχών. Η κατανάλωση οινοπνεύματος, ακόμη και σε μέτριες ποσότητες, αποτελεί παράγοντα κίνδυνου για ανάπτυξη παχυσαρκίας.

Η χρόνια κατανάλωση οινοπνεύματος εξασθενεί το ανοσοποιητικό σύστημα και αυξάνει την συχνότητα και την σοβαρότητα των λοιμώξεων. Το οινόπνευμα μειώνει των αριθμό και την δράση των λευκοκυττάρων και λεμφοκυττάρων. Το οινόπνευμα όπως και ορισμένα παράνομα ναρκωτικά αυξάνει την σεξουαλική επιθυμία αλλά μειώνει την επίδοση.

Η σχέση μας με το αλκοόλ έχει να κάνει με την ποσότητα –πόσο πίνει κανείς κάθε φορά -με την συχνότητα– πόσο συχνά το κάνει - και με την ποιότητα– αν πίνει σκληρά ή υψηλής περιεκτικότητας αλκοολούχα ποτά, όπως είναι το ούζο, η ρακί, η βότκα κ.ο.κ., ή τα κλασικά χαμηλής περιεκτικότητας, όπως είναι το κρασί και η μπύρα. Αλκοολικό είναι το άτομο που πίνει καθημερινά και συστηματικά και κάθε προσπάθεια αποχής ή διακοπής, είτε επειδή το επιλέγει είτε επειδή είναι αναγκασμένο (λόγω ασθένειας, ατυχήματος κ.α.) δημιουργεί στον οργανισμό του σύνδρομο στέρησης. Ο αλκοολικός, αν για οποιοδήποτε λόγο σταματήσει την συστηματική κατανάλωση αλκοόλ, μπαίνει σε αυτό που ονομάζουμε σύνδρομο στέρησης – ελαφρύ μέχρι πολύ βαρύ. Αυτό το άτομο έχει εξάρτηση από το αλκοόλ και άρα είναι άρρωστο (Γεώργιος Μουσάς, Επίκουρος Καθηγητής του παν/μιου Αθηνών αναπληρωτής διευ/ντης ψυχιατρικού τομέα Νοσοκομείου Σωτηρία)

Τι προτείνει η ερευνητική ομάδα;

Υπάρχουν πολλά που μπορεί να κάνει κανείς για να αποφύγει το ποτό, αρκεί να το θέλει. Ένα καλό βιβλίο ή μια καλή ταινία μπορεί κάλλιστα να αντικαταστήσει το ποτό, που όμως φαίνεται να είναι άκρως συνυφασμένο με την κοινωνική μας ζωή. Αν δεν πίνεις, δεν έχεις φίλους. Δεν σου κάνουν παρέα. Δεν είσαι in.

Τι μπορούμε να κάνουμε για αυτό;

Η ερευνητική ομάδα προτείνει την ενασχόληση των μαθητών περισσότερο χρόνο με αθλήματα. Επομένως η πολιτεία πρέπει να φροντίσει για την εγκατάσταση περισσότερων αθλητικών κέντρων τα οποία θα είναι υγιείς και ευχάριστοι χώροι για να συναντώνται οι μαθητές και να περνάν τον χρόνο τους χωρίς δυσάρεστες παρενέργειες. Επίσης η ερευνητική ομάδα επεσήμανε πόσο κακό κάνουν τα Μ.Μ.Ε με τα πρότυπα που παρουσιάζουν. Εντελώς απαίδευτα και απερίσκεπτα δείχνουν νέους να διασκεδάζουν με ένα ποτό και ένα τσιγάρο στο χέρι. Με τις εικόνες που προβάλλουν φαίνεται ότι επιβραβεύονται πάντα και κερδίζουν στην ζωή όσοι διασκεδάζουν με αυτόν τον τρόπο. Πιστεύουμε ότι πρέπει να υπάρχει κάποιος έλεγχος στο τρόπο που προβάλλονται οι εικόνες ως προς τον τρόπο ζωής των νέων.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΜΠΑΧΑΡΑΚΗΣ ΘΩΜΑΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

1. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
2. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
3. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
4. ΓΙΟΥΨΑΝΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
5. ΘΩΜΑΪΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
6. ΚΑΛΛΙΑΚΟΥΔΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
7. ΚΑΛΠΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
8. ΚΑΡΑΓΙΟΒΑΝΝΗΣ ΘΩΜΑΣ
9. ΚΑΡΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
10. ΚΑΡΑΝΘΙΜΟΥ ΗΛΙΑΣ
11. ΜΕΛΛΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
12. ΡΩΜΑΝΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
13. ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
14. ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
15. ΤΕΛΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
16. ΤΣΟΡΛΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

"Πρόστιμα σε γονείς για τα παιδιά τους! Επειδή δε συνέχισαν τις σπουδές τους στο γυμνάσιο"

Πρωτοφανής ήταν η αντίδραση του εισαγγελέα Ρεθύμνου στο πρόβλημα της μαθητικής διαρροής στο νομό, αφού την προηγούμενη εβδομάδα επέβαλε σε 70 οικογένειες, που ζουν στον ορεινό Μυλοποτάμο, πρόστιμο ύψους 300 ευρώ, επειδή τα ανήλικα παιδιά τους δε συνεχίζουν την εκπαίδευση τους και στο γυμνάσιο...»

.....
Μ' αυτόν τον τρόπο άρχισε το ρεπορτάζ της ηλεκτρονικής εφημερίδας «Nea Kriti news» (<http://www.cretetv.gr/news>) για τη μεγάλη μαθητική διαρροή που παρατηρείται στο Νομό Ρεθύμνου, καθώς επίσης και για την πρωτοφανή αντίδραση της πολιτείας με την επιβολή υψηλού προστίμου σε φτωχές οικογένειες.

Το φαινόμενο όμως της εμφάνισης υψηλών ποσοστών μαθητικής διαρροής δεν αποτελεί πρόνομο μόνο της περιοχής Μυλοποτάμου Ρεθύμνου, αφού τέτοια ποσοστά εμφανίζονται και σε άλλες περιοχές. Σύμφωνα με έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που τελείωσε τον Ιανουάριο του 2001, δεν ολοκληρώνουν τη φοίτηση τους στο Γυμνάσιο:

- Ένα στα πέντε παιδιά του Νομού Ξάνθης, των αγροτικών περιοχών του Νομού Ευρυτανίας και των ημιαστικών περιοχών του Νομού Ροδόπης,
- Ένα στα έξι παιδιά των αγροτικών περιοχών των Νομών Ρεθύμνου, Λασιθίου, Ηρακλείου, Αιτωλοακαρνανίας και των αστικών περιοχών των Νομών Χανίων, Δωδεκανήσου, Λακωνίας,
- Ένα στα εννιά παιδιά των αγροτικών περιοχών των Νομών Κέρκυρας, Ηλείας, Λευκάδας και Μεσσηνίας καθώς και των ημιαστικών περιοχών των Νομών Εύβοιας και Σάμου.

Στην ίδια έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου φαίνεται ότι σε 1.649 δημόσια ημερήσια γυμνάσια όλης της χώρας, από τους 111.389 μαθητές που γράφτηκαν κανονικά στην Α' Γυμνασίου κατά τη σχολική περίοδο 1997-98, οι 7.772 μαθητές (ποσοστό 6,98%) σταμάτησαν τη φοίτηση πριν ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο γυμνάσιο. Ο Νομός μας την ίδια περίοδο (1997-98) παρουσίασε ποσοστό διαρροής περίπου 4%. Τα ποσοστά αυτά βεβαίως είναι ανησυχητικά όμως, είναι πολύ καλύτερα αν συγκριθούν με αντίστοιχα ποσοστά, που προέκυψαν σε έρευνα στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και εμφάνιζαν μαθητική διαρροή της τάξης του 20%. Το σχολικό έτος 1998-99 πανελλαδικά γράφτηκαν στην Α' Γυμνασίου 131.000 μαθητές, ενώ τρία χρόνια αργότερα από τη Γ' Γυμνασίου αποφοίτησαν 19.000 λιγότερα παιδιά. Ακόμη και αν αφαιρέσουμε ένα ποσοστό μαθητών που παρουσιάζονται μόνιμα στα απουσιολόγια (κάθε χρόνο γράφονται και δεν παρουσιάζονται), ο αριθμός αυτών που δεν ολοκληρώνουν τις υποχρεωτικές σπουδές παραμένει υψηλός.

Όλα αυτά συμβαίνουν τη στιγμή που η χώρα μας έχει υπογράψει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού της UNICEF, τα άρθρα 28 και 29 της οποίας κατοχυρώνουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Στο Ν.1566 του 1985 (άρθρο 2 παράγραφος 3) επισημαίνεται ότι η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο, εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16^ο έτος της ηλικίας του και όποιος έχει την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του ως προς τη φοίτηση τιμωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα. Με βάση αυτή τη νομοθεσία ο εισαγγελέας Ρεθύμνου επέβαλε τις ποινές στους γονείς των μαθητών που διέκοψαν τη φοίτηση τους στο Γυμνάσιο. Είναι όμως αυτός ο τρόπος αποτελεσματικός; Μήπως χρειάζεται διαφορετική αντιμετώπιση το πρόβλημα;

Στις περισσότερες έρευνες που έγιναν διαπιστώθηκε ότι οι πιο σημαντικές αιτίες της μαθητικής διαρροής είναι

- η κακή οικονομική κατάσταση εξαιτίας της οποίας αναγκάζονται τα παιδιά να δουλέψουν,
- η κοινωνικοποίηση των παιδιών σε συμπεριφορές και αξίες που αρκετές φορές διαφέρουν από τις αντίστοιχες της κυρίαρχης κοινωνίας, όπως συμβαίνει με τους Τσιγγάνους και τους Πομάκους της Θράκης,
- ο περιορισμένος βαθμός κατανόησης και χρήσης της ελληνικής γλώσσας, όπως συμβαίνει με τους οικονομικούς μετανάστες,
- η δυσκολία στα μαθήματα
- χωρίς βέβαια να αποκλείεται και η αποτρεπτική λειτουργία άλλων παραγόντων όπως πχ τα ατυχήματα ή τα προσωπικά και οικογενειακά προβλήματα.

Στην περιοχή μας, σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από 6 Γυμνάσια της περιοχής Γιαννιτσών, τα ποσοστά της μαθητικής διαρροής κυμάνθηκε γύρω στο 3% κατά τα 5 τελευταία σχολικά έτη. Το ποσοστό αυτό είναι σαφώς καλύτερο από αντίστοιχα ποσοστά του παρελθόντος, ωστόσο σε απόλυτους αριθμούς, θεωρείται ιδιαίτερα αρνητικό το ότι 120 περίπου μαθητές μέσα σε 5 χρόνια εγκατέλειψαν το σχολείο σε 6 μόνο Γυμνάσια του Νομού. Όπως

προκύπτει από τα στοιχεία των σχολείων αυτών στη συντριπτική πλειοψηφία (89%) τα παιδιά αυτά μένουν σε αγροτικές περιοχές, ενώ τα περισσότερα (65%) είναι αγόρια.

Τι πιστεύουν όμως οι μαθητές για τους λόγους που οδηγούν συνομήλικους φίλους τους να μην ολοκληρώσουν τον κύκλο της εννεαετούς υποχρεωτικής εκπαίδευσης; Ας δούμε πως απάντησαν 36 μαθητές του 1^{ου} ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ (22 αγόρια και 14 κορίτσια) σε ειδικό ερωτηματολόγιο που διαμορφώθηκε από την ομάδα που ασχολήθηκε με το πρόγραμμα.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους ο σημαντικότερος παράγων μαθητικής διαρροής είναι ο οικονομικός. Συγκεκριμένα το 73% των ερωτηθέντων (πάρα πολύ 17%, πολύ 31%, αρκετά 25%), θεωρεί ότι τα οικονομικά προβλήματα είναι εκείνα που σε μεγάλο βαθμό αναγκάζουν κάποιο παιδί να σταματήσει το σχολείο.

Δεύτερο σε σπουδαιότητα λόγο με ποσοστό 61% (πάρα πολύ 17%, πολύ 19%, αρκετά 25%) προβάλλουν ότι, οι συνομήλικοί τους δε θεωρούν σημαντική τη φοίτηση τους στο Γυμνάσιο και προτιμούν να εργαστούν.

Τρίτη κατά σειρά αιτία πιστεύουν ότι είναι η δυσκολία που συναντούν στα μαθήματα με ποσοστό 58% (πάρα πολύ 11%, πολύ 17%, αρκετά 30%).

Τέλος σε ποσοστό 53% (πάρα πολύ 11%, πολύ 8%, αρκετά 34%) πιστεύουν ότι τα προβλήματα απειθαρχίας είναι και αυτά ένα από τα αίτια της μαθητικής διαρροής.

Αντίθετα το 66% πιστεύει ότι αν είναι κάποιος άτομο με ειδικές ανάγκες σε καμιά περίπτωση δεν αναγκάζεται να διακόψει τη φοίτηση του στο Γυμνάσιο λόγω της ιδιαιτερότητας του, το 25% λίγο, ενώ μόλις το 3% αρκετά και το 6% πάρα πολύ.

Ακόμη το 64% δε θεωρεί την αδιαφορία των γονέων καθόλου ή ελάχιστα σοβαρή αιτία μαθητικής διαρροής, το 31% αρκετά σοβαρή και μόλις το 6% πολύ σοβαρή.

Οι μαθητές που διακόπτουν πρόωρα τη φοίτηση τους στο Γυμνάσιο στιγματίζονται με ανεπιτηδειότητα, ασχετοσύνη και φυσική κατωτερότητα. Τα παιδιά αυτά τα χρόνια της σχολικής τους ζωής αποκτούν δυστυχώς την πεποίθηση της ακαταλληλότητας και της αναξιοτήτάς τους. Η εγκατάλειψη του σχολείου έρχεται ως «φυσική διέξοδος» για την οποία αργότερα μετανιώνουν. Και η παραβατικότητα ως συνέχεια φαντάζει φυσική συνέπεια. Αυτή είναι και η γνώμη των μαθητών που πήραν μέρος στην έρευνα που διενεργήθηκε από την ομάδα που ασχολήθηκε με το πρόγραμμα. Πιο αναλυτικά οι ερωτηθέντες σε ποσοστό 75% πιστεύουν ότι όσοι δεν ολοκληρώνουν την υποχρεωτική φοίτηση το μετανιώνουν πάρα πολύ αργότερα, σε ποσοστό 11% πολύ, 8% αρκετά και μόλις 3% λίγο ενώ το 3% πιστεύει ότι δε μετανιώνουν καθόλου. Τέλος το 70% (πάρα πολύ 11%, πολύ 22%, αρκετά 37%) θεωρεί πιθανό τα παιδιά αυτά να οδηγηθούν σε παραβατική συμπεριφορά.

Το ζήτημα της μαθητικής διαρροής αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα ανεξάρτητα από το ποσοστό που καταγράφει κάθε φορά η στατιστική υπηρεσία. Εκτός των άλλων δείχνει και το πολιτιστικό επίπεδο μιας κοινωνίας. Όμως σε καμιά περίπτωση δεν αντιμετωπίζεται με την επιβολή προστίμων. Απαιτεί την οικονομική στήριξη των παιδιών αυτών και των οικογενειών τους, τη ψυχολογική τους βοήθεια και την εφαρμογή ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πρακτικά 7^{ου} Εκπαιδευτικού Συνεδρίου ΟΛΜΕ. Θεσ/νίκη 2004.
2. Πρακτικά συνεδρίου: Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, Αθήνα, 1998.
3. ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΠΟΙΟΥΣ ΑΦΟΡΑ; ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΥΡΝΙΩΝ, ΣΕΠΠΕ Σχολ. Έτος 1998 – 99.
4. «Η φτώχεια διώχνει τα παιδιά από το σχολείο», Κ. ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ, Εφ. «ΤΟ ΒΗΜΑ», 16/6/2002.
5. «Πρόστιμα σε γονείς για τα παιδιά τους!», ηλεκτρονική εφημερίδα «Nea Kriti news» (<http://www.cretetv.gr/news>), 13/12/2005.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο ΤΕΕ ΕΔΕΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ: ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΗΠΙΩΝ
ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΜΠΙΝΤΣΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Αγγελίδου Αφροδίτη
Βένου Αναστασία
Γάγκλιου Ευαγγελία
Γώγου Αναστασία
Γώγου Μαρία
Ευαγγέλου Στέλλα
Καλομοίρη Στυλιανή
Καραϊσκάκη Μαρία
Μίγγου Χριστίνα
Νικολούδη Αθηνά
Τελιανίδου Αναστασία

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ο Ρουσσώ έχει ονομάσει την εφηβεία μια «δεύτερη γέννηση του ανθρώπου»: στην πραγματικότητα πρόκειται για μια ξαναγέννηση, με όλες τις ανάγκες και τις αβεβαιότητες της εισαγωγής στη ζωή. (Ράππνερ, 1969). Έχοντας στο νου μας όλες αυτές τις ανάγκες και τις αβεβαιότητες της εισαγωγής στη ζωή αποφασίσαμε ένα τμήμα της Β΄ τάξης και συγκεκριμένα το τμήμα των βοηθών Βρεφοκόμων – Παιδοκόμων του 1^{ΟΥ} ΤΕΕ Έδεσσας κατά το σχολικό έτος 2005-2006 να εμπλακούμε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ II) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο έχει φορέα υλοποίησης το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας με το γενικό τίτλο:

« Προγράμματα Ενίσχυσης Πρωτοβουλιών σε θέματα Αγωγής Υγείας».

Μετέχουμε σε ένα από τα δύο προγράμματα Αγωγής Υγείας στα οποία συμπράττουν δέκα (10) σχολικές μονάδες (πρόκειται για σύμπραξη 5 σχολικών μονάδων).

Ο ειδικός τίτλος του προγράμματός μας είναι: Η ομάδα Αγωγής Υγείας διερευνά τη λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία.

Ακούγοντας τον τίτλο αυτό στην πρώτη μας συνάντηση προσπαθήσαμε να αποφασίσουμε από κοινού και ομόφωνα με ποιο θέμα θα μας ενδιέφερε να ασχοληθούμε και να ερευνήσουμε. Γράψαμε λοιπόν στα τετράδιά μας όσα θέματα περνούσαν από το μυαλό μας. Στη συνέχεια τα ανακοινώσαμε και ενώ ακούγαμε τα προτεινόμενα θέματα των συμμαθητριών μας, τα γράφαμε στο τετράδιό μας. Ακολούθως και μετά από σκέψη πρότεινε ο καθένας μας το θέμα με το οποίο θα ήθελε να ασχοληθούμε όλοι μαζί. Επιλέξαμε δύο παραπλήσια θέματα, τα ναρκωτικά και το κάπνισμα. Τελικά ως ομάδα καταλήξαμε να ερευνήσουμε τους κανόνες που πρέπει να ισχύουν κατά την στρατηγική της πρόληψης και αντιμετώπισης των ναρκωτικών στο σχολείο. Σκοπός της έρευνάς μας είναι η διατύπωση προτάσεων για τον έλεγχο και την αντιμετώπιση παραβατικής συμπεριφοράς μέσα στο σχολείο.

Στη δεύτερη συνάντησή μας συζητήσαμε ποιο είδος των ναρκωτικών θα διερευνήσουμε. Σκεφτήκαμε πως λόγω της ηλικίας μας και του συγκεκριμένου χώρου που είναι το σχολείο, ως χώρος χρήσης και διακίνησης ναρκωτικών, δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σκληρά ναρκωτικά όπως ηρωίνη, κοκαΐνη κ.α. αλλά ήπια. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν η κάνναβη (χασίς), το έκσταση κ.α. Αναρωτηθήκαμε όμως πως είναι δυνατόν να ερευνήσουμε ένα μεγάλο πρόβλημα της κοινωνίας μας αφού δεν γνωρίζαμε αρκετά στοιχεία για αυτά. Κλείσαμε την συνάντησή μας με την υπόσχεση που δώσαμε να συλλέξει ο καθένας όσα περισσότερα στοιχεία και πληροφορίες μπορούσε να συγκεντρώσει και να τα παρουσιάσει την επόμενη φορά. Καθορίσαμε επίσης το δείγμα της έρευνας που είναι μαθητές και μαθήτριες ΤΕΕ. Η μέθοδος της έρευνας που θα χρησιμοποιηθεί είναι το ερωτηματολόγιο λόγω της καλής αξιοπιστίας κατά τους Cohen & Manion (1994). Το μέγεθος προσδιορίστηκε μεταξύ 30-40 ερωτηματολογίων.

Στην τρίτη μας συνάντηση διάβασε το κάθε μέλος της ομάδας μας και όσοι βέβαια μπόρεσαν να βρουν πληροφορίες, αυτά που είχαν γράψει. Όση ώρα διαρκούσε η ανάγνωση οι υπόλοιποι γράφαμε στο τετράδιό μας στοιχεία τα οποία θα μας βοηθούσαν στη διατύπωση ερωτημάτων που θα περιλαμβάνονταν στο ερωτηματολόγιό μας ως μέσο της έρευνάς μας. Ολοκληρώσαμε έχοντας υπόψη μας το επόμενο βήμα μας που ήταν η διατύπωση ερωτημάτων.

Στην τέταρτη συνάντησή μας είπαμε και ακούσαμε τις ερωτήσεις που ειπώθηκαν, κρατώντας όπως πάντα σημειώσεις. Από την στιγμή που είχε ολοκληρωθεί η καταγραφή των ερωτήσεων και των απαντήσεων επιλέξαμε το ερωτηματολόγιο να παραδίδεται στον ερωτώμενο, ο οποίος θα σημειώνει τις απαντήσεις μόνος του και θα επιστρέφει το ερωτηματολόγιο.

Στην επόμενη επαφή της ομάδας, συντάξαμε το αρχικό σχέδιο του ερωτηματολογίου. Επιλέξαμε εννιά ερωτήσεις κλειστού και μία ανοικτού τύπου, έχοντας πάντοτε στο νου μας πως οι ερωτήσεις αυτές από την μια πρέπει να σχετίζονται με κανόνες που πρέπει να ισχύουν στο σχολείο και από την άλλη να αφορούν την πρόληψη και αντιμετώπιση των ήπιων ναρκωτικών.

Στόχος της έβδομης συνάντησής μας ήταν η διαμόρφωση του τελικού ερωτηματολογίου. Καθορίσαμε τη σειρά των ερωτημάτων καθώς και το άτομο που θα πληκτρολογούσε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή και θα εκτύπωνε το ερωτηματολόγιο.

Στην επόμενη συνάντησή μας κάθε μέλος της ομάδας μας πήρε από πέντε ερωτηματολόγια και ορίσαμε την επόμενη υπολογίζοντας τον απαιτούμενο χρόνο που θα χρειαζόταν ο καθένας για να δώσει και να πάρει το ερωτηματολόγιο συμπληρωμένο.

Στην ένατη συνάντησή μας συγκεντρώσαμε τα ερωτηματολόγια και ελέγξαμε αν έχουν απαντηθεί όλες οι ερωτήσεις και αν είναι ευανάγνωστες οι απαντήσεις που δόθηκαν. Ακόμη προσπαθήσαμε να ομαδοποιήσουμε τις απαντήσεις για τη διευκόλυνσή μας στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στην τελευταία μας συνάντηση δημιουργήσαμε συγκεντρωτικούς πίνακες των δεδομένων μας και τις αντίστοιχες γραφικές παραστάσεις απόδοσης των δεδομένων αυτών.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Η κατοχή και χρήση ήπιων ναρκωτικών (χασίς, έκσταση κ.α.) είναι παράνομη;

ΝΑΙ	31
ΟΧΙ	2
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	1

2. Πιστεύεις πως οι χρήστες ήπιων ναρκωτικών έχουν περισσότερες πιθανότητες να προχωρήσουν σε σκληρά ναρκωτικά;

ΝΑΙ	33
ΟΧΙ	0
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	1

3. Πιστεύεις πως οι τακτικοί χρήστες ήπιων ναρκωτικών παρουσιάζουν χαμηλή σχολική επίδοση;

ΝΑΙ	15
ΟΧΙ	2
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	18

4. Οι χρήστες ήπιων ναρκωτικών απουσιάζουν τακτικά από το μάθημα;

ΝΑΙ	13
ΟΧΙ	4
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	18

5. Αν μάθαινες ότι ένας φίλος/η κάνει χρήση ήπιων ναρκωτικών στο σχολείο, θα συνέχιζες να κάνεις παρέα μαζί του;

ΝΑΙ	13
ΟΧΙ	4
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	18

6. Αν ο/η συμμαθητής/τριά σου, σου εμπιστευόταν το μυστικό του/της ότι δηλαδή είναι χρήστης/ια ήπιων ναρκωτικών, τι θα έκανες; (κύκλωσε την σωστή απάντηση)
- Θα το έλεγα σε άλλους και δε θα του/της ξαναμιλούσα.
 - Δε θα το έλεγα σε άλλους και θα συνεχίζαμε τη φιλία μας.
 - Δε θα το έλεγα σε άλλους, αλλά δε θα συνέχιζα τη φιλία μας.

A	1
B	21
C	13

7. Μαθαίνεις και βλέπεις πως ένας/μία στενός/η συμμαθητής/τρια σου καπνίζει συχνά χασίς στο χώρο του σχολείου. Τι θα κάνεις;

- Του/της μιλάς για αυτό που κάνει και προσπαθείς να τον/την πείσεις να σταματήσει.
- Μιλάς σε κάποιο καθηγητή για αυτό.

- C. Σταματάς να κάνεις παρέα μαζί του.
D. Δεν του/της λες τίποτα και συνεχίζεις να κάνεις παρέα μαζί

του/της.

A	27
B	2
C	5
D	1

8. Τι θα έκανες αν στο σχολείο κάποιος /α μαθητής/τρια όχι μόνο καπνίζει χασίς αλλά και πουλάει σε άλλους μαθητές του σχολείου:
A. Δε θα μιλούσες σε κανέναν.
B. Θα μιλούσες σε καθηγητή του σχολείου σου.
C. Θα μιλούσες στο Διευθυντή του σχολείου σου.

A	7
B	7
C	22

9. Τι θα πρότεινες ως ποινή σε μαθητή/τρια του σχολείου που κάνει χρήση και εμπορεύεται ήπια ναρκωτικά;
a. Καμιά ποινή.
b. αποβολή κάποιων ημερών.
c. Αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος.

A	7
B	0
C	28

- 10 Τι θα πρέπει να κάνουμε για να αντιμετωπίσουμε τα ναρκωτικά εδώ στο σχολείο;

ΚΕΝΑ	5
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	23
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	5
ΤΙΠΟΤΑ	1

Με βάση της απαντήσεις των μαθητών/τριών που έδωσαν, εξάγουμε τις εξής κατηγορίες:

Ενημέρωση από αρμόδιους φορείς	5
Ενημέρωση από κέντρα απεξάρτησης	5
Ενημέρωση από ψυχοθεραπευτές και ψυχιάτρους	5
Αναφορά στον Διευθυντή	7
Να μην τους δεχτεί το σχολείο	7
Παρουσία ψυχολόγου στα σχολεία	2
Διακριτική αστυνόμευση	1
Θέσπιση μαθήματος για τις εξαρτησιογόνες ουσίες	1

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι γνωστό στη σημερινή εποχή το τεράστιο πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί και εξαπλώνεται διαρκώς στην κοινωνία μας, εξαιτίας της χρήσης των εξαρτησιογόνων ουσιών. Σχεδόν σε καθημερινή βάση θα ακούσουμε ή θα διαβάσουμε στα ΜΜΕ για τον θάνατο ενός συμπολίτη μας από ναρκωτικά. Γνωρίζουμε επίσης ότι το σχολείο αποτελεί μικρογραφία του κόσμου γύρω μας και θεωρείται ως μια εξελικτική συνιστώσα της κοινωνίας.

Τα τελευταία χρόνια έχει μεγαλώσει σημαντικά ο αριθμός των μελετών στις ευρωπαϊκές χώρες για την καταγραφή του φαινομένου της χρήσης ουσιών. Οι περισσότερες από αυτές αφορούν τον μαθητικό πληθυσμό και την χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών. Σε μια μελέτη

που πραγματοποιήθηκε το 1999 σε μαθητές ηλικίας 15-16 ετών σε 11 χώρες της Ευρώπης εμφανίζεται αύξηση της χρήσης όλων των παράνομων ουσιών, με πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία σε μαθητές ηλικίας 15-16 ετών την κάνναβη (χασίς). Υπάρχουν όμως διαφορές ανάμεσα στα κράτη – μέλη. Για παράδειγμα, στη Σουηδία και στην Πορτογαλία το 8% των μαθητών έχει δοκιμάσει κάνναβη τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Αγγλία και Γαλλία έφτασε στο 35%. Στην Ελλάδα το 9% των μαθητών έχουν δοκιμάσει κάνναβη τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους και το 2,1% ότι έχουν χρησιμοποιήσει χάπια έκστασης. Επίσης στη χώρα μας, από το σύνολο των χρηστών που εντάσσονται σε προγράμματα απεξάρτησης το 3,1% είναι έφηβοι ηλικίας μέχρι 18 ετών. (ESPAD, 1999).

Από την παραπάνω ανάλυση του ερωτηματολογίου μας προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

1. οι έφηβοι πιστεύουν πως η κατοχή και χρήση ήπιων ναρκωτικών (χασίς, έκσταση κ.α.) είναι παράνομη.
2. επίσης πιστεύουν πως οι χρήστες ήπιων ναρκωτικών έχουν περισσότερες πιθανότητες να προχωρήσουν σε σκληρά ναρκωτικά
3. δεν ξέρουν αν οι τακτικοί χρήστες παρουσιάζουν χαμηλή σχολική επίδοση και αν απουσιάζουν τακτικά από το μάθημα.
4. αναποφάσιστοι και προβληματισμένοι παρουσιάζονται αν μάθαιναν ότι ένας φίλος/η που κάνει χρήση ήπιων ναρκωτικών στο σχολείο, αν θα συνέχιζαν να κάνουν παρέα μαζί του.
5. δεν θα το έλεγαν σε άλλους και θα συνέχιζαν τη φιλία τους αν κάποιος συμμαθητής/τρια τους, τους εμπιστευόταν πως είναι χρήστης ήπιων ναρκωτικών.
6. αν μάθαιναν και έβλεπαν πως κάποιος/α από το σχολείο καπνίζει χασίς στο χώρο του σχολείου θα προσπαθούσαν να τον πείσουν να σταματήσει.
7. αν στο σχολείο κάποιος /α μαθητής/τρια όχι μόνο καπνίζει χασίς αλλά και πουλάει σε άλλους μαθητές του σχολείου θα το ανέφεραν στον Διευθυντή του σχολείου.
8. θα πρότειναν αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος ως ποινή σε μαθητή/τρια του σχολείου που κάνει χρήση και εμπορεύεται ήπια ναρκωτικά.

Σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, η έναρξη της χρήσης ουσιών συμπίπτει με την εγκατάλειψη του σχολείου. Η ηλικία έναρξης της χρήσης εντοπίζεται στα 15 περίπου χρόνια και δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια. Στην έναρξη της χρήσης κυρίαρχες ουσίες είναι η κάνναβη και τα κατασταλτικά χάπια. Περίπου 4 χρόνια μετά την πρώτη δοκιμή το άτομο θα δοκιμάσει για πρώτη φορά ηρωίνη και ύστερα από κάποιο διάστημα, που κυμαίνεται στον 1 περίπου χρόνο, θα κάνει ενδοφλέβια χρήση. (ΚΕΘΕΑ, 2000).

Η πρόληψη της χρήσης ουσιών αποτελεί προτεραιότητα τόσο στη χώρα μας όσο και στις άλλες χώρες. Τα προγράμματα πρόληψης έχουν στόχο να ενισχύσουν την αυτοεκτίμηση των παιδιών και να αναπτύξουν δεξιότητες ζωής. Στο παρελθόν τα περισσότερα προγράμματα πρόληψης έδιναν έμφαση στην παροχή πληροφοριών και στην αύξηση της γνώσης που είναι δυνατό να οδηγήσει στην αλλαγή συμπεριφοράς. Να προκαλέσει αίσθημα φόβου όσο αφορά τις συνέπειες της χρήσης. Η αποτυχία τους προήλθε γιατί:

- Δεν προσπαθούσαν να μεταδώσουν ένα σαφές μήνυμα.
- Οι έφηβοι σπάνια ενδιαφέρονται για αυτό που πρόκειται να τους συμβεί π.χ. σε 10 χρόνια, αλλά ενδιαφέρονται περισσότερο για το πώς θα διασκεδάσουν «εδώ και τώρα».
- Οι έφηβοι έχουν την τάση να επαναστατούν σε οποιοδήποτε είδος εξουσίας και να υιοθετούν «ανεπιθύμητες» συμπεριφορές που βλάπτουν την υγεία.

Αργότερα τα προγράμματα πρόληψης έδειξαν ενδιαφέρον στις στάσεις, απόψεις και αξίες του ατόμου με στόχο να αναγνωρίσουν και να τις απορρίψουν σε ότι αφορά τη χρήση των ουσιών. Έδιναν έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για να μπορεί το άτομο να αντισταθεί σε καταστάσεις που θα το οδηγήσουν στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών.

Τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με την Τσιμπουκλή (2002), υιοθετείται το μοντέλο «μείωσης της βλάβης» ιδιαίτερα για εκείνες τις ομάδες που βρίσκονται σε κίνδυνο ή έχουν ήδη εμπλακεί στη χρήση ουσιών. Στόχος είναι να ενισχύσει το άτομο να περιορίσει τη χρήση και να ενθαρρύνει την ελεγχόμενη χρήση.

Για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών χρειάζονται:

1. κατάλληλη και έγκυρη ενημέρωση.
2. γνώση των επιπτώσεων της χρήσης ουσιών.
3. θετική εικόνα για τον εαυτό τους.

4. οικογενειακή στήριξη.
5. ανάπτυξη ικανοτήτων για την υλοποίηση των στόχων τους.
6. έμφαση στους παράγοντες που προστατεύουν την υγεία.
7. ενίσχυση των δεξιοτήτων για την αντιμετώπιση της ζωής.
8. η κατανόηση του ρόλου της ομάδας των συνομηλίκων ιδιαίτερα στην εφηβεία.

Απαιτούνται μακροχρόνιες παρεμβάσεις, όπως στη:

- συμμετοχή της οικογένειας στα προγράμματα πρόληψης.
- Εκπαίδευση των γονέων για την αντιμετώπιση χρήσης ουσιών.
- Εκπαίδευση εκπαιδευτικών για την πρόληψη και αντιμετώπιση εξαρτησιογόνων ουσιών.
- Διοργάνωση ημερίδων και βιωματικών σεμιναρίων που σχετίζονται με την πρόληψη στο σχολείο και τη βελτίωση της επικοινωνίας μέσα στο σχολείο.
- Συγγραφή εγχειριδίων και εκπαιδευτικού υλικού σε θέματα που αφορούν την προαγωγή υγείας.
- Κατανόηση της επιρροής που ασκούν τα μηνύματα που μεταδίδουν τα ΜΜΕ.
- Εισαγωγή μέτρων πρόληψης στη ζωή των παιδιών.

Συμπερασματικά αναφέρουμε πως για την επίτευξη μείωσης της χρήσης απαγορευμένων ουσιών και για την προώθηση της υγείας είναι απαραίτητο η οικογένεια, το σχολείο, η κοινωνία και τα ΜΜΕ να αναλάβουν ενεργό ρόλο και να προβάλουν θετικά πρότυπα και συμπεριφορές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ράπνερ Γ., (1969), Ανατρέφω σωστά το παιδί μου; Αθήνα: Μπουκουμάνη
Cohen L. & Manion L., (1994), Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας, Αθήνα: Μεταίχμιο
ΚΕΘΕΑ (2000) Κοινωνιοδημογραφικά χαρακτηριστικά και συνθήκες χρήσης των ατόμων που απευθύνθηκαν στα συμβουλευτικά κέντρα του ΚΕΘΕΑ από το 1995 έως το 1999: Διαχρονική μελέτη, Σειρά «Ερευνητικές μονογραφίες» 1, Αθήνα.
Τσιμπουκλή Α. (2002), Η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών στην εφηβεία, στο Θέματα εφηβείας, Πάτρα: ΕΑΠ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Κασμέρη Ανδρονίκη
Κεμεντζετζίδου Αθηνά
Κουτούδη Μαρία
Παπαδόπουλος Δημήτρης
Πετρίδου Αρετή
Χατζής Κώστας
Μήντος Κώστας
Καμτσίκης Κώστας
Κατσαμπέρη Χαρούλα
Ταλμάζης Θόδωρος
Τζωρτζίκα Άννα
Τόσιος Γιώργος
Ακονίδης Χαράλαμπος
Αμπινατζέμ Άντονι
Κουρούπης Κυριάκος
Ζουμπουρδικούδης Γιάννης.
Ιορδανίδης Ιορδάνης
Λαζαρίδου Γεσθημανή
Νιστέλκα Μαρία
Παπαμιχαήλ Στέλιος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα προγράμματα Αγωγής Υγείας με τούς τίτλους:

- 1). «Η ομάδα αγωγής υγείας διερευνά τη λειτουργία των γραπτών και άγραφων κανόνων στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία» &
2. Η διερεύνηση της ποιότητας της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία»,

υλοποιούνται στη Δ/ση Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Νομού Πέλλας κατά το σχολικό Έτος 2005-06, στο πλαίσιο του υποέργου Γ1 της Πράξης 2.4.3.γ του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας (Ε.Ι.Ν) με το γενικό τίτλο «προγράμματα ενίσχυσης πρωτοβουλιών σε θέματα αγωγής υγείας».

Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι αφενός η πρόληψη φαινομένων κοινωνικής παθογένειας και αφετέρου της παραγωγής προτύπων συμπεριφοράς ικανών να ενισχύσουν τις αντιστάσεις των μαθητών σε προκλήσεις και να προβάλουν το φυσικό και υγιεινό τρόπο διαβίωσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σχολική κοινότητα είναι μια οργανωμένη ομάδα που έχει όλα τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας. Το σχολείο προετοιμάζει τους νέους να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία. Η εσωτερική οργάνωση της σχολικής ζωής οφείλει να εκπαιδεύει και να διαπαιδαγωγεί σύμφωνα με τα πρότυπα και τις ανάγκες της δημοκρατικής κοινωνίας.

Η δημοκρατική οργάνωση της σχολικής κοινότητας προϋποθέτει κανόνες, όρια, κατανομή ρόλων και ευθυνών, ιεραρχική διάρθρωση της ομάδας, στοιχεία που συναντούμε βέβαια και στη λειτουργία αυταρχικά οργανωμένης ομάδας. Η ειδοποιός διαφορά όμως της δημοκρατικά οργανωμένης ομάδας, έγκειται στο σημαντικό γεγονός ότι τα προηγούμενα στοιχεία προέρχονται από τα μέλη της ομάδας, με ελεύθερη βούληση, με συναίνεση και συμμετοχή και αφήνουν περιθώρια διαφορών και πλουραλισμού απόψεων.

Με το όρο «σχολικός κανονισμός» εννοούμε το σύνολο των όρων και των κανόνων που αποτελούν προϋποθέσεις για να πραγματοποιείται ανενόχλητα, μεθοδικά και αποτελεσματικά το έργο του σχολείου. Οι συνθήκες αυτές πρέπει να αποβλέπουν στη διαμόρφωση ενός παιδαγωγικού και διδακτικού κλίματος που θα εξασφαλίζει τη συνεργασία των μελών της σχολικής κοινότητας χωρίς εντάσεις και συγκρούσεις, με αμοιβαίο σεβασμό, με ανοχή και αναγνώριση. Στο πλαίσιο αυτό ο όρος «σχολική πειθαρχία» αποκτά δημοκρατικό περιεχόμενο και αναδεικνύεται σε βασικό ποιοτικό στοιχείο του σύγχρονου δημοκρατικού σχολείου.

Ο φιλόσοφος Νίτσε είπε πολύ σοφά πως οι έννοιες είναι σακούλια αδειανά και ο καθένας τα γεμίζει όπως θέλει. Έτσι και στην πειθαρχία έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί. Ενδεικτικά αναφέρονται τρεις βασικές θεωρήσεις:

-Πειθαρχία είναι η κοινωνικά παραδεκτή συμπεριφορά προς την οποία πρέπει να συμμορφώνονται τα παιδιά γιατί θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη των βασικών στόχων του σχολείου.

-Πειθαρχία είναι αυτοελεγχόμενη συμπεριφορά. Οι κανονισμοί έχουν εσωτερικευθεί χωρίς να χρειάζεται η επέμβαση του δασκάλου για να εφαρμοστούν.

-Πειθαρχία είναι η υπεύθυνη συμπεριφορά που αποτελεί έκφραση της αυτόνομης ηθικής ανάπτυξης και βούλησης.

Από τα παραπάνω εύκολα βγαίνει το συμπέρασμα ότι ο όρος “πειθαρχία” είναι πολύ ευρύς και γενικός και το γεγονός αυτό οδηγεί πολλές φορές σε παρανοήσεις και παρεξηγήσεις.

Στην παιδαγωγική γλώσσα με τον όρο “πειθαρχία” δεν εννοούμε συνήθως την κατάχρηση της εξουσίας του εκπαιδευτικού κατά ένα τρόπο που να εξασφαλίζει την τυφλή υπακοή και την απόλυτη συμμόρφωση των μαθητών προς τις θελήσεις του. Η μορφή αυτή πειθαρχίας χαρακτηρίζει την στρατιωτική κυρίως οργάνωση. Σκοπός της στρατιωτικής πειθαρχίας είναι να δημιουργήσει μια συμπαγή ομάδα με μία βούληση. Αντίθετα σκοπός του σχολείου είναι να δημιουργήσει διαφορετικές προσωπικότητες, σύμφωνα με τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες του καθενός. Πρώτη μέριμνα της στρατιωτικής πειθαρχίας είναι να σπάσει το ηθικό του ατόμου, ώστε να μη σκέπτεται, αλλά μόνο να ενεργεί. Κύρια φροντίδα του σχολείου αντίθετα είναι να τονώσει το Εγώ του μαθητή, να τον κάνει να σκέφτεται αυτόνομα και να ενεργεί αυτόβουλα και υπεύθυνα. Όπως λοιπόν την αντιλαμβανόμαστε σήμερα, η πειθαρχία δε μπορεί να έχει εκείνη την αρνητική εννοιολογική απόχρωση που την συνδέει με την ποινή.

Με τον όρο πειθαρχία εννοούμε σήμερα την εξασφάλιση των προϋποθέσεων εκείνων, που επηρεάζουν την απρόσκοπτη εργασία και συνεργασία της τάξης και την βοηθούν να πετύχει τους σκοπούς της.

Η πειθαρχία μέσα στην τάξη αποτελεί το πιο σημαντικό και πολυσύνθετο πρόβλημα που απασχολεί τους νέους εκπαιδευτικούς σε όλο το δυτικό κόσμο και ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα για τους πιο έμπειρους εκπαιδευτικούς, σύμφωνα με τα αποτελέσματα 91 ερευνών από διάφορες δυτικές χώρες τα οποία έχει συγκεντρώσει και αναλύσει ο καθηγητής Simon Veenman.

Γιατί όμως τα παιδιά χρειάζονται πειθαρχία ; Χρειάζονται πειθαρχία για να μάθουν να συνεργάζονται με τους άλλους και να καταλάβουν ότι υπάρχουν όρια σε ότι λέμε και ότι πράττουμε. Συν τοις άλλοις , μπορούν να βάζουν σε τάξη τις πληροφορίες που είναι σημαντικές για την επιτυχία τους στο σχολείο και ως ενήλικοι. Επίσης, μαθαίνουν πως η κοινωνία λειτουργεί με κάποιους κανόνες που ο κάθε ένας πρέπει να ακολουθεί, καθώς και τις ατομικές αξίες που έχει η οικογένεια τους, το σχολείο τους και η κοινότητά τους. Συνεπώς «σκοπός της πειθαρχίας» συμπεραίνει ο Τσιμπούκης (1991,σελ. 118) «θα πρέπει να είναι η καθοδήγηση των παιδιών προς μια αποδεκτή συμπεριφορά και η διδασκαλία στο να παίρνουν τις σωστές αποφάσεις, όταν ασχολούνται με τα προβλήματα της ζωής».

Ως έννοια η πειθαρχία δημιουργεί στο μυαλό των περισσότερων την εικόνα ενός γονιού που χτυπά ή φωνάζει στο παιδί του ή την εικόνα ενός εκπαιδευτικού που μαλώνει το μαθητή για την άπρεπη συμπεριφορά. Με λίγα λόγια, η πειθαρχία ταυτίζεται με τη σωματική ή τη λεκτική τιμωρία.(Τσιμπούκης, 1991).

Ωστόσο, η πειθαρχία δεν είναι το ίδιο με την τιμωρία . Αντίθετα, οι μαθητές πρέπει να μάθουν τι είδους συμπεριφορά είναι επιτρεπτή.

Η πειθαρχία που μαθαίνουν τα παιδιά στο σπίτι είναι η βάση για τη συμπεριφορά τους στο σχολείο. Στο σχολείο είναι απλώς μια επέκταση της πειθαρχίας που λαμβάνει χώρα στο σπίτι. Οπότε, αν υπάρχει πρόβλημα πειθαρχίας, η λύση πρέπει να δοθεί από κοινού με τον καθηγητή και τους γονείς.

Λέγοντας πειθαρχία, ουσιαστικά εννοούμε διδασκαλία, εφόσον η πειθαρχία είναι ένας θετικός τρόπος για να βοηθήσουμε και να καθοδηγήσουμε τα παιδιά να κατακτήσουν την πολύτιμη αρετή της αυτοπειθαρχίας,

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στη διενέργεια της έρευνας συμμετείχε η ερευνητική ομάδα αγωγής υγείας (οι μαθητές της Α΄, της Β΄ και της Γ΄ τάξης του τομέα Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος).

Για την καταγραφή των αντιλήψεων των ημερινών νέων για τους κανόνες πειθαρχίας στα σχολεία, χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο με σχετικές ερωτήσεις που μοιράστηκε σε 32 μαθητές και μαθήτριες και των τριών τάξεων του 1^{ου} ΤΕΕ Γιαννιτών και τους ζητήθηκε να απαντήσουν στις ερωτήσεις με περίσκεψη. Οι απαντήσεις δόθηκαν ανώνυμα ώστε να μην υπάρχει ο «φόβος» της κριτικής, απλώς ζητήθηκε να δηλώσουν το φύλο τους ώστε να εξεταστεί αν υπάρχουν διαφορετικές απόψεις μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.

Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν, έγινε επεξεργασία των απαντήσεων και βγήκαν τα τελικά συμπεράσματα.

1	Θεωρείς ότι είναι αναγκαίο να υπάρχουν κανόνες πειθαρχίας στα σχολεία;			
	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	17	1	1	19
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	12	0	1	13
ΠΟΣΟΣΤΑ	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	89%	5%	5%	100%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	92%	0%	8%	100%
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ				
Η συντριπτική πλειοψηφία και των αγοριών και των κοριτσιών συμφωνεί ότι οι κανόνες πειθαρχίας είναι αναγκαίο να υπάρχουν στα σχολεία				

2.	Είστε ικανοποιημένοι από τους κανόνες πειθαρχίας που ισχύουν στα σχολεία σήμερα;			
	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	7	11	1	19
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	3	10	0	13
ΠΟΣΟΣΤΑ	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	37%	58%	5%	100%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	23%	77%	0%	100%
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ				
Η πλειοψηφία και των αγοριών και των κοριτσιών δεν είναι ικανοποιημένα από τους κανόνες που ισχύουν στα σχολεία σήμερα. Βέβαια ένα σημαντικό ποσοστό (37% αγόρια & 23% κορίτσια) δηλώνουν ικανοποιημένα.				

3.	Θεωρείτε ότι η θέσπιση πιο αυστηρών κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο θα βοηθούσε στη δημιουργία καλύτερου κλίματος μάθησης;			
	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	6	12	1	19
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	7	6	0	13
ΠΟΣΟΣΤΑ	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	32%	63%	5%	100%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	54%	46%	0%	100%
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ				
Τα περισσότερα αγόρια (63%) κι ένα σημαντικό ποσοστό κοριτσιών (46%), νομίζουν ότι οι πιο αυστηροί κανόνες δεν θα βοηθούσαν στο να δημιουργηθεί καλύτερο κλίμα μάθησης, ενώ τα περισσότερα κορίτσια (54%) πιστεύουν ότι θα βοηθούσαν. Συνολικά και ανεξαρτήτως φύλου, η πλειοψηφία πιστεύει ότι δεν θα βοηθούσαν οι πιο αυστηροί κανόνες πειθαρχίας.				

4.	Θεωρείτε ότι η θέσπιση πιο αυστηρών κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο θα μείωνε τις περιπτώσεις παραβάσεων εκ μέρους των μαθητών;			
	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	9	7	3	19
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	5	7	1	13
ΠΟΣΟΣΤΑ	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	47%	37%	16%	100%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	38%	54%	8%	100%
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ				
Οι γνώμες διίστανται. Τα περισσότερα αγόρια (47%) πιστεύουν ότι οι πιο αυστηροί κανόνες πειθαρχίας θα μείωναν την παραβατικότητα των μαθητών ενώ τα περισσότερα κορίτσια (54%) πιστεύουν πως όχι. Ανεξαρτήτως φύλου, το 43% πιστεύει πως ναι και το 46% πως όχι, δεν θα μείωναν τις περιπτώσεις παραβάσεων.				

5.	Θεωρείτε ότι η θέσπιση πιο αυστηρών κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών του σχολείου;			
	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	4	14	1	19
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	4	7	2	13
ΠΟΣΟΣΤΑ	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	21%	74%	5%	100%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	31%	54%	15%	100%
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ				
Και τα αγόρια και τα κορίτσια στην μεγάλη τους πλειοψηφία συμφωνούν ότι οι πιο αυστηροί κανόνες πειθαρχίας δεν θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων μεταξύ καθηγητών και μαθητών.				

6.	Θεωρείτε ότι η θέσπιση πιο ελαστικών κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο θα βοηθούσε στην ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων μεταξύ μαθητών και καθηγητών;			
	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	12	5	2	19
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	7	5	1	13
ΠΟΣΟΣΤΑ	Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	Σύνολο
ΑΓΟΡΙΑ	63%	26%	11%	100%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	54%	38%	8%	100%
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ				
Και τα αγόρια και τα κορίτσια στην μεγάλη τους πλειοψηφία συμφωνούν ότι οι πιο ελαστικοί κανόνες πειθαρχίας θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων μεταξύ μαθητών και καθηγητών.				

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την στατιστική επεξεργασία του ερωτηματολογίου προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

A) Η πλειοψηφία των ερωτώμενων μαθητών και μαθητριών παραδέχεται την αναγκαιότητα της ύπαρξης των πειθαρχικών κανόνων στη λειτουργία των σχολείων.

B) Επίσης η πλειοψηφία των ερωτώμενων δεν είναι ικανοποιημένοι από τους υπάρχοντες κανόνες πειθαρχίας στα σχολεία.

Γ) Οι περισσότεροι θεωρούν ότι η επιβολή πιο αυστηρών κανόνων πειθαρχίας στα σχολεία

-δεν θα βοηθούσε στη δημιουργία καλύτερου κλίματος μεταξύ καθηγητών και μαθητών,

-δεν θα μείωνε τις περιπτώσεις παραβάσεων εκ μέρους των μαθητών,

-δεν θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ μαθητών και καθηγητών.

Αντίθετα πιστεύουν ότι η θέσπιση πιο ελαστικών κανόνων πειθαρχίας στα σχολεία θα βοηθούσε στην καλύτερη επικοινωνία.

Εκτός από τις ερωτήσεις που ζητήθηκε να απαντηθούν, στο φύλλο του ερωτηματολογίου υπάρχουν και η προτροπή προς τους ερωτώμενους μαθητές και μαθήτριες, να γράψουν μία δική τους πρόταση που να αφορά σε μια αλλαγή του κανονισμού του σχολείου με σκοπό να βελτιωθεί η σημερινή κατάσταση. Παρότι όμως τα περισσότερα παιδιά δεν είναι ικανοποιημένα από τους υπάρχοντες κανόνες, σχεδόν κανένα δεν προτείνει ουσιαστική αλλαγή στους

ισχύοντες σχολικούς κανόνες πειθαρχίας. Αυτό που εκφράζεται είναι περισσότερο «παράπωνα» και δυσαρέσκειες κυρίως για συμπεριφορές καθηγητών όπως:

Οι καθηγητές να βαθμολογούν τους μαθητές με την αξία τους, να είναι αντικειμενικοί, να μη πιέζουν τους μαθητές για διάβασμα, να είναι πιο αυστηροί, να μη συμπεριφέρονται άσχημα στους μαθητές, να μη επιτρέπουν το «κλέψιμο» στα διαγωνίσματα κ.ά.

Κάποιο παιδί προτείνει να καταργηθούν τα απουσιολόγια και όσοι δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν να μη έρχονται αναγκαστικά για τον φόβο της απουσίας και ενοχλούν τους υπολοίπους.

Συνοψίζοντας, συμπεραίνουμε ότι ναι μεν οι μαθητές αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της ύπαρξης κανόνων πειθαρχίας για τη ομαλή λειτουργία των σχολείων, αλλά δεν είναι ευχαριστημένοι από αυτούς και μάλλον επιθυμούν ελαστικότερους παρά αυστηρότερους κανόνες χωρίς να είναι σε θέση να προσδιορίσουν με σαφήνεια τις επιθυμίες τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Καψάλη Γ. Αχιλλέα, «Παιδαγωγική Ψυχολογία», Γ΄ έκδοση 2005.
2. <http://www.phileleftheros.com>, «Η πειθαρχία στο δημοτικό σχολείο».
3. <http://www.fa3.gr/nomothesia>, «Βασικές αρχές κανονισμού λειτουργίας των σχολείων».

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 1^ο ΤΕΕ ΕΔΕΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ:

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΩΘΟΥΝ Η΄ ΑΠΟΤΡΕΠΟΥΝ ΤΟΥΣ
ΝΕΟΥΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΠΟΥΛΟΓΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΒΟΗΘΩΝ ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΤΟΥ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ ΤΟΥ 1^{ου} Τ.Ε.Ε ΕΔΕΣΣΑΣ

ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΚΑΛΟΓΝΩΜΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΡΟΓΚΑΛ ΠΑΥΛΟΣ
ΣΙΑΡΡΗ ΜΑΡΙΑ
ΤΟΤΣΑ ΕΥΘΥΜΙΑ
ΤΥΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΓΕΡΓΗ ΕΛΕΝΗ
ΓΙΑΝΝΑΚΗ ΧΡΥΣΑΝΘΗ
ΓΛΟΥΦΤΣΗ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΓΚΟΤΣΗ ΜΑΡΙΝΑ
ΚΑΛΛΙΝΗ ΖΩΗ
ΚΑΛΟΥΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΚΑΡΑΓΙΟΒΑΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ
ΜΗΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΑ
ΣΚΟΡΔΗ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ
ΧΑΝΙΣΜΠΕΚΙΔΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Στο πλαίσιο του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης) και κατά την υλοποίηση του προγράμματος Αγωγής Υγείας με τίτλο: Η διερεύνηση της ποιότητας της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία, η ομάδα των μαθητών των τμημάτων Βοηθών Φυσιοθεραπευτών του Α΄ και Β΄ κύκλου, επέλεξε και πραγματοποίησε έρευνα σχετικά για τους παράγοντες που ωθούν ή αποτρέπουν τους νέους στη χρήση ναρκωτικών.

Η συμμετοχή των μαθητών στη διερεύνηση είχε στόχο να ενισχύσει τις αντιστάσεις τους στην πρόκληση των ναρκωτικών, με τη δημιουργική αξιοποίηση και την κατάλληλη χρήση από αυτούς των πληροφοριών σχετικά με το φαινόμενο αυτό και τις συνέπειες του.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας.

Ενημέρωση της ερευνητικής ομάδας σχετικά για τα προγράμματα ενίσχυσης πρωτοβουλιών σε θέματα Αγωγής Υγείας, για το ρόλο και το στόχο της υλοποίησής τους, για τον τίτλο του συγκεκριμένου προγράμματος, καθώς και για τον τρόπο διενέργειας της ερευνητικής διαδικασίας.

Προβληματισμός της ομάδας για θεματικές ενότητες που μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο έρευνας.

2^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας

Συζήτηση της ομάδας σχετικά για θέματα που τους ενδιαφέρουν άμεσα. Αναφέρθηκαν τα κίνητρα της συνήθειας του καπνίσματος, τα κίνητρα του αλκοολισμού, η σημασία του επαίνου και της τιμωρίας από γονείς και καθηγητές για την αλλαγή της συμπεριφοράς των νέων, οι αιτίες εκδήλωσης επιθετικών ενεργειών των νέων, οι αλλαγές που προκάλεσε η ευρεία χρήση του κινητού τηλεφώνου και του Η/Υ στην καθημερινή ζωή των νέων, οι παράγοντες που συντελούν ώστε οι νέοι να ωθηθούν στη χρήση ναρκωτικών καθώς και οι συνέπειες της χρήσης, οι διαφορές στη συμπεριφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.

3^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας

Προσδιορισμός από την μαθητική ομάδα του αντικειμένου έρευνας και διατύπωση του βασικού ερωτήματος.

Απόφαση της χρήσης ερωτηματολογίου ως μέθοδο διεξαγωγής της έρευνας και της διακίνησης 30 ερωτηματολογίων σε μαθητές και μαθήτριες του 1^{ου} Τ.Ε.Ε Έδεσσας

Καθορισμός του σκοπού έρευνας. Ο σκοπός αφορά την καταγραφή των απόψεων των νέων, για τους παράγοντες που ωθούν ή αποτρέπουν αυτούς στη χρήση ναρκωτικών.

Προσπάθεια δημιουργίας επιμέρους ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

4^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας

Επιλογή των 6 επιμέρους ερωτήσεων από αυτές που είχαν δημιουργηθεί.

Διατύπωση των επιλεγμένων ερωτήσεων με σαφήνεια και καθορισμός της σειράς τους στο ερωτηματολόγιο.

Κατανομή των παρακάτω δραστηριοτήτων της ερευνητικής διαδικασίας και προσδιορισμός του τρόπου και του χρόνου της κάθε δραστηριότητας.

Δραστηριότητες:

- 1) Καταγραφή των στοιχείων με χρήση Η/Υ
- 2) Παραγωγή φωτοαντίγραφων
- 3) Διακίνηση ερωτηματολογίου
- 4) Καταγραφή των αποτελεσμάτων παρουσία μέλους της ερευνητικής ομάδας, το οποίο δηλώνει στον ερωτώμενο το σκοπό της έρευνας
- 5) Συγκέντρωση και έλεγχος των ερωτηματολογίων και δημιουργία των συγκεντρωτικών πινάκων των αποτελεσμάτων
- 6) Δημιουργία γραφικών παραστάσεων οι οποίες αποδίδουν τα αποτελέσματα της έρευνας.

5^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας

Συγκέντρωση και έλεγχος των ερωτηματολογίων.

Δημιουργία συγκεντρωτικών πινάκων των αποτελεσμάτων.

6^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας

Σύνταξη της προετοιμασίας και της υλοποίησης της έρευνας.
Ανάλυση των αποτελεσμάτων.

7^η – 8^η – 9^η Συνάντηση της ερευνητικής ομάδας

Συμπεράσματα που προέκυψαν από τα αποτελέσματα της έρευνας.

Προτάσεις της μαθητικής ομάδας ώστε οι νέοι να μπορέσουν να αντισταθούν στη χρήση ναρκωτικών και να προβάλουν έναν υγιεινό και φυσικό τρόπο διαβίωσης.

Η μαθητική ομάδα στις τρεις αυτές τελευταίες συναντήσεις άντλησε πληροφορίες σχετικές με την πορεία της χρήσης ναρκωτικών στην Ελλάδα, με τους παράγοντες ατομικούς και περιβαλλοντικούς που αναφέρονται και ως αίτια, με τα κλινικά και άλλα προβλήματα της χρήσης, με την αντιμετώπιση και την πρόληψη των ναρκωτικών, από βιβλία και εργασίες οι τίτλοι των οποίων θα γραφούν στο τέλος της έκθεσης.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1^η ερώτηση

▪ Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι αν υπάρχουν χρήστες ναρκωτικών μέσα στην οικογένεια, ο νέος/α θα επηρεαστεί ώστε κι αυτός/ή να κάνει χρήση;
Οι απαντήσεις ήταν:

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
7	10	7	2	4
23,3%	33,3%	23,3%	6,6%	13,3

Στις οικογένειες των χρηστών συναντάμε συχνότερα γονείς που είναι εξαρτημένοι από ναρκωτικές ουσίες. Γονείς χρήστες φαίνεται ότι επηρεάζουν και διαμορφώνουν ανάλογες μελλοντικές συμπεριφορές των παιδιών τους. Όμως στην εξέλιξη ενός χρήστη, σημαντικότερο ρόλο παίζει η αντίληψη την οποία διαμόρφωσε αυτός εξαιτίας της τοποθέτησης των γονιών του απέναντι στις ουσίες, παρά η πραγματική συμπεριφορά των γονιών σχετικά με αυτές.

2^η ερώτηση

▪ Αν στην παρέα γίνεται χρήση ναρκωτικών, σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι ο νέος/α θα επηρεαστεί ώστε και αυτός/ή να κάνει χρήση;
Οι απαντήσεις ήταν:

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
6	3	11	4	6
20%	10%	36,6%	13,3%	20%

Άτομα της παρέας τις πιο πολλές φορές πλησιάζουν το χρήστη και αυτά καταφέρνουν να μιλήσουν και το νέο χρήστη. Δεν είναι ξένοι. Συμμαθητές ή παίζανε μαζί. Μεγάλωσαν μαζί στην ίδια γειτονιά. Βλέπονται συχνά στις καφετέριες. Αυτά κάνουν μεγάλη ζημιά. Προσπαθούν να μιλήσουν όλο κι περισσότερους στο πάθος τους, να κάνουν όσο γίνεται περισσότερο ομοίους τους.

3^η ερώτηση

▪ Η σωστή ενημέρωση του νέου/ας από αρμόδια άτομα, σχετικά για τα ναρκωτικά, σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι αποτρέπει αυτόν/ή από τη χρήση;
Οι απαντήσεις ήταν:

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	6	5	10	8
3,3%	20%	16,6%	33,3%	26,6%

Η σωστή ενημέρωση θα γκρεμίσει την αυταπάτη των νέων πως τα ναρκωτικά είναι απόλαυση, πως τα ναρκωτικά δίνουν λύσεις στα προβλήματα, πως τα ναρκωτικά δεν είναι επικίνδυνα. Θα αναπτύξει θετικούς μηχανισμούς του νέου που θα του επιτρέπουν να αντισταθεί στη χρήση ουσιών και να μπορέσει να χρησιμοποιήσει άλλους τρόπους άμυνας για να ανταπεξέρθει στα προβλήματά του.

4^η ερώτηση

▪ Σύμφωνα με τη νομοθεσία, επιβάλλονται ποινές στους χρήστες ναρκωτικών. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι οι ποινές αυτές αποτρέπουν το νέο/α στη χρήση;

Οι απαντήσεις ήταν:

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
10	12	6	0	2
33,3%	40%	20%	0%	6,6%

Η μέχρι σήμερα ποινική πολιτική στο θέμα της χρήσης των ναρκωτικών δεν έχει εμφανίσει θετικά αποτελέσματα. Δεν κατορθώνει να επενεργεί στα αίτια και τους βασικούς παράγοντες εμφάνισης του προβλήματος, ούτε έχει περιορίσει την έκτασή του. Υπάρχουν συχνές συγχύσεις ανάμεσα στα τιμωρητικά και στα θεραπευτικά στοιχεία των προβλεπόμενων ποινικών συνεπειών, αφού επιεικείς είναι οι ποινές των χρηστών, παρέχοντας την προσδοκία αποκοπής τους από τον κόσμο των ναρκωτικών.

5^η ερώτηση

▪ Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η έλλειψη ασφάλειας, αγάπης, στήριξης στους προβληματισμούς από το οικογενειακό περιβάλλον, θα επηρεάσει το νέο/α προς τη χρήση ναρκωτικών;

Οι απαντήσεις ήταν:

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	5	3	2	19
3,3%	16,6%	10%	6,6%	63,6%

Δυσάρεστα συναισθήματα όπως η έλλειψη φροντίδας, ζεστασιάς και αυτονομίας αναπτύσσουν συμπεριφορές χρήσης ναρκωτικών. Ο νέος προσπαθεί να δώσει με επικίνδυνο τρόπο μηνύματα αυτής της έλλειψης.

6^η ερώτηση

▪ Κατά τη γνώμη σας ποιοι είναι οι δύο σημαντικότεροι παράγοντες που ωθούν και ποιοι οι δύο σημαντικότεροι παράγοντες που αποτρέπουν το νέο/α στη χρήση των ναρκωτικών;

Οι απαντήσεις ήταν:

Παράγοντες που ωθούν

Οικογένεια	Συναναστροφές	Προσωπικότητα	Κοινωνία
21	17	13	8
35%	28,3%	21,6%	13,3%

Παράγοντες που αποτρέπουν

Οικογένεια	Κοινωνία	Θάνατος	Προσωπικότητα	Συναναστροφές
17	15	11	8	6
28,3%	25%	18,3%	13,3%	10%

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σημαντικός παράγοντας για τη μείωση της χρήσης των ναρκωτικών θα είναι η στρατηγική της οικογένειας. Η στοργή ή η αυταρχικότητά της, το ουσιαστικό της ενδιαφέρον ή η εξουσιαστική της τάση απέναντι στα προβλήματα των νέων.

Ο νέος με ευάλωτη προσωπικότητα αναζητά φυγή και ψευδαισθήσεις και καταλήγει στη χρήση ναρκωτικών ουσιών.

Τα ναρκωτικά είναι επικίνδυνα, δημιουργούν εξάρτηση και οδηγούν σε έναν φρικτό θάνατο.

Η στάση των φίλων απέναντι στα ναρκωτικά και η αντίληψη που διαμορφώνει ο νέος από το συντροφικό του περιβάλλον, συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες της δικής του μελλοντικής συμπεριφοράς.

Καθοριστικό ρόλο στη χρήση των ναρκωτικών είναι αυτοί οι παράγοντες, που επιδρούν αρνητικά στην ψυχοκοινωνική εξέλιξη του νέου, όπως οι αξεπέραστες δυσκολίες στη ζωή, ο φόβος, το άγχος, η αγωνία, η ανασφάλεια και η αβεβαιότητα για το μέλλον και την επιβίωση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σεμινάρια σε ομάδες εκπαιδευτικών, ώστε να ενημερώνουν σωστά (με το διάλογο και τη συζήτηση σύμφωνα με τα μέτρα των νέων) σχετικά για τα ναρκωτικά.

Εκστρατεία ενημέρωσης των νέων για τα ναρκωτικά στους χώρους της εκπαίδευσης.

Σεμινάρια σε ομάδες εκπαιδευτικών, ώστε να είναι ικανοί να ενημερώνουν Σύσταση και λειτουργία σχολών γονέων ώστε, να διαφωτιστούν αυτοί στη σωστή ανατροφή των παιδιών τους, οδηγώντας τα στη φυσιολογική πνευματική σωματική και ψυχική τους ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Παρασκευόπουλος Ν. (1989)– Η καταστολή της χρήσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα – Εξάντας

2) Λιάππας Γ. (Αθήνα 1991)– ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ, Εθιστικές ουσίες Κλινικά προβλήματα Αντιμετώπιση – Πατάκη

3) Κοκκέβη Α – Στεφανής Κ, (Αθήνα 1994)– ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ , Η διαχρονική πορεία της χρήσης – Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής

4)Εθνικό Συμβούλιο Κατά Των Ναρκωτικών, (1990) – ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ, Κοινωνικά Αίτια Πρόληψη Θεραπεία – Σύγχρονη Εποχή

5) Τσαρουχά Α. (2001) – Η ποιότητα του γονικού ρόλου σε σχέση με την κατάχρηση ουσιών – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Τμήμα Ψυχολογίας

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 2^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΙΩΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

1. Αμανατιάδου Ελισάβετ
2. Κοροξενού Ελισάβετ
3. Παπαδοπούλου Ευγενία
4. Παυλίδου Αναστασία
5. Τράιτση Χριστίνα
6. Αγγελίδου Μαρία
7. Γρηγοριάδου Αλεξάνδρα
8. Γρηγοριάδου Γεωργία
9. Καλαϊτζή Ανατολή
10. Κεναλίδου Γεσθημανή
11. Κίστογλου Ιωάννα
12. Λασκαρίδου Νικολέτα
13. Μαραγκού Βασιλική
14. Μασετζή Ειρήνη
15. Σιολίδου Μαρία
16. Τσαντίδου Ελισάβετ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι έφηβοι περνούν καθημερινά ένα μεγάλο μέρος του χρόνου τους στο σχολείο. Οι σχέσεις τους με του καθηγητές, τους συμμαθητές τους και το γενικότερο κλίμα του σχολείου ασκούν σημαντική επίδραση στην προσωπικότητα και την ψυχική τους υγεία. Η συμπεριφορά κάθε εφήβου στο σχολείο είναι διαφορετική και είναι ανάλογη με τα ατομικά του χαρακτηριστικά αλλά και τα ερεθίσματα και τις επιρροές που δέχεται από το σχολείο, την οικογένεια και την κοινωνία. Αν ο τρόπος που αντιδρά είναι σύμφωνος με τους κανόνες του σχολείου στο οποίο φοιτά, τότε η συμπεριφορά του θεωρείται ομαλή και αποδεκτή. Αν ο τρόπος που αντιδρά είναι αντίθετος με τους κανόνες του σχολείου, τότε θεωρείται μη αποδεκτή και προβληματική. Στην εφηβεία οι μαθητές μπορεί να εμφανίζουν τάση για απομόνωση, ανυπακοή, αυθάδεια, αμφισβήτηση, απόρριψη των καθηγητών τους, άρνηση για συνεργασία, απειθαρχία, καταπάτηση των κανόνων καλής συμπεριφοράς στο σχολείο, παραμέληση των σχολικών τους υποχρεώσεων, μειωμένες επιδόσεις στα μαθήματα, σκασιαρχείο και σε ακραίες περιπτώσεις εγκατάλειψη του σχολείου.

Σκασιαρχείο είναι η αδικαιολόγητη απουσία από το σχολείο. Δεν πρέπει να συγχέεται με την άρνηση φοίτησης στο σχολείο που σύμφωνα με τον Martin Herbert είναι «ένα ψυχολογικό πρόβλημα που οφείλεται σε άγχη προερχόμενα από οικογενειακά προβλήματα ή σε φόβο για το ίδιο το σχολείο λόγω εκφοβισμού κ.ο.κ». Τα παιδιά στην ηλικία 14 -18 ετών χρησιμοποιούν το σκασιαρχείο ως μέσο αντίδρασης προς τους γονείς, τους καθηγητές, τους κανόνες πειθαρχίας. Ένας μεγάλος αριθμός μαθητών των Ελληνικών σχολείων κάνει σκασιαρχείο για να ξεφύγει από την σχολική πραγματικότητα. Οι καλοί μαθητές σπάνια κάνουν σκασιαρχείο, γεγονός που συνδέει το σκασιαρχείο με την σχολική επίδοση.

Το σκασιαρχείο αντικατοπτρίζει την αδυναμία του μαθητή να προσαρμοστεί στη σχολική πραγματικότητα αλλά και την αδυναμία του σχολείου να γίνει ελκυστικό για τον μαθητή.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ (ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ)

Έγινε διερευνητική συζήτηση με τους μαθητές και αποφασίσθηκε ο σχηματισμός ομάδας αγωγής υγείας με όσους εκδήλωσαν το ενδιαφέρον να συμμετέχουν σε ερευνητική ομάδα.

1^η Συνάντηση της ομάδας: Έγινε η γνωριμία των μελών της ομάδας που ανήκουν σε δύο διαφορετικά τμήματα και συζητήθηκαν οι στόχοι του προγράμματος. Έγινε συζήτηση για την έννοια της συμπεριφοράς και διευκρινίστηκε τι θεωρεί συμπεριφορά η ομάδα. «Συμπεριφορά είναι ο τρόπος που μιλάει, που τρώει, που μελετά, που μαθαίνει, που αντιδρά το άτομο στα διάφορα ερεθίσματα και τις επιδράσεις που δέχεται από τον περίγυρό του κτλ. Με τη συμπεριφορά του το άτομο εξωτερικεύει τα συναισθήματά του και δείχνει ή αφήνει να υπονοείται η στάση του και οι διαθέσεις του προς τον εαυτόν του και το περιβάλλον του, φυσικό και ανθρώπινο».

2^η Συνάντηση της ομάδας: Έγιναν προτάσεις από τα μέλη της ομάδας σχετικά με το θέμα της έρευνας. Εκτιμώντας ότι το σκασιαρχείο είναι ανασταλτικός παράγοντας για την επιτυχία του εφήβου στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και θεωρώντας ότι αποτελεί τρόπο ζωής για ένα μεγάλο αριθμό μαθητών, η ομάδα το επέλεξε ως θέμα της έρευνας.

3^η Συνάντηση της ομάδας: Πιστεύοντας ότι το σκασιαρχείο σχετίζεται άμεσα με την ικανοποίηση των μαθητών από το σχολείο και από το ενδιαφέρον τους για αυτό, ορίσθηκε ως σκοπός της έρευνας «η βελτίωση του κλίματος του σχολείου». Έγινε επιλογή του δείγματος της έρευνας, που αποφασίσθηκε να είναι μαθητές και μαθήτριες του σχολείου.

4^η Συνάντηση της ομάδας: Διατυπώθηκαν και καταγράφηκαν οι ερωτήσεις που πρότειναν τα μέλη της ομάδας να περιληφθούν στο ερωτηματολόγιο. Αντίγραφο των προτεινόμενων ερωτήσεων μοιράστηκε σε κάθε μέλος της ομάδας για περαιτέρω προβληματισμό μέχρι την επόμενη συνάντηση.

5^η Συνάντηση της ομάδας: Έγινε η σύνταξη του ερωτηματολογίου και αποφασίσθηκε ο τρόπος διακίνησής του. Επιλέχθηκε τα ερωτηματολόγια να διακινήθούν χέρι – χέρι και να

συμπληρωθούν παρουσία του ερευνητή ώστε να μπορεί να παρέχει οποιαδήποτε διευκρίνιση του ζητηθεί.

6^η Συνάντηση της ομάδας: Έγινε μετά τη διακίνηση του ερωτηματολογίου όταν η ομάδα είχε ήδη συγκεντρώσει τα απαντημένα ερωτηματολόγια. Αναφέρθηκαν οι εμπειρίες των μελών της ομάδας από τη διακίνηση του ερωτηματολογίου.

7^η Συνάντηση της ομάδας: Έγινε η επεξεργασία και ο σχολιασμός των απαντήσεων.

8^η Συνάντηση της ομάδας: Έγινε ανάλυση των αποτελεσμάτων και διατυπώθηκαν συμπεράσματα και προτάσεις.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στην έρευνα πήραν μέρος 75 μαθητές, 33 αγόρια και 32 κορίτσια

1. Πόσο συχνά κάνεις σκασιαρχείο;

	ποτέ	κάθε μέρα	κάθε βδομάδα	κάθε μήνα	
Σύνολο	6	14	36	9	65
Αγόρια	3	8	21	1	33
Κορίτσια	3	6	15	8	32
	ποτέ	κάθε μέρα	κάθε βδομάδα	κάθε μήνα	
Σύνολο	9,23%	21,54%	55,38%	13,85%	100%
Αγόρια	9,09%	24,24%	63,64%	3,03%	100%
Κορίτσια	9,38%	18,75%	46,88%	25,00%	100%

Στην πρώτη ερώτηση μόνο ένα 9% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν κάνει ποτέ σκασιαρχείο. Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών συνηθίζει να κάνει σκασιαρχείο. Το 22% κάνει κάθε μέρα, το 14% κάθε μήνα ενώ ένα 55% κάνει σκασιαρχείο κάθε εβδομάδα. Δηλαδή πάνω από τους μισούς μαθητές κάνουν σκασιαρχείο κάθε εβδομάδα.

Υπάρχει μια σαφής διαφοροποίηση ως προς τη συχνότητα του σκασιαρχείου μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Τα αγόρια κάνουν πιο συχνά σκασιαρχείο, ενώ το ποσοστό που δεν κάνει ποτέ σκασιαρχείο είναι το ίδιο (9%) στα αγόρια και στα κορίτσια.

2. Όταν σκέφτεσαι να κάνεις σκασιαρχείο, πόση σημασία έχει ποιο είναι το μάθημα που θα χάσεις (Μαθηματικά, Γλώσσα κλπ);

	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	24	15	10	16	65
Αγόρια	13	10	2	8	33
Κορίτσια	11	5	8	8	32
	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	36,92%	23,08%	15,38%	24,62%	100%
Αγόρια	39,39%	30,30%	6,06%	24,24%	100%
Κορίτσια	34,38%	15,63%	25,00%	25,00%	100%

Το 37% του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν έχει καμία σημασία ποιο μάθημα θα χάσει κάνοντας σκασιαρχείο, άλλα και το 25% των μαθητών που απάντησε ότι έχει μεγάλη σημασία είναι αξιόλογο.

Δεν υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση στα ποσοστά αγοριών και κοριτσιών που απάντησαν καμία σημασία και πάρα πολύ σημασία. Υπάρχει όμως μεγάλη διαφορά στα ποσοστά λίγη και πολύ. Για τα κορίτσια φαίνεται να έχει μεγαλύτερη σημασία από ότι για τα αγόρια το μάθημα που θα χάσουν.

3. Όταν σκέφτεσαι να κάνεις σκασιαρχείο, πόση σημασία έχει ποιος/ποια καθηγητής/καθηγήτρια διδάσκει τη συγκεκριμένη ώρα;

	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	16	17	14	18	65
Αγόρια	6	12	8	7	33
Κορίτσια	10	5	6	11	32
	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	24,62%	26,15%	21,54%	27,69%	100%
Αγόρια	18,18%	36,36%	24,24%	21,21%	100%
Κορίτσια	31,25%	15,63%	18,75%	34,38%	100%

Τα ποσοστά του συνόλου είναι μοιρασμένα σχεδόν ίσα σε κάθε απάντηση. Υπάρχει όμως σαφής διαφοροποίηση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών στις περισσότερες απαντήσεις. Στις απαντήσεις καμία και λίγη τα ποσοστά των κοριτσιών είναι 31% και 16% ενώ των αγοριών 18% και 36% αντίστοιχα. Στις απαντήσεις πολύ και πάρα πολύ τα ποσοστά των κοριτσιών είναι 19% και 34% ενώ των αγοριών 24% και 31%.

4. Όταν σκέφτεσαι να κάνεις σκασιαρχείο, πόση σημασία έχει η γνώμη που έχουνε για εσένα οι συμμαθητές και συμμαθήτριές σου;

	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	45	10	6	4	65
Αγόρια	21	5	4	3	33
Κορίτσια	24	5	2	1	32
	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	69,23%	15,38%	9,23%	6,15%	100%
Αγόρια	63,64%	15,15%	12,12%	9,09%	100%
Κορίτσια	75,00%	15,63%	6,25%	3,13%	100%

Η συντριπτική πλειοψηφία 70% του συνόλου απάντησε ότι δεν έχει καμία σημασία η γνώμη των συμμαθητών ή των συμμαθητριών τους όταν κάνουν σκασιαρχείο.

Υπάρχουν διαφοροποιήσεις στα ποσοστά αγοριών και κοριτσιών. Παρατηρούμε ότι τα αγόρια επηρεάζονται περισσότερο από τη γνώμη των συμμαθητών τους για αυτούς στην απόφαση τους να κάνουν σκασιαρχείο.

5. Όταν σκέφτεσαι να κάνεις σκασιαρχείο, πόση σημασία έχει η ψυχολογική σου κατάσταση;

	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	10	17	13	25	65
Αγόρια	4	8	7	14	33
Κορίτσια	6	9	6	11	32

	καμία	λίγη	πολύ	πάρα πολύ	
Σύνολο	15,38%	26,15%	20,00%	38,46%	100%
Αγόρια	12,12%	24,24%	21,21%	42,42%	100%
Κορίτσια	18,75%	28,13%	18,75%	34,38%	100%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων , 39% παρά πολύ και 20% πολύ απάντησε ότι η ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκονται επηρεάζει την απόφασή τους να κάνουν σκασιαρχείο. Όμως το ποσοστό που απάντησε λίγη 26% και καμία 15% είναι αξιόλογο.

Ακόμα παρατηρούμε τα αγόρια επηρεάζονται περισσότερο από τα κορίτσια από την ψυχολογική τους κατάσταση στην απόφασή τους να κάνουν σκασιαρχείο.

6. Τι νομίζεις ότι θα έπρεπε να γίνει για να σταματήσεις να κάνεις σκασιαρχείο;

Στην ερώτηση ανοικτού τύπου υπήρχαν πολλές διαφορετικές απαντήσεις. Οι απαντήσεις ομαδοποιήθηκαν και προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

1. Ένα ποσοστό 22 % προτείνει να αυξηθούν τα διαλείμματα, οι εκδρομές και κάθε δραστηριότητα που δεν έχει σχέση με το μάθημα, γεγονός που δείχνει ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από το σχολείο. Τα ποσοστά κοριτσιών και αγοριών είναι περίπου ίδια (αγόρια 20%, κορίτσια 23%)
2. Ποσοστό 18% προτείνει αλλαγή στη στάση των καθηγητών, μεγαλύτερη κατανόηση, λιγότερη αυστηρότητα. Από αυτούς το 24% είναι αγόρια ενώ το 13% κορίτσια. Εδώ παρατηρούμε μια σημαντική διαφορά της τάξης του 10% μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.
3. Να γίνεται πιο ευχάριστο και ενδιαφέρον το μάθημα προτείνει το 7% των απαντήσεων. Όμως όλες οι απαντήσεις προέρχονται από κορίτσια. Δηλαδή το 13% των κοριτσιών κάνει προτάσεις σχετικές με την βελτίωση της διδασκαλίας των μαθημάτων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των αγοριών είναι 0%.
4. Προτάσεις βελτίωσης του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου «να μη γίνονται συνεχόμενες ώρες με τον ίδιο καθηγητή, να μην γίνονται οι δύο πρώτες και οι δύο τελευταίες ώρες χωρίς διάλειμμα» κάνει το 6% . Και σε αυτή την κατηγορία οι απαντήσεις προέρχονται μόνο από κορίτσια. Δηλαδή 10% των κοριτσιών και 0% των αγοριών.
5. Κατάργηση δύσκολων ή μαθημάτων που δεν τους ενδιαφέρουν προτείνει το 5%. Από αυτούς το 8% είναι αγόρια και το 3% κορίτσια.
6. Με αλλαγή της στάσης του απέναντι στα μαθήματα πιστεύει ότι θα σταματήσει να κάνει σκασιαρχείο το 9%. Αυτή την απάντηση έδωσε μόνο το 4% των αγοριών και το αντίστοιχο ποσοστό των κοριτσιών είναι 13%.
7. Μόνο αν εξαναγκαστεί δήλωσε ότι θα σταματήσει να κάνει σκασιαρχείο το 14%. Από αυτούς το 16% είναι αγόρια και το 13% κορίτσια.
8. Το σκασιαρχείο δεν μπορεί να σταματήσει, «είναι ενάντια στη φύση» δήλωσε το 16%. Οι περισσότεροι είναι αγόρια 28% και 7% κορίτσια.
9. Δεν ξέρω απάντησε το 2%. Κορίτσια 3% και 0% αγόρια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ένα μεγάλος αριθμός μαθητών (77%) απουσιάζουν αδικαιολόγητα από τα μαθήματα τους τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Τα αγόρια κάνουν σκασιαρχείο σε μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια. Το 88% των αγοριών και το 65% των κοριτσιών κάνουν σκασιαρχείο κάθε εβδομάδα.

Η πλειοψηφία των μαθητών (60%) θεωρεί ότι δεν έχει καμία ή έχει λίγη σημασία το μάθημα που διδάσκεται τη συγκεκριμένη ώρα όταν σκέφτεται να κάνει σκασιαρχείο. Όμως και το ποσοστό 40% των μαθητών που δηλώνουν ότι έχει πολύ ή πάρα πολύ σημασία είναι αξιόλογο.

Παρατηρούμε όμως ότι για το 50% των κοριτσιών έχει σημασία το μάθημα που θα χάσουν, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τα αγόρια είναι 30%.

Ο καθηγητής ή η καθηγήτρια που διδάσκει το μάθημα την ώρα του σκασιαρχείου έχει σημασία για τους μισούς περίπου μαθητές (49%). Από αυτούς το 53% της είναι κορίτσια, ενώ το 45% αγόρια. Άρα για τα κορίτσια έχει μεγαλύτερη σημασία στην απόφασή τους να κάνουν σκασιαρχείο ο καθηγητής ή η καθηγήτρια που διδάσκει τη συγκεκριμένη ώρα, παρά το γεγονός ότι για ένα σημαντικό ποσοστό κοριτσιών 31% δεν έχει καμία σημασία.

Ελάχιστα έως καθόλου επηρεάζει το 85% των μαθητών η γνώμη των συμμαθητών τους για αυτούς την απόφασή τους να κάνουν σκασιαρχείο. Παρατηρούμε όμως ότι περισσότερο αδιάφορα είναι τα κορίτσια 91% από τα αγόρια 79%. Για το 21% των αγοριών και μόνο για το 9% των κοριτσιών έχει σημασία η γνώμη των συμμαθητών τους όταν σκέφτονται το σκασιαρχείο.

Ένα αξιολογικό ποσοστό 59 % των μαθητών θεωρεί ότι η ψυχολογική του κατάσταση επηρεάζει την απόφασή τους να κάνουν σκασιαρχείο. Από αυτούς το 63% είναι αγόρια και το 53% κορίτσια. Δηλαδή για τα αγόρια έχει περισσότερη σημασία από ότι για τα κορίτσια η ψυχολογική τους κατάσταση όταν σκέφτονται να κάνουν σκασιαρχείο.

Το 22% των μαθητών (20% αγόρια και 23% κορίτσια) δηλώνοντας ότι θα σταματήσουν να κάνουν σκασιαρχείο αν αυξηθούν τα διαλείμματα και οι εκδρομές, δείχνουν την αδιαφορία τους για τα μαθήματα.

Η έλλειψη κατανόησης από τους καθηγητές και η αυστηρότητα φαίνεται να επηρεάζει το 18% των μαθητών (24% αγόρια και 13% κορίτσια) στην απόφασή τους να κάνουν σκασιαρχείο και προτείνουν αλλαγή στη στάση των καθηγητών.

Ο τρόπος διδασκαλίας των μαθημάτων οδηγεί το 7% των μαθητών (10% κορίτσια και 0% αγόρια) στο σκασιαρχείο. Ένας πιο ευχάριστος και ενδιαφέρον τρόπος διδασκαλίας ίσως γινόταν αίτια να μειωθούν τα ποσοστά των μαθητών που κάνουν σκασιαρχείο.

Η κούραση που προκαλεί το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι ο λόγος που κάνει σκασιαρχείο το 6% των μαθητών (10% κορίτσια και 0% αγόρια).

Το γεγονός ότι μόνο τα κορίτσια ενδιαφέρονται για την βελτίωση της διδασκαλίας των μαθημάτων και αισθάνονται κουρασμένα από το ωρολόγιο πρόγραμμα, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ενδιαφέρονται για το μάθημα και συμμετέχουν σε αυτό περισσότερο από τα αγόρια.

Η πρόταση για κατάργηση κάποιων μαθημάτων που έκανε το 5% των μαθητών (8% αγόρια και 3% κορίτσια) δείχνει ότι ο λόγος που κάνουν σκασιαρχείο οφείλεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε αυτά τα μαθήματα.

Ένα ποσοστό 9% (13% κορίτσια, 4% αγόρια) φαίνεται να κατανοεί ότι είναι σημαντικό να αλλάξει η στάση τους απέναντι στο σχολείο και τα μαθήματα.

Το γεγονός ότι το 31% των μαθητών (44% αγόρια και 20% κορίτσια) δήλωσε ότι δεν μπορεί να σταματήσει να κάνει σκασιαρχείο ή ότι θα σταματήσει μόνο αν εξαναγκαστεί, είναι ενδεικτικό του τρόπου με τον οποίο βιώνουν το σχολείο και τη μαθησιακή διαδικασία.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Να γίνει πιο ελκυστικό το σχολείο με την εισαγωγή δραστηριοτήτων που δεν σχετίζονται άμεσα με το ωρολόγιο πρόγραμμα, είναι ενδιαφέρουσες για τους μαθητές και απαιτούν την συμμετοχή και την πρωτοβουλία τους.
- Το μάθημα να γίνει πιο ενδιαφέρον, ζωντανό, «με περισσότερο χρώμα». Σε αυτό θα βοηθούσε η χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών όπως υπολογιστές, video στη διδασκαλία του μαθήματος, η συμμετοχή των μαθητών στη διδασκαλία, οι ομαδικές εργασίες.
- Να βελτιωθεί η επικοινωνία μαθητών - καθηγητών, ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη κατανόηση και από τις δύο πλευρές και να σταματήσουν κάποιοι μαθητές να «φοβούνται» τον καθηγητή ή την καθηγήτρια.
- Το ωρολόγιο πρόγραμμα να είναι λιγότερο κουραστικό και να αποφεύγονται οι πολλές συνεχόμενες ώρες με τον ίδιο καθηγητή.
- Να γίνουν προγράμματα που θα βοηθήσουν τους μαθητές να γνωρίσουν τον εαυτό τους, να θέσουν τις προτεραιότητες και τους στόχους τους, να προχωρήσουν στην αυτογνωσία, και να ενισχύσουν την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμησή τους.

ΣΧΟΛΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Επιλέχθηκε ένα δείγμα 75 ατόμων, 33 μαθητές και 32 μαθήτριες. Επειδή στο σχολείο μας σε άλλες ειδικότητες υπάρχουν περισσότερα κορίτσια και σε άλλες περισσότερα αγόρια, η ομάδα επέλεξε τα τμήματα στα οποία μοιράστηκε το ερωτηματολόγιο, έτσι ώστε ο αριθμός των

κοριτσιών και των αγοριών που πήραν μέρος στην έρευνα να είναι περίπου ίσος. Ακόμη φρόντισε το δείγμα να προέρχεται και από τις τρεις τάξεις του σχολείου. Οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν με προθυμία και σοβαρότητα στο ερωτηματολόγιο. Πολλοί μαθητές δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση ανοικτού τύπου, και δέκα μαθητές δεν απάντησαν καθόλου. Υπήρξε δυσκολία στην επεξεργασία των απαντήσεων στην ερώτηση ανοικτού τύπου και αποφασίσθηκε να ταξινομηθούν οι απαντήσεις ανάλογα με το περιεχόμενό τους.

Βιβλιογραφία:

David Fontana «Ο Εκπαιδευτικός στην τάξη»
Martin Herbert «Ψυχολογικά Προβλήματα εφηβικής ηλικίας» Ελληνικά Γράμματα
ΕΠΙΨΥ Η υγεία των εφήβων ερευνά με θέμα « Έφηβοι και σχολικό περιβάλλον»
www.platon.gr

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΣΤΑΣΕΩΝ – ΑΠΟΨΕΩΝ

" Τι γνώμη έχουν οι νέοι για το γάμο και την αναπηρία "

Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ :

- Άμπλα Ευαγγελία, Επισκέπτρια Υγείας
- Κικιλίγκα Ιορδάνα, Κοινωνική Λειτουργός
- Πασλαμούσκα Ελένη, Κοινωνική Λειτουργός
- Τόπκα Ιωάννα, Κοινωνική Λειτουργός
- Τούσια Αναστασία, Κοινωνιολόγος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας θέλουμε να δηλώσουμε ότι , με αφορμή την μικρή, πιλοτική, κοινωνική έρευνα που πραγματοποιήσαμε σαν ΚΕΚΥΚΑμεΑ Πέλλας στα πλαίσια του εορτασμού της "15ης Μαΐου 2005-Ημέρα της Οικογένειας" και την οποία θα σας παρουσιάσουμε εδώ, σχετικά με την "στάση των νέων απέναντι στο γάμο και την αναπηρία", μας δόθηκε έτσι, η σημαντική ευκαιρία να συνεργαστούμε με τον χώρο της εκπαίδευσης, ο οποίος πιστεύουμε ότι πέρα από την θεωρητική κατάρτιση που προσφέρει στους μαθητές, αποτελεί επιπροσθέτως γόνιμο πλαίσιο προβληματισμού και καλλιέργειας κριτικής σκέψης των νέων.

Επιδιώξαμε επίσης αυτήν την προσέγγιση γιατί θεωρούμε ότι η κοινωνική παιδεία, η αγωγή υγείας και η ενημέρωση των ατόμων πρέπει να ξεκινά από την μικρή ηλικία. Πιστεύουμε ότι, με την συγκεκριμένη δραστηριότητά μας συνεισφέραμε μερικώς σε αυτό το πεδίο της κοινωνικοποίησης των νέων. Προωθήθηκε έτσι και η ανάπτυξη ενός από τους πιο σημαντικούς στόχους του ΚΕΚΥΚΑμεΑ Πέλλας, που είναι η ευαισθητοποίηση και η σωστή πληροφόρηση των πολιτών και ειδικότερα των νέων για διάφορα θέματα αναπηρίας.

Στα πλαίσια του ανωτέρω στόχου συντάχθηκε ένα ερωτηματολόγιο από το Τμήμα Κοινωνικής Υποστήριξης και Αγωγής Υγείας του Κέντρου, του οποίου οι ερωτήσεις αντικατοπτρίζουν στοιχεία της θεωρητικής βάσης και αποτελούν παράγοντες της θεωρητικής υπόθεσης, η οποία θα αναλυθεί παρακάτω στην εισήγηση που ακολουθεί.

Αυτή η θεωρητική υπόθεση τέθηκε υπό διερεύνηση για να επιβεβαιωθεί ή να διαψευστεί και αφορά την ανίχνευση των στερεοτυπικών στάσεων, αντιλήψεων και προσδοκιών των νέων σχετικά με το θεσμό του γάμου και της οικογένειας, αλλά και το ενδεχόμενο ύπαρξης διαφορετικότητας-αναπηρίας μέσα στην οικογένεια.

Ακολουθεί εννοιολογική προσέγγιση των όρων του θέματος : του γάμου, της οικογένειας, της αναπηρίας μέσα στην οικογένεια, της αναπηρίας γενικά.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΑΣΗ: Ο Θεσμός του Γάμου και της Οικογένειας

Ο όρος **γάμος**, σύμφωνα με το οικογενειακό δίκαιο, ορίζεται ως μια σύμβαση κοινωνικά αναγνωρισμένη, μεταξύ δύο ετερόφυλων προσώπων. Με το γάμο θεμελιώνεται μία μόνιμη συμβίωση που στηρίζεται στην αμοιβαία πρόθεση μακρόχρονης διατήρησης, στην συνοίκηση, στην αμοιβαία πρόθεση αναπαραγωγής, στην ανάληψη από κοινού διαφόρων υποχρεώσεων. Πρόκειται για μια κοινωνική εκδήλωση και θρησκευτική τελετή, η οποία οδηγεί τα άτομα από την κατάσταση της "ελεύθερης" ζωής στην κατάσταση μιας ζωής κάτω από ορισμένες δεσμεύσεις και υποχρεώσεις. Με το γάμο δηλαδή συνίσταται και δημιουργείται μια οικογένεια. Η βασικότερη προϋπόθεση σύναψης γάμου είναι η αμοιβαία συναίνεση που θα στηρίζεται στην αμοιβαία εκτίμηση, στον σεβασμό και την αγάπη, στον θαυμασμό, στην ασφάλεια και την τρυφερότητα.

Άλλες συναφείς προϋποθέσεις "καλής αφετηρίας" για το γάμο είναι η επαγγελματική αποκατάσταση, η ανάλογη ηλικία, η σωματική και ψυχική υγεία, η απουσία διαφόρων κωλυμάτων όπως π.χ. συγγένειες εξ αίματος ή εξ αγχιστείας. (Κουλουγλιώτης, 1991).

Ο γάμος θεωρείται κυρίως επιθυμητή επιλογή, προϊόν ωριμότητας και με ελεύθερη βούληση πνευματική και συναισθηματική ένωση δύο ατόμων. (Αλτάνης και λοιποί, 2001)

Στο στάδιο της αναζήτησης του συντρόφου ο νέος ή η νέα πρέπει να είναι συνειδητοποιημένος-η και να προχωρήσει στην απόφαση του γάμου με περίσκεψη, νηφαλιότητα, συγκρατημένο ενθουσιασμό, βαθιά γνώση και επίγνωση της πράξης του/της. (Κουλουγλιώτης, 1991)

Οι σύζυγοι στον γάμο μαθαίνουν να προσαρμόζονται στους **νέους τους κοινωνικούς ρόλους** που δημιουργούνται μέσα στο πλαίσιο της νέας τους οικογένειας και σαν μέλη ολοκληρωτικά αναδιαμορφώνονται και αποδεσμεύονται από την προηγούμενη ισχύουσα γονεϊκή προστασία. Έτσι δικαίως η οικογένεια προβάλλεται και ορίζεται ως ένα **ασφαλές περιβάλλον** και ως το **πρωταρχικό κοινωνικό κύτταρο**, καθώς παίζει τον πρώτο και κύριο ρόλο στην διάπλαση της προσωπικότητας των ατόμων και στην διαμόρφωση της φυσικής, διανοητικής, κοινωνικής τους εξέλιξης αλλά και της ψυχοσυναισθηματικής τους ευφορίας. (Αλτάνης και λοιποί, 2001,),(Μπουσκάλια, 1993).

Αποτελεί δηλαδή το πιο σπουδαίο **σύστημα διαπροσωπικών σχέσεων** της κοινωνίας, καθώς μέσα στους κόλπους της το άτομο μπορεί να βρει πλουσιοπάροχα αγάπη, στοργή, υποστήριξη, κατανόηση και αποδοχή. (Αλτάνης και λοιποί, 2001).

Η ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η οικογένεια επίσης ως θεσμός, έχει ιδιαίτερες λειτουργικές ιδιότητες που όμως εξελικτικά επηρεάζονται από την μεταβολή των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών συνθηκών, με αποτέλεσμα το **πρότυπο της οικογένειας να εμφανίζεται με διάφορες μορφές και παραλλαγές**, σε όλες τις εποχές και σε όλες τις κοινωνίες. (Αλτάνης και λοιποί, 2001).

Όμως, ακόμα κι αν εξελικτικά προκύπτουν διάφορες μορφές και τύποι οικογενειών, ωστόσο οι οικογένειες **περισσότερο μοιάζουν παρά διαφέρουν μεταξύ τους**. Γιατί κάθε μορφή οικογένεια εμπίπτει στην συμβατική αντίληψη της οικογένειας, ανάλογα με την αρμονική συγκρότηση και την δημιουργικότητα των ενήλικων συζύγων που την έχουν αναλάβει. (Satir, 1992)

Υπάρχει όμως το ενδεχόμενο μέσα στην οικογένεια ο ένας ή και οι δύο σύντροφοι να έχουν αναπηρία, γεγονός που ομολογουμένως γεννά κάποιες **ιδιαίτερες απαιτήσεις**, οι οποίες βρίσκονται διαρκώς μπροστά τους. Αφορούν απαιτήσεις για προσωπική ανασυγκρότηση, για αλλαγή συνηθειών, αξιών, για καινούργιο τρόπο ζωής, γεγονός που οδηγεί σε μια συνειδητή εκμάθηση της ιδιοσυγκρασίας του άλλου και αποδοχή των αναγκών του. (Μπουσκάλια, 1993).

Οι περισσότερες από αυτές τις απαιτήσεις δεν μπορούν καν να προβλεφθούν από την αρχή και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, ψυχραιμία, ψυχοσυναισθηματική δύναμη και εγρήγορση για να αντιμετωπιστούν πρόσθετες ευθύνες και ανάγκες που θα παρέχονται εξακολουθητικά για εβδομάδες, μήνες, ακόμα και χρόνια: όπως η συνεχής περιθάλψη, τα ειδικά φάρμακα, οι ξεχωριστές θεραπείες, η ιδιαίτερη διατροφή κλπ. (Μπουσκάλια, 1993).

Ωστόσο, η οικογένεια του ατόμου ή των ατόμων με αναπηρία μπορεί να λειτουργήσει με πολύ θετικό τρόπο ως **μεσολαβητής** μεταξύ της κοινωνίας και του ασφαλούς περιβάλλοντος αποδοχής, το οποίο εκ των πραγμάτων η οικογένεια δημιουργεί στους κόλπους της για τα μέλη της.

Για να γίνει όμως αυτό χρειάζεται το κάθε μέλος της και όλα μαζί, να **προσαρμοστούν με τα συναισθήματά τους** απέναντι στο πρόβλημα και να καταλάβουν ότι μόνο με αυτόν τον τρόπο

θα βοηθηθούν και θα βοηθήσουν το μέλος με αναπηρία να αντιμετωπίσει τον εαυτό του σαν προσωπικότητα και εν δυνάμει δημιουργικό ον.(Μπουσκάλια, 1993).

Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι και το άτομο με αναπηρία έχει το **δικαίωμα της αυτοπραγμάτωσης** -όπως και οποιοσδήποτε άλλος – ασφαλώς όμως με το δικό του ρυθμό, τα δικά του μέσα και το δικό του τρόπο.(Μπουσκάλια,1993),(Αλαχιώτης και λοιποί, 2004).

Έχει την ανάγκη να αγαπά και να αγαπιέται , να μαθαίνει και να μοιράζεται, να σφάλει και να κρίνει, να αποτυγχάνει και να εργάζεται, να διασκεδάζει και να αναπτύσσεται μέσα στον κόσμο που ζούμε όλοι μαζί και **που είναι μόνον ένας**. (Μπουσκάλια,1993),(Αλαχιώτης και λοιποί, 2004)

Επομένως το άτομο με αναπηρία μπορεί μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας να ζησει αυτές τις εμπειρίες, γιατί μόνο μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον θα βιώνει συνεχώς, **πως ακόμα και με σοβαρούς περιορισμούς του επιτρέπεται να είναι ο εαυτός του**. (Μπουσκάλια, 1993).

Τι δεν είναι η αναπηρία

Στην προηγούμενη ενότητα έγινε λόγος για την αναπηρία, η οποία όμως σαν όρος δεν είναι ευρύτερα γνωστή και εμπεριέχει πολλές παρανοήσεις και προκαταλήψεις.

Έτσι αρχικά πρέπει να διευκρινιστεί ότι:

Η αναπηρία σαν λέξη ή εικόνα δεν πρέπει να μας τρομάζει, ή να μας φοβίζει.

Δεν πρέπει να μας κάνει να λυπόμαστε.

Δεν είναι μια ασθένεια που είναι κολητική και για αυτό πρέπει να την αποφεύγουμε ή να την επιδοκιμάζουμε ή να την περιφρονούμε.

Η αναπηρία δεν σημαίνει ανικανότητα ή αχρηστία.

Η αναπηρία δεν είναι στίγμα .

Η αναπηρία δεν χρειάζεται φιλανθρωπία.(Σεϊσίδου, Δεκέμβριος 1981)

Τι είναι όμως η αναπηρία;

θα προσεγγίσουμε την έννοια της αναπηρίας απαντώντας με πολύ απλό τρόπο στα 5 ακόλουθα ερωτήματα : τι, πότε,πως, που, ποιους, σημειώνοντας όμως ότι, κάθε απόπειρα ορισμού της αναπηρίας που κατά καιρούς έχει επιχειρηθεί περιέχει πολυπλοκότητα , δυσκολία και ασάφεια.

Είναι μια βλάβη , ένα πρόβλημα , μια δύσκολη κατάσταση μόνιμη ή προσωρινή , βαριάς ή ελαφριάς μορφής στην οποία μπορεί να βρεθεί ένας άνθρωπος.

Πότε εμφανίζεται η αναπηρία;

Εμφανίζεται είτε στην αρχή της ζωής του ατόμου, δηλαδή πριν-κατά -μετά την γέννηση και τότε η αναπηρία είναι **εκ γενετής**, είτε κατά την διάρκεια της ζωής του και τότε η αναπηρία είναι **επίκτητη**. (Ζώνιου, 1996).

Πώς εμφανίζεται η αναπηρία;

Μπορεί να προκληθεί είτε μετά από μια σοβαρή ασθένεια (π.χ από μηνιγγίτιδα, από κάποιο εγκεφαλικό επεισόδιο), είτε μετά από κάποιο σοβαρό ατύχημα (πχ. τροχαίο), είτε από άγνωστη αιτία. (Αλαχιώτης και λοιποί, 2004)

Πού εμφανίζεται ;

Η αναπηρία μπορεί να εμφανιστεί ως πρόβλημα είτε : στις αισθήσεις μας και στην δυνατότητα επικοινωνίας μας (όραση, ακοή, ομιλία) και τότε αναφερόμαστε στην **τύφλωση**, ή στην **κώφωση** ή στην **αλαλία** ή στην **κωφαλαλία**

στην κινητική μας λειτουργία και αυτονομία (στους μύς, στα νεύρα, στον εγκέφαλο κλπ) και τότε αναφερόμαστε στην **τετραπληγία, παραπληγία, ημιπληγία, εγκεφαλική παράλυση, σκλήρυνση κατά πλάκας** κλπ.

στην νοητική-αντιληπτική, εκπαιδευτική και κοινωνικοποιητική μας ικανότητα και λειτουργία και τότε αναφερόμαστε στην **νοητική καθυστέρηση , τον αυτισμό , το σύνδρομο Down** κλπ σε κάποια πολύ σημαντικά για την ζωή μας βιολογικά όργανα(στην καρδιά, στους νεφρούς , στο αίμα , στα κύτταρα κλπ) και τότε αναφερόμαστε στους **καρκινοπαθείς**, στους **νεφροπαθείς** κλπ. (Smith,1993), (Κυπριωτάκης,2000)

Ποιους αφορά;

Αφορά όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτου ηλικίας, φύλου, εθνικότητας, καταγωγής, οικονομικής κατάστασης, μορφωτικού, επαγγελματικού επιπέδου

κλπ. (Αλαχιώτης και λοιποί, 2004). Η αναπηρία δεν αποκλείει κανέναν , δεν κάνει διακρίσεις δεν έχει προκαταλήψεις. Στην πραγματικότητα όμως κανείς δεν είναι απόλυτα ανάπηρος , όπως και κανείς δεν είναι εντελώς υγιής. Καθένας από μας μπορεί να έχει μία ή και πολλές "αναπηρίες" ή προβλήματα. Η βασική σκέψη είναι να καλλιεργηθεί το πνεύμα της αμοιβαίας αλληλεγγύης και της συναποδοχής μεταξύ των ατόμων με και χωρίς αναπηρίες. (Σεισίδου, Δεκέμβριος 1981)

Βέβαια στην σύγχρονη κοινωνία συγκρούονται **δύο διαφορετικές αντιλήψεις**: Η μία θεωρεί ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν την δυνατότητα να ζήσουν μια ανεξάρτητη και κανονική ζωή. Η άλλη θεωρεί ως μη ρεαλιστική την άποψη της δυνατότητας ανεξάρτητης ζωής στα ΑμεΑ και πιστεύει στην ένταξή τους σε διάφορες ομάδες και οργανώσεις έξω από την κοινωνία των "υγιών" ατόμων.

Η γενικότερη όμως άποψη της κοινής γνώμης(των ατόμων χωρίς αναπηρία), υποστηρίζει βασικά την δεύτερη αντίληψη, την λεγόμενη ιδεολογία της προστασίας, η οποία διαφοροποιείται επίσης και ανάλογα με το είδος της αναπηρίας, καθώς παρατηρείται να είναι λιγότερο αρνητική απέναντι στις αισθητηριακές αναπηρίες από ότι στις κινητικές. (Ζώνιου, 1996)

Ο σημαντικότερος όμως παράγοντας της κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων (με και χωρίς αναπηρία) είναι η **διαπροσωπική έλξη** , η οποία αφορά το φυσικό πλησίασμα , την θέα ενός θετικού γεγονότος, την ομοιότητα , την ελκυστικότητα-ομορφιά. (Ζώνιου, 1996). Συνήθως τα άτομα χωρίς αναπηρία- που όσο αφορά την ελκυστικότητα έχουν αρνητικές προκαταλήψεις και στερεότυπα για τα ΑμεΑ - αποφεύγουν την επαφή με αυτά τα άτομα και αντιδρούν με νευρικότητα ,άγχος ,φόβο, οίκτο, αμφιθυμία , με αποτέλεσμα να δημιουργείται από τα άτομα χωρίς αναπηρία λανθασμένη εκτίμηση για την πραγματική κατάσταση των ΑμεΑ, αλλά και από την μεριά τους τα ΑμεΑ εισπράττουν μια δυσάρεστη και απειλητική ατμόσφαιρα. (Ζώνιου, 1996), (Αλαχιώτης και λοιποί, 2004).

Ωστόσο παρά τα εμπόδια που η αναπηρία ορθώνει στην ζωή πολλών ανθρώπων, χρειάζεται να κατανοήσουμε όλοι ότι, αυτή δεν πρέπει παρά να αντιμετωπίζεται σαν πρόκληση, σαν προσωπικός αγώνας των ατόμων με

αναπηρία, κατάκτηση και δημιουργία που οικοδομείται με πολύ κόπο, ισχυρή θέληση, γνώση, υπομονή και επιμονή. (Ζώνιου, 1996), (Αλαχιώτης και λοιποί, 2004).

Απαραίτητο επομένως είναι αυτά τα άτομα να έχουν υποστηρικτές και συνεργάτες στην πορεία της ζωής τους για να την απολαμβάνουν με σεβασμό , αξιοπρέπεια και ίσα δικαιώματα.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η εν λόγω ερευνητική διαδικασία αποσκοπούσε στο να χρησιμοποιηθεί :

ως μέσο πληροφόρησης, ενημέρωσης για θέματα αναπηρίας

ως μέσο ανίχνευσης και αξιολόγησης της γνώσης ή άγνοιας για την αναπηρία

ως δείκτης ελέγχου της αποδοχής , της εσωτερίκευσης των στερεότυπων αντιλήψεων για την αναπηρία ή της μη αποδοχής τους.

ως μέσο πρόκλησης γόνιμου προβληματισμού και έναρξης συζητήσεων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ακολουθήθηκε μία συγκεκριμένη πορεία , ένας συγκεκριμένος τρόπος οργάνωσης και διεξαγωγής της έρευνας που περιλάμβανε ορισμένα διαδοχικά στάδια , τα οποία καθώς συναντώνται στο σύνολό τους ή στην πλειοψηφία τους σε κάθε έρευνα μπορούν να χαρακτηριστούν ως ο κύκλος της κοινωνικής έρευνας .

Χρησιμοποιήθηκε κυρίως προκειμένου να πλησιάσουμε το θέμα μας με την απαραίτητη επιστημονική ουδετερότητα.(Βλαχόπουλος και λοιποί, 2001).

Με τις κατάλληλες-ειδικές ερευνητικές τεχνικές και μεθόδους προσπαθήσαμε στο μέτρο του δυνατού να ανιχνεύσουμε στάσεις , στερεότυπα και προκαταλήψεις για το θεσμό του γάμου αλλά κυρίως για την σχέση γάμου-αναπηρίας , τα οποία αποτελούν φαινόμενα της κοινωνικής μας πραγματικότητας .

Τα διαδοχικά στάδια της κοινωνικής έρευνας που ακολουθήθηκαν είναι τα παρακάτω:(μόνο οι τίτλοι από : Βλαχόπουλο και λοιπούς, 2001)

1. Η επιλογή του προβλήματος , του θέματος της έρευνας

Αυτή καθορίστηκε με βάση τις επαγγελματικές μας αρμοδιότητες και υποχρεώσεις(εορτασμός της 15ης Μαΐου 2005) αλλά και με βάση τις εμπειρίες και το ενδιαφέρον μας να ανακαλύψουμε και να διερευνήσουμε το ποικιλόμορφο φαινόμενο της συμπεριφορικής αντίδρασης των ατόμων πάνω σε ευαίσθητα θέματα **αναπηρίας** που είναι ενδεδυμένα με συναισθηματική φόρτιση.

2. Η βιβλιογραφική έρευνα

Αναζητήθηκε , συγκεντρώθηκε και μελετήθηκε βιβλιογραφικό υλικό (γενικό και ειδικό) σχετικό με το θέμα με σκοπό την γενικότερη τεκμηρίωση της θεωρητικής βάσης της έρευνας .

3. Ο θεωρητικός προβληματισμός

Με βάση την βιβλιογραφία διαμορφώθηκαν οι θεωρητικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η ερευνητική διαδικασία. Υπάρχουν κάποια στερεότυπα και προκαταλήψεις για την διαφορετικότητα των κοινωνικών ομάδων που νομιμοποιούν άτυπα θετικές ή αρνητικές διακρίσεις μεταξύ των μελών τους και αποτελούν παράβαση των αρχών της ισότητας , του σεβασμού της διαφορά και της ιδιαίτερης ταυτότητας του άλλου . Οι διακρίσεις αυτές υπερτονίζουν θετικά ή αρνητικά τα υποτιθέμενα βιολογικά ή πολιτισμικά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα των μελών των ομάδων.

Αποδίδουν με ομοιόμορφο τρόπο παρόμοιες ιδιότητες και χαρακτηριστικά στα μέλη των ομάδων και πολλές φορές ως αρνητικές προκαταλήψεις εξωτερικεύονται και προβάλλονται με την μορφή άνισης ,δυσμενούς μεταχείρισης , έντονης καταπίεσης και κοινωνικού αποκλεισμού. Πρόκειται για το στερεότυπο της εσωομάδας –εξωομάδας ή του "εμείς και οι άλλοι". (Βλαχόπουλος και λοιποί ,2001),(Ζώνιου –Σιδέρη,1998) (Αθανασούλα και λοιποί ,1997).

4. Η διατύπωση της προς διερεύνηση υπόθεσης

Έχει να κάνει με την διατύπωση του πιθανού αποτελέσματος της έρευνας και της κατεύθυνσής του. Δηλαδή, έχοντας ως δεδομένο το ότι υπάρχουν θετικά στερεότυπα για το γάμο και αρνητικά για την αναπηρία, υποτέθηκε ότι αυτά θα εξακολουθούν να επηρεάζουν και τους νέους του δείγματος μας. Επομένως αυτή η υπόθεση τέθηκε υπό διερεύνηση για να επιβεβαιωθεί ή να διαψευστεί και να παρουσιαστεί η διακύμανση της(θετικής ή αρνητικής) στάσης τους ως προς την δυνατότητα σύναψης γάμου μεταξύ Ατόμων με και χωρίς Αναπηρία, ή μεταξύ των ΑμεΑ.

5. Η επιλογή του σχεδίου έρευνας/ της μεθόδου εργασίας

Σχετικά με το θέμα επιλέχθηκε η μέθοδος της μη τυχαίας δειγματοληπτικής έρευνας που ονομάζεται **δειγματοληψία ευκολίας** διότι επιλέχθηκαν άτομα που ήταν πλησιέστερα και διαθέσιμα στο να απαντήσουν.(Κυριαζή, 1992). Αποφασίστηκε ότι, για τεχνικούς λόγους ,το **δείγμα** θα το αποτελούν κυρίως μαθητές της Γ΄ τάξης Λυκείου αλλά και φοιτητές της Έδεσσας, καθώς η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δοκιμαστικό επίπεδο, αλλά και γιατί δεν ήταν εφικτό λόγω απόστασης να διανεμηθεί και στους μαθητές των άλλων δήμων του Νομού Πέλλας. Ακολουθούν παρακάτω τα χαρακτηριστικά του δείγματος :

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ :

- φοιτητές του Τμ. Μάρκετινγκ του Παν. Παραρτήματος στην Έδεσσα: 13 άτομα.
- μαθητές 4 τμημάτων της Γ΄Λυκείου του 2ου ΤΕΕ Έδεσσας: 25 άτομα.
- μαθητές 3 τμημάτων της Γ΄Λυκείου του 1ου ΤΕΕ Έδεσσας : 32 άτομα.

ΣΥΝΟΛΟ : 70 άτομα.

ΦΥΛΟ :

Άρρεν: 46 άτομα.

Θήλυ: 24 άτομα.

Σύνολο : 70 άτομα

ΗΛΙΚΙΑ :

17 ετών : 25 άτομα.

18 ετών : 26 άτομα.

19 ετών : 8 άτομα.

20 ετών : 6 άτομα.

21 ετών : 1 άτομα.

22 ετών : 1 άτομο.
25 ετών : 1 άτομο.
27 ετών : 1 άτομο. * 1 ερωτημ. δεν είχε συμπλ. την ηλικία
Σύνολο : 70 άτομα.

6. Η επιλογή των τεχνικών συγκέντρωσης των στοιχείων της έρευνας

Επιλέχθηκε ως τρόπος συλλογής των δεδομένων που μας ενδιαφέρουν, η χρησιμοποίηση **ερωτηματολογίου με κλειστές ερωτήσεις**. Για την μέτρηση των ερωτήσεων χρησιμοποιήθηκε τροποποιημένη η διαβάθμιση στάσης της κλίμακας Λίκερτ(Likert) με τις πέντε βασικές κατηγορίες (θετική: 1=πολύ, 2=αρκετά, 3=μάλλον, 4=λίγο, 5=καθόλου:αρνητική). (Κυριαζή,1991). το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Υποστήριξης & Αγωγής Υγείας του ΚΕΚΥΚΑμεΑ Πέλλας.

7. Η διεξαγωγή της προέρευνας

Πρόκειται για την δεδομένη προκαταρκτική έρευνα -οδηγό, ή έρευνα πιλότο, η οποία απέβλεπε στην επισήμανση τυχόν προβλημάτων που χρειάζεται να επιλυθούν **πριν** την οριστική πραγματοποίηση της κύριας έρευνας. (Βλαχόπουλος και λοιποί, 2001),(Κυριαζή,1991). Διευκρινίζεται ότι η παρούσα ερευνητική δραστηριότητα αποτελεί την εν λόγω ερευνητική πρακτική και εφαρμόστηκε πιλοτικά, δοκιμαστικά σε ένα μικρό δείγμα ατόμων (70 άτομα), τέτοιο όμως που να συγκεντρώνει κατά προσέγγιση τα χαρακτηριστικά του τελικού δείγματος της κύριας έρευνας, που επιθυμείται να πραγματοποιηθεί μελλοντικά (δηλαδή του 10% του συνόλου των μαθητών της Γ΄ τάξης των Λυκείων όλων των δήμων του Ν. Πέλλας).

8. Η συλλογή των στοιχείων

Αφορούσε την διανομή των ερωτηματολογίων στο προαναφερόμενο δείγμα, την συμπλήρωσή τους και την συγκέντρωσή τους προκειμένου στη συνέχεια να μελετηθούν .

9. Η ανάλυση των δεδομένων

Αποτέλεσε το πιο χρονοβόρο στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας κατά την διάρκεια του οποίου επεξεργάστηκαν , καταμετρήθηκαν, ομαδοποιήθηκαν, συγκρίθηκαν , συσχετίστηκαν και παρουσιάστηκαν πολύπλευρα τα δεδομένα της ανάλυσης. Χρησιμοποιήθηκε η διαδικασία της **αναλογικής εγκυρότητας**, που προϋποθέτει για την αξιολόγηση της μέτρησης την στήριξη πάνω σε μια καθιερωμένη θεωρία (Κυριαζή, 1991) αλλά και η **ανάλυση διακύμανσης**, που βασίζεται στη σύγκριση διαφορών μεταξύ ομάδων αλλά και εσωτερικών διαφορών σε κάθε ομάδα). (Κυριαζή, 1992).

10. Η ερμηνεία των δεδομένων

Τα αναλυμένα στοιχεία συνδυάστηκαν για να είναι δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων . Στο στάδιο αυτό κρίθηκε κατά πόσο επαληθεύτηκε ή όχι η προαναφερόμενη υπόθεση , αλλά επίσης έγινε και η σύνδεση των αποτελεσμάτων με τις γενικές και ειδικές θεωρητικές αρχές της βάσης στήριξης και οργάνωσης της έρευνας .

11. Οι πρακτικές προεκτάσεις

Τα συμπεράσματα της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν για να παρουσιαστούν ως αντικείμενο της εν λόγω ημερίδας και για να τεθούν προβληματισμοί , για να δημιουργηθεί γόνιμο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων , αλλά και σαν προπομπός ευρύτερων κοινωνικών ερευνών καταγραφής στάσεων, αντιλήψεων των νέων για την αναπηρία κατά περιοδικά διαστήματα.

Ερωτήσεις και Αποτελέσματα από τα ερωτηματολόγια

Αριθμός ερωτηματολογίων: 70 ερωτημ.
Χρονική περίοδος συμπλήρωσης: 10 έως 18/5/2005

*Οι ερωτήσεις προέκυψαν από το θεωρητικό υλικό της βιβλιογραφίας αλλά και από την εμπειρική γνώση της επιστημονικής ομάδας. Συγκεκριμένα οι πέντε πρώτες ερωτήσεις προέρχονται από το περιοδικό "Σάρισα 1994" (Χατζηδημητρίου και λοιποί,1994) και το περιοδικό "Γονείς", τεύχος 129.

ΕΡΩΤΗΣΗ 1η Τι γνώμη έχετε για τον γάμο;

Απαντήσεις-Αποτελέσματα:

- α) Θέλω να παντρευτώ για να έχω ένα σύντροφο: 23 άτομα
- β) Για να αποκτήσω παιδιά: 23 άτομα
- γ) Μου είναι αδιάφορος: 12 άτομα
- δ) Δεν θέλω να παντρευτώ: 5 άτομα

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση: 7 άτομα

Συμπεραίνεται ότι : οι περισσότεροι θέλουν να παντρευτούν για να έχουν ένα σύντροφο (23 άτομα.) και για να κάνουν παιδιά (23 άτομα.) , γεγονός που σημαίνει ότι είναι υπέρ του γάμου , και αυτό είναι αισιόδοξο .

ΕΡΩΤΗΣΗ 2η Ποια πιστεύετε ότι είναι η πιο κατάλληλη στιγμή για γάμο ;

Απαντήσεις-Αποτελέσματα:

- α) Όταν κάποιος ολοκληρώσει τις σπουδές του: 4 άτομα
- β) Όταν έχει αποκατασταθεί επαγγελματικά: 41 άτομα
- γ) Οποιαδήποτε στιγμή αρκεί να βρεθεί ο κατάλληλος άνθρωπος: 22 άτομα

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 3 άτομα

Συμπεραίνεται ότι : οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η πιο κατάλληλη στιγμή για γάμο είναι όταν κάποιος έχει αποκατασταθεί επαγγελματικά (41 άτομα.)

ΕΡΩΤΗΣΗ 3^η Εσείς τι γάμο θα κάνατε ;

Απαντήσεις - Αποτελέσματα:

- α) Πολιτικό: 4 άτομα
- β) Θρησκευτικό: 60 άτομα
- γ) Και τα δύο: 4 άτομα

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 2 άτομα

Συμπεραίνεται ότι : οι περισσότεροι θα έκαναν θρησκευτικό γάμο (60 άτομα), γεγονός που δείχνει την πίστη τους στην παράδοση και στα ορθόδοξα ήθη και τις συνήθειες.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4^η Τι γνώμη έχετε για την προίκα ;

Απαντήσεις-Αποτελέσματα:

- α) Είναι ένας ξεπερασμένος θεσμός : 14 άτομα
- β) Είναι απαραίτητη για να κάνει το ζευγάρι μια καλή αρχή : 7 άτομα
- γ) Καλό θα ήταν να υπάρχει, αλλά δεν τη θεωρώ απαραίτητη προϋπόθεση για τον γάμο: 47 άτομα

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση: 2 άτομα

Συμπεραίνεται ότι : οι περισσότεροι πιστεύουν ότι καλό θα ήταν να υπάρχει προίκα αλλά δεν την θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση για τον γάμο (47 άτομα.) .

ΕΡΩΤΗΣΗ 5^η Ποια στοιχεία θεωρείτε απαραίτητα για έναν επιτυχημένο γάμο ;

(βάλτε δίπλα από κάθε απάντηση έναν αριθμό από το 1 έως το 6 για να τις ιεραρχήσετε)

**Με βάση την ιεράρχηση 1 2 3 4 5 6
στις απαντήσεις δίνονται τα εξής αποτελέσματα :**

- α) Αφοσίωση: 5 8 10 15 10 18 άτομα
- β) Αγάπη : 37 8 8 2 3 8 άτομα
- γ) Οικονομική άνεση : 8 5 9 12 9 23 άτομα
- δ) Ερωτική συμφωνία : 0 20 7 8 19 12 άτομα
- ε) Αλληλοσεβασμός : 4 13 16 15 9 9 άτομα
- στ) Συμφωνία χαρακτήρων : 7 8 11 13 17 10 άτομα

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 4 άτομα

Συμπεραίνεται ότι : ως απαραίτητα στοιχεία για έναν επιτυχημένο γάμο οι περισσότεροι τοποθέτησαν πρώτη την αγάπη (37 άτ.), δεύτερη την ερωτική συμφωνία (20 άτ), τρίτο τον αλληλοσεβασμό (16 άτ.), τέταρτη την αφοσίωση αλλά και τον αλληλοσεβασμό 15 άτ.), πέμπτη την συμφωνία χαρακτήρων (17άτ) αλλά και την ερωτική συμφωνία (19 άτ.), έκτη την οικονομική άνεση (23 άτ.). Άρα για μια επιτυχημένη συμβίωση του ζευγαριού , απαραίτητη είναι η συναισθηματική συμμετοχή ,καθώς η αγάπη έχει την πλειοψηφία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6η)

Πόσο εφικτό θεωρείτε το γεγονός να παντρευτείτε ένα άτομο που έχει κάποια διαφορετικότητα ή ιδιαιτερότητα:

στις απαντήσεις δίνονται τα αποτελέσματα με βάση την Κλίμακα :

1	2	3	4	5
πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου
εφικτό	εφικτό	εφικτό	εφικτό	εφικτό

α) κοινωνική (π.χ πρώην τοξικομανή, πρώην φυλακισμένο)

7 10 7 15 26 άτ

β) θρησκευτική (π.χ μουσουλμάνο)

7 12 9 14 23 άτ

γ) σωματική (π.χ κινητική αναπηρία ή τυφλό)

6 8 17 13 21 άτ

δ) διανοητική (π.χ νοητική καθυστέρηση)

8 4 8 16 29 άτ

ε) φυλετική (π.χ έναν μαύρο)

10 7 8 18 20 άτ

στ) εθνική (π.χ έναν Πολωνό/ή , Αλβανό/ή)

10 11 8 16 19 άτ

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 5 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : υπάρχει **γενικότερα αρνητική στάση** των ερωτηθέντων απέναντι σε κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις διαφορετικότητας.

Σημειώνεται όμως ότι στις 2 τελευταίες απαντήσεις υπάρχει **μικρή διακύμανση** του αριθμού των ερωτηθέντων ατόμων ως προς την επιλογή των βαθμών της κλίμακας (π.χ 10 άτ. στο πολύ και 19 άτ. στο καθόλου) και συνεπώς παρουσιάζεται **αμφίπλευρη η συνολική τους στάση** (απόψεις που δίστανται) ως προς το γεγονός να παντρευτούν ένα άτομο άλλης φυλής ή άλλης

εθνικότητας Αντιθέτως στις τρεις πρώτες και ειδικότερα στην τέταρτη απάντηση (διανοητική καθυστέρηση με 8 άτ. στο πολύ και 29 άτ. στο καθόλου) υπάρχει **μεγαλύτερη διακύμανση** και σταδιακή αύξηση του αριθμού των ερωτηθέντων ως προς την επιλογή βαθμών της κλίμακας που εκφράζουν άρνηση και συνεπώς διακρίνεται η **αρνητική τους στάση** ως προς το γεγονός να παντρευτούν ένα άτομο με κάποια κοινωνική ή θρησκευτική ή σωματική ή πολύ περισσότερο διανοητική ιδιαιτερότητα

ΕΡΩΤΗΣΗ 7η

Πόσο εφικτό θεωρείτε το γεγονός να συνάπτουν σχέσεις και να παντρεύονται μεταξύ τους άτομα με αναπηρία ;

με βάση την κλίμακα :

1	2	3	4	5
πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου

δίνεται η απάντηση :

17 17 14 10 8 άτ.

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 4 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : 34 άτ. (17 άτ. + 17 άτ.) είναι **θετικοί** ως προς το γεγονός να παντρεύονται μεταξύ τους άτομα με αναπηρία .

Το αποτέλεσμα αυτό αναμενόταν ότι θα προέκυπτε γιατί **ταιριάζει με την μέση κοινή αντίληψη- προκατάληψη** για την ύπαρξη ιδιαίτερης κοινωνικής κατηγορίας των ΑμεΑ και

εκφράζει στα πλαίσια της ισχύουσας κοινωνικής ιδεολογίας, την γενικευμένη προτίμηση του κοινού να συχνωτίζονται τα άτομα με αναπηρία μεταξύ τους.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8η

Πόσο εφικτό θεωρείτε το γεγονός να συνάπτουν σχέσεις και να παντρεύονται άτομα με αναπηρία με άτομα χωρίς αναπηρία ;

με βάση την κλίμακα :

1 2 3 4 5

Πολύ αρκετά μάλλον λίγο καθόλου

δίνεται η απάντηση :

9 10 12 23 12 άτομα

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 4 άτομα.

Συμπεραίνεται ότι : οι περισσότεροι (23 άτομα) φαίνεται να είναι **λίγο αρνητικοί** ως προς το γεγονός να συνάπτουν σχέσεις και να παντρεύονται άτομα με αναπηρία με άτομα χωρίς αναπηρία .

Αυτό το αποτέλεσμα έρχεται σε συμφωνία με την προηγούμενη απάντηση και **αναμενόταν ότι θα προκύψει διότι εκφράζει την γενικευμένη αντίληψη- προκατάληψη που έχει εδραιωθεί .**

Παρατηρείται όμως ότι είναι μικρότερος ο αριθμός των ερωτηθέντων που επιλέγουν το (5-καθόλου εφικτό) και μεγαλύτερος ο αριθμός των ερωτηθέντων στο (4- λίγο εφικτό) , γεγονός που δείχνει **μια όχι τελείως αρνητική στάση αλλά μια πιο ελαστική διάθεση** από μέρους των ερωτηθέντων στη δυνατότητα σύναψης σχέσεων και γάμου μεταξύ ατόμων με αναπηρία και ατόμων χωρίς αναπηρία .

ΕΡΩΤΗΣΗ 9η

A) Πόσο εφικτό θεωρείτε το γεγονός να παντρευτείτε :

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1 2 3 4 5

πολύ αρκετά μάλλον λίγο καθόλου

α) ένα άτομο με **Παραπληγία** (παράλυση των κάτω άκρων του σώματος)

7 4 14 19 **21** άτομα

β) ένα άτομο με **Ημιπληγία**

(παράλυση της μιας πλευράς του σώματος)

5 6 13 19 **22** άτομα.

γ) ένα άτομο με **Τετραπληγία** (παράλυση άνω και κάτω άκρων του σώματος)

7 1 8 18 **31** άτομα.

δ) ένα άτομο με **Σκλήρυνση Κατά Πλάκας** (κινητ.προβλ, συναισθηματικές μεταπτώσεις, νοητική βραδύτητα εξελικτικά)

7 2 9 19 **26** άτομα.

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 5 άτομα.

Συμπεραίνεται ότι : συνολικά **για όλες τις κατηγορίες αναπηρίας** συγκεντρώνονται οι μεγαλύτεροι αριθμοί στον βαθμό της κλίμακας με την τελείως αρνητική στάση (5-καθόλου εφικτό), γεγονός που μαρτυρεί την **γενικότερη αρνητική στάση** των ερωτηθέντων απέναντι σε όλες τις κατηγορίες αναπηρίας σε σχέση με το γάμο . Επίσης διαπιστώνεται ότι ειδικά στην κατηγορία αναπηρίας ατόμων με **τετραπληγία** (31 άτομα.) υπάρχει συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες αναπηρίας μεγαλύτερος αριθμός ατόμων που απαντούν με (5- καθόλου εφικτό) δηλ. υπάρχει **μεγάλη αρνητική στάση** απέναντι σε αυτή τη δυνατότητα και επιλογή. Επίσης στα είδη των κινητικών αναπηριών φαίνεται να είναι **πιο μετριοπαθής** η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στα άτομα με παραπληγία και ημιπληγία .

ΕΡΩΤΗΣΗ 9η

B) Πόσο εφικτό θεωρείτε το γεγονός να παντρευτείτε :

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1	2	3	4	5
πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου

ε) ένα άτομο με **Νοητική Υστέρηση** (μέτρια – ελαφριά)

5	6	13	14	27
---	---	----	----	----

 άτ.

στ) ένα άτομο με **Σύνδρομο DOWN** (νοητ. υστέρηση , ιδιαίτερα εξωτερικά χαρακτηριστικά και άλλα πρ. υγείας)

6	6	4	10	38
---	---	---	----	----

 άτ.

ζ) ένα άτομο με **Αυτισμό** (αδυναμία δημιουργίας κοινωνικών σχέσεων και ανάπτυξης κοινωνικών συναισθημάτων)

5	4	6	20	20
---	---	---	----	----

 άτ.

ο Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 5 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : συνολικά για όλες τις κατηγορίες αναπηρίας συγκεντρώνονται οι μεγαλύτεροι αριθμοί στον βαθμό της κλίμακας με την τελείως αρνητική στάση (5-καθόλου εφικτό), γεγονός που μαρτυρεί την γενικότερη αρνητική στάση των ερωτηθέντων απέναντι σε όλες τις κατηγορίες αναπηρίας σε σχέση με το γάμο .

Επίσης διαπιστώνεται ότι ειδικά στην κατηγορία αναπηρίας ατόμων με σύνδρομο DOWN (38 άτ.) υπάρχει συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες αναπηρίας μεγαλύτερος αριθμός ατόμων που απαντούν με (5- καθόλου εφικτό) δηλ. υπάρχει μεγάλη αρνητική στάση απέναντι σε αυτή τη δυνατότητα και επιλογή.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9η

Γ) Πόσο εφικτό θεωρείτε το γεγονός να παντρευτείτε :

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1	2	3	4	5
πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου

η) ένα άτομο με πρόβλ Ομιλίας-Ακοής ή Κωφάλαλο

5	6	10	16	28
---	---	----	----	----

 άτ.

θ) ένα άτομο με πρόβλ. Όρασης ή Τυφλό

7	9	8	17	21
---	---	---	----	----

 άτ.

ι) ένα άτομο με χρόνιο πρόβλ. υγείας όπως:

με μεσογειακή αναιμία

8	13	13	14	17
---	----	----	----	----

 άτ.

με καρκίνο

8	11	9	12	23
---	----	---	----	----

 άτ.

με σακχαρώδη διαβήτη

11	12	12	11	17
----	----	----	----	----

 άτ.

με νεφροπάθεια

8	10	10	16	19
---	----	----	----	----

 άτ.

*Δεν απάντησαν στην ερώτηση: 5 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : συνολικά για όλες τις κατηγορίες αναπηρίας συγκεντρώνονται οι μεγαλύτεροι αριθμοί στον βαθμό της κλίμακας με την τελείως αρνητική στάση (5-καθόλου εφικτό), γεγονός που μαρτυρεί την γενικότερη αρνητική στάση των ερωτηθέντων απέναντι σε όλες τις κατηγορίες αναπηρίας σε σχέση με το γάμο .

Επίσης διαπιστώνεται ότι ειδικά στην κατηγορία αναπηρίας ατόμων **κωφάλαλων**

(28 άτ.) υπάρχει συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες αναπηρίας μεγαλύτερος αριθμός ατόμων που απαντούν με (5- καθόλου εφικτό) δηλ. υπάρχει αρνητικότερη στάση απέναντι σε αυτή τη δυνατότητα και επιλογή .

Ακόμα παρατηρείται ότι ενώ στις περισσότερες κατηγορίες αναπηρίας η διακύμανση

ανάμεσα στη θετικότερη στάση της κλίμακας (1- πολύ εφικτό) και την αρνητικότερη (5- καθόλου εφικτό) είναι περίπου το ίδιο μεγάλη, δηλαδή

π.χ από 5 άτ. έως 28 άτ., ωστόσο στην κατηγορία με τα χρόνια προβλήματα υγείας η

διακύμανση είναι πιο μικρή π.χ 11 άτ. έως 17 άτ. και συνεπώς υπάρχει **ελαστικότερη στάση**

των ερωτηθέντων απέναντι στη δυνατότητα γάμου με ένα άτομο που έχει κάποιο από τα παραπάνω είδη χρόνιων προβλημάτων υγείας .

ΕΡΩΤΗΣΗ 10η

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι κάποια άτομα χωρίς αναπηρία παντρεύονται άτομα με αναπηρία για τους παρακάτω λόγους ;

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1	2	3	4	5
πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου

α) γιατί τα ερωτεύονται και τα αγαπούν

27 12 11 8 4 άτ

β) γιατί τα λυπούνται

3 3 12 26 17 άτ

γ) για οικονομικούς λόγους

12 9 13 15 11 άτ.

δ) γιατί νιώθουν οι ίδιοι ανασφάλεια, περιθωριοποίηση

4 9 21 12 14 άτ

ε) γιατί είναι ενημερωμένοι και συνειδητοποιημένοι με την πραγματικότητα

16 15 14 9 9 άτ

*Δεν απάντησαν στην ερώτηση: 8 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : ο έρωτας , η αγάπη (27 άτ.) η ενημέρωση (16 άτ.) αλλά και το οικονομικό κίνητρο (12 άτ.) είναι οι πιο ισχυροί λόγοι που θεωρούν οι ερωτηθέντες ότι οδηγούν κάποια άτομα χωρίς αναπηρία στο να παντρευτούν άτομα με αναπηρία , ενώ 26 ερωτηθέντες ελάχιστα πιστεύουν ότι μπορεί να συμβεί ένας τέτοιος γάμος από λύπηση-συμπόνια.

ΕΡΩΤΗΣΗ 11η

Εσείς για ποιο λόγο θα παντρευόσασταν ένα άτομο με αναπηρία ;

Επιλέξτε μία από τις προηγούμενες απαντήσεις που αντιπροσωπεύει εσάς

Από τις προηγούμενες απαντήσεις

Τον έρωτα : επέλεξαν 32 άτ.

Την λύπη : επέλεξαν 0 άτ.

Τους οικ. λόγους : επέλεξαν 1 άτ.

Την ανασφάλεια : επέλεξαν 1 άτ

Την ενημέρωση : επέλεξαν 7 άτ.

Επέλεξαν συνδυασμό απαντήσεων: 9 άτ.

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση: 20 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : 32 άτ. περίπου το ½ των ερωτηθέντων επέλεξαν την πρώτη από τις προηγούμενες απαντήσεις , δηλαδή ότι οι ίδιοι θα παντρεύονταν ένα άτομο με αναπηρία από έρωτα και αγάπη , όπως ακριβώς συμβαίνει συνήθως .

Συγκριτικά με το αποτέλεσμα της προηγούμενης ερώτησης διαπιστώνεται συμφωνία και ταύτιση απόψεων .

Σημαντικός όμως είναι ο αριθμός των ατόμων που δεν απάντησαν σε αυτήν την άμεση και προσωπική ερώτηση , γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα στην έρευνα και μαρτυρεί ότι για κάποιους άδηλους λόγους δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν καθόλου , ακόμα και να εκφράσουν κάτι άλλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 12η

A) Σε ποιο βαθμό ισχύουν για σας οι παρακάτω λόγοι για τους οποίους πιστεύετε ότι άτομα χωρίς αναπηρία δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν άτομα με αναπηρία;

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1	2	3	4	5
πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου

α) λόγω αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία από διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις και στιγματισμού τους από τον κοινωνικό περίγυρο

9 8 17 15 15 άτ

- β)** λόγω **προσωπικών προκαταλήψεων**- στερεοτύπων
(π.χ ότι είναι κατώτεροι , έχουν κολλητικές ασθένειες)
9 11 **15** **15** 14 άτ.
- γ)** λόγω ειδικά της άποψης ότι τα άτομα με αναπηρία είναι **ανίκανα να συνάψουν** ερωτικές σχέσεις
9 10 7 **23** 14 άτ.
* Δεν απάντησαν : 6 άτ

Συμπεραίνεται ότι : Σε γενικές γραμμές οι ερωτηθέντες, **ελάχιστα πιστεύουν ή δεν πιστεύουν καθόλου** ότι κάποια άτομα χωρίς αναπηρία από προσωπική προκατάληψη (15+14 άτ.)=29 άτ , κοινωνικό στιγματισμό (15+15 άτ.)=30 άτ, ή πεποίθηση περί ερωτικής ανικανότητας των ΑμεΑ (23 άτ) **δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν άτομα με αναπηρία** . Γενικότερα όμως φαίνεται διακύμανση και ποικιλία στην επιλογή των απαντήσεων .

ΕΡΩΤΗΣΗ 12η

Β) Σε ποιο βαθμό ισχύουν για σας οι παρακάτω λόγοι για τους οποίους πιστεύετε ότι άτομα χωρίς αναπηρία δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν άτομα με αναπηρία;

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1	2	3	4	5
Πολύ	αρκετά	μάλλον	λίγο	καθόλου

- δ)** λόγω **φόβου, τρόμου** προς τα άτομα με αναπηρία
7 10 11 **25** 11 άτ.
- ε)** λόγω **άγνοιας ,ελλιπούς ή λανθασμένης ενημέρωσης** για την κατάσταση ή τις ικανότητες των ατόμων με αναπηρία
16 **16** 14 10 8 άτ.
- στ)** λόγω **έλλειψης διάθεσης των ίδιων των ατόμων με αναπηρία να συναναστραφούν ή να κοινωνικοποιηθούν ή να συνάψουν σχέσεις με άτομα χωρίς αναπηρία**
4 9 **24** 15 11 άτ
- ζ)** λόγω **αποκλεισμού-απομόνωσης των ίδιων των ατόμων με αναπηρία από το οικογενειακό τους περιβάλλον**
7 10 **19** 14 14 άτ
* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : **6** άτ.

Συμπεραίνεται ότι : **ισχυρότερος λόγος-πεποίθηση** των ερωτηθέντων όσο αφορά τα άτομα χωρίς αναπηρία για την μη- δυνατότητα σύναψης γάμου τους με άτομα με αναπηρία προκύπτει να είναι **η ελλιπής ενημέρωση και η άγνοια τους για την αναπηρία** (16+16=30άτ.) στο (1-πολύ + 2-αρκετά). Αλλά επίσης για το ίδιο θέμα είναι **μετριοπαθής** η στάση των ερωτηθέντων (3-μάλλον) όσο αφορά την έλλειψη διάθεσης των ατόμων με αναπηρία σύναψης σχέσεων τους με άτομα χωρίς αναπηρία (24 άτ.) και της απομόνωσής τους από το οικογενειακό τους περιβάλλον (19 άτ.). Επίσης οι ερωτηθέντες **ελάχιστα πιστεύουν ή δεν πιστεύουν καθόλου** ότι κάποια άτομα χωρίς αναπηρία από **φόβο(25 άτ.) δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν άτομα με αναπηρία** .Γενικότερα όμως φαίνεται διακύμανση και ποικιλία στην επιλογή των απαντήσεων .

ΕΡΩΤΗΣΗ 13η

Εσείς για ποιο λόγο δεν θα μπορούσατε να παντρευτείτε ένα άτομο με αναπηρία; Επιλέξτε μία από τις προηγούμενες απαντήσεις που αντιπροσωπεύει εσάς.

Από τις προηγούμενες απαντήσεις

Τον κοιν.αποκλεισμό :	επέλεξαν	3 άτ.
Τις προσωπ. προκαταλήψεις :	"	4 άτ.
Την ερωτ. ανικανότητα :	"	3 άτ.
Τον φόβο-τρόμο :	"	7 άτ.
Την άγνοια :	"	3 άτ.
Την έλλ. διάθεσης των ΑμεΑ :	"	12 άτ.
Τον οικογ.αποκλεισμό :	"	3 άτ.

Επέλεξαν **συνδυασμό απαντήσεων: 8 άτ.**

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση: **27άτ.**

Συμπεραίνεται ότι : υπάρχει ποικιλία στην επιλογή των απαντήσεων , ωστόσο, αναφέρεται ότι **12 ερωτηθέντες** δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν ένα άτομο με αναπηρία **λόγω έλλειψης διάθεσης των ίδιων των ατόμων με αναπηρία** να συνάψουν σχέσεις με άτομα χωρίς αναπηρία , αλλά και ότι **7 ερωτηθέντες λόγω φόβου , τρόμου προς τα άτομα με αναπηρία** δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν άτομα με αναπηρία .

Συγκριτικά με το αποτέλεσμα της προηγούμενης ερώτησης υπάρχει εν μέρει συμφωνία , διότι και εδώ εμφανίζεται ποικιλία και διακύμανση απόψεων αλλά εδώ **προβάλλεται σχετικά και ο φόβος** ως λόγος μη δυνατότητας σύναψης γάμου , γεγονός που εκφράζει την επικρατούσα αρνητική κοινωνική προκατάληψη ως προς τα άτομα με αναπηρία .

Ωστόσο **πρόβλημα** στην έρευνα αποτελεί ο πολύ μεγάλος αριθμός των ερωτηθέντων (**27 άτ**) που **δεν απάντησαν** στην άμεση και προσωπική αυτή ερώτηση , γεγονός που μαρτυρεί ότι για κάποιους ιδιαίτερους λόγους δεν επιθυμούσαν είτε να απαντήσουν καθόλου είτε ακόμα να εκφράσουν και κάτι άλλο .

ΕΡΩΤΗΣΗ 14η

Αν ο /η αγαπημένος /η σας ύστερα από ένα ατύχημα ή αρρώστια είχε έπειτα κάποιο από τα παρακάτω προβλήματα πόσο εφικτό θα ήταν να τον ή την παντρευτείτε ;

Στις απαντήσεις τα αποτελέσματα δίνονται με βάση την κλίμακα:

1 2 3 4 5
πολύ αρκετά μάλλον λίγο καθόλου

α) πρόβλ. κινητικό (σωματική αναπηρία)

18 14 8 9 14 άτ

β) πρόβλ. όρασης ή τύφλωσης

20 10 9 12 12 άτ

γ) πρόβλ. ομιλίας ή ακοής ή κωφαλαλίας

15 12 9 18 9 άτ

δ) πρόβλ. Νοητικής καθυστέρησης

7 8 11 17 20 άτ

* Δεν απάντησαν στην ερώτηση : 7 άτ.

Συμπεραίνεται ότι : οι ερωτηθέντες είναι **ευνοϊκά διακείμενοι-θετικοί** ως προς το ενδεχόμενο να παντρευτούν τους αγαπημένους τους αν αυτοί μετά από κάποιο ατύχημα ή αρρώστια έχουν έπειτα **κινητικό πρόβλημα** (18 άτ.) ή **πρόβλημα όρασης-τύφλωσης**(20 άτ) . Αντιθέτως είναι **αρνητικοί** στο ενδεχόμενο να παντρευτούν τον/την αγαπημένο/νη τους αν αυτοί , μετά από κάποιο ατύχημα ή αρρώστια , έχουν έπειτα πρόβλημα **νοητικής υστέρησης** . Ωστόσο **δίστανται** οι απόψεις των ερωτηθέντων στην κατηγορία του προβλ. **ομιλίας ή ακοής ή κωφαλαλίας** (18άτ. στο λίγο εφικτό αλλά και 15άτ. στο πολύ εφικτό) .

Συμπεράσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων

Αναφέρονται κάποια συγκριτικά συμπεράσματα ως προς την στάση και τις απόψεις των νέων του δείγματος ανάλογα με την ιδιότητά τους (φοιτητές- μαθητές). Δηλαδή η θετική ή αρνητική διακύμανση της στάσης τους απέναντι στο γάμο και την διαφορετικότητα-αναπηρία ή ειδικότερα απέναντι στο γάμο και

ορισμένες κατηγορίες αναπηρίας . Σημειώνονται αρχικά τα εξής:

Η διάκριση των ερωτηθέντων ως προς το επίπεδο μόρφωσης:

φοιτητές (με πανεπιστημιακή εκπαίδευση) και
μαθητές της Γ΄ Λυκείου του 1ου & 2ου ΤΕΕ (στη δευτεροβάθμια
εκπαίδευση τεχνολογικής κατεύθυνσης) .

Η αριθμητική υπεροχή στο δείγμα των μαθητών των δύο ΤΕΕ (57 άτ.) έναντι των φοιτητών (13 άτ.) , με αποτέλεσμα την άνιση συμμετοχή των φοιτητών στο δείγμα .

Η αριθμητική υπεροχή στο δείγμα των ερωτηθέντων που ήταν αρσενικού γένους.

Η προέλευση των ερωτηθέντων του δείγματος αποκλειστικά από πόλη της Έδεσσας .

Απέναντι στο θεσμό του γάμου οι ερωτηθέντες εμφανίζονται θετικοί και παραδοσιακοί και παρουσιάζεται συμφωνία απόψεων μεταξύ των φοιτητών και των μαθητών .

Δηλαδή ότι θα παντρευτούν για να κάνουν παιδιά , όταν θα έχουν αποκατασταθεί επαγγελματικά, με θρησκευτικό γάμο. Δεν θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση την προίκα και τοποθετούν ως σημαντικά στοιχεία για ένα επιτυχημένο γάμο ιεραρχικά :

- 1) αγάπη
- 2) ερωτική συμφωνία
- 3) αλληλοσεβασμό
- 4) αφοσίωση
- 5) συμφωνία χαρακτήρων
- 6) οικονομική άνεση .

Διακρίνεται γενικότερα αρνητική στάση των ερωτηθέντων ως προς το γεγονός να παντρευτούν ένα άτομο με κάποια κοινωνική ή θρησκευτική ή σωματική ή πολύ περισσότερο διανοητική ιδιαιτερότητα.

Σχετικά με το γεγονός του γάμου μεταξύ ατόμων με αναπηρία παρατηρείται ότι στο σύνολό τους οι φοιτητές φαίνεται να πιστεύουν ότι αυτό είναι αρκετά εφικτό, ενώ υπάρχει κάποιο ποσοστό στους μαθητές (17 άτ.) που πιστεύουν ότι αυτό δεν είναι εφικτό .

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (23 άτ.) φαίνεται να είναι λίγο αρνητικοί ως προς το γεγονός να συνάπτουν σχέσεις και να παντρεύονται άτομα με αναπηρία με άτομα χωρίς αναπηρία .

Αυτό το αποτέλεσμα έρχεται σε συμφωνία και αναμενόταν ότι θα προκύψει διότι εκφράζει την γενικευμένη αντίληψη- προκατάληψη που έχει εδραιωθεί ότι είναι "πιο σωστό" να παντρεύονται τα άτομα με αναπηρία μεταξύ τους και όχι με κάποια άλλα άτομα χωρίς αναπηρία γιατί θεωρείται από την κοινωνία ότι αποτελούν

"ειδική κατηγορία" και πρέπει να βρίσκονται με τους "ομοίους" τους . Αποτελεί έκφραση και απόρροια του στερεοτύπου "εμείς και οι άλλοι ".

Συνολικά για όλες τις κατηγορίες αναπηρίας σε σχέση με το γάμο, δηλώνεται γενικότερη αρνητική στάση των ερωτηθέντων.

Παρατηρείται ωστόσο ότι σε σχέση με τους μαθητές , οι φοιτητές έχουν αρνητικότερη στάση απέναντι σε όλες τις κατηγορίες αναπηρίας γενικά.

Ειδικότερα ως προς το ενδεχόμενο σύναψης γάμου με άτομα: με σύνδρομο DOWN (38 άτ.), με τετραπληγία (31 άτ.) , αλλά και κωφάλαλα (28 άτ.) υπάρχει συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες αναπηρίας μεγαλύτερος αριθμός ατόμων που απαντούν με(5-καθόλου εφικτό) δηλ. με τελείως αρνητική στάση.

Ευνοϊκότερη στάση υπάρχει έναντι της επιλογής γάμου με άτομα που έχουν χρόνια προβλήματα υγείας .

Ο έρωτας , η αγάπη (27 άτ.) η ενημέρωση (16 άτ.) αλλά και το οικονομικό κίνητρο (12 άτ.) είναι οι πιο ισχυροί λόγοι που θεωρούν οι ερωτηθέντες ότι οδηγούν κάποια άτομα χωρίς αναπηρία στο να παντρευτούν άτομα με αναπηρία , ενώ 26 ερωτηθέντες ελάχιστα πιστεύουν ότι μπορεί να συμβεί ένας τέτοιος γάμος από λύπηση-συμπόνια .

Σε γενικές γραμμές όμως οι ερωτηθέντες, ελάχιστα πιστεύουν ή δεν πιστεύουν καθόλου ότι κάποια άτομα χωρίς αναπηρία από προσωπική προκατάληψη (15+14 άτ.)=29 άτ , κοινωνικό στιγματισμό (15+15άτ)=30άτ, φόβο (25 άτ), ή πεποίθηση περί ερωτικής ανικανότητας των ΑμεΑ (23 άτ) δεν θα μπορούσαν να παντρευτούν άτομα με αναπηρία .Γενικότερα όμως φαίνεται διακύμανση και ποικιλία στην επιλογή των απαντήσεων.

Παρατηρείται οι φοιτητές στο σύνολό τους έχουν θετικότερη στάση απέναντι στο ενδεχόμενο γάμου, ακόμα και αν έπειτα από κάποιο ατύχημα ή αρρώστια οι αγαπημένοι τους έχουν ένα πρόβλημα κινητικό ή αισθητηριακό . Επίσης φοιτητές και μαθητές έχουν αρνητικότερη στάση απέναντι στο ενδεχόμενο γάμου, αν μετά από κάποιο ατύχημα ή αρρώστια υπάρξει ένα πρόβλημα νοητικής καθυστέρησης .

Σημειώνεται το γεγονός ότι αυτοί που δεν απάντησαν σε ορισμένες ερωτήσεις ήταν μόνο οι μαθητές του ΤΕΕ και κυρίως υπήρξε αποχή σε δύο συγκεκριμένες ερωτήσεις άμεσες και πολύ προσωπικές όπου χρειαζόταν να επιλεγεί ή να αναφερθεί προσωπική απάντηση σχετικά με λόγους σύναψης γάμου ή λόγους μη δυνατότητας σύναψης γάμου των ερωτηθέντων με άτομα με αναπηρία.

- Το χαρακτηριστικό πάντως είναι ότι , σε γενικές γραμμές, διακρίνεται **ταύτιση στάσης μεταξύ φοιτητών και μαθητών απέναντι στην αναπηρία** . Δηλαδή, υπάρχει γενικότερα επιλογή βαθμών κλίμακας **αρνητικής στάσης ,όχι όμως απόλυτη και αποκλειστική** ,γιατί

συγχρόνως παρατηρείται και από τις δύο ομάδες διακύμανση στην ισχύ των απόψεών τους, καθώς γίνεται επιλογή και του βαθμού της κλίμακας ο οποίος δηλώνει **έντονη μετριοπαθή στάση**.

Πριν όμως παρουσιαστούν σχηματικά αυτά, χρειάζεται προηγουμένως να αναφερθεί ότι για την μέτρηση στάσης των απαντήσεων χρησιμοποιήθηκε, στο μέτρο του δυνατού, η τεχνική της κλίμακας Λίκερτ. Δηλαδή αναφέρεται ότι:

- Στην κλίμακα είχαμε ως εύρος αναφοράς της ατομικής συνολικής βαθμολογίας στάσης από :

37 → 185 έτσι στους βαθμούς της κλίμακας που κυμαίνονταν: από 1-πολύ:θετική στάση έως 5-καθόλου:αρνητική στάση αντιστοιχούσαν: **1-πολύ: 37, 2-αρκετά: 74, 3-μάλλον: 111, 4-λίγο: 148, 5-καθόλου: 185**

- Με βάση αυτό, οι ατομικές συνολικές βαθμολογίες των ερωτηθέντων, στις 37 ερωτήσεις που είχαν κλίμακα, βρέθηκε να κυμαίνονται σε εύρος:
 - στους **φοιτητές** από: **101 → 146**
 - στους **μαθητές του 1ου ΤΕΕ Έδεσσας** από: **79 → 185**
 - στους **μαθητές του 2ου ΤΕΕ Έδεσσας** από: **67 → 176**

Έτσι αντίστοιχα, το εύρος βαθμολογίας ορίζεται κατά προσέγγιση:

-για τους **φοιτητές** από τους βαθμούς κλίμακας (3,4) και αντικατοπτρίζει μέτρια και αρνητική στάση.

-για τους **μαθητές του 1ου ΤΕΕ** από τους βαθμούς κλίμακας (3,4,5) και αντικατοπτρίζει μέτρια και αρνητική στάση.

-για τους **μαθητές του 2ου ΤΕΕ** από τους βαθμούς κλίμακας (2,3,4,5) και αντικατοπτρίζει θετική , μέτρια και αρνητική στάση.

Πιο συγκεκριμένα φαίνεται και στον πίνακα ότι:

Πίνακας της διακύμανσης στάσης των ερωτηθέντων ανάλογα με το εύρος βαθμολογίας που αντιστοιχεί στους βαθμούς της κλίμακας

Βαθμοί κλίμακας και εύρος βαθμολογίας	Φοιτητές	Μαθητές 1ου ΤΕΕ Έδεσ.	Μαθητές 2ου ΤΕΕ Έδεσ.	Σύνολο ερωτηθέντων	ποσοστό (%)
1- πολύ (37)					0
2- αρκετά (74)			2	2	2,8(%)
3- μάλλον (111)	3	9	8	20	28,5(%)
4- λίγο (148)	10	14	11	35	50(%)
5- καθόλου (185)		5	4	9	12,8(%)
Αποχή		4		4	5,7(%)
Σύνολο	13	32	25	70	99.8(%)

Παρατηρείται ότι τόσο **οι φοιτητές** όσο και **οι μαθητές του 1ου ΤΕΕ** και του **2ου ΤΕΕ Έδεσσας** εντάσσονται **κατά πλειοψηφία** ως ατομικές βαθμολογίες στάσης στο τέταρτο βαθμό της κλίμακας που εκφράζει την ελαστική αρνητική στάση: 4-λίγο(148). Υπερισχύει επομένως στους μισούς ερωτηθέντες η έκφραση ελαστικής αρνητικής στάσης.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Τελικά στην πιλοτική αυτή ερευνητική καταγραφή στάσεων αναδύθηκε το γεγονός ότι , όπως συμβαίνει συνήθως , έτσι και σε σχέση με τις έννοιες γάμου-αναπηρίας φαίνεται ότι οι στερεοτυπικές αντιλήψεις εξακολουθούν να ενυπάρχουν στις απόψεις των ερωτηθέντων, οι οποίες προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από παραδοχές εδραιωμένες όχι τόσο σε προσωπικά βιώματα αλλά σε διάχυτες αντιλήψεις που εσωτερικεύονται συνήθως με έναν άλογο και πολλές φορές ασυνείδητο τρόπο.

Ωστόσο, λόγω της αμφιταλάντευσης και της διακύμανσης που παρουσιάζουν συχνά οι απαντήσεις των ερωτηθέντων , διακρίνεται μία ελαστικότερη και καλοπροαίρετη στάση των νέων του δείγματος ως προς την αναπηρία γενικά. Έτσι επομένως προσφέρεται το περιθώριο να αναπτυχθεί περισσότερο και πιο συστηματικά το δίκτυο της σωστής

ενημέρωσης και της πληροφόρησης των νέων ειδικά , αλλά και του ευρύτερου κοινού γύρω από τα θέματα των ατόμων με αναπηρία γενικότερα .

Σημειώνεται επίσης ότι, έγινε μια συγκεκριμένη δειγματοληπτική καταγραφή απόψεων ορισμένων νέων στην Έδεσσα (μια προέρευνα) για την σχέση γάμου-αναπηρίας και σε καμία περίπτωση αυτή δεν αποτελεί επιστημονική αυθεντία και πιστή αποτύπωση της γνώμης των νέων γενικά, αλλά ούτε και εκφράζει μια αντικειμενική, αντιπροσωπευτική πεποίθηση των νέων γενικότερα.

Χρησιμοποιήθηκε κυρίως ενδεικτικά για να ταραξει τα λιμνάζοντα νερά και τα κακώς κείμενα της κοινωνικής πραγματικότητας, να αφυπνίσει συνειδήσεις και να κινητοποιήσει παγιωμένες, λανθασμένες αντιλήψεις .

Παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν τόσο ως προς την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος(σχετικά με τον αριθμό, το φύλο, την περιοχή προέλευσης) ,όσο και ως προς τον τρόπο συμπλήρωσης-επεξεργασίας των ερωτηματολογίων, αλλά και το είδος και την διατύπωση των ερωτήσεων κλπ. (όπου διαπιστώθηκε ότι χρειάζονται τροποποιήσεις), ωστόσο καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια να επεξεργαστούν με προσοχή τα δεδομένα των ερωτηματολογίων και να παρουσιαστούν με σαφήνεια τα αποτελέσματα .

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Απαραίτητη διαπιστώνεται η δημιουργική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων φορέων κοινωνικής πολιτικής και του εκπαιδευτικού χώρου, η οποία θα συντελέσει με οργανωμένες παρεμβάσεις στο να καλλιεργηθεί το κατάλληλο κοινωνικο-πολιτιστικό υπόβαθρο ώστε σταδιακά να αρθούν τα στερεότυπα και να καταπολεμηθούν οι προκαταλήψεις κυρίως στις νέες γενιές

Εποικοδομητική προβλέπεται ότι θα είναι η παρέμβαση :

- με κινήσεις **ενημέρωσης** των αρμόδιων φορέων στα Σχολεία,
- με **επισκέψεις** μαθητών σε δομές εξυπηρέτησης των ΑμεΑ ,
- με συμμετοχή των φορέων σε **ημερίδες** και διοργάνωση ομιλιών και άλλων εκδηλώσεων με εισηγητές ειδικούς επιστήμονες και εξειδικευμένους εκπαιδευτές,
- με **διανομή** ενημερωτικού υλικού ,
- με **προβολή** ταινιών , ντοκιμαντέρ για θέματα αναπηρίας

Αλλά επίσης και :

- με τη διοργάνωση **εκθέσεων, εικαστικών διαγωνισμών** και πολιτιστικών εκδηλώσεων σχετικά με την αναπηρία,
- με **δημοσιεύσεις άρθρων** ευαισθητοποίησης στα τοπικά μέσα επικοινωνίας,
- με την **συνεχή επιμόρφωση** και διαρκή εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας,
- με τη **συνεργασία** των διαφόρων φορέων κοινωνικής πολιτικής, των συλλόγων, καθώς και άλλων δημόσιων και ιδιωτικών προνοϊακών δομών σε διάφορα προγράμματα κοινωνικής στήριξης των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, με σκοπό την προώθηση και καλλιέργεια του πλαισίου ένταξής τους στην κοινωνία .

Έτσι το ΚΕΚΥΚΑμεΑ Ν. Πέλλας στο έτος 2006 αλλά και περιοδικά θα επιδιώξει τη συνέχιση , με ορισμένες όμως τροποποιήσεις, της ανωτέρω κοινωνικής έρευνας σε μαθητές της Γ΄ Τάξης των Λυκείων των δήμων όλου του Νομού, στο βαθμό που μπορεί να είναι αυτό εφικτό.

Επίσης θα επιχειρηθεί και η εφαρμογή προγράμματος πρόληψης, άρσης των προκαταλήψεων απέναντι στην αναπηρία και τη διαφορετικότητα : είτε με διανομή ενημερωτικού υλικού και επαφές, εξορμήσεις του προσωπικού του Κέντρου σε Σχολικές μονάδες , είτε με εκπαιδευτικές επισκέψεις μαθητών της Ε΄ ή της ΣΤ΄ τάξης Δημοτικών Σχολείων του Νομού στο ΚΕΚΥΚΑμεΑ Ν. Πέλλας (όπως έχει ήδη γίνει στην Έδεσσα) είτε με προβολή ταινιών και διοργάνωση καλλιτεχνικών και άλλων δραστηριοτήτων.

Στόχος του ανωτέρω προγράμματος θα είναι να ενημερωθούν τα παιδιά για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Κέντρου, να εκπαιδευτούν σωστά για τις διάφορες κατηγορίες αναπηρίας, τα προβλήματα και τις ανάγκες των ΑμεΑ, μέσα από την επαφή τους με ένα χώρο εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρίες, καθώς και την συμμετοχή τους σε εικαστικά δρώμενα και παιχνίδια προσομοίωσης της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία.

Θα συνεχιστούν επίσης και θα εμπλουτιστούν οι δράσεις πληροφόρησης, αγωγής υγείας και ευαισθητοποίησης τόσο με δημοσιεύσεις στο τύπο ειδικών άρθρων, όσο και με συνεργασία με τις τοπικές δομές εξυπηρέτησης των ΑμεΑ, σε διάφορα προγράμματα αγωγής υγείας, λειτουργικής αποκατάστασης, συμβουλευτικής υποστήριξης των ΑμεΑ και των οικογενειών τους, αλλά και κοινωνικής διερεύνησης και καταγραφής των ΑμεΑ του Νομού.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ -

Εμείς θέσαμε τις ερωτήσεις, αλλά από εδώ και πέρα καλούμαστε όλοι μας και ο καθένας ξεχωριστά να δώσουμε τις απαντήσεις μέσα μας και προς τα έξω και προς τους άλλους. Μέχρι χθες ήταν η απομόνωση, η εγκατάλειψη, ο οίκτος, η ντροπή και η προκατάληψη. Σήμερα η κοινωνία αλλάζει προς το καλύτερο. Μια νέα πραγματικότητα σεβασμού, ισότιμης συμμετοχής και δημιουργίας για τα Άτομα με Αναπηρία οικοδομείται με πολλά μικρά έργα, σε πολλά μικρά μέρη, από πολλούς μικρούς ανθρώπους που θα αλλάξουν το πρόσωπο του κόσμου.

Γι' αυτό:

Όπου υπάρχει πλάνη να αναζητούμε την αλήθεια
Όπου υπάρχει αμφιβολία να αναζητούμε την πίστη
Όπου υπάρχει απελπισία να δείχνουμε την ελπίδα
Όπου υπάρχει θλίψη να προσφέρουμε τη χαρά
Γιατί τελικά όταν δίνουμε παίρνουμε!!!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασούλα, Γιαννακοπούλου, Παζαρζή, Ψυχοπαίδης, "Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή- Γ' Γυμνασίου", Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τελευταία έκδοση, Αθήνα
- Αλαχιώτης, Μυλωνάκου, Μανούσου, Μάρκου, Μπενέκου, "Βλέπω τον σημερινό κόσμο, πολυθεματικό βιβλίο Δημοτικού Σχολείου για την ευέλικτη ζώνη", Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έκδοση Γ' 2004, Αθήνα.
- Αλτάνης Παν, Κατσαρού Φανή, Κουτσοκλένης Χρ., "Στοιχεία Κοινωνικής Πρόνοιας- Τομέας Υγείας και Πρόνοιας-β' τάξη 1ου κύκλου-ειδικότητα :Κοινωνικών Φροντιστών", Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έκδοση 2001, Αθήνα
- Βλαχόπουλος, Γεωργούλας, Ιντζεσίλογλου, Κάλφας, Μπρίκα, "Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου", Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έκδοση 2001, Αθήνα
- Γεωργίου Φανή, "Οικιακή Οικονομία β' Γυμνασίου", εκδόσεις Σαββάλας
- Γκιζελή Β.Δ., "Απλά Μαθήματα Κοινωνιολογίας Γ' Λυκείου", Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας, εκδόσεις "Επικαιρότητα", Αθήνα 1993
- Διυπουργική Επιτροπή για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες –Υπ. Εσωτερικών Δ.Δ Α-Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης, "Οδηγός του Πολίτη με ειδικές ανάγκες", Αθήνα 2001
- Ελευθεριάδου Μαρ., Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Πέτρας Ολύμπου- Κέντρο Ψυχικής Υγείας Κατερίνης- Ιατροπαιδαγωγικό Τμήμα, "Οι αλλαγές στην ζωή της οικογένειας, Ψυχοκοινωνικά θέματα", Κατερίνη 2003
- Ελληνική Εταιρία για την Σκλήρυνση Κατά Πλάκας, Πρακτικά από το 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή, "Σκλήρυνση Κατά Πλάκας: Παρούσα κατάσταση – Στρατηγικές για το μέλλον", Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2002
- Ζώνιου- Σιδέρη Αθηνά, "Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους- Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης", έκδοση θ', Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1996
- Κουλουγλιώτης Νικ. Διον., "Κοινωνιολογία –Θέματα Κοινωνιολογίας της Υγείας για τις Μ.Τ.Ε.Ν.Σ", εκδόσεις Πελεκάνος, Αθήνα 1991
- Κυπριωτάκης Α., "Τα ειδικά παιδιά και η αγωγή τους", εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2000.

- Κυριαζή Ν. , ``Σημειώσεις Μέθοδοι και τεχνικές της Κοινωνιολογικής Έρευνας ΙΙ`` , Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Τμήμα Κοινωνιολογίας, Αθήνα 1992
- Κυριαζή Ν. , ``Συμπληρωματικές Σημειώσεις για το Μάθημα Μέθοδοι και τεχνικές της Κοινωνιολογικής Έρευνας Ι`` , Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Τμήμα Κοινωνιολογίας, Αθήνα 1991
- Λαγάκου Ν.,Μαρίνου-Βελεντζά Α., Μπράνου- Τζανετουλάκου Α , Προύντζου-Μπούρα, ``Οικιακή Οικονομία Γ΄ Γυμνασίου`` , Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας, Αθήνα
- Μπουσκάλια Λεό , ``Άτομα με ειδικές ανάγκες και οι γονείς τους, μια πρόκληση στην συμβουλευτική`` , εκδόσεις Γλάρος, Αθήνα 1993.
- Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ``Οικιακή Οικονομία – βιβλίο μαθητή - β΄ Γυμνασίου``
- Πασλαμούσκα Ελ. , Πτυχιακή εργασία , ``Απόφοιτοι του Ειδικού Σχολείου του Ν. Ηρακλείου – Αποκατάσταση – Κρατική Μέριμνα`` , Ηράκλειο Κρήτης , 1989
- Σείσιδου - (ΣΕΚ)Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος , Περιοδικό ``Εκλογή`` θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας, τεύχος Δεκέμβριος 1981
- (ΣΕΚ)Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος, Περιοδικό " Εκλογή θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας" , τεύχος Απρίλιος 1981
- (ΣΕΚ)Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος , Περιοδικό ``Κοινωνική Εργασία`` , τεύχος 19^ο , 1990
- (ΣΕΚ)Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος, Περιοδικό ``Κοινωνική Εργασία`` , τεύχος 38^ο , 1995
- (ΣΕΚ)Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος, Περιοδικό ``Εκλογή θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας`` , τεύχος Απρίλιος –Μάιος –Ιούνιος 1995
- Φίλιας Β., Κουρούκλη Μ. ,Ρούσσης Γ., Κασιμάτη Κ., Μουσούρου Λ., Παπαρίζος Α., Χατζηκωνσταντή Ε., Πετρονωτή Μ., Βάρσος Γ., Τσαλίκογλου –Κωστοπούλου Φ., ``Κοινωνιολογία Γ΄ Λυκείου`` ,Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έκδοση 1983 , Αθήνα
- Χατζηδημητρίου, Πιπλικάτσης, Κικιλίγκα, Καλαϊτζίδου, Περιοδικό ``Σάρισα 1994-Διεθνές Έτος Οικογένειας`` , Τομέας Πέλλας Κέντρων Φροντίδας Οικογένειας, Αριδαία , Νοέμβριος 1994, (όπου περιέχει και μια έρευνα από το Περιοδικό ``Γονείς`` , τεύχος 129 η οποία χρησιμοποιήθηκε για τις πέντε πρώτες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου)
- Satir Virginia , ``Εργαστήριο διερεύνησης ανθρώπινων σχέσεων-Πλάθοντας Ανθρώπους`` , εκδόσεις Κέδρος , Αθήνα 1992
- Smith Tony ,Ιατρική Εταιρία Αθηνών , ``The Dorling Kindersley Guide-Μεγάλος Ιατρικός Οδηγός`` , τόμοι 1^{ος} και 2^{ος} , εκδόσεις Γιαλέλη , Αθήνα 1993

ΣΧΟΛΕΣ ΓΟΝΕΩΝ : ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ή ΑΝΑΓΚΗ ;

Μια αναφορά στη δυναμική της ομάδας και τη βιωματική μάθηση μέσα από την εμπειρία της Συμβουλευτικής γονέων.

Δούδη Κυριακή, εκπαιδεύτρια Σχολής Γονέων Νομού Πέλλας

Σχολές γονέων – Συμβουλευτική γονέων , όροι που στα χωριά της ελληνικής επαρχίας είναι λίγος καιρός που άρχισαν να ακούγονται και που σίγουρα θα προκαλούσαν το γέλιο μερικές δεκαετίες πριν . Σχολές γονέων , και τι λοιπόν ; γονιός γίνεσαι , δεν είναι κάτι που διδάσκεται . Και όμως σήμερα στα χωριά μας , όχι μόνο λειτουργούν οι σχολές γονέων αλλά και συγκεντρώνουν ένα μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα , πράγμα που δείχνει από μόνο του ότι οι σχολές γονέων ανταποκρίνονται σε ανάγκες που με το πέρασμα του χρόνου δημιουργήθηκαν .

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η ζωή στην εποχή μας είναι δύσκολη για τους νέους . Σε μια κοινωνία που διέπεται από την καταναλωτική νοοτροπία και τον ατομικισμό, το πρότυπο που προβάλλεται συνεχώς , κυρίως μέσω των Μ.Μ.Ε. , αλλά και όχι μόνο, είναι ενός ανθρώπου «δυνατού» , «τέλειου» , «ωραίου» . Εικόνα που βαραινεί παιδιά και γονείς και που οδηγεί συχνά σε αδιέξοδα , αφού οι ανθρώπινες ανάγκες , οι φόβοι, οι αποτυχίες πρέπει να αποκλειστούν από αυτήν . Κάτω από αυτές τις συνθήκες καλούνται οι γονείς σήμερα να υποστηρίξουν τα παιδιά τους στο μεγάλωμά τους .

Αυτό όμως δεν έκαναν πάντα οι γονείς ; Ήταν παλιότερα πιο προικισμένοι και τα κατάφερναν μόνοι τους , ενώ σήμερα χρειάζονται «σχολές» για να ανταποκριθούν στο ρόλο τους ; Δεν θα ήταν αυτό κάπως άδικο για τους σημερινούς γονείς ;

Ο ρόλος του γονιού μαθαίνεται και ως γονείς των παιδιών μας ανατρέχουμε στην εμπειρία που αποκτήσαμε ως παιδιά των δικών μας γονιών . Όμως η κοινωνία σήμερα αλλάζει από τη μια μέρα στην άλλη , το παλιό ανατρέπεται και ξεπερνιέται εύκολα και το καινούριο γρήγορα γίνεται παλιό . Οι γονείς στην εποχή μας δεν μπορούν να αναθρέψουν τα παιδιά τους με τον τρόπο που εκείνοι ανατράφηκαν , παρουσιάζονται μπροστά τους δυσκολίες που δεν είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν . Τα παλιά πρότυπα δεν λειτουργούν , ο λόγος του πατέρα στην οικογένεια δεν είναι αυτό που ήταν άλλοτε , οι παραδοσιακές αξίες και οι καθορισμένοι ρόλοι που μας δόθηκαν ως σταθερά σημεία αναφοράς έχουν πλέον αμφισβητηθεί , χωρίς να αντικατασταθούν από κάποια άλλα . Σε μια κοινωνία «χύμα» , η ασφάλεια που έδιναν αυτά τα σταθερά σημεία έγινε αγωνία , αγωνία του να προσδιορίσει καθένας τις δικές του αξίες και να καθορίσει το δικό του τρόπο ζωής . Έγινε αμηχανία και στεναχώρια όταν οι γονείς βλέπουν ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο ρόλο τους , όπως τον ήξεραν , όταν αντιλαμβάνονται την αναποτελεσματικότητα των παραδοσιακών τεχνικών για να πετύχουν την υπακοή των παιδιών τους , όταν βλέπουν να ορθώνεται ένας τοίχος ανάμεσά τους .

Τι μπορεί να γίνει ; Να επιστρέψουμε σε πιο αυταρχικές δομές ; στις παλιές καλές εποχές όπου τα πάντα ήταν καθορισμένα κι ο καθένας ήξερε καλά το ρόλο του , τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του ; Η κοινωνία όμως δεν είναι στατική , εξελίσσεται και προχωράει με τους δικούς της ρυθμούς . Μπορεί άλλωστε να δει κανείς τα πράγματα κι απ' την καλή τους πλευρά , γιατί οι αλλαγές που έγιναν δεν εμπεριέχουν μόνο αγωνία , προσφέρουν , αν κανείς μπορέσει να βρει την προσωπική του πορεία , μεγαλύτερη ατομική ελευθερία , συνειδητότητα και εσωτερική εξέλιξη . Η πρόκληση που προβάλλει είναι να μεγαλώσουμε μέσα στη σημερινή «πολυφωνική» κοινωνία υπεύθυνα παιδιά και για να γίνει αυτό πρέπει να είμαστε σε θέση να εξακολουθούμε να «μεγαλώνουμε» και οι ίδιοι . Σ' ένα μεταβαλλόμενο κόσμο τα σταθερά σημεία αναφοράς δεν μπορούν να βρεθούν «έξω» αλλά μέσα στο ίδιο το άτομο , γιατί « το να είσαι αποτελεί την αρχή των πάντων και χωρίς αυτό δεν έχει νόημα το να κάνεις και να σου κάνουν» (Winnicott) .

Οι Σχολές γονέων έρχονται αρωγοί στην αντιμετώπιση της παραπάνω πρόκλησης για να δώσουν το χώρο και τη δυνατότητα στους γονείς - τους πιο σημαντικούς ανθρώπους στη ζωή των παιδιών τους , αφού διαμορφώνουν τη στάση τους απέναντι στον εαυτό τους και στους άλλους – να θέσουν τα δικά τους ερωτήματα και να βρουν τις δικές τους απαντήσεις στο πως μπορούν να υποστηρίξουν την εξέλιξη και την αυτονόμηση των παιδιών τους . Θεωρώντας μάλιστα ότι ο γονεϊκός ρόλος δεν είναι κάτι που «διδάσκεται» με τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας αλλά είναι προϊόν εσωτερικής διεργασίας , προτείνουν τη διαδικασία της ομάδας .

Προτείνουμε λοιπόν και εφαρμόζουμε τη διαδικασία της ομάδας γιατί πιστεύουμε στη δυναμική της .Στην ομάδα :

- Ενθαρρύνεται η συμμετοχή και η έκφραση των απόψεων και των προβληματισμών των μελών

- Δημιουργούνται οι συνθήκες ώστε να εκφραστούν οι ανάγκες των εκπαιδευομένων – γονιών
- Εξασκούνται στο να βγάλουν από μέσα τους γνώσεις που έχουν , αλλά δεν γνωρίζουν ότι τις έχουν
- Μαθαίνουν να «βλέπουν» και να «ακούν» με διαφορετικό τρόπο , τόσο τα παιδιά τους , όσο και τον εαυτό τους
- Αξιοποιούνται οι εμπειρίες των μελών
- Δημιουργείται ευνοϊκό αλλά και ασφαλές περιβάλλον για την εξερεύνηση των συναισθημάτων των μελών
- Βοηθούνται στο δρόμο προς την αυτογνωσία
- Εξασκούνται στην καλύτερη επικοινωνία
- Οδηγούνται στην αποδοχή του άλλου ως ανεξάρτητου ατόμου που δικαιούται να είναι σεβαστός γι'αυτό που «είναι»
- Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη συζήτηση ως μέσο επικοινωνίας και επίλυσης προβλημάτων
- Βλέπουν ότι δεν είναι μόνοι , ότι τα προβλήματα είναι κοινά .

Το πιο ωραίο όμως απ'όλα είναι η γνωριμία των άλλων και μέσα απ'αυτήν η γνωριμία του εαυτού μας κι αυτό είναι κάτι που το βλέπεις να γίνεται στις ομάδες των γονέων κι είναι πολύ συγκινητικό όταν εκφράζεται αυθόρμητα , πράγμα που συμβαίνει αρκετά συχνά .Είναι ευνόητο λοιπόν το ότι στις ομάδες γονέων η μάθηση είναι βιωματική αφού μόνο αυτή «επιτρέπει στο άτομο να αναπτυχθεί ψυχολογικά στο μέγιστο , να είναι ένα πρόσωπο που λειτουργεί ελεύθερα στην πληρότητα των δυνατοτήτων του , ένα πρόσωπο αξιόπιστο , κοινωνικοποιημένο , δημιουργικό , ένα υποκείμενο πάντα σε αλλαγή» (Rogers) .Γι'αυτό σημαντικό μέρος στις ομάδες γονέων έχουν οι βιωματικές ασκήσεις και η συζήτηση .

Οι βιωματικές ασκήσεις παρουσιάζουν πολύ σημαντικά πλεονεκτήματα :

- Κινητοποιούν τους γονείς σωματικά , συναισθηματικά και νοητικά και με τον τρόπο αυτό αυξάνουν την επίγνωση
- Βοηθούν τους γονείς να ανοιχτούν
- Δημιουργούν ασφαλές περιβάλλον για να δοκιμάσουν νέες συμπεριφορές και να ανακαλύψουν νέους τρόπους επικοινωνίας
- Διευκολύνουν την επικοινωνία και το δέσιμο της ομάδας συντελώντας στην ουσιαστικότερη γνωριμία
- Κάνουν και τα πιο διστακτικά άτομα να εμπλέκονται στη διαδικασία της ομάδας
- Αυξάνουν το ενδιαφέρον για τη συζήτηση που τις ακολουθεί , γιατί προέρχεται από μια κοινή εμπειρία .

Βέβαια ο συντονιστής της ομάδας πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός στη χρήση των βιωματικών ασκήσεων . Πολλοί γονείς συμμετέχουν ίσως για πρώτη φορά σε μια τέτοιου είδους μαθησιακή διαδικασία κι αυτό συχνά προκαλεί φόβο , άγχος και επιθετικότητα .Άρα θα πρέπει στην ομάδα να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες συνθήκες για να δημιουργηθεί κλίμα ασφάλειας και εμπιστοσύνης έτσι ώστε να μη νιώθουν οι γονείς ότι απειλούνται .Τότε μόνο θα υπάρξει ουσιαστική επικοινωνία. Όταν νιώθουν το συντονιστή δίπλα τους , μαζί στην αναζήτηση για το καλύτερο, οδηγό και συνοδοιπόρο ταυτόχρονα .Και το σίγουρο είναι ότι ο δρόμος αυτός παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον ...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

1. Αγωγή Υγείας , Ψυχική Υγεία-Διαπροσωπικές σχέσεις , Συζητήσεις γονέων.
2. Αρχοντάκη Ζ.-Φιλίππου Δ. , « 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων » , εκδόσεις Καστανιώτη .
3. S. Cougou , « Τα βασικά “εργαλεία” του εκπαιδευτή ενηλίκων » , εκδόσεις Μεταίχμιο .
4. Καμαρινού Δ. , «Βιωματική μάθηση στο σχολείο»
5. Μ.Μαλικιώτη – Λοίζου , «Επικοινωνία και διαπροσωπικές σχέσεις» στον τόμο ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΟΝΕΩΝ του Ι.Δ.ΕΚ.Ε.
6. Ντικμέγιερ – Μακ Κέι , «Σχολείο για γονείς» , Θυμάρι .
7. D.W.Winicott , «Συζητήσεις με τους γονείς» , Ελληνικά γράμματα .
8. Weare K.-Gray G. , « Η προαγωγή της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας στο σχολείο » , Ελληνικά γράμματα.
9. Ψυχική υγεία – Διαπροσωπικές σχέσεις : «Συζητήσεις εφήβων» του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, εκπαιδεύτρια Σχολής Γονέων Νομού Πέλλας

Ο άνθρωπος είναι μία βιολογική ύπαρξη με διπλή σύνθεση. Τον ενδογενή παράγοντα που κληρονομείται δηλ. το DNA , και τον εξωγενή παράγοντα που επιδρά στο DNA και είναι η πληροφόρηση.

Η παιδεία, η οικογενειακή αγωγή και ο πολιτιστικός περίγυρος μεταβιβάζουν διαρκώς στο DNA του ανθρώπου πληροφορίες θετικές για την αναστολή της δραστηριότητας των ενστίκτων, δηλαδή για τη βελτίωση του ψυχισμού, και την ημέρωση των ηθών του". Ο άνθρωπος συνεχώς πληροφορείται και εξελίσσεται, θαυμάζει και συλλογίζεται συναισθάνεται και συγκινείται, μιμείται και δραστηριοποιείται. Ο κοινός νους όλων των ανθρώπων διαθέτει την κοινή λογική , η οποία μπορεί να εξελιχθεί με την παιδεία και την πείρα. Ο εμπλουτισμός της λογικής με στοιχεία γνώσης είναι θέμα πληροφόρησης τόσο από επιστημονικές πηγές όσο και από εμπειρίες.

Εξ ορισμού η «κοινωνία» είναι επικοινωνία ατόμων, διαπροσωπική σχέση ανθρώπων, συνεπικουρία και αδελφότητα, συμμετοχή συνεργασία και αλληλεγγύη, αλληλοκατανόηση και αλληλοσεβασμός.

Ο άνθρωπος με την αναπτυσσόμενη κοινωνική συνείδηση ολοκληρώνεται ως προσωπικότητα και ως χαρακτήρας, υπηρετεί τις διάφορες «αξίες» [ηθικές, γνωσιολογικές, αισθητικές] και γίνεται και ο ίδιος μια πνευματική αξία, μια «αυταξία» που συντελεί στην πρόοδο και τον πολιτισμό. Ότι προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο επιστρέφει πάλι σ' αυτόν με τη μορφή κοινωνικών αγαθών. Η ισορροπία του ανθρώπινου «εγώ» με το « εμείς» εξασφαλίζεται μονάχα με αλtruισμό. Όταν το «εγώ» αρνείται το «εμείς» καταλήγει να αρνηθεί τον εαυτό του, γιατί κάθε πνευματικό και υλικό συμφέρον αντανάκλα από το «εμείς» στο «εγώ»

Το πανανθρώπινο αίτημα για δικαιοσύνη πάνω στη γη πολύ απέχει από την πραγματικότητα που άτομα και λαοί ζούμε καθημερινά. Ποικίλες και χρονίζουσες διαφορές σε όλα τα επίπεδα αποδιοργανώνουν τον κόσμο μας. Και οι διαφορές αυτές, που εξελίσσονται σε διαμάχες, συχνά οδηγούν στην αδικία, τη βία την εξαθλίωση. Τότε θυμόμαστε το διάλογο, όταν πια γίνεται ολοφάνερο πως η πρώτη και ύψιστη αξία είναι ο άνθρωπος.

Πράγματι, αν ο άνθρωπος πρέπει να θεωρείται ως ύψιστη αξία και αν κύριο χαρακτηριστικό του είναι ο «λόγος», σ' όλο το βάθος και το πλάτος αυτής της έννοιας, τότε σίγουρα ο διάλογος φαίνεται πως είναι η μόνη δικαιωμένη σχέση μεταξύ ατόμων και συνόλων.

Η ανθρωπότητα πέρασε τόσες και τέτοιες περιπέτειες μέχρι σήμερα, που θα 'πρεπε όλοι πια να έχουμε πειστεί πως δεν έχουμε άλλο περιθώριο να αγνοούμε το χάρισμα και κατόρθωμα της φύσης μας, το λόγο δηλ. το διάλογο. Ο δογματισμός σε εθνικό, οικονομικό, πολιτικό και θρησκευτικό επίπεδο γνωρίζουμε καλά τι έδωσε είτε με τους ατέλειωτους δυναστικούς και ιμπεριαλιστικούς πολέμους της αρχαιότητας, αλλά και της εποχής μας, είτε με τους θρησκευτικούς πολέμους του μεσαίωνα και των Νέων Χρόνων, είτε πάλι με την παγιωμένη αδικία στη σημερινή καθεστηκυία τάξη πραγμάτων του πλανήτη μας Κάτι ανάλογο ισχύει σε άλλη κλίμακα βέβαια, στις καθημερινές διαπροσωπικές σχέσεις.

Είναι αλήθεια πως ο διάλογος και ως αυταξία και ως μέσο σημασιοδοτείται διαφορετικά από τον ισχυρό και διαφορετικά από τον αδύνατο αλλιώς τον βλέπει ο « έχων» και αλλιώς «ο μη έχων», άλλα προσδοκεί ο νικητής και άλλα ο νικημένος. Πρώτη λοιπόν προϋπόθεση για ένα δημιουργικό και αποτελεσματικό διάλογο είναι η ισοτιμία των διαλεγόμενων, η από ίσης θέσεως και ισχύος διεξαγωγή του οποιουδήποτε διαλόγου.

Όταν μέσα στο οικογενειακό «σαλονάκι» ο αυταρχικός σύζυγος τρομοκρατεί «το έτερον ήμισυ» ή οι γονείς τα παιδιά ή και αντίστροφα, φυσικό είναι να μη μπορεί να σταθεί διάλογος με δημιουργικά αποτελέσματα. Από την αυταρχικότητα και τη βία του δυνατού [σωματικά πνευματικά ή οικονομικά] μόνο τλαιπωρία μπορεί να προκύψει. Το ίδιο συμβαίνει όταν ευρύτερα σύνολα, κοινωνικές ομάδες ή κράτη και ενώσεις κρατών χρησιμοποιούν για τη διευθέτηση των μεταξύ τους διαφορών, το διάλογο ως τέχνασμα, ενώ δεν αναγνωρίζουν στο συνομιλητή τους το δικαίωμα της ισοτιμίας. Ισοτιμία με άλλα λόγια στο διάλογο σημαίνει να μπορεί το κάθε μέρος να εκφραστεί ελεύθερα χωρίς να επαπειλείται από τα πλεονεκτήματα του άλλου.

Φυσικά δεν επαρκεί η ισοτιμία για να είναι εποικοδομητικός ένας διάλογος. Το ήθος του συγκεκριμένου συνομιλητή, παίζει ρόλο καθοριστικό. Ο ρόλος αυτός αποδεικνύεται θετικός, όταν το ήθος είναι δημοκρατικό και συνδιαλλακτικό. Αν είναι αλήθεια πως ο διάλογος βοηθάει τον άνθρωπο να βελτιώσει το ήθος του, είναι επίσης αλήθεια ότι από το ήθος του εξαρτάται και ο διάλογος. Η ειλικρίνεια και η ευθύτητα αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά ενός αποτελεσματικού

διαλόγου. Συνακόλουθη βάση προσέγγισης πρέπει να αποτελέσει και ο ρεαλισμός. Είναι ανάγκη να μάθουν απερίφραστα οι νέοι πως τα προβλήματα του κόσμου δε θα εκλείψουν ούτε και θα υπάρξει γενιά χωρίς προβλήματα. Η πορεία του ανθρώπου για τη δημιουργία του πολιτισμού περνάει μέσα από αγώνες και θυσίες, και σ' αυτούς τους αγώνες η ειλικρινής συμπαράσταση των μεγάλων δεν μπορεί παρά να είναι ευεργετική. Ιδιαίτερα σ' αυτό το σημείο η ειλικρινής συμπαράσταση στα προβλήματα της παιδείας, της εκλογής επαγγέλματος και της επαγγελματικής αποκατάστασης θα διαλύσει πολλές προκαταλήψεις και θα φέρει πιο κοντά τους νέους και τους μεγάλους.

Θεμελιώδης στάση των ενηλίκων απέναντι στους εφήβους είναι και η διαβεβαίωσή τους πως τους έχουν εμπιστοσύνη. Αυτό είναι ένα σκαλοπάτι για μεγαλύτερη υπευθυνότητα των νέων, αλλά και για συνεργασία και διάλογο. Και η συνεργασία πρέπει να είναι ήρεμη, πολιτισμένη και δημοκρατική. Έχει μεγάλη δόση αλήθειας η κατηγορία που διατυπώνουν οι νέοι πως οι μεγάλοι θέλουν να μιλούν πάντα από θέση ισχύος και με διάθεση «να τους κάνουν το δάσκαλο». Η στάση αυτή δεν γίνεται δεκτή από τους σημερινούς νέους που επιζητούν περισσότερη συνεργασία και λιγότερη αυθεντία.

Σε κάθε αντιπαράθεση απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχει αντικείμενο διαλόγου. Πόσο συχνά ένας φιλικός οικογενειακός διάλογος δεν καταλήγει στη φράση «δε με κατάλαβες» και αυτό γιατί δεν έγινε οριοθέτηση του αντικειμένου. Ένας γενικός και αόριστος διάλογος οδηγεί σε γενικό και αόριστο συμπέρασμα.

Κύριο όμως χαρακτηριστικό ενός υγιούς διαλόγου είναι η διάθεση εύρεσης της αλήθειας. Να μην περιμένουμε να ταυτιστούν οι προσδοκίες μας με τα αποτελέσματα στα οποία καταλήγει ο διάλογος. Όπως έλεγε κι ένας πολύ σπουδαίος διανοητής ο Παπανούτσος, «στο διάλογο δεν πάμε για να σώσουμε τις ιδέες μας, αλλά για να σώσουμε την αλήθεια» όποια και αν αποδειχτεί ότι είναι. Δυστυχώς πολύ συχνά παρατηρούμε να διακόπτεται ένας διάλογος μέσα στην οικογένεια ή ανάμεσα σε αντιμαχόμενα σύνολα, γιατί αυτός ο διάλογος δε φαίνεται να οδηγεί εκεί που θα ήθελε το κάθε μέρος και είναι γνωστό τι προκύπτει στη συνέχεια.

Η καθημερινή πρακτική, αλλά και οι επείγουσες και ολοένα πολυπλοκότερες ανάγκες μεγάλων ανθρώπινων συνόλων, κοινωνικών τάξεων, παρατάξεων, κρατών και συμμαχιών έχουν καταστήσει το διάλογο μοναδικό ίσως εργαλείο, σύγκλισης απόψεων και μέσο ειρήνευσης και δημιουργικής συντροφικής δραστηριότητας.

Ας κοιτάξουμε μέσα στο ίδιο μας το σπίτι, στο σχολείο στο δήμο μας, παντού για να διαπιστώσουμε ότι μέθοδος άλλη για να βρούμε άκρη στις διαφωνίες μας δεν υπάρχει παρά μόνο αν καθίσουμε στο ίδιο τραπέζι να συζητήσουμε, δηλαδή να ζητήσουμε να βρούμε μαζί το κοινό που μας ενώνει και να διαπραγματευθούμε τα λίγα που μας χωρίζουν. Όσο θα συνεχίζουμε να πιστεύουμε στην αυταξία του ανθρώπου, τόσο θα πιστεύουμε και θα ελπίζουμε στις ικανότητές του, στο διάλογο που παράγει, κι άλλο τόσο θα συνεχίζουμε να επικαλούμαστε αυτό το διάλογο για ένα πιο δίκαιο κόσμο.

Αλήθεια το σχολείο πόσο βοηθάει το διάλογο και πόσο συντελεί στην καλλιέργεια του νέου ανθρώπου για να εξελιχθεί σε ολοκληρωμένη προσωπικότητα με κρίση και ευθύνη; Μήπως προσφέρει γνώσεις για τον άνθρωπο και τον πολιτισμό του επιφανειακές κι ωφελιμιστικής κατεύθυνσης που δεν αποβλέπουν και δεν χρησιμοποιούνται για κανένα άλλο σκοπό πλην του γνωστού χρησιμοθηρικού [επιτυχία στις εξετάσεις]. Δεν λέμε ότι δεν θα έπρεπε ο νέος να μαθαίνει όσα μαθαίνει. Ίσα - ίσα. Κανείς δεν αμφισβητεί την αναγκαιότητά τους. Δεν θα έπρεπε όμως το σχολείο να αναφέρεται και στην τέχνη έχοντας άμεση επαφή με την καλλιτεχνική δημιουργία και όχι σαν μια ακόμη αδιάφορη γνώση; Να ευαισθητοποιεί σε θέματα περιβάλλοντος, να προωθεί τις ανθρώπινες σχέσεις και το διάλογο. Όμως το σχολείο στα μάτια των παιδιών είναι ένα γκριζο τσιμεντένιο συγκρότημα χωρίς ελεύθερους χώρους, χωρίς πράσινο, χωρίς αθλητικές εγκαταστάσεις, που μόνο πλήξη μπορεί να προκαλέσει. Πώς να πείσει τα μικρά κυρίως παιδιά ότι πασχίζει για την ελευθερία τους όταν πέντε μέρες την εβδομάδα, τους στερεί την κίνηση, την επαφή με τη φύση τον αέρα τα χρώματα;

Πώς να πείσει ότι προάγει το διάλογο και τις ανθρώπινες σχέσεις όταν η εκπαιδευτική διαδικασία επιβάλλεται να είναι ατομική, όταν δεν ζητείται και δεν επιτρέπεται η συνεργασία;

Και πώς να μην γελοιοποιείται στα μάτια τους όταν αναφέρεται με τόσο σεβασμό στις τέχνες και τους καλλιτέχνες τη στιγμή που η σχέση σχολείου-καλών τεχνών περιορίζεται τις περισσότερες φορές στο φραστικό επίπεδο; Υπάρχει μουσική, ζωγραφική, θέατρο, χορός..... στο σχολείο; Αν η τέχνη ημερώνει ή εξυψώνει τον άνθρωπο-όπως υποστηρίζει το ίδιο το σχολείο- τότε γιατί την αγνοεί και την αποκλείει από την εκπαιδευτική διαδικασία;

Και στον αθλητισμό τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Χώροι άθλησης δεν υπάρχουν και οι ώρες που διαθέτει το αναλυτικό πρόγραμμα για τη σωματική αγωγή των νέων είναι ελάχιστες. Με αποτέλεσμα οι εκατοντάδες χιλιάδες παιδιά να αναγκάζονται εκ των πραγμάτων

να παραβούν τη φύση τους, να αποκοιμίσουν το σώμα τους, κι αντί να μεταβάλλουν τη δυναμικότητά τους σε αθλητική δραστηριότητα, να τη βιώσουν τελικά ως ψυχολογική καταπίεση. Ας έρθουμε τώρα στη σχέση σχολείου, ζωής και καθημερινής πραγματικότητας. Ας εξετάσουμε τι προσφέρει στο νέο άνθρωπο στη διάρκεια των 12 ή 15 χρόνων φοίτησης.

Ο νέος των 18 χρόνων θα βγει στην κοινωνία χωρίς ουσιαστικά εφόδια, πέρα από ένα απολυτήριο που μάλλον δεν έχει πια αντίκρισμα. Για την πολιτεία

Βέβαια ο δεκαοκτάχρονος είναι ώριμος και υπεύθυνος πολίτης αφού του παρέχει και το δικαίωμα της ψήφου. Πολύ φοβάμαι ότι οι παροχές τελειώνουν κάπου εκεί.

Τι μένει όμως για τη συνέχεια; Τι θα κάνουν οι νέοι που τελειώνουν τα σχολεία, εκτός από το να δώσουν 2-3 ή και τέσσερις φορές εξετάσεις για τα Α.Ε.Ι.; Και τι θα κάνουν όσοι δεν περάσουν; Γιατί οι περισσότεροι τελικά θα μείνουν εκτός των τειχών. Και τι έκανε το σχολείο όλα αυτά τα 12 ή 13 χρόνια για τους λιγότερο ευνοημένους ή τυχερούς μαθητές που αποτελούν και την πλειοψηφία. Μήπως τελικά το σχολείο υπάρχει για να προετοιμάζει υποψήφιους φοιτητές ανώτερων σχολών. Τότε όλοι οι άλλοι άδικα έχασαν τα χρόνια τους στα θρανία; Τι έμαθαν, τι θα ξέρουν όταν βγουν στην κοινωνία; Το να διαπλάσσει το σχολείο σωστή κοινωνική συνείδηση, δεν είναι σπουδαιότερο από την προετοιμασία για ένα επάγγελμα;

Ο κόσμος βουίζει για το AIDS και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, οι εκτρώσεις ενώ σ' όλο τον κόσμο μειώνονται με γοργούς ρυθμούς εδώ αυξάνονται ανησυχητικά, η τηλεόραση και ο τύπος μας βομβαρδίζουν καθημερινά με σεξουαλικά υπονοούμενα κι εμείς εδώ στην Ελλάδα προβληματιζόμαστε ακόμα για το αν η ελληνική κοινωνία είναι έτοιμη να δεχτεί το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής.

Οι ασθένειες που οφείλονται στην κακή διατροφή και το λαθεμένο τρόπο ζωής κάνουν θραύση. Το κάπνισμα αντί να μειώνεται αυξάνεται, με γεωμετρική πρόοδο στις τάξεις των νέων, με αποτέλεσμα σήμερα να κατέχουμε την πρώτη θέση παγκοσμίως σε κατανάλωση τσιγάρων, αλλά το σχολείο αδιαφορεί. Αφήνει τους διαφημιστές να διαμορφώνουν σωστές διαιτητικές συνήθειες στους νέους. Κι έτσι τα παιδιά οι αυριανοί ενήλικες αγνοούν τις βασικές αρχές της σωστής διατροφής, αγνοούν τη φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος, τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η δημιουργία οικογένειας. Και συχνά κάποια δεκαοκτάχρονα κορίτσια πριν καταλάβουν τι και πως συνειδητοποιούν ότι δεν είναι όλα όπως τα φαντάζονταν κι όπως τα έδειχνε η τηλεόραση, νοιώθουν ότι γελάστηκαν όλα αυτά τα χρόνια που νόμιζαν ότι διδασκόνταν τη ζωή.

Και ερχόμαστε στα ναρκωτικά που απειλούν θάνασμα και άμεσα τη νεολαία μας. Γιατί αν το κάπνισμα προκαλεί καρκίνο μετά από είκοσι χρόνια, τα ναρκωτικά σκοτώνουν εδώ και τώρα. Και δεν μπορεί το σχολείο να αποποιείται τις ευθύνες του κάθε φορά που ένα νέο παιδί πέφτει θύμα των ναρκωτικών. Πρέπει να σκεφτούν οι αρμόδιοι τι μηχανισμούς άμυνας διαθέτει το σχολείο, απέναντι στη σύγχρονη λαίλαπα, τι κάνει για όλα εκείνα τα παιδιά, που είναι πιο προβληματισμένα πιο ευαίσθητα, πιο ευάλωτα. Αδιαφορεί έτσι απλά, ενώ γι' αυτά ακριβώς θα έπρεπε να παλεύει περισσότερο.

Οι νέοι λοιπόν καταφεύγουν στα ναρκωτικά, τη βία και το έγκλημα, τη φυγή και την περιθωριοποίηση όχι γιατί γεννήθηκαν κακοί αλλά γιατί δεν τους προτείνονται εναλλακτικές λύσεις. Κάποτε ο νέος κοινωνικοποιούνταν μέσα στις μικρές κοινότητες, όπου ήταν γνωστός, είχε πρόσωπο..... Σήμερα ο ρόλος αυτός περιήλθε στα χέρια των γονέων και του σχολείου. Οι γονείς όμως είναι πάντα απασχολημένοι, θύματα του ρυθμού ζωής της εποχής μας, οι δάσκαλοι περιορίζονται, στην πλειοψηφία τους να τηρούν το αναλυτικό πρόγραμμα, ενώ θα έπρεπε να συνειδητοποιήσουν το ρόλο τους ως πνευματικοί οδηγοί, που η αποστολή τους αρχίζει εκεί που τελειώνουν οι εντολές του υπουργείου παιδείας, γιατί μόνο τότε καταξιώνεται το επάγγελμα ως λειτουργήμα.

Όμως η χημεία ήτα μαθηματικά δεν αρκούν να φτιάξουν ανθρώπους. Γιατί μπορεί βέβαια η ροπή της εποχής να είναι η περαιτέρω ανάπτυξη της τεχνολογίας όμως το σχολείο πρέπει να παραμείνει η δικλίδας ασφαλείας του πολιτισμού μας ώστε η τεχνολογία να μην εξελιχθεί σε τεχνοκρατία. Να ισορροπεί τις διάφορες τάσεις και να στοχεύει πάντα στη διαμόρφωση του ώριμου και υπεύθυνου πολίτη, όχι μόνο σε φραστικό επίπεδο αλλά με έργα.

Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει να αποκτήσει όραμα ένα όραμα που να μη μένει μόνο στα χαρτιά και στις εξαγγελίες των εκάστοτε υπουργών αλλά να πραγματώνεται μέσα στη σχολική τάξη. Να συνδεθεί το σχολείο με την κοινωνία όχι για να διαιωνίσει τα κακώς κείμενα. Δεν χρειάζεται να διδάξουμε τους νέους πώς να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί ούτε πώς θα κερδίσουν περισσότερα. Να τους μάθουμε όμως να σέβονται και να επιβάλλουν την αξιοκρατία, την οποία θα βιώνουν στη σχολική κοινότητα, και στην κοινωνική ζωή. Να θέτουν όρους και κανόνες στον οικονομικό ανταγωνισμό που φθείρει ανθρώπινες συνειδήσεις και σχέσεις. Και κυρίως να κρίνουν οτιδήποτε τους προβάλλεται ως σωστό και να αντιστέκονται στις

αλλοτριωτικές τάσεις της κοινωνίας μας. Μόνο έτσι υπάρχει ελπίδα να αποτελέσει η σχολική κοινότητα εστία αντίστασης ενάντια στα νοσηρά φαινόμενα της πολιτικής εξουσίας και τις υπερβολές των Μ.Μ.Ε.

Δεν χρειάζεται να εξηγήσουμε ποιους βαρύνει η ευθύνη ενός τέτοιου έργου. Είναι καιρός πια οι εκπαιδευτικοί, οι επιστήμονες οι πνευματικοί άνθρωποι γενικότερα να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να αναπτύξουν πρωτοβουλία για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή ενός αναλυτικού προγράμματος του θα υπηρετεί ένα ανθρωπιστικό και πραγματοποιήσιμο όραμα , αφού παιδεία σημαίνει λιγότερο νοητική και περισσότερο ηθική καλλιέργεια [κατά τα αρχαιοελληνικά πρότυπα]

Ας αφήσουν για λίγο τις στείρες πολιτικές αντιπαραθέσεις τους και τα κλαδικά αιτήματα και ας ασχοληθούν με την παιδεία, τα παιδιά και το μέλλον αυτού του λαού που δεν θα τους συγχωρεί για πολύ ακόμη την αδράνεια ,την αναβλητικότητα και την αδιαφορία.

Όλα αυτά βέβαια δεν έρχονται να δικαιολογήσουν τις όποιες ακρότητες διαπράττονται από μερίδα των νέων. Και είναι άξιο απορίας το πώς λίγοι σχετικά νέοι καταφεύγουν σε τέτοιου είδους συμπεριφορά κι αυτό χάρη στην προσαρμοστικότητα και τα όνειρά τους ,την αγνότητα και το προσωπικό τους ήθος . Ας καμαρώνει και το σχολείο για αυτό Συντελεί στην καλή [ακόμη] σε γενικές γραμμές κατάσταση της νεολαίας μας. Ωστόσο υπάρχει ελπίδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1 ΓΚΟΤΟΒΟΥ ΑΘ. Παιδαγωγική αλληλεπίδραση Αθήνα Gutenberg 1990
- 21ΖΑΝ ΠΙΑΖΕ Επιστημολογία των επιστημών του ανθρώπου, Εκδόσεις Ράππα Αθήνα 1970
- 3 ΝΤΟΥΤΣ Ε. 1980 Τα χρόνια της εφηβείας. Η διαμόρφωση των ομάδων Αθήνα Εδόσεις Γλάρος.

ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Πολύμνια - Άννα Χασιώτη, Εκπαιδεύτρια Σχολής Γονέων Νομού Πέλλας
Δημήτρης Ταχματζίδης, Υπεύθυνος Σχολής Γονέων Νομού Ημαθίας

1. Εισαγωγή

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε τις στάσεις των γονέων και των εκπαιδευτικών απέναντι στο σχολείο, όπως αυτές έχουν καταγραφεί τόσο από την ελληνική όσο και την ξένη βιβλιογραφία και όπως τις έχουμε εντοπίσει μέσα από την επαγγελματική μας εμπειρία. Στόχος της εισήγησης είναι η καταγραφή των στάσεων των εκπαιδευτικών και των γονέων σε θέματα σχολικής συμβουλευτικής να αποτελέσει την αρχή για έναν προβληματισμό σχετικά με την εξέλιξη του θεσμού της Συμβουλευτικής Γονέων. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η καταγραφή αυτή θέλει να δημιουργήσει γέφυρες επικοινωνίας ανάμεσα στους επίσημους (θεσμοθετημένη εκπαίδευση) και ανεπίσημους φορείς (οικογένεια) που εμπλέκονται στην εξέλιξη των μαθητών. Η παραπάνω παραδοχή σημαίνει δύο πράγματα: από την μια μεριά ο εκπαιδευτικός οφείλει να συνειδητοποιήσει τις αλλαγές που έχουν επέλθει, σε ό,τι αφορά την οικογένεια, και τη συνακόλουθη εξέλιξη του θεσμού αυτού. Από την άλλη μεριά, η ευρεία εμπλοκή των γονέων στη σχολική διαδικασία δείχνει τη σημασία που έχει το σχολείο για την γνωστική εξέλιξη των παιδιών.

2. Το νομικό πλαίσιο

Στη χώρα μας η σχεδόν καθημερινή επαφή των γονέων εξαντλείται κυρίως στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό. Αυτό συμβαίνει επειδή η είσοδος του παιδιού στο σχολείο γίνεται από μία μικρή ηλικία και συνδέεται όχι μόνο με την παροχή γνώσεων από τη μεριά του σχολείου αλλά κυρίως με την παροχή βασικής φροντίδας και ανάπτυξης των επιμέρους δεξιοτήτων των παιδιών σε συνδυασμό με την ψυχολογική τους υποστήριξη και την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησής τους στο νέο αυτό περιβάλλον. Όμως, καθώς η ηλικία του παιδιού μεγαλώνει και εξοικειώνεται τόσο με το σχολικό χώρο όσο και με τον εκπαιδευτικό θεσμό γενικότερα, οι επαφές των γονέων εξασθενούν και, στη συνέχεια, σχεδόν εξαφανίζονται, εκτός εκείνων των περιπτώσεων που δεσμεύονται θεσμικά (π.χ. να εγγράψουν τους μαθητές, να παραλάβουν βαθμολογία, να παραστούν στην παιδαγωγική συνάντηση κτλ.). Αυτό σημαίνει ότι, όσο περνούν τα χρόνια, η συμμετοχή των γονέων διέπεται περισσότερο από μια τυπική-νομική διάσταση και λιγότερο από μια ουσιαστική-παιδαγωγική. Η διάσταση αυτή εκφράζεται κυρίως μέσα από τις έννομες συνέπειες της ηλικίας, γι' αυτό και η πρόσφατη νομοθεσία για τις οργανώσεις γονέων διευκρινίζει ότι «στην έννοια "γονείς" περιλαμβάνονται και οι επίτροποι και οι νόμιμοι διορισμένοι αντιπρόσωποι τους» (Ν. 2621/98, άρθρο 2, παρ. 1β7). Η έννοια των γονέων εντάσσεται στο πλαίσιο του συγχρόνου ορισμού της οικογένειας που είναι «δύο ή περισσότερα άτομα (...) τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους με έναν ειδικό βαθμό συγγένειας εξ αίματος, που προέρχεται από υιοθεσία, αποδοχή ή γάμο και συμπεριλαμβάνει και τις ενώσεις που γίνονται με κοινή συναίνεση» (Ο.Η.Ε., Οικογένειες: η καρδιά της Κοινωνίας, 1995). Ο σύγχρονος αυτός ορισμός της οικογένειας δέχεται μια ευρύτητα στο χαρακτηρισμό της, που μπορεί να αναφέρεται από τις μονογονεϊκές οικογένειες μέχρι τις οικογένειες-μωσαϊκό. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο η έννοια «γονείς» περιλαμβάνει εκτός από τους φυσικούς γεννήτορες των παιδιών και άλλα άτομα που μπορεί να συνδέονται με αυτά με νομική μόνο σχέση.

3. Το νομικό πλαίσιο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων

Στην Ελλάδα, για πρώτη φορά, θεσμοθετήθηκε η συμμετοχή των γονέων και κηδεμόνων στα εκπαιδευτικά δρώμενα με το άρθρο 53 του Ν. 1566/85, ενώ μέχρι τότε ήταν προαιρετική και επαφίετο στη διακριτική ευχέρεια του σχολείου να καλέσει τους γονείς σε συνεργασία (το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2, παράγραφος 1β του Ν. 2621/98). Σύμφωνα, λοιπόν, με τις κείμενες διατάξεις, σε κάθε σχολείο συγκροτείται Σύλλογος Γονέων, που αποτελείται από όλους τους γονείς των μαθητών. Οι Σύλλογοι Γονέων του ίδιου δήμου ή δημοτικού διαμερίσματος συγκροτούν μία Ένωση Γονέων. Οι Ενώσεις Γονέων κάθε νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος συγκροτούν μία Ομοσπονδία Γονέων και όλες οι ομοσπονδίες της χώρας συγκροτούν μία Συνομοσπονδία. Παρατηρούμε, δηλαδή, μια κλιμακούμενη διαβάθμιση των

οργάνων των γονέων με αντίστοιχη εκπροσώπηση σ' αυτά, που ακολουθεί τη χωρική διάσταση σχολείο, δήμος, νομός, επικράτεια.

Οι διοικήσεις των συλλόγων γονέων, καθώς και κάθε εκπρόσωπος γονέων ή κηδεμόνων που μετέχει στα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία συλλογικά όργανα, εκλέγονται με συγκεκριμένες διαδικασίες. Βασικό στοιχείο της διαδικασίας είναι αυτό που αναφέρεται στην εκπροσώπηση των μαθητών. Για να συγκροτηθεί Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων πρέπει να ψηφίζει το ένα τρίτο των γονέων των εγγεγραμμένων στο σχολείο μαθητών. Στην περίπτωση που δεν υπάρξει αυτός ο βαθμός εκπροσώπησης, οι εκλογές επαναλαμβάνονται μέχρι δυο φορές (Αθανασούλα – Ρέππα, Κουτούζης, Χατζηευστρατίου : και , Ανδρέου – Αθανασούλα – Ρέππα :).

Από τις ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας παρατηρούμε ότι οι αρμοδιότητες τόσο του Συλλόγου Γονέων (Υ. Α. Δ4 516/7-10-98 & Δ4/662/23-12-98) όσο και αυτών του Σχολικού Συμβουλίου (άρθρο 51, Ν. 1566/85) δεν διασαφηνίζουν ποια θέματα ακριβώς θα επιλαμβάνεται το κάθε όργανο, πολλές φορές, δημιουργούνται συγκρούσεις λόγω επικαλύψεων ή παρατηρείται λειτουργική υποτονικότητα στα όργανα αυτά. Για παράδειγμα, μέσα στο έργο του Σχολικού Συμβουλίου είναι και «η καθιέρωση τρόπων αμοιβαίας επικοινωνίας διδασκόντων και οικογενειακών των μαθητών», έργο το οποίο αναφέρεται κατεξοχήν και στις αρμοδιότητες του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων.

Από τις δυνάμεις, που εκπροσωπούνται τόσο στο Δ.Σ. του Συλλόγου Γονέων όσο και στο Σχολικό Συμβούλιο, εξαρτάται και ο τρόπος λειτουργίας των οργάνων αυτών. Έρευνες έχουν δείξει (Γώγου-Κρητικού, 1994) ότι οι συνεργασίες και οι συναινετικές διαδικασίες μεταξύ γονέων και σχολείου επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν οι εκπρόσωποι των γονέων προέρχονται από μεσαία ή προνομιούχα κοινωνικά στρώματα, καθώς το ενδιαφέρον τους για το θεσμό του σχολείου είναι περισσότερο αυξημένο.¹ Σχετικά, λοιπόν, τις νομοθετικές διατάξεις για τη συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν παρατηρηθεί τα εξής στοιχεία:

- Οι γονείς αποτελούν πηγή πληροφόρησης στη διερευνητική φάση της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και, επομένως, εμφανίζονται στη σχολική ζωή όχι μόνο ως συνεργάτες και εταίροι, αλλά και ως ομάδα πίεσης και συμφερόντων (Υ.Α. Γ2/4791/7-9-98).
- Πολλοί γονείς συμμετέχουν στους Συλλόγους Γονέων ή εκπροσωπούν τους γονείς στα συλλογικά όργανα της εκπαίδευσης, γιατί επιδιώκουν να γνωριστούν με όσο το δυνατόν περισσότερους γονείς, με αποκλειστικό στόχο την ωφελιμιστική αξιοποίηση αυτών των γνωριμιών. Συνήθως, οι γονείς αυτοί είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και επιδιώκουν την ανάδειξη τους σε ευρύτερα θεσμικά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης ακόμα και στην υποψηφιότητα για δημαρχία της περιοχής. Οι φιλοδοξίες αυτές των γονέων δε βλέπουν, βέβαια, τη λειτουργία του Συλλόγου Γονέων, όταν γίνονται σύμμετρα και με προτεραιότητα το συμφέρον των παιδιών. Το πρόβλημα προκύπτει, όταν η προτεραιότητα αυτή αντιστρέφεται και προηγείται το προσωπικό ή πολιτικό συμφέρον (Αθανασούλα – Ρέππα και συν. : και Ανδρέου Αθανασούλα – Ρέππα :).
- Η ενημέρωση των γονέων οργανώνεται με ευθύνη του διευθυντή. Κάθε εκπαιδευτικός ορίζει ημέρα και ώρα συνεργασίας με τους γονείς, μία φορά το μήνα, για τη σχολική εργασία, την πρόοδο των μαθητών και γενικότερα θέματα αγωγής. Αυτό γνωστοποιείται στους γονείς και καταχωρίζεται στο βιβλίο πράξεων του Συλλόγου Διδασκόντων.
- Το Προεδρικό Διάταγμα προβλέπει την οργάνωση συγκεντρώσεων των γονέων μία φορά τουλάχιστον το τρίμηνο, για θέματα λειτουργίας του σχολείου, για την ενημέρωση τους και για την παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων. Την οργάνωση αυτών των συναντήσεων έχει το Σχολικό Συμβούλιο και το συντονισμό τους ο διευθυντής του σχολείου.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι ο νομοθέτης δίνει μεγάλη έμφαση και αναγνωρίζει το σημαντικό ρόλο των γονέων με τη συμμετοχή τους στα όργανα διαχείρισης και υποστήριξης του σχολείου. Οι γονείς, δηλαδή, θεωρούνται ο βασικότερος εταίρος της λειτουργίας του σχολείου και της

¹ Θεσμοθετήθηκε η συμμετοχή των γονέων και κηδεμόνων στα εκπαιδευτικά δρώμενα με το άρθρο 53 του Ν. 1566/85, αλλά το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2, παράγραφος 1β του Ν. 2621/98. Για να συγκροτηθεί Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων πρέπει να ψηφίζει το ένα τρίτο των γονέων των εγγεγραμμένων στο σχολείο μαθητών.

στήριξης του εκπαιδευτικού έργου. Πέρα όμως από τις επιταγές του νόμου, η καθημερινή εμπειρία δείχνει ότι η προσέλευση των γονέων στις συνεδριάσεις των Συλλόγων Γονέων & Κηδεμόνων είναι ελάχιστη ή ανύπαρκτη. Τις περισσότερες φορές δεν μαζεύονται ούτε το ένα τρίτο των γονέων που απαιτούνται για να ληφθούν συγκεκριμένες αποφάσεις ενώ υπάρχουν και Σύλλογοι Γονέων που ενώ έχουν συσταθεί δεν έχουν συνεδριάσει σχεδόν ποτέ. Στην παρούσα εισήγηση θα αναφέρουμε τους σημαντικότερους λόγους που εξηγούν την κατάσταση αυτή.

4. Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων: Συμπεριφορές, συγκρούσεις, στάσεις και αντιλήψεις

Το πρόβλημα της σχέσης ανάμεσα στους γονείς και το σχολείο είναι τόσο παλιό όσο και η ύπαρξη της θεσμοθετημένης εκπαίδευσης. Η συνεργασία μεταξύ φυσικών παιδαγωγών (γονέων) και επαγγελματιών παιδαγωγών (εκπαιδευτικών) στόχο έχει να συμπληρώσει τη γενικότερη αγωγή των νέων και να βοηθήσει στην κοινωνικοποίηση τους. Η σχέση του διευθυντή με τους γονείς είναι άμεση και να πολύ σημαντική. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι συνεργασίες και οι συναινετικές διαδικασίες μεταξύ γονέων και σχολείου επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν οι εκπρόσωποι των γονέων προέρχονται από μεσαία ή προνομιούχα κοινωνικά στρώματα, καθώς το ενδιαφέρον τους για το θεσμό του σχολείου είναι περισσότερο αυξημένο (Γώγου-Κρητικού, 1994). Κατά τις συνεργασίες των γονέων με το σχολείο δημιουργείται μια ποικιλία σχέσεων.

Από την άλλη μεριά, η συμμετοχή των γονέων στο σχολείο και η κριτική τους στάση απέναντι σε αυτό δημιουργούν ανασφάλειες σε ορισμένους εκπαιδευτικούς, που δεν φαίνονται διατεθειμένοι να μοιραστούν με τους γονείς. Έτσι, δημιουργούνται στρατηγικές άμυνας απέναντι στους γονείς, όταν εκφέρουν άποψη για το σχολείο. Οι σχέσεις, λοιπόν, δασκάλων και γονέων είναι ιδιαίτερα αμφιθυμικές. Επιπλέον, παρατηρούνται και κάποιες αντιφάσεις και συγκρούσεις στις σχέσεις εκπαιδευτικών και γονέων: Ο γονέας αντιμετωπίζεται ως συνεργάτης αλλά και ως ανταγωνιστής. Βοηθάει το έργο του δασκάλου αλλά επεμβαίνει και σε ζητήματα που δυσαρεστούν το δάσκαλο. Ο δάσκαλος επιδιώκει τη συνεργασία των γονέων αλλά παράλληλα διεκδικεί την ανεξαρτησία του σε ζητήματα διδασκαλίας αλλά και αγωγής. Επίσης, οι γονείς, ανενήμεροι ουσιαστικά για τα εκπαιδευτικά δεδομένα, φαίνεται πως επεμβαίνουν συχνά από θέση συντηρητικότερη αντιδρώντας στις όποιες προσπάθειες εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης. Οι επεμβάσεις των γονέων αφορούν κυρίως τη διαδικασία κοινωνικοποίησης των παιδιών, το διδακτικό έργο και την αξιολόγηση. Πιο συγκεκριμένα:

1. Συχνά οι γονείς κατηγορούν τους εκπαιδευτικούς ως άτομα «δημοσιούπαλληλικής νοοτροπίας» που δεν ενδιαφέρονται για τίποτε παρά μονάχα για τον μισθό τους ενώ οι ίδιοι οι γονείς δεν παρίστανται στις συγκεντρώσεις γονέων και κηδεμόνων με την δικαιολογία ότι «είναι πολύ σημαντική η απογευματινή τους εργασία». Στην εικόνα του «αδιάφορου εκπαιδευτικού» οι γονείς αδυνατούν να δούνε την προσπάθεια ενός ανθρώπου για ενδιαφερθεί για 25 μαθητές σε 45 λεπτά, επειδή είναι προσηλωμένοι στο «δικό τους παιδί».
2. Από την άλλη μεριά, οι εκπαιδευτικοί συχνά κατηγορούν τους γονείς ότι δεν ενδιαφέρονται για τα παιδιά τους παρά μόνο όταν παίρνουν χαμηλούς βαθμούς στο τέλος των τριμήνων ή των τετραμήνων, αλλά ταυτόχρονα στους γονείς που παρίστανται στο σχολείο σε όλη την διάρκεια του τριμήνου/τετραμήνου δηλώνουν ότι είναι οι ίδιοι οι αποκλειστικοί υπεύθυνοι για τον τρόπο διεξαγωγής της διδασκαλίας και δεν δέχονται υποδείξεις από τους γονείς «για το πώς θα κάνω εγώ το μάθημά μου». Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν συχνά ότι οι γονείς διακατέχονται από υπεροψία, καθώς θεωρούν τους εαυτούς τους κοινωνικά και μορφωτικά ανώτερους. Επίσης οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να κατηγορούν τους γονείς ότι είναι απόντες (Γώγου-Κρητικού, 1994).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και βασισμένοι στην σύγχρονη ελληνική και ξένη βιβλιογραφία αλλά και στην επαγγελματική μας πείρα έχουμε σχεδιάσει έναν πίνακα που καταγράφει τις στάσεις γονέων και εκπαιδευτικών σε θέματα συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία:

Πίνακας 1: Περιγραφή Σχέσεων Γονέων - Εκπαιδευτικών

ΓΟΝΕΙΣ (Γώγου-Κρητικού, 1994:194-195)	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ (Macbeth, 1993: 202-203)
<p>1. Συχνά οι γονείς είναι απογοητευμένοι από την ισχύουσα εκπαιδευτική πολιτική και να καθιστούν υπεύθυνο το σχολείο, που με τη σειρά του χρεώνει στους γονείς ότι δε σέβονται τους σχολικούς κανόνες.</p> <p>2. Άλλες φορές οι γονείς υπερασπίζονται τα παιδιά τους και επεμβαίνουν στη λειτουργία του σχολείου που ισχυρίζεται ότι μορφώνει τα παιδιά τους και αποφασίζει για το μέλλον τους. Στην ουσία απαιτούν το σχολείο να λογοδοτήσει για το εκπαιδευτικό του έργο. Το σημείο αυτό είναι ένα από τα σοβαρότερα στις σχέσεις μεταξύ σχολείου και γονέων, καθώς τελευταία εισάγεται και στη χώρα μας ένα σύστημα αξιολόγησης, στο οποίο οι γονείς θα αποτελούν πηγή πληροφόρησης στη διερευνητική φάση της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας (βλ. Υ. Α. Γ2/4791/7-9-98, και Σολομών, 1999:37-39). Οι γονείς, επομένως, εμφανίζονται στη σχολική ζωή όχι μόνο ως συνεργάτες και εταίροι, αλλά και ως ομάδα πίεσης και συμφερόντων.</p> <p>3. Οι γονείς, ακόμα και είναι οργανωμένοι σε ισχυρούς συλλόγους, έχουν περιορισμένη ισχύ στην άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς οι νόμοι και οι διατάξεις που αφορούν την ουσιαστική λειτουργία του σχολείου προέρχονται απευθείας από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.</p>	<p>1. Οι εκπαιδευτικοί έχουν συνηθίσει να λειτουργούν, χωρίς οι γονείς να αποτελούν κεντρικό σημείο της δουλειάς τους. Συχνά αισθάνονται ότι έχουν αρκετή εργασία με τους μαθητές και έντονες επαγγελματικές υποχρεώσεις, ώστε να μην επιθυμούν πρόσθετη πίεση με την επιβολή/προσθήκη μιας εκπαιδευτικής συνεργασίας με τους γονείς.</p> <p>2. Θεωρούν τους γονείς απειλητικούς, ειδικά όσοι δεν είναι συνηθισμένοι να δουλεύουν με αυτούς. Επιπλέον, το ωράριο εργασίας των εκπαιδευτικών ίσως να μην περιλαμβάνει την εκπαιδευτική συνεργασία με τους γονείς.</p> <p>3. Λίγες εκπαιδευτικές αρχές έχουν δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαιδευτική λειτουργία των γονέων. Συχνά, αφιερώνουν σε αυτούς μικρές μόνο ομιλίες.</p> <p>4. Οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται συνεχώς κάτω από πίεση για να μεταβάλουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας και τις μεθόδους εργασίας τους.</p> <p>5. Είναι ευκολότερο για τους εκπαιδευτικούς να μην προχωρήσουν σε εκπαιδευτική συνεργασία με τους γονείς. Ανάλογα, είναι ευκολότερο για τους γονείς να μην προχωρήσουν σε εκπαιδευτική συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, αλλά να «αφήσουν το ζήτημα στα χέρια των ειδικών». Τα στοιχεία δείχνουν ότι μια τέτοια αδράνεια είναι επιβλαβής για τους μαθητές και πιο συγκεκριμένα, θα μπορούσε να ενισχύσει τις ανισότητες ευκαιριών που είναι υπάρχουν στην εκπαιδευτική πραγματικότητα.</p>

Πίνακας 2: Περιγραφή προφίλ Γονέων και Εκπαιδευτικών

ΓΟΝΕΙΣ (Γώγου-Κρητικού 1994: 174-183 & Μπρούζος, 1998:170 & Γεωργίου, 2000)	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ (Everard & Morris, 1999:247-254 και Jones, 1987)
<p>Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων απαρτίζεται από μια ποικιλία ατόμων. Μπορούμε να χωρίσουμε τους γονείς στις εξής κατηγορίες:</p> <p>1. Μία κατηγορία γονέων είναι αυτή που αντιμετωπίζει το σχολείο ως έναν κρατικό και απρόσιτο γραφειοκρατικό μηχανισμό, τον οποίο θα έπρεπε κανείς να αποφεύγει. Οι γονείς αυτοί σπάνια πηγαίνουν στο σχολείο να συζητήσουν θέματα που αφορούν τα παιδιά τους. Συνήθως, οι γονείς αυτοί</p>	<p>Ο Σύλλογος Διδασκόντων με τη σειρά του απαρτίζεται από άτομα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που μπορούμε να τους κατατάξουμε ως εξής:</p> <p>1. Μία κατηγορία εκπαιδευτικών είναι εκείνη που θεωρεί ότι το έργο της είναι απλά και μόνο η μόρφωση των παιδιών. Σκοπός των εκπαιδευτικών αυτών είναι να βγει η ύλη σύντομα και να γίνουν και οι επαναλήψεις. Ο γονέας δεν έχει καμία σχέση σε αυτή την διαδικασία γιατί δεν γνωρίζει τις απαιτήσεις</p>

<p>προέρχονται από χαμηλά μη προνομιούχα κοινωνικά και μορφωτικά στρώματα, στα οποία υπάγονται κυρίως και οι οικονομικοί πρόσφυγες, πολλές κατηγορίες μεταναστών και μειονοτικών ομάδων. Αντιμετωπίζουν τους εκπαιδευτικούς με δυσπιστία, ντροπαλότητα, δειλία ή και απόρριψη. Δε συζητούν οικογενειακά τους θέματα και συνήθως αισθάνονται κατώτεροι απέναντι στο σχολικό περιβάλλον. Η επικοινωνία με τους γονείς αυτούς είναι συχνά αρκετά δύσκολη.</p> <p>2. Υπάρχουν γονείς που ξαναβιώνουν σε συγκινησιακό επίπεδο αρνητικές μνήμες της δικής τους σχολικής ζωής, όπου το σχολείο κρίνει, βαθμολογεί και τιμωρεί. Η πρόσβαση στη σχολική γνώση είναι γι' αυτούς η δυνατότητα και η ελπίδα ότι τα παιδιά τους θα καταφέρουν μία καλύτερη από αυτούς κοινωνικο-οικονομική ένταξη. Γι' αυτό και φοβούνται μια αρνητική κριτική για το παιδί τους. Πολλοί εκπαιδευτικοί, μην μπορώντας να ερμηνεύσουν τη συμπεριφορά των γονέων αυτών, αισθάνονται ότι εκείνοι τους απορρίπτουν.</p> <p>3. Μια άλλη κατηγορία, που θεωρεί το σχολείο ως μηχανισμό κοινωνικής ανέλιξης, είναι οι γονείς που προέρχονται από μεσαία κοινωνικά στρώματα. Οι γονείς αυτοί συνεργάζονται καλύτερα με το σχολείο και τους δασκάλους, καθώς τα ενδιαφέροντα τους και οι αξίες τους ταυτίζονται λίγο πολύ με των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί, κατά τις συναντήσεις με αυτούς τους γονείς, νιώθουν εμπιστοσύνη και ασφάλεια. Οι γονείς αυτοί επισκεπτόνται τακτικά το σχολείο και επιδεικνύουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα παιδιά τους.</p> <p>4. Μια άλλη κατηγορία γονέων είναι αυτή που προέρχεται από προνομιούχα κοινωνικά στρώματα. Και εδώ φαίνεται να μην υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις εκπαιδευτικές αντιλήψεις των οικογενειών και σε αυτές του σχολείου. Η παρουσία των γονέων αυτών γίνεται αισθητή στο σχολείο, καθώς διατηρούν μια θετική στάση απέναντι του και, παράλληλα με την προώθηση των ενδιαφερόντων και των στόχων των παιδιών τους, ενδιαφέρονται, μέσω της συμμετοχής σε συλλογικά όργανα, να βελτιώσουν τις συνθήκες μάθησης και διαβίωσης στο σχολείο.</p>	<p>των εξετάσεων και δεν δικαιούται να εκφέρει άποψη. Το καλύτερο που έχει να κάνει είναι να δημιουργήσει ένα καλό και ήρεμο κλίμα στο σπίτι κατάλληλο για διάβασμα και μελέτη.</p> <p>2. Οι αποσπασμένοι, οι πρόσφατα διορισμένοι ή διαρκώς μετακινούμενοι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που προέρχονται από άλλες πόλεις, έχουν διαφορετικά βιώματα και εμπειρίες και είτε δεν έχουν την απαραίτητη πείρα σε θέματα συνεργασίας με τους γονείς, είτε δεν γνωρίζουν τις ανάγκες τις τοπικής κοινωνίας και τις συνήθειες των γονέων, επειδή ακριβώς έχουν πρόσφατα μετατεθεί εκεί.</p> <p>3. Οι ανασφαλείς στο εκπαιδευτικό τους έργο εκπαιδευτικοί ερμηνεύουν κάθε προσπάθεια συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία ως έναν έμμεσο τρόπο για να βρεθούν στο στόχαστρο μιας ενδεχόμενης αρνητικής αξιολόγησης, με ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό για την μελλοντική τους επαγγελματική εξέλιξη. Επιπλέον, για πολλούς διευθυντές σχολείων, οι συναλλαγές με τους γονείς είναι μία από τις λιγότερο ευχάριστες όψεις της δουλειάς. Οι περισσότεροι προσπαθούν να αποκρούουν τους γονείς – εισβολείς. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί δεν μπορούν να δούνε ότι τα σχολεία δεν είναι κλειστά συστήματα, ενώ συχνή είναι και η νοοτροπία του διευθυντή που λέει ότι «δεν θέλω άσχετους στο σχολείο μου» (Jones, 1987).</p> <p>4. Υπάρχουν εκπαιδευτικοί που αναγνωρίζουν ότι η συνεργασία τους με τους γονείς μπορεί να ικανοποιεί μία διάσταση της εκπαίδευσης που δεν είναι ουσιαστική επειδή ακριβώς, ό,τι και να συζητήσουν με τους γονείς είναι μάταιο, εφόσον οι σημαντικές αποφάσεις για την εκπαίδευση λαμβάνονται από το ΥΠΕΠΘ. Έτσι λοιπόν ξεκινάνε με μία αρνητική διάθεση οποιαδήποτε συνεργασία με τους γονείς την οποία και θεωρούνε άσκοπο χάσιμο πολύτιμου χρόνου. Οι γονείς αντιμετωπίζονται περισσότερο ως αναγκαίο κακό, παρά με σεβασμό.</p> <p>5. Η επόμενη κατηγορία περιγράφει τους εκπαιδευτικούς που δείχνουν ενεργό ενδιαφέρον την μεσολάβησή τους για την οικοδόμηση μιας σχέσης συνεργασίας και επικοινωνίας με τους γονείς. Αναγνωρίζουν την ανάγκη συνεργασίας με τους γονείς και την ενθαρρύνουν με την προσωπική τους στάση. Με την οξυδέρκεια και την πείρα τους μπορούν να εντοπίσουν ένα οικογενειακό πρόβλημα και να έρθουν αμέσως σε επαφή</p>
--	---

με τους γονείς. Συχνά όμως βρίσκουν την πόρτα κλειστή με την έννοια ότι δεν πρέπει επεμβαίνουν σε ξένες οικογένειες για προβλήματα που δεν τους αφορούν.
--

5. Οι ανιχνεύσεις των στάσεων εκπαιδευτικών και γονέων μέσα από τις Σχολές Γονέων του Νομού Πέλλας και του Νομού Ημαθίας.

Περιγράφοντας προηγουμένως τις σχέσεις και τις στάσεις των γονέων και των εκπαιδευτικών σε θέματα εκπαιδευτικής συνεργασίας περνάμε στην ίδρυση των Σχολών Γονέων του ΥΠΕΠΘ. Εκείνο που αναμένεται να λειτουργήσει ακόμα περισσότερο ενισχυτικά προς τα κίνητρα και τη συνεργασία των γονέων με το σχολείο, και ειδικότερα το σχολείο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι η ίδρυση και λειτουργία μέσα στο σχολείο ή γενικότερα στην τοπική κοινωνία Σχολής Γονέων, με στόχο την προσφορά στους γονείς επιστημονικής βοήθειας για τη σωστή αντιμετώπιση της αγωγής των παιδιών. Πρόκειται για ένα ζήτημα σημαντικό, για το οποίο ο νομοθέτης έλαβε μέριμνα στις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για τις οργανώσεις γονέων (Ν. 2621/98, άρθρο 2, παράγραφος 1β13), όπου αναφέρει ότι με κοινή απόφαση των υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ιδρύεται Σχολή Γονέων, μετά από πρόταση του Συλλόγου Γονέων, ή της Ένωσης Συλλόγων Γονέων, ή του Ο.Τ.Α., ή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι Σχολές Γονέων ήταν ένα αίτημα που εκκρεμούσε εδώ και χρόνια και η λειτουργία τους χρονολογείται μεν από το 1962, στηριζόταν όμως στην ιδιωτική πρωτοβουλία και δεν είχε θεσμοθετημένη σχέση με το σχολείο. Από το 1962, λοιπόν, υπήρξε η πρόβλεψη για τη δημιουργία Σχολών Γονέων στη χώρα μας, αλλά μόλις το 1998 άρχισε η εφαρμογή και η υλοποίησή τους. Κατόπιν τούτου, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) ίδρυσε και θέτει σε λειτουργία σε όλους τους νομούς της χώρας Σχολές Γονέων. Στο πλαίσιο των Σχολών Γονέων, αναπτύσσονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα «Συμβουλευτική Γονέων» και «Σχέσεις Σχολείου - Οικογένειας». Η λειτουργία του προγράμματος υποστηρίζεται από το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.). Το εν λόγω έργο εντάσσεται στο Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Μέτρο 2.4, Ενέργεια 2.4.3, Πράξη 2.4.3.ε) και συγχρηματοδοτείται από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και το Ε.Τ.Π.Α. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) κατά 75%.

Στόχος του έργου είναι η συστηματική ενημέρωση και εκπαίδευση των γονέων σε θέματα που αφορούν:

- Στη βελτίωση της επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια
- Στην ουσιαστική επικοινωνία των γονέων με το σχολείο
- Στην βελτίωση των γνώσεων των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξής τους
- Στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και της συνεργασίας τους με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων για την αποτελεσματικότερη παροχή βοήθειας στα παιδιά τους.
- Στη βελτίωση των γνώσεων των γονέων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση δύσκολων συμπεριφορών των παιδιών τους.
- Στην απόκτηση ικανοτήτων έτσι ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νηπιαγωγείου, δημοτικού, γυμνασίου και λυκείου.

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων προβλέπεται η δημιουργία τμημάτων που λειτουργούν ως ολιγομελείς ομάδες. Η συνολική διάρκεια του προγράμματος «Συμβουλευτική Γονέων» είναι 40 ώρες ενώ του προγράμματος «Σχέσεις Σχολείου-Οικογένειας» είναι 20 ώρες. Η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως στόχο την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευόμενων γονέων, σύμφωνα με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων (θεωρητικό μέρος, συζήτηση/ανταλλαγή απόψεων και βιωματικές ασκήσεις). Οι εκπαιδευτές είναι ειδικοί επιστήμονες στη συμβουλευτική γονέων και στις σχέσεις σχολείου-οικογένειας.

Οι βασικές θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται στα τμήματα των 40 ωρών και αφορούν στη Συμβουλευτική Γονέων είναι:

- Ανάπτυξη – εξέλιξη παιδιού και εφήβου
- Οικογένεια – Μορφές οικογένειας
- Επικοινωνία – Διαπροσωπικές Σχέσεις
- Προβλήματα συμπεριφοράς
- Εργαζόμενοι γονείς
- Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση
- Σχέση σχολείου – οικογένειας

Οι βασικές θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται στα τμήματα των 20 ωρών και αφορούν στις Σχέσεις Σχολείου - Οικογένειας είναι:

- Η ελληνική οικογένεια.
 - Το σχολείο ως φορέας μάθησης, ανάπτυξης και προσαρμογής του παιδιού.
 - Οικογένεια και σχολείο. Γονεϊκή εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία του παιδιού.
- Θέματα αιχμής στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε γονείς παιδιών όλων των ηλικιών, κάθε εθνικής προέλευσης, ηλικίας και μόρφωσης, καθώς και σε μελλοντικούς γονείς. Η Σχολή Γονέων αναπτύσσει τμήματα μάθησης κατά προτεραιότητα με τους Δήμους οι οποίοι έχουν ενταχθεί στο «Δίκτυο Εκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ενηλίκων». Τα τμήματα λειτουργούν στα «Εργαστήρια Εκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ενηλίκων Δήμου ή Κοινότητας» Για την ένταξη των ενδιαφερομένων στα τμήματα Σχολών Γονέων απαιτείται η συμπλήρωση σχετικής αίτησης. Τα τμήματα τίθενται σε λειτουργία με την εγγραφή 23 πολιτών.

Κατά τη σχολική χρονιά 2005 – 2006, στους νομούς Πέλλας και Ημαθίας λειτούργησαν (και λειτουργούν μέχρι σήμερα) στις Σχολές Γονέων 33 τμήματα (15 στην Πέλλα και 18 στην Ημαθία). Στα τμήματα αυτά συμμετείχαν περίπου 759 γονείς και εκπαιδευτικοί αλλά και επαγγελματίες άλλων ειδικοτήτων (345 στην Πέλλα και 414 στην Ημαθία). Από τις συζητήσεις μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων ανιχνεύτηκαν και εντοπίστηκαν όλες οι στάσεις γονέων και εκπαιδευτικών που περιγράφηκαν στους πίνακες 1 και 2. Οι παρεμβατικές δράσεις και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες των Σχολών Γονέων του ΥΠ.Ε.Π.Θ. κρίνονται εξαιρετικά σημαντικές και χρήσιμες διότι είναι εξαιρετικά σπάνιο το γεγονός να συνυπάρχουν στην ίδια αίθουσα γονείς και εκπαιδευτικοί και να συζητούν ελεύθερα για την ομαλή συναισθηματική και γνωστική εξέλιξη των παιδιών – μαθητών υπό την εποπτεία ενός ειδικού εξειδικευμένου σε θέματα ανάπτυξης και σχολικής συμβουλευτικής.

Αφήνοντας γονείς και εκπαιδευτικούς να συζητήσουν ελεύθερα για τα παιδιά ή τους μαθητές τους γίναμε δέκτες πολλών απόψεων και προβληματισμών σχετικά με το μέλλον τόσο των Σχολών Γονέων όσο και για το μέλλον του ίδιου του εκπαιδευτικού θεσμού. Καταγράψαμε και παρουσιάζουμε τις απόψεις αυτές στα εξής σημεία:

1. Πολλές συγκρούσεις και παρεξηγήσεις πηγάζουν από άγνοια. Είτε πρόκειται για γονείς είτε για εκπαιδευτικούς, όσο πιο πολύ περιχαράκωνονται στον δικό τους κόσμο, τόσο λιγότερο κατανοούν τον κόσμο των άλλων. Τα σχολεία πρέπει να προβάλλουν μια καλή εικόνα και να διαχειρίζονται δυναμικά τις δημόσιες σχέσεις τους. Ένα σχολείο στο οποίο οι επισκέπτες αισθάνονται καλοδεχούμενοι είναι λιγότερο πιθανό να προξενήσει αντιπαλότητα και μία ενδεχόμενη κρίση θα την αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα, πιθανόν, πριν καν εκδηλωθεί.
2. Ο διευθυντής και οι εκπαιδευτικοί ενός σχολείου πρέπει να προσπαθούν να κατευνάζουν τα πνεύματα, να αποφεύγουν καταστάσεις "όλα ή τίποτα", να μη φιλονικούν, να έχουν αυτοπειθαρχία, διάθεση για συνεργασία, κατανόηση και ικανότητα να ακούνε τι λένε οι γονείς.
3. Οι εκπαιδευτικοί χωρίζουν με τρόπο αυθαίρετο τους γονείς σε δυο κατηγορίες: σε αυτούς που ενδιαφέρονται για την εκπαίδευση των παιδιών τους και σε αυτούς που δεν

ενδιαφέρονται και, ως εκ τούτου, καταβάλλουν μεγαλύτερες προσπάθειες να συνεργαστούν με τους γονείς που θεωρούν ότι ενδιαφέρονται, ενώ τείνουν να αγνοούν τους γονείς που εκ των προτέρων κατατάσσουν στους αδιάφορους. **Επομένως η μικρότερη ή μεγαλύτερη ενεργοποίηση των γονέων έχει να κάνει και με τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών προς αυτούς.** Καλό θα ήταν η συνειδητοποίηση και η καταγραφή αυτών των στάσεων να αποτελέσει ένα έναυσμα για την αλλαγή και άρση τους.

4. Η αποχή των γονέων από τη σχολική ζωή δεν δηλώνει υποχρεωτικά αδιαφορία για την εκπαίδευση των παιδιών τους αλλά σίγουρα επιδρά στη στάση που αναπτύσσει το παιδί απέναντι στο σχολείο. Οι γονείς θα πρέπει να αντιμετωπίζουν το σχολείο τους σαν δεύτερο σπίτι τους. Η πίεση που ασκούν στην εκπαίδευση δεν θα πρέπει να διοχετεύεται αποκλειστικά και μόνο στο σχολείο και στους εκπαιδευτικούς τους αλλά πολύ περισσότερο θα πρέπει να στρέφεται και σε άλλους φορείς (πολιτεία, ΥΠ.Ε.Π.Θ. κ.α.) μέσα από αγωνιστικές κινητοποιήσεις και δυναμική συμμετοχή για ουσιαστικότερες αλλαγές στον χώρο της εκπαίδευσης.
5. Συχνά οι εκπαιδευτικοί είναι ο εύκολος στόχος των γονέων. Οι γονείς εκφράζουν τα παράπονά τους για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και καταλογίζουν ευθύνες σε αυτούς που μπορούν να δούνε και προσεγγίσουν πιο εύκολα, αγνοώντας ότι και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί ελάχιστα πράγματα μπορούν να αλλάξουν στις θεσμικές λειτουργίες της εκπαίδευσης. Απαιτείται από τους γονείς ενεργητικότερο και ουσιαστικότερο ενδιαφέρον σε εκπαιδευτικά θέματα.
6. Σε θέματα εκπαιδευτικής νομοθεσίας οι γονείς είπαν ότι «χρειάζεται να γίνει σαφής ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να συμμετέχουν στη ζωή του σχολείου», «να λαμβάνονται υπόψη από το σχολείο οι δικές τους απόψεις», «να κατανοεί το σχολείο τις οικονομικές δυσκολίες και τα προβλήματα χρόνου που αντιμετωπίζουν», «να μπορούν στο σχολείο να προβάλλουν αιτήματα και διεκδικήσεις για τα παιδιά τους», «να μπορούν να εμπιστευτούν το σχολείο» κ.α.
7. Επιπλέον, πολλοί γονείς είπαν ότι για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των εκπαιδευτικών και για να αποδώσουν στη συνεργασία τους με το σχολείο, θα πρέπει να αισθάνονται ότι είναι ευπρόσδεκτοι σ' αυτό. Καλό θα ήταν να δημιουργηθεί μία κατάλληλη αίθουσα υποδοχής γονέων. Γενικά, οι γονείς παρακινούνται περισσότερο να συμμετέχουν στο σχολείο όσο το σχολείο δημιουργεί σ' αυτούς κίνητρα και τους θεωρεί ευπρόσδεκτους.
8. Οι γονείς πιστεύουν ότι το σχολείο είναι υπεύθυνο για την ενημέρωση των γονέων και της τοπικής κοινωνίας σε εκπαιδευτικά θέματα. Για να εξασφαλίσει την πληροφόρηση που χρειάζεται πρέπει να εκμεταλλευτεί τα τοπικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση κτλ.). Αυτό προϋποθέτει ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία.
9. Σχετικά με τις Σχολές Γονέων και το μέλλον τους, γονείς και εκπαιδευτικοί εκφράστηκαν με τα πιο θερμά λόγια: η λειτουργία των Σχολών Γονέων όχι μόνο πρέπει να εξασφαλιστεί αλλά καλό θα ήταν η λειτουργία τους να γίνει υποχρεωτική για όλους τους γονείς που εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Επιπλέον, εκφράστηκαν και απόψεις ο σχολικός ψυχολόγος να ενταχθεί κανονικά στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του σχολείου και να αποτελέσει ενεργό μέλος του συλλόγου διδασκόντων λειτουργώντας ως γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα σε γονείς – μαθητές – εκπαιδευτικούς, όπως ακριβώς συμβαίνει και στα σχολεία του εξωτερικού. Η δημιουργία ενός συνδέσμου μεταξύ σχολείου και οικογένειας, από έναν εξειδικευμένο καθηγητή ή από ομάδα καθηγητών, μπορεί να βοηθήσει στην επικοινωνία γονέων-σχολείου. Σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί να γίνονται κατ' οίκον επισκέψεις.
10. Τέλος, έγιναν δύο παρατηρήσεις. Η πρώτη αφορά τους Συλλόγους Γονέων & Κηδεμόνων και σχετίζεται με το ποσοστό συμμετοχής των γονέων σε αυτές. Οι ίδιοι οι γονείς παραδέχτηκαν ότι θα πρέπει να συμμετέχουν σε μεγαλύτερο ποσοστό και σε ουσιαστικότερο επίπεδο στους Συλλόγους τους. Η δεύτερη αφορά τις Σχολές Γονέων

και σχετίζεται με την διάθεση των Γονέων να προβληθεί ακόμη περισσότερο ο θεσμός από τα Μ.Μ.Ε. αλλά και από τους διευθυντές των σχολείων και γενικά από όλους τους θεσμούς που εμπλέκονται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Επίλογος

Η διαρκής συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών προσφέρει τη δυνατότητα στο σχολείο να εγκαταλείψει την πρακτική της «εσωστρέφειας» και να ανοίξει μέσω των γονέων τις πόρτες του στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία. Οι γονείς είναι εκείνοι που θα δώσουν και θα πάρουν από το σχολείο, θα δώσουν εμπειρία και κάθε είδους υποστήριξη, ώστε να καταστήσουν πιο αποτελεσματική την ανάπτυξη και την κοινωνικοποίηση των μαθητών. Ο καλύτερος επίλογος σε θέματα συνεργασίας γονέων και εκπαιδευτικών, πιστεύουμε, ότι είναι ένα κείμενο του Macbeth Alastair, απόσπασμα του οποίου παραθέτουμε αυτούσιο παρακάτω:

Macbeth Alastair, κεφ. 16, Σχέση γονέων-δασκάλων: ένα ελάχιστο πρόγραμμα και μια συναινετική κατανόηση (Parent - teacher partnership: A Minimum Programme and a Signed Understanding), στο βιβλίο «Managing the Effective School» (σ. 193-203):

«Οι εκπαιδευτικοί πρέπει, συνεχώς, να τονίζουν ότι παρέχουν ταυτόχρονα υπηρεσία και συνεργασία.

- Η υπηρεσία υπονοεί την αφιέρωση των ειδικών ικανοτήτων και της εμπειρίας των εκπαιδευτικών στη συνδρομή των γονέων, για την εκπλήρωση των γονεϊκών τους καθηκόντων προς όφελος του παιδιού. Αυτή η υπηρεσία μπορεί, κατά περίπτωση, να εκφράζει απόψεις αντίθετες με αυτές των γονέων.
- Η συνεργασία αναγνωρίζει ότι μεγάλο ποσοστό εκπαίδευσης λαμβάνει χώρα στο σπίτι και ότι οι γονείς και οι δάσκαλοι έχουν διαφορετικούς, αλλά συμπληρωματικούς εκπαιδευτικούς στόχους, οι οποίοι πρέπει να λειτουργούν αρμονικά, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικοί.

Έτσι, η εκπαίδευση παρέχεται από τους δασκάλους με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις επιθυμίες των γονέων και σε συνδυασμό με τις συνεκπαιδευτικές ενέργειες των γονέων, αλλά και μέσα σε ένα οργανωτικό και προγραμματικό πλαίσιο, που προκύπτει από την επαγγελματική απαίτηση». «Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καθιστούν ξεκάθαρο στη συνεργασία τους με τους γονείς ότι, αν και τους παρέχουν επαγγελματική υπηρεσία και ενεργούν εταιρικά με αυτούς, είναι ταυτόχρονα υπάλληλοι της εκπαιδευτικής Αρχής και πρέπει να λειτουργούν μέσα στους αντικειμενικούς στόχους, στα συστήματα και στους περιορισμούς, οι οποίοι έχουν θεσμοθετηθεί δημοκρατικά από τα εθνικά και τοπικά όργανα. Κατά περίπτωση, αυτό μπορεί να σημαίνει άρνηση των επιθυμιών των γονέων. Μπορεί, επίσης, να σημαίνει και παροχή πληροφοριών από τους γονείς προς το σχολείο. Εν συντομία, οι γονείς πρέπει μέχρι ενός σημείου να είναι υπόλογοι προς τους εκπαιδευτικούς, όπως οι εκπαιδευτικοί είναι προς αυτούς».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αθανασούλα – Ρέππα, Α., Κουτούζης, Μ., Χατζηευστρατίου, Ι. (1999) Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, τόμος Γ, Κοινωνική και Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαιδευτικής Διοίκησης, Ε.Α.Π. Πάτρα.

Ανδρέου Α. & Αθανασούλα-Ρέππα Α., Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση (1950-1990). Διαμόρφωση και Ζήτηση, εισήγηση στο Ε' επιστημονικό συνέδριο που οργάνωσε το «Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα» με θέμα «Όρια και Σχέσεις δημόσιου και ιδιωτικού», στις 23-26/11/1994, Δημοσίευση των πρακτικών: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 1996.

Γεωργίου, Σ. Ν. (2000) Σχέση Σχολείου – Οικογένειας και Ανάπτυξη Παιδιού, Ελληνικά Γράμματα

Γώγου-Κρητικού, Α. (1994) Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Κοινωνικές αναπαραστάσεις. Τι λένε οι δάσκαλοι για τους γονείς; εκδ. Πορεία, Αθήνα.

Everard, B. & Morris, G. (1999) Αποτελεσματική Εκπαιδευτική Διοίκηση, μτφρ. Κίκιζας Δ., Ε.Α.Π., Πάτρα.

Μπρούζος, Α. (1998) Ο εκπαιδευτικός ως Λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού. Μια Ανθρωπιστική θεώρηση της Εκπαίδευσης, εκδ. Λύχνος, β' έκδοση, Αθήνα.

Ο.Η.Ε. (1995) Οικογένειες: η καρδιά της Κοινωνίας.

Σολομών, Ι. (1999) Εσωτερική Αξιολόγηση & Προγραμματισμός Εκπαιδευτικού Έργου στη Σχολική Μονάδα, Ένα πλαίσιο εργασίας και υποστήριξης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Τμήμα Αξιολόγησης, Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ενέργεια 1.1α, Αθήνα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Macbeth, A. (1993) «Parent - Teacher partnership: a Minimum Program and a Signed Understanding», in Managing the Effective School, M. Preedy (ed.), P. Chapman Publ, London.

Jones, A. (1987) Leadership for Tomorrow's Schools, Blackwell, Oxford.